

DABAS LIEGUMA „VENTAS IELEJA” DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS

Pasūtītājs: Dabas aizsardzības pārvalde un Kuldīgas novada pašvaldība

**Dabas liegums atrodas
Kuldīgas novadā
(pirms administratīvi teritoriālās reformas – Kuldīgas rajona Kuldīgas
pilsētā, Pelču, Rumbas un Padures pagastā)**

Plāns izstrādāts laika posmam no 2010. gada līdz 2020. gadam

Izstrādātājs: SIA “Estonian, Latvian & Lithuanian Environment”

Projekta vadītāja: Lūcija Konošonoka

SIA Estonian, Latvian & Lithuanian Environment

Rīga, 2010. gada jūnijs

Plāna izstrādē iesaistītie eksperti/speciālisti:

Jānis Birzaks – ihtiologs;
Raimonds Cibulskis – entomologs;
Pēteris Lakovskis – ainavu un teritorijas plānošanas eksperts;
Elmārs Pēterhofs – ornitologs, zīdītāju eksperts, meža biotopu eksperts;
Ilze Rēriha – botāniķe, pļavu biotopu eksperte;
Andris Urtāns – hidrobiologs;
Margita Deičmane – abinieku eksperte;
Anete Pošiva – kartogrāfe.

Plāna izstrādes uzraudzības grupa:

Kaspars Rasa – Kuldīgas novada domes attīstības aģentūras direktors;
Solvita Reine – Valsts akciju sabiedrības „Latvijas valsts meži” Dienvidkurzemes mežsaimniecības vides speciāliste;
Andris Janevics – Valsts vides dienesta Liepājas reģionālās vides pārvaldes inspektors;
Zanda Opmane – Lauku atbalsta dienesta Dienvidkurzemes reģionālās lauksaimniecības pārvaldes inspektore;
Indulis Sarma – Dienvidkurzemes virsmežniecības Rendas mežniecības mežzinis;
Irma Beķere – zemes īpašniece (īpašums „Laiderpurvs”, Padures pag.);
Jānis Sprugevics – Valsts vides dienesta Jūras un iekšējo ūdeņu pārvaldes inspektors;
Guntis Kārklīšs – SIA „Kurzemes cope” valdes priekšsēdētājs;
Dzintars Ozols – Dabas aizsardzības pārvaldes Slīteres nacionālā parka administrācijas Plānošanas un ekspertīzes daļas vadītājs;
Evita Pētersone – Kuldīgas novada domes vides speciāliste.

Kopsavilkums	5
1. Aizsargājamās teritorijas apraksts	12
1.1. VISPĀRĒJA INFORMĀCIJA PAR AIZSARGĀJAMO TERITORIJU	12
1.1.1. Aizsargājamās teritorijas atrašanās vieta un administratīvi teritoriālais sadalījums	12
1.1.2. Aizsargājamās teritorijas zemes izmantošanas veidu raksturojums un zemes īpašuma formu apraksts	14
1.1.3. Pašvaldību teritoriju plānojumos noteiktā pašreizējā teritorijas izmantošana un atļautā (plānotā) izmantošana	17
1.1.4. Esošais funkcionālais zonējums	19
1.1.5. Aizsardzības un apsaimniekošanas īsa vēsture	21
1.1.6. Kultūrvēsturiskais raksturojums	22
1.1.7. Valsts un pašvaldības institūciju funkcijas un atbildība aizsargājamā teritorijā	23
1.2. NORMATĪVO AKTU NORMAS, KAS ATTIECAS UZ KONKRĒTO AIZSARGĀJAMO TERITORIJU	25
Latvijas vides un dabas aizsardzības stratēģiskie dokumenti	25
Vides un dabas aizsardzības normatīvie akti	25
Pašvaldību saistošie noteikumi	32
Starptautiskās saistības	33
1.3. ĪSS AIZSARGĀJAMĀS TERITORIJAS FIZISKI ĢEOGRĀFISKAIS RAKSTUROJUMS	35
1.3.1. Klimats	35
1.3.2. Ģeoloģija un ģeomorfoloģija	35
1.3.3. Hidroloģija un ūdens kvalitāte	36
1.3.4. Augsne	39
1.4. AIZSARGĀJAMĀS TERITORIJAS SOCIĀLĀS UN EKONOMISKĀS SITUĀCIJAS APRAKSTS	40
1.4.1. Iedzīvotāji, apdzīvotās vietas, nodarbinātība	40
1.4.2. Pašreizējā un paredzamā antropogēnā slodze uz aizsargājamo teritoriju	40
1.4.3. Aizsargājamās teritorijas izmantošanas veidi	41
2. Aizsargājamās teritorijas novērtējums	56
2.1. AIZSARGĀJAMĀ TERITORIJĀ KĀ VIENOTA DABAS AIZSARDZĪBAS VĒRTĪBA UN FAKTORI, KAS TO IETEKMĒ	56
2.2. AINAVISKAIS NOVĒRTĒJUMS	57
2.3. BIOTOPI, TO SOCIĀLEKONOMISKĀ VĒRTĪBA UN IETEKMĒJOŠIE FAKTORI	64
2.3.1. Meža biotopi(F.)	66
2.3.2. Saldūdens biotopi	67
2.3.3. Pļavu biotopi(E.)	68
2.3.4. Citi biotopi	69
2.4. SUGAS, TO SOCIĀLEKONOMISKĀ VĒRTĪBA UN SUGAS IETEKMĒJOŠIE FAKTORI	72
2.4.1. Flora	72
2.4.2. Fauna	78
2.4.2.1. Putni	78
2.4.2.2. Zīdītāji	80
2.4.2.3. Abinieki un rāpuļi	82
2.4.2.4. Zivis	84
2.4.2.5. Bezmugurkaulnieki	95

2.5. DABAS PIEMINEKĻI AIZSARGĀJAMAJĀ TERITORIJĀ.....	102
2.6. AIZSARGĀJAMĀS TERITORIJAS VĒRTĪBU APKOPOJUMS UN PRETNOSTATĪJUMS .	105
3. Informācija par aizsargājamās teritorijas apsaimniekošanu.....	109
3.1. AIZSARGĀJAMĀS TERITORIJAS APSAIMNIEKOŠANAS ILGTERMIŅA UN ĪSTERMIŅA MĒRĶI	109
3.2. APSAIMNIEKOŠANAS PASĀKUMI.....	110
4. Priekšlikumi nepieciešamajiem grozījumiem pašvaldības teritorijas plānojumos	128
5. Priekšlikumi aizsargājamās teritorijas individuālo aizsardzības un izmantošanas noteikumu projektam.....	130
5.1. PRIEKŠLIKUMS TERITORIJAS ZONĒJUMAM	130
5.2. PRIEKŠLIKUMI AIZSARGĀJAMĀS TERITORIJAS INDIVIDUĀLO AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMU PROJEKTAM	133
6. Izmantotie informācijas avoti.....	142

PIELIKUMI

- 1. pielikums. Zemes īpašumi dabas liegumā „Ventas ieleja”**
- 2. pielikums. Aizsargājami biotopi dabas liegumā „Ventas ieleja”**
- 3. pielikums. Dabas liegumā „Ventas ieleja” ligzdojošo putnu sugu saraksts**
- 4. pielikums. Dabas liegumā „Ventas ieleja” konstatēto vaskulāro augu un sūnaugu sugu saraksts**
- 5. pielikums. Dabas lieguma „Ventas ieleja” apsaimniekošanas pasākumu karte**
- 6. pielikums. Plānotās Ventas upes straujteču posmu rekultivācijas apraksts**
- 7. pielikums. Priekšlikums dabas lieguma „Ventas ieleja” zonējumam**
- 8. pielikums. Pielikums individuālo aizsardzības un izmantošanas noteikumu projektam – Funkcionālo zonu shēma (1. pielikums)**
- 9. pielikums. Pielikums individuālo aizsardzības un izmantošanas noteikumu projektam – Funkcionālo zonu robežpunktu koordinātas (2. pielikums)**
- 10. pielikums. Pielikums individuālo aizsardzības un izmantošanas noteikumu projektam – Speciālās informatīvās zīmes paraugs un lietošanas kārtība**
- 11. pielikums. Dabas lieguma „Ventas ieleja” dabas aizsardzības plāna izstrādes informatīvās sanāksmes un Uzraudzības grupas sanāksmju protokoli**
- 12. pielikums. Pārskats par komentāriem, kas saņemti līdz dabas aizsardzības plāna sabiedriskajai apspriešanai**
- 13. pielikums. Pārskats par iepriekšējā dabas aizsardzības plānā paredzēto apsaimniekošanas pasākumu realizāciju**
- 14. pielikums. Pārskats par dabas aizsardzības plāna sabiedrisko apspriešanu**
- 15. pielikums. Pielikums individuālo aizsardzības un izmantošanas noteikumu projektam – Īpaši aizsargājami meža biotopi dabas parkā „Ventas ieleja” (4. pielikums)**
- 16. pielikums. Pielikums individuālo aizsardzības un izmantošanas noteikumu projektam – Aizsargājami koki – vietējo un citzemju sugu dižkoki (pēc apkārtmēra vai augstuma) (5. pielikums)**
- 17. pielikums. Zinātniskais pamatojums īpaši aizsargājamās dabas teritorijas aizsardzības statusa un funkcionālā zonējuma maiņai**
- 18. pielikums. Kuldīgas novada domes atzinums un komentāru tabula**
- 19. pielikums. Vienošanās ar zemes īpašniekiem par tūrisma infrastruktūras objektu izvietojumu**

Kopsavilkums

Dabas liegums „Ventas ieleja” atrodas Latvijas rietumu daļā, Kuldīgas novadā (pirms administratīvi teritoriālās reformas – Kuldīgas pilsētas, Rumbas, Pelču un Padures pagasta teritorijā), tā kopējā platība ir 2513 ha (skat. 1. attēlu). Lieguma teritorija ir orientēta ziemeļrietumu – dienvidaustrumu virzienā, attālums starp tās galējiem punktiem ir aptuveni 21,5 km, maksimālais platums austrumu – rietumu virzienā ir 2,5 km (skat. 1.1. attēlu). Dabas liegums ietver Ventas upes ieleju un tai piegulošās teritorijas. Dabas liegums „Ventas ieleja” izveidots 1957. gadā un kopš 2004. gada dabas liegums ir iekļauts Eiropas nozīmes īpaši aizsargājamo dabas teritoriju sarakstā – NATURA 2000 teritoriju tīklā.

Dabas lieguma izveides mērķis ir nodrošināt īpaši aizsargājamo sugu un biotopu aizsardzību, teritorijai raksturīgo ainavu saglabāšanu, kā arī dabas un kultūras pieminekļu aizsardzību, vienlaikus saglabājot teritoriju apmeklētāju atpūtai, izglītošanai un ilgtspējīgai apsaimniekošanai (Ministru Kabineta (MK) noteikumu Nr. 140 „Dabas lieguma „Ventas ieleja” individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi” 1. punkts).

No dabas aizsardzības viedokļa nozīmīgākās vērtības dabas liegumā ir tajā konstatētie īpaši aizsargājami biotopi, kā arī īpaši aizsargājamās un retās, tajā skaitā ar izplatības īpatnībām, sugas un to dzīvotnes.

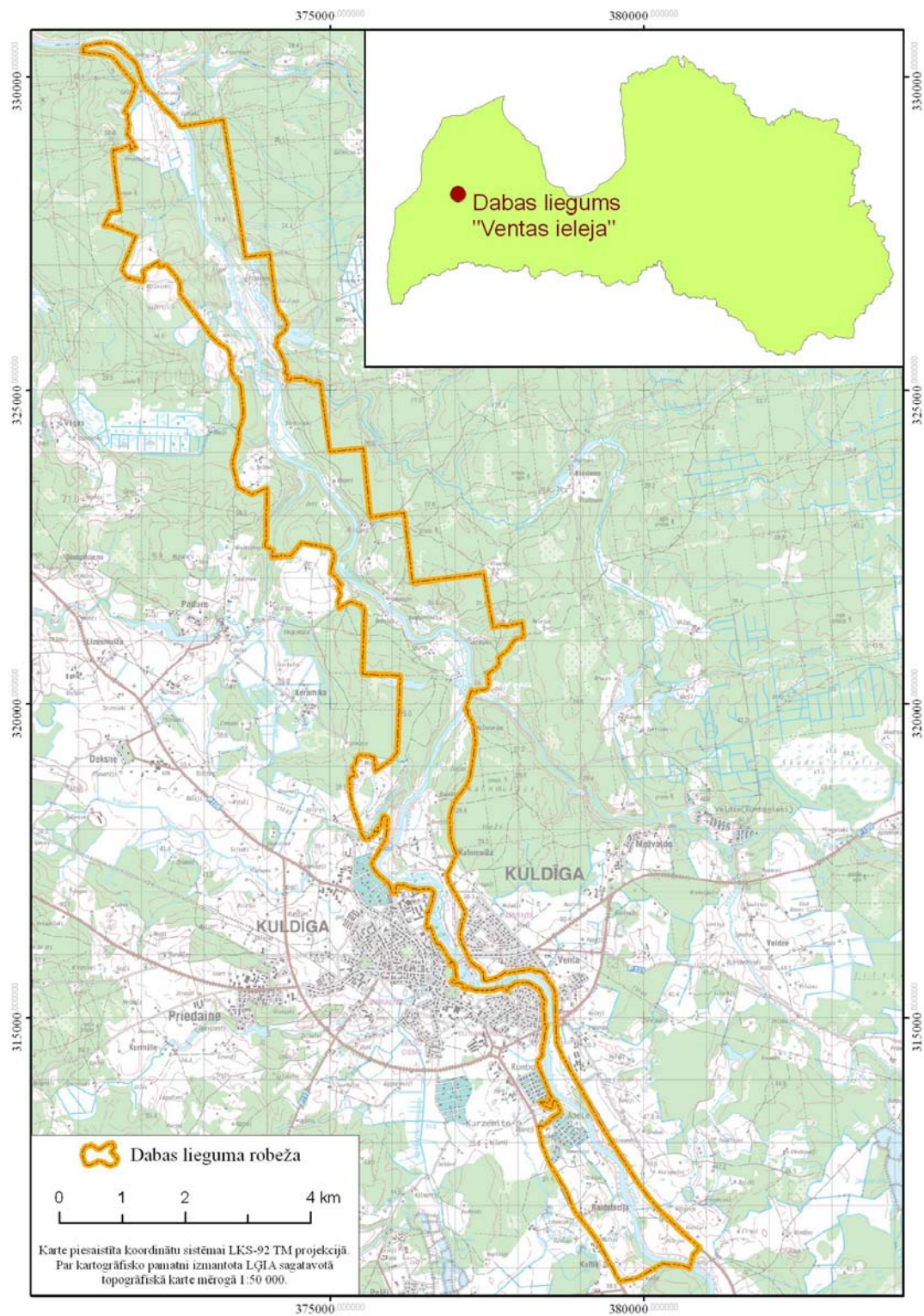
Dabas liegumā „Ventas ieleja” ir konstatēti 15 Eiropas nozīmes aizsargājami biotopi:

- Upju straujtecēs (Kāples un ūdenskritumi) (3260);
- Dūņaini upju krasti ar slāpekli mīlošu viengadīgu pioniersugu augāju (3270);
- Sausas pļavas kaļķainās augsnēs (6210);
- Eitrofas augsto lakstaugu audzes (6430);
- Sugām bagātas atmatu pļavas (6270);
- Upju palieņu pļavas (6450);
- Minerālvielām bagāti avoti un avotu purvi (7160);
- Pārejas purvi un slīkšņas (7140);
- Kaļķiežu atsegumi (8210);
- Smilšakmens atsegumi (82200);
- Netraucētas alas (8310);
- Nogāžu un gravu meži (9180);
- Boreālie meži (9010*);
- Purvaini meži (91D0*);
- Pārmitri platlapju meži (91E0*);

Dabas liegumā konstatētas vairākas Latvijā un Eiropā aizsargājamas sugas

- 44 īpaši aizsargājamas vai ierobežoti izmantojamas un 2 Eiropas nozīmes īpaši aizsargājamas augu sugas;
- 15 īpaši aizsargājamas un 12 Eiropas nozīmes īpaši aizsargājamas putnu sugas;
- 6 īpaši aizsargājamas vai ierobežoti izmantojamas un 4 Eiropas nozīmes īpaši aizsargājamas zīdītāju sugas;

- 2 īpaši aizsargājamas un 3 Eiropas nozīmes īpaši aizsargājamas abinieku un rāpuļu sugas;
- 6 īpaši aizsargājamas vai ierobežoti izmantojamas un 9 Eiropas nozīmes īpaši aizsargājamas zivju sugas;
- 16 īpaši aizsargājamas un 2 Eiropas nozīmes īpaši aizsargājamas bezmugurkaulnieku sugas.

1. attēls. Dabas lieguma „Ventas ieleja” atrašanās vieta

Dabas liegumā „Ventas ieleja” atrodas ģeoloģiskais – ģeomorfoloģiskais dabas piemineklis „Ventas rumba” (aizsardzības statuss no 1977. gada) un aizsargājamais dabas piemineklis „Maņģenes dendroloģiskie stādījumi”.

Dabas liegumam „Ventas ieleja” 2003. gadā tika izstrādāts dabas aizsardzības plāns un 2006. gadā tika pieņemti MK noteikumi Nr. 140 „Dabas lieguma „Ventas ieleja” individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi” un ar to pieņemšanu stājās spēkā arī teritorijas zonējums.

2009. – 2010. gadā izstrādātais dabas aizsardzības plāns sagatavots atbilstoši 09.10.2007. Ministru kabineta noteikumiem Nr. 686 „Noteikumi par īpaši aizsargājamās dabas teritorijas dabas aizsardzības plāna saturu un izstrādes kārtību” (grozījumi 27.01.2009.). Uzsākot dabas aizsardzības plāna izstrādi, 2009. gada 13. jūlijā Kuldīgas novada domes Lielajā zālē tika organizēta informatīvā sanāksme (skat. 11. pielikumu). Pēc tām tika izveidota dabas aizsardzības plāna izstrādes uzraudzības grupa, kuras 2 sanāksmes notika 2009. gada 16. oktobrī un 2010. gada 12. janvārī (skat. 11. pielikumu). No 2010. gada 16. marta līdz 4. aprīlim tika izsludināta dabas aizsardzības plāna sabiedriskā apspriešana. Dabas aizsardzības plāns bija pieejams Kuldīgas novada domē un mājaslapā www.kuldīga.lv. 2010. gada 30. martā notika dabas aizsardzības plāna sabiedriskās apspriešanas sanāksme (skat. protokolu 14. pielikumā). Pēc sabiedriskās apspriešanas termiņa beigām dabas aizsardzības plāns ir papildināts un labots, atbilstoši saņemtajiem komentāriem sabiedriskās apspriešanas laikā (komentāru pārskatu skat. 12. un 14. pielikumā). 2010. gada 30. martā notika arī dabas aizsardzības plāna izstrādes 3. uzraudzības grupas sanāksme (skat. protokolu 11. pielikumā). 2010. gada 27. maijā notika Kuldīgas novada domes sēde, kurā pašvaldības deputāti sniedza pozitīvu atzinumu par dabas aizsardzības plānu, ar nosacījumu, ka tiek ņemti vērā atsevišķi komentāri par plāna saturu un individuālo aizsardzības un izmantošanas noteikumu projektu (skat. 18. pielikumu). 2010. gada 4. jūnijā notika 4. uzraudzības grupas sanāksme (skat. protokolu 11. pielikumā), kurā uzraudzības grupas locekļi apstiprināja, ka plāns izstrādāts atbilstoši MK noteikumiem Nr. 686 „Noteikumi par īpaši aizsargājamās dabas teritorijas dabas aizsardzības plāna saturu un izstrādes kārtību”.

Izstrādājot dabas lieguma „Ventas ieleja” dabas aizsardzības plānu laika posmam no 2010. gada līdz 2020. gadam, tika noteikti dabas lieguma apsaimniekošanas ilgtermiņa un īstermiņa mērķi.

Ilgtermiņa mērķi

Dabas lieguma teritorijā ir saskaņotas dabas aizsardzības, pašvaldību un zemes īpašnieku intereses un nodrošināta vienota dabas kompleksa (upes ielejas) aizsardzība; saglabāts teritorijai raksturīgais reljefs, ainava un ekoloģiskie procesi, nodrošinot bioloģiski vērtīgāko platību un dzīvotņu saglabāšanu un uzturēšanu Ventas upē un tās ielejā.

Dabas lieguma „Ventas ieleja” teritorijā ir attīstīta tūrisma infrastruktūra, kura ir bāzēta uz ilgtspējīgu un saudzīgu vietējo dabas, kultūras, vēstures un cilvēkresursu

izmantošanu, veicinot teritorijas apmeklētāju aktīvu darbošanos un izglītošanu ar vidi un dabas aizsardzību saistītos jautājumos.

Īstermiņa mērķi (turpmākajiem 10 gadiem)

Šajā nodaļā ir uzskaitīti īstermiņa mērķi turpmākajiem 10 gadiem, kurus ir vēlams sasniegt plāna darbības laikā un kas kalpo kā nosacījums, lai sasniegtu ilgtermiņa teritorijas apsaimniekošanas mērķus vai tuvotos to sasniegšanai.

Plānošanas periodā galvenie īstermiņa mērķi tiek sadalīti vairākās grupās:

A. Administratīvie un organizatoriskie

B. Dabas aizsardzības vērtību aizsardzība un apsaimniekošana

C. Sabiedrības informēšana un izglītošana

D. Rekreācija un tūrisms

E. Monitorings

A. Administratīvie un organizatoriskie

A1. Dabas lieguma robeža precizēta atbilstoši kadastru robežām un iestrādāta teritorijas plānojumā;

A2. Notikusi dabas lieguma statusa maiņa uz dabas parku;

A3. Kuldīgas novada teritorijas plānojumā ir iestrādāti apsaimniekošanas un izmantošanas nosacījumi, kuri sekmē dabas lieguma vērtību saglabāšanu; upēm dabas lieguma teritorijā noteiktas precīzas aizsargjoslas, ņemot vērā upes pamatkrastu, un iestrādātas Kuldīgas novada teritorijas plānojumā;

A4. Dabas lieguma robeža dabā apzīmēta ar 19 informatīvajām zīmēm;

A5. Pieņemti dabas lieguma individuālie izmantošanas un apsaimniekošanas noteikumi, zonējums iestrādātas teritorijas plānojumā, noteikti precīzi zemes izmantošanas veidi un nosacījumi;

A.6. Izstrādāts projekts par vairāku īpaši aizsargājamo teritoriju apvienošanu vienā aizsargājamā teritorijā.

B. Dabas vērtību aizsardzība un apsaimniekošana

B.1. Ierobežota mežsaimnieciskā darbība, nodrošinot īpaši aizsargājamo meža biotopu 614 ha platībā un aizsargājamo augu un bezmugurkaulnieku sugu saglabāšanu;

B.2. Uzturētas bioloģiski vērtīgās pļavu platības ~60 ha platībā un līdz ar to tiek saglabāti Eiropas nozīmes pļavu biotopi;

B.3. Tiek palielināti Ventas upes zivju resursi, it sevišķi vērtīgās sugas – lasis, nēģis, vimba;

B.4. Tiek saglabāts ģeomorfoloģiskais un ģeoloģiskais dabas piemineklis „Ventas rumba”, kā arī nodrošināta pār to migrējošo zivju sugu aizsardzība; izstrādāts tehniskais projekts Jēkaba kanāla tīrīšanai un optimālā gadījumā zivju ceļa ierīkošanai;

B.5. Atjaunotas straujtecēs Ventas upes gultnē (~7,5 ha platībā), uzlabojot bioloģisko daudzveidību un radot labvēlīgas dzīvotnes aizsargājamām ūdeņu bezmugurkaulnieku sugām, kā arī labvēlīgus apstākļus zivju nārstam;

B.6. Netiek pieļauta neattīrītu notekūdeņu novadīšana Ventas upē;

B.7. Dabas lieguma teritorija tiek apsaimniekota, saglabājot tajā bioloģiskās un ainaviskās vērtības.

C. Sabiedrības informēšana un izglītošana

- C.1. Uzstādīti 2 informatīvie stendi;
- C.2. Izdots informatīvi – izglītojošs buklets.

D. Rekreācija un tūrisms

- D.1. Dabas liegums ir populārs, ērti pieejams rekreācijas objekts ar tūrisma infrastruktūru, kas virza tūristu plūsmas tādējādi, ka netiek apdraudētas dabas vērtības lieguma teritorijā;
- D.2. Dabas lieguma galvenie tūristu piesaistes objekti un ainaviskās teritorijas tiek kompleksi apsaimniekotas, saglabājot dabas un kultūrvēsturiskās vērtības;
- D.3. Nodrošināta ainaviski pievilcīgo objektu un teritoriju pieejamība un apskate.

E. Monitorings

- E.1. Tiek veikts Natura 2000 monitorings;
- E.2. Tiek veikts dabas aizsardzības plānā paredzēto pasākumu monitorings;
- E.3. Tiek veikts zivju sugu monitorings Ventas upē.

Lai realizētu augstāk minētos mērķus, dabas liegumam „Ventas ieleja” tika izstrādāti mērķiem pakārtoti apsaimniekošanas pasākumi (skat. 3. nodaļu). Katram apsaimniekošanas pasākumam definēti termiņi, prioritāte, aptuvenās izmaksas un potenciālais izpildītājs.

Pašreizējais teritorijas dabas lieguma statuss nosaka to, ka dabas lieguma teritorijā ir noteiktas šādas funkcionālās zonas (MK noteikumi Nr. 140 „Dabas lieguma” “Ventas ieleja” individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi” (14.02.2006.)): dabas lieguma zona, dabas parka zona un neitrālā zona. Šī dabas aizsardzības plāna izstrādes laikā tiek piedāvāts mainīt dabas lieguma statusu uz dabas parka statusu, un tiek piedāvāts izveidot 4 funkcionālās zonas: dabas lieguma, dabas parka, ainavu aizsardzības un neitrālo zonu. Zinātniskais pamatojums teritorijas aizsardzības statusa un funkcionālā zonējuma maiņai ir iekļauts 17. pielikumā.

Dabas lieguma zona

Dabas lieguma zona (DLZ) izveidota 642 ha platībā (26% no teritorijas). Tā ir izveidota, lai nodrošinātu teritorijas bioloģisko vērtību saglabāšanu un samazinātu iespējamo nelabvēlīgo ietekmi uz to attīstību. Nozīmīgākās platības no DLZ iekļautajiem biotopiem aizņem gravu un nogāžu meži, boreālie meži, purvaini meži un pārmitri platlapju meži.

Dabas parka zona

Dabas parka zona (DPZ) izveidota 1136 ha (45%) platībā. DPZ izveidota, lai nodrošinātu Ventas un tās pieteku upju ieleju kompleksu aizsardzību, veicinātu tūrisma un dabas izziņas infrastruktūras objektu attīstību, tajā pat laikā pieļaujot noteiktu saimniecisko darbību, kas nepieciešama gan dabas vērtību aizsardzībai (piem., pļavu uzturēšana, straujteču atjaunošana u.c.), gan zemes īpašnieku ilgtspējīgai saimniekošanai savās teritorijās un kas nav pretrunā ar dabas vērtību saglabāšanu un teritorijas vides nepārveidošanu.

DPZ pamatā izveidota Ventas upes ielejā, iekļaujot tajā nozīmīgas mežu teritorijas, bioloģiski vērtīgas pļavas, nosakot robežu pa izteiktiem objektiem dabā un upes

ielejas augšējo kranti. Izveidotā DPZ nodrošina sekmīgu dabas vērtību aizsardzību un atjaunošanu, saglabājot to pašreizējā bioloģiski kvalitatīvā un ainaviski pievilcīgā stāvoklī, kā arī veicina bioloģiski vērtīgo, upes tuvumā esošo biotopu saglabāšanos un attīstību.

Ainavu aizsardzības zona

Izvērtējot teritorijas dabas vērtības, sociālekonomiskos aspektus un funkcionālo zonu aprobežojumus IAIN, ierosināts izveidot arī ainavu aizsardzības zonu. Tajā galvenokārt iekļauti lielākie lauksaimniecības zemju masīvi ar viensētām, kur zemju apsaimniekošanai būtiski tiek samazināti dažādi aprobežojumi, un urbanizētas teritorijas Kuldīgas pilsētas teritorijā un tuvākajā apkārtnē, kuras ir nozīmīgs rekreācijas resurss. Jāpiezīmē, ka ainavu aizsardzības zonas izveide ierosināta jau iepriekšējā DAP lielākajā daļā (66%) lieguma teritorijas, taču sagatavojot IAIN visa šī teritorija iekļauta dabas parka zonā bez zinātniskā pamatojuma.

Ainavu aizsardzības zona (AAZ) izveidota 683 ha (27%), lai saglabātu teritorijai raksturīgo ainavu, samazinātu ietekmi uz upju ieleju ekosistēmu, veicinātu dabas vērtību kompleksu saglabāšanu un nodrošinātu teritorijas ilgtspējīgu un sabalansētu (tūrisma, rekreācijas, lauksaimniecības, mežsaimniecības attīstīšana) izmantošanu. Ainavu aizsardzības zonā ietilpst teritorijas, kuras pārstāv gan raksturīgas apvidus ainaviskās vērtības, gan upes ielejai pieguļošās teritorijas, kuras veido buferzonu ap to, nodrošinot piemērotu dzīves vidi un bioloģisko vērtību aizsardzību upes ielejā.

AAZ lielākoties atklāto teritoriju aizsardzībai saglabājama un attīstāma lauksaimnieciskā darbība, kura nodrošinās ainavu saglabāšanu.

Ainavu aizsardzības zonā vēlams saglabāt esošo zemes izmantošanas struktūru, saglabājot tajā lauksaimniecības un mežu teritoriju lielo īpatsvaru. AAZ teritorijā nav pieļaujams attīstīt lielus teritoriju fragmentējošus ainavas elementus - karjerus, lielceļus, daudzstāvu apbūvi utt. AAZ iekļautas arī teritorijas Kuldīgas pilsētā, kuras pamatā paredzētas tūrisma un rekreācijas mērķiem.

Neitrālā zona

Neitrālā zona (NZ) izveidota 52 ha (2%) platībā. NZ iekļautas Kuldīgas pilsētā un blakus tai blīvi apbūvētās teritorijas. Šīs teritorijas ierosināts izslēgt no dabas lieguma, taču līdz robežu grozījumiem tās iekļaujamas neitrālajā zonā.

1. Aizsargājamās teritorijas apraksts

1.1. Vispārēja informācija par aizsargājamo teritoriju

1.1.1. Aizsargājamās teritorijas atrašanās vieta un administratīvi teritoriālais sadalījums

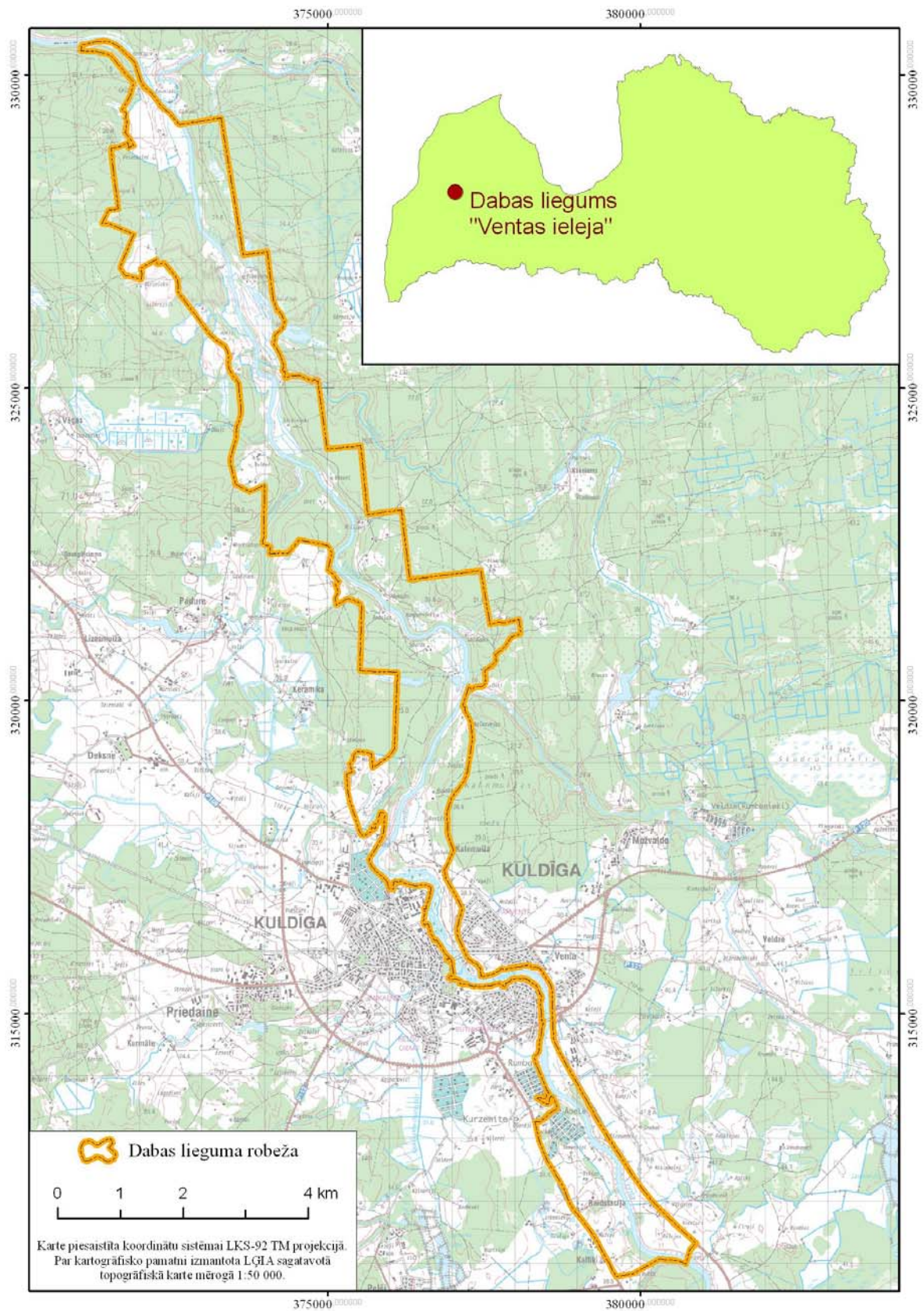
Dabas liegums „Ventas ieleja” atrodas Latvijas rietumu daļā, Kuldīgas novadā (pirms administratīvi teritoriālās reformas – Kuldīgas pilsētas, Rumbas, Pelču un Padures pagasta administratīvajā teritorijā), tā kopējā platība ir 2513 ha. Dabas lieguma robežas noteiktas 15.06.1999. MK noteikumu Nr. 212 „Noteikumi par dabas liegumiem” 89. pielikumā. Lieguma teritorija ir orientēta ziemeļrietumu – dienvidaustrumu virzienā, attālums starp tās galējiem punktiem ir aptuveni 21,5 km, maksimālais platums austrumu – rietumu virzienā ir 2,5 km (skat. 1.1. attēlu). Dabas liegums ietver Ventas upes ieleju un tai piegulošās teritorijas. Teritorijas apdzīvojumu veido pamatā viensētas, kā arī mazdārziņu ciemats „Ābele”. Lai arī daļa lieguma teritorijas atrodas Kuldīgas pilsētā un tam pieguļ pilsētas apbūve, pašā lieguma teritorijā apbūvēto teritoriju ir maz, vienīgi neliels savrupmāju kvartāls.

Dabas liegums aizņem aptuveni 1,4% no Kuldīgas novada teritorijas. Valsts pirmās šķiras autoceļi lieguma teritoriju šķērso tikai Kuldīgas pilsētas teritorijā (Kuldīgas apvedceļš P 118), lieguma dienvidaustrumu daļā tā robeža sakrīt ar autoceļu Ventspils-Saldus (P 108). Ceļu tīklu lieguma teritorijā veido pārsvarā neuzlaboti zemes ceļi.

1.1. tabula. Dabas lieguma “Ventas ieleja” centroīda koordinātes

Platums (Z):	57°	1'	13"
Garums (A):	21°	57'	1"
LKS-92 X	321516		
LKS-92 Y	375566		

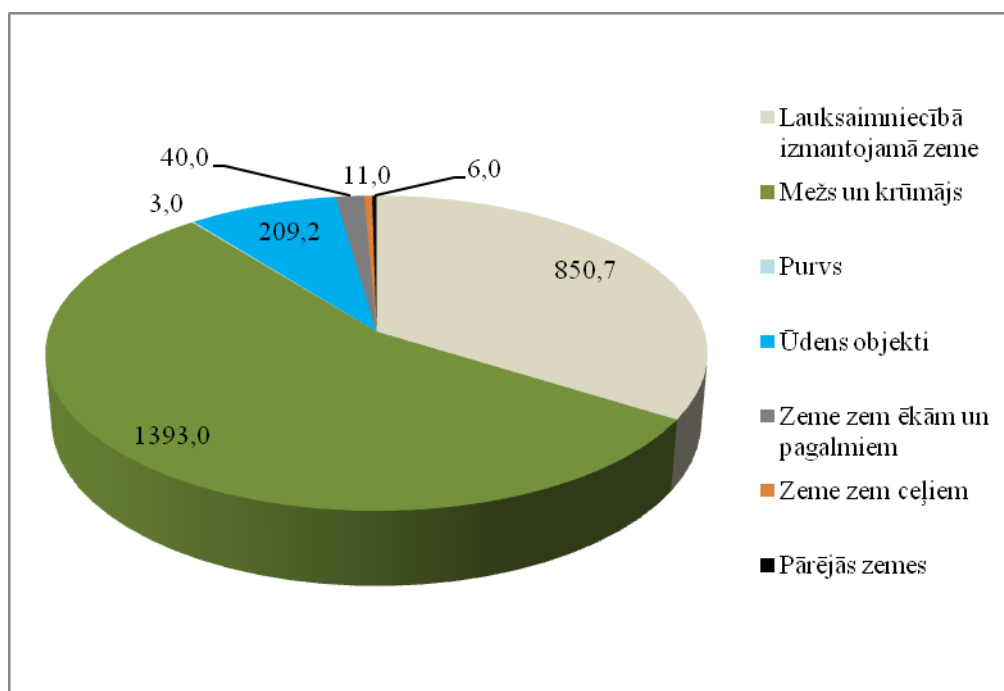
(Piezīme – LKS-92 ir Latvijas koordinātu sistēma-92.)

1.1.attēls. Dabas lieguma „Ventas ieleja” atrašanās vieta

1.1.2. Aizsargājamās teritorijas zemes izmantošanas veidu raksturojums un zemes īpašuma formu apraksts

Vairāk kā pusi dabas lieguma platības (1393 ha, 55,4%) aizņem mežu teritorijas; lielākoties tās atrodas uz ziemeļiem no Kuldīgas pilsētas. Aptuveni 850 ha (33,9%) lieguma teritorijas aizņem lauksaimniecībā izmantojamās zemes. Vienlaidus lauksaimniecības zemju platības atrodamas uz dienvidiem no Kuldīgas un Kuldīgai tieši piegulošās teritorijās. Lieguma ziemeļu daļā aramzemes un zālāji izvietoti atsevišķos plankumos ap viensētām, daļa no tām sākušas aizaugt. Vairums lauksaimniecībā izmantojamo zemju ir meliorētas, pārsvarā ar atklāto drenāžu. Ūdeņu teritorijas aizņem 209 ha (8,3%) dabas lieguma teritorijas, pārējie zemes lietojuma veidi – zeme zem ēkām un pagalmiem, zeme zem, ceļiem, parki – sastāda 60 ha, kas ir 2,3% no dabas lieguma platības (skat. 1.2. attēlu un 1.3. attēlu).

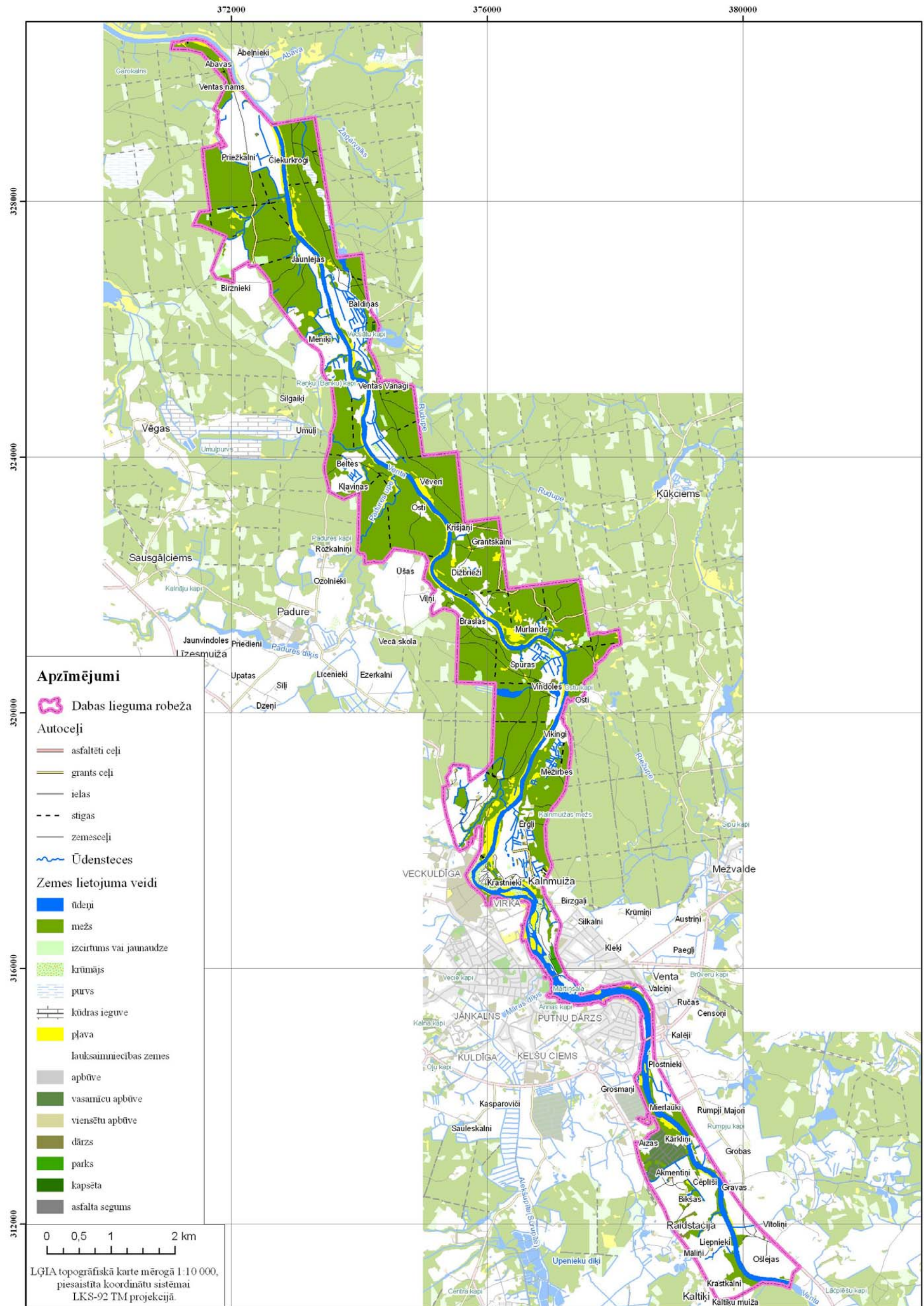
1.2. attēls Zemes lietojuma veidi dabas liegumā „Ventas ieleja”

Dabas lieguma „Ventas ieleja” teritorijā atrodas aptuveni 728 zemes gabali vai to daļas (skat. 1.2. tabulu un 1. pielikumu). Vidējā zemes gabalu platība dabas lieguma teritorijā ietilpstošiem zemes gabaliem ir 6,9 ha, zemes gabalu daļām, kas atrodas dabas liegumā – 3,4 ha. Zemes gabali ar nelielu platību koncentrējušies vasarnīcu ciematā „Ābele” (600m²), kā arī uz ziemeļaustrumiem no Kuldīgas pilsētas.

1.2. tabula. Zemes īpašumu veidi dabas liegumā „Ventas ieleja”

Īpašnieks	Zemes gabalu skaits	Platība (ha) dabas liegumā	Platība (%)
Fiziskas personas	575	1611,7	65,3

Īpašnieks	Zemes gabalu skaits	Platība (ha) dabas liegumā	Platība (%)
Juridiskas privātpersonas	18	35,4	8,2
Pašvaldības	63	41,9	2,5
Pašvaldības lietojumā	19	66,0	2,6
Valsts	45	729,1	17,7
Nezināms	8	28,9	3,8
Kopā	728	2513,0	100

1.3.attēls. Zemes lietojuma veidi dabas liegumā „Ventas ieleja”

1.1.3. Pašvaldību teritoriju plānojumos noteiktā pašreizējā teritorijas izmantošana un atļautā (plānotā) izmantošana

Teritorijas plānojumam dabas lieguma teritorijā ir būtiska nozīme, jo, lai gan dabas liegums plānojumos atzīmēts kā īpaši aizsargājama dabas teritorija, zemes izmantošana un apbūve notiek saskaņā gan ar normatīvajiem aktiem, kuri attiecas uz īpaši aizsargājamām teritorijām, gan ar teritorijas plānojumu. Dabas liegums atrodas Kuldīgas novadā, kuram vēl nav izstrādāts vienots teritorijas plānojums. Patlaban teritorijas plānojumi ir spēkā visām četrām dabas liegumā ietilpstošajām administratīvajām vienībām, kuras iekļautas Kuldīgas novadā (skat. 1.3. tabulu). Teritorijas plānojumu pielikumos nav uzrādīti spēkā esoši detālplānojumi dabas lieguma „Ventas ieleja” teritorijā, dabas aizsardzības plāna izstrādes laikā tādi nav arī uzsākti.

1.3. tabula. Teritorijas plānojumi dabas liegumā (saskaņā ar www.raplm.gov.lv un Kuldīgas novada domes sniegto informāciju)

N.p . k.	Pašvaldība	Uzsākta TP izstrāde	TP apstiprināts ar SN	TP stājies spēkā	Uzsākti grozījumi TP	TP grozījumi stājušies spēkā	Piezīmes
1.	Kuldīgas pilsēta	-	29.11.2002. pārņemts 02.06.2005.	18.06.2005.	06.11.2003.	07.04.2004.	26.06.2008. uzsākti grozījumi
2.	Rumbas pagasts	21.10.2004.	19.04.2007.	09.05.2007.		-	Pārņemts 24.09.2009.
3.	Padures pagasts	16.07.2004.	25.10.2006.	10.11.2006.	28.02.2007.	-	-
4.	Pelču pagasts	-	13.08.2003. pārņemts 11.05.2005.	28.05.2005.	10.11.2004.	28.12.2006.	Pārņemts 24.09.2009.

Saīsinājumi:

TP – teritorijas plānojums

SN – saistošie noteikumi

Tālāk tekstā sīkāk aprakstīta teritorijas plānojumā noteiktā teritorijas pašreizējā un atļautā izmantošana attiecīgajās administratīvajās robežās.

Kuldīgas novada Padures pagasts

Teritorijas plānojuma plānotās un atļautās izmantošanas kartē ir attēlota dabas lieguma robeža un dabas lieguma zonā ietilpstošie meži. Visas liegumā ietilpstošās lauksaimniecības zemes atzīmētas kā ainaviski vērtīgas. Šādām teritorijām noteikti papildus nosacījumi apmežošanai un apbūvei. Lauksaimniecībā un mežsaimniecībā izmantojamām zemēm jaunveidojamā zemes gabala minimālā platība noteikta – 2 ha, tāpat šajās teritorijās, saskaņā ar apbūves noteikumiem, ir pieļaujama arī apbūve un derīgo izrakteņu ieguve. Lieguma teritorijā nozīmīgākās izmaiņas plānotas atsevišķās

vietās – pie Skolaskalniem paredzēta karjera rekultivācija un ģimenes māju apbūves teritorijas lauksaimniecības zemēs, aiz Lapsām Ventas ielejā plānota viensētu apbūve, pie Spurām nelielā platībā paredzēta lauksaimniecības zemju apmežošana, lieguma ziemeļu galā lauksaimniecības zemju masīvā pie Abavas ietekas plānota viensētas būvniecība un tūrisma un atpūtas teritorijas apbūve. Teritorijas plānojumā Ventas upes aizsargjosla noteikta no upes vidējā ūdenslīmeņa un papildus applūstošās teritorijas nav noteiktas.

Kuldīgas novada Rumbas pagasts

Teritorijas plānojuma plānotās un atļautās izmantošanas kartē ir attēlota dabas lieguma robeža un dabas lieguma zonā ietilpstošie meži. Lielākā daļa lieguma teritorijas plānojumā attēlotas kā lauksaimniecībā un mežsaimniecībā izmantojamās zemes. Teritorijas plānojumā Ventas upes aizsargjosla noteikta no upes vidējā ūdenslīmeņa un papildus applūstošās teritorijas nav noteiktas. Jaunveidojamā zemes gabala minimālā platība noteikta 2 ha mežsaimniecībā izmantojamām zemēm un 0.5 ha lauksaimniecības zemēm. Tāpat šajās teritorijās saskaņā ar apbūves noteikumiem pieļaujama arī apbūve un derīgo izrakteņu ieguve. Lieguma teritorijā nozīmīgākās izmaiņas plānotas atsevišķās vietās – uz dienvidiem no Jāņkalniem un pie Zvejām paredzētas tūrisma un atpūtas teritorijas, šādas teritorijas plānotas arī iepretim Melnajai Kolkai un starp Saldus ielu (ceļu P 108) un Ventas upi posmā no Kuldīgas pilsētas robežas līdz apvedceļa tiltam. Lauksaimniecības zemes no Kuldīgas apvedceļa līdz Mierlaukiem atzīmētas kā ainavu aizsardzības teritorijas. Salīdzinoši plašas teritorijas lieguma ziemeļu daļā starp Ventu un Abavu attēlotas kā potenciālās derīgo izrakteņu (māla) atradnes.

Kuldīgas novada Pelču pagasts

Teritorijas plānojuma plānotās un atļautās izmantošanas kartē ir attēlota dabas lieguma robeža. Lielākā daļa lieguma teritorijas plānojumā attēlotas kā lauksaimniecībā izmantojamās zemes, kuras noteiktas kā ainaviski nozīmīgas. Teritorijas plānojumā Ventas upes aizsargjosla noteikta no upes vidējā ūdenslīmeņa un papildus applūstošās teritorijas nav noteiktas. Lauksaimniecības zemēs minimālā jaunveidojamā zemes gabala platība noteikta 0,6 ha. Lauksaimniecības zemēs noteikti 20 dažādi pieļaujamie izmantošanas veidi. Tā kā teritorija atrodas tuvu Kuldīgas pilsētai, tad tajā jau vēsturiski izveidota dažāda apbūve – vasarnīcas, viensētas, Raidstacijas komplekss. Pie Māliņiem iezīmēta potenciālā māla ieguves teritorija.

Kuldīgas novada Kuldīgas pilsēta

Kuldīgas pilsētā dabas lieguma robeža lielākoties iet pa upes ielejas pamatkrasta augšējo kranti. Upes ielejā pastāvīga apbūve nav paredzēta un pamatā šīs teritorijas aizņem dabas pamatnes (pļavas, meži, koku stādījumi u.c.). Teritorijas plānojumā dabas lieguma robeža ir atzīmēta un lielākā daļa lieguma paredzēta kā dabas teritorija. Lieguma teritoriju šķērso divi tilti, starp kuriem upes kreisā krasta teritorijas plānotas kā perspektīvās tūrisma un rekreācijas teritorijas. Šāda izmantošana plānota arī Mārtiņsalā, kur jau patlaban darbojas tūrisma bāze un izveidota labiekārtota peldvieta un rekreācijas vieta, un teritorijā starp Krasta ielu un Ventu Pārventas estrādes

apkārtnē, kā arī starp vieglās ražošanas teritorijām Tehnikas ielā un Ventu. Atsevišķām no šīm teritorijām paredzēta arī detaļplānojuma izstrāde. Pilsētas ziemeļu daļā liegumu šķērso Turpmākās izpētes teritorija, kas ieskicē perspektīvo Ventas upes šķērsojumu, savienojot Īso un Krasta ielu. Šis šķērsojums iezīmēts ar ļoti tālu perspektīvu un dabas aizsardzības plāna termiņā tā realizācija nav paredzēta. Patlaban ir uzsākta Kuldīgas pilsētas teritorijas plānojuma grozījumu izstrāde, kurā būtiskas izmaiņas “Ventas ielejas” teritorijā nav plānotas.

Kopumā visos teritorijas plānojumos ņemtas vērā dabas lieguma robežas un uz to attiecināmie normatīvie akti. “Ventas ielejas” robeža ir attēlota visu teritorijas plānojumu grafiskajā daļā, savukārt lieguma statuss un nosacījumi ir aprakstīti apbūves noteikumos. Lieguma teritorijas lielākajā daļā nav paredzēta teritorijas intensīva izmantošana vai nozīmīga izmantošanas veidu maiņa, taču atsevišķās vietās plānotās izmantošanas realizācija var radīt ietekmi uz lieguma dabas vērtībām.

1.1.4. Esošais funkcionālais zonējums

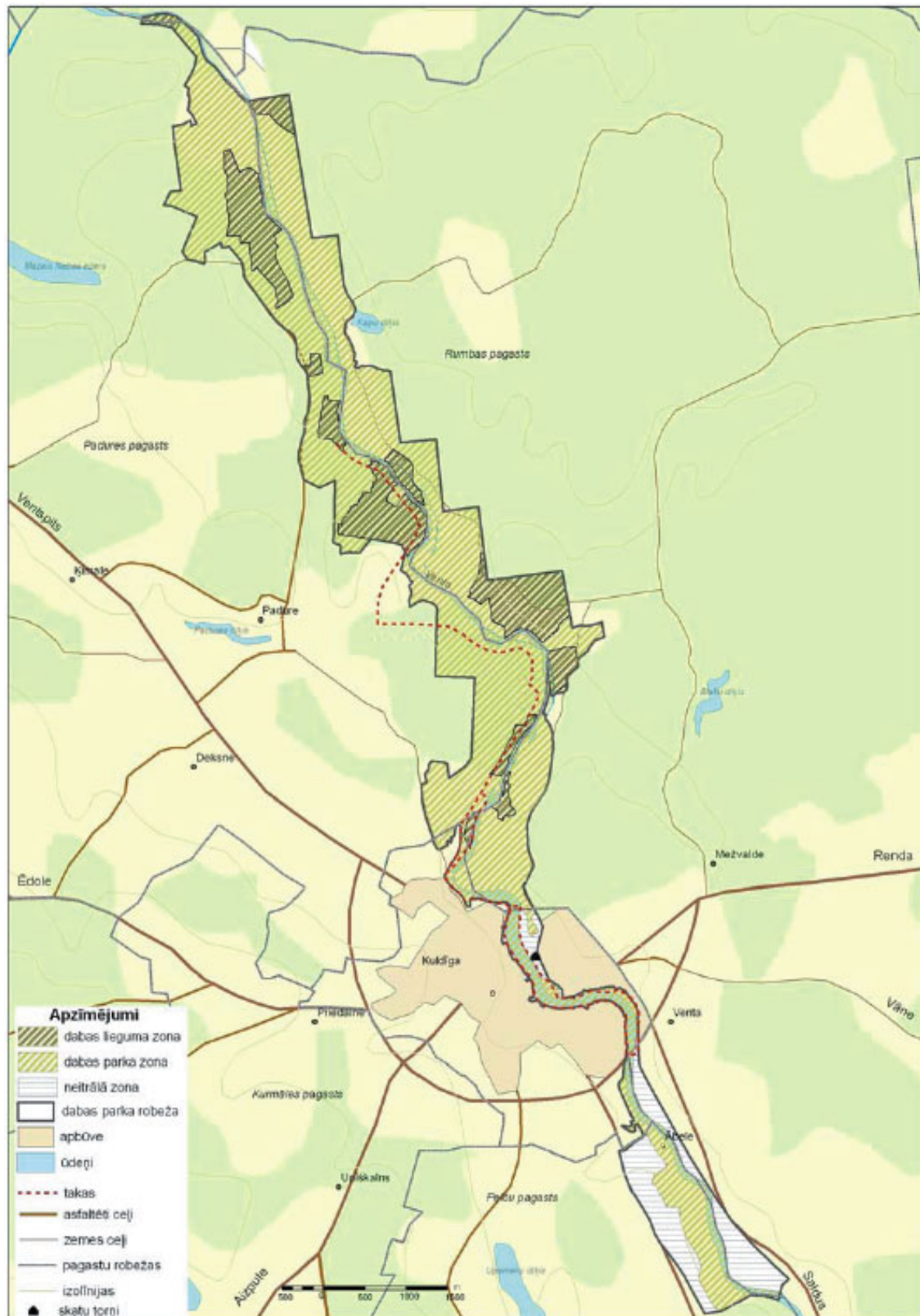
2003. gadā dabas liegumam „Ventas ieleja” tika izstrādāts un apstiprināts dabas aizsardzības plāns laika periodam no 2003. gada līdz 2008. gadam. 2006. gada 14. februārī tika apstiprināti MK noteikumi Nr. 140 „Dabas lieguma „Ventas ieleja” individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi”. Ar šo noteikumu pieņemšanu, stājās spēkā arī teritorijas zonējums.

Pašlaik spēkā ir šāds dabas lieguma zonējums (skat. 1.4. attēlu):

- 1) dabas lieguma;
- 2) dabas parka zona;
- 3) neitrālā zona.

MK noteikumi Nr. 140 attiecas uz dabas liegumā esošajiem dabas pieminekļiem: ģeoloģiskajiem un ģeomorfoloģiskajiem pieminekļiem, aizsargājamajiem kokiem, dendroloģiskajiem stādījumiem un aizsargājamām alejām.

2003. gadā izstrādātajā dabas plānā tika iekļauts priekšlikums lieguma teritorijas aizsardzības statusa maiņai no dabas lieguma uz dabas parku: „Balstoties uz teritorijas lielo tūrisma un rekreācijas potenciālu, un iespējas šo potenciālu izmantot nemazinot aizsargājamās dabas teritorijas bioloģiskās un ainaviskās vērtības dabas aizsardzības plānā tiek iekļauts ierosinājums par ĪADT Ventas ieleja statusa maiņu. Teritorijas aizsardzības, izmantošanas un attīstības interesēm vairāk piemērots ir dabas parka statuss.” Šis priekšlikums iepriekšējā DAP darbības termiņā nav realizēts.

1.4. attēls. dabas lieguma „Ventas ieleja” spēkā esošais zonējums

1.1.5. Aizsardzības un apsaimniekošanas īsa vēsture

1957. gadā ar Latvijas Ministru Padomes lēmumu tika izveidots kompleksais dabas liegums „Ventas ieleja”, kas ietvēra Ventas ielejas posmu toreizējo Ievkalnu, Padures, Rumbas un Kurmāles ciemu robežās. Ar 1999. gada 15. jūnija LR Ministru kabineta noteikumiem Nr. 212 „Noteikumi par dabas liegumiem” Ventas ielejai noteikts īpaši aizsargājamās dabas teritorijas statuss, šo noteikumu 89. pielikumā noteikta dabas lieguma „Ventas ieleja” robeža. Ar likuma „Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām” (02.03.1993.) grozījumiem 15.09.2005. „Ventas ieleja” iekļauta Natura 2000 teritoriju sarakstā kā C tipa teritorija (teritorijas, kas noteiktas īpaši aizsargājamo sugu un īpaši aizsargājamo biotopu aizsardzībai) ar kodu LV0507100.

Lieguma teritorijā atrodas arī ģeoloģiskais – ģeomorfoloģiskais dabas piemineklis „Ventas rumba” (statuss noteikts 1977. gadā), tā statusu un robežas nosaka 17.04.2001. MK noteikumu Nr. 175 „Noteikumi par aizsargājamiem ģeoloģiskajiem un ģeomorfoloģiskajiem dabas pieminekļiem” 85. pielikums.

20.03.2001. MK noteikumi Nr. 131 „Noteikumi par aizsargājamiem dendroloģiskajiem stādījumiem” nosaka dabas lieguma teritorijā esošā dabas pieminekļa „Maņģenes dendroloģiskie stādījumi” statusu un robežas (30. pielikums).

Neliela daļa „Ventas ielejas” lieguma ziemeļaustrumu daļā iekļauta „BirdLife International” izdevumā „Eiropas Savienības nozīmes putniem nozīmīgas vietas Latvijā” kā putniem nozīmīgās vietas „Maņģenes meži” sastāvdaļa.

Ventas upe posmā lejpus Kuldīgas-Rīgas šosejas tilta ar 12.03.2002 MK noteikumiem Nr. 118 „Noteikumi par virszemes un pazemes ūdeņu kvalitāti” iekļauta prioritāro zivju ūdeņu sarakstā kā lašveidīgo zivju ūdeņu tips.

Dabas liegums „Ventas ieleja” tā ziemeļaustrumu daļā robežojas ar Natura 2000 teritoriju – dabas parku „Abavas senleja”, savukārt, vidusdaļā – ar dabas liegumu „Riežupe”. Aptuveni 2-2,5 km attālumā no „Ventas ielejas” ziemeļaustrumu robežas atrodas vēl viena Natura 2000 teritorija – dabas liegums „Maņģenes meži”. Šobrīd notiek darbs pie tā robežu paplašināšanas, kā rezultātā „Maņģenes meži” tieši robežosies ar „Ventas ieleju”.

Projekta „Ekotūrisma infrastruktūras attīstība potenciālajās NATURA 2000 vietās” ietvaros (piešķirot ERAF finansējumu) 2004. gadā tika realizēts projekts „Ekotūrisma infrastruktūras attīstība ĪADT „Ventas ielejā” Kuldīgā”. Tika izveidotas un labiekārtotas, kā arī nodrošinātas ar nepieciešamo informāciju (skat. 1.5. attēlu) 8 km dabas takas, rekonstruēts autostāvlaukums (ar asfalta segumu) un pievedceļi Pārventas parkā. Tika ierīkots stāvlaukums ar grants segumu Veckuldīgas pilskalna tuvumā, izbūvēts skatu tornis – lapene, pārceļtuve pār Ventas upi, izveidotas 3 skatu perspektīvas, izveidotas un sakārtotas 3 atpūtas vietas Ventas krastos, kurās uzstādīti baļķu soli, norobežotas ugunsкура vietas un atkritumu urnas.

1.5. attēls. Izveidotie informatīvie stendi ERAF finansēta projekta ietvaros

2007. gadā SIA „Kurzemes cope” sagatavoja projektu „Laša nārsta un mazuļu uzturēšanās vietu (dzīvotņu) atjaunošanu (rekultivācija) Ventas upē, Kuldīgas pilsētas teritorijā”, bet šis projekts netika atbalstīts, jo šāds pasākums netika iekļauts dabas aizsardzības plānā un atbildīgās institūcijas noteica ietekmes uz vidi novērtējuma procedūras nepieciešamību.

Virkne apsaimniekošanas pasākumu tika paredzēta „Ventas ielejas” dabas aizsardzības plānā, kas izstrādāts 2003.-2008. gadam Vērtējot iepriekšējā dabas aizsardzības plānā izvirzītos teritorijas aizsardzības mērķus un apsaimniekošanas pasākumus, analizēti to apraksti dabas aizsardzības plānā un situācija dabas liegumā 2010. gadā. Jāatzīmē, ka izvirzīto mērķu sasniegšanas novērtēšanu sarežģī vieglu uztveramu vai izmērāmu indikatoru trūkums. Šajā plānā prioritāri aizsargājamās dabas vērtības noteiktas objektīvi, taču DAP trūkst precīzas informācijas par šo biotopu un augu atradņu atrašanās vietām un platībām, līdz ar to mērķu sasniegšana grūti izvērtējama. Novērtējuma rezultāti apkopoti tabulā 13. pielikumā. Kopumā iepriekšējā dabas aizsardzības plānā izvirzītie mērķi ir sasniegti, galvenokārt pateicoties teritoriju dabiskai attīstībai (t.s. neiejaukšanās režīmam, ko pamatā nosaka mežsaimnieciskās darbības ierobežojumi), nevis plānveidīgiem apsaimniekošanas pasākumiem. Tomēr jāpiezīmē, ka daļā aizsargājamo biotopu šādas attīstības tendences pasliktina biotopu stāvokli, piemēram, pļavās un straujteču biotopos. Diemžēl no apsaimniekošanas pasākumiem lielākā daļa nav realizēta, izņemot ar tūrisma un rekreācijas infrastruktūras attīstību saistītos pasākumus.

1.1.6. Kultūrvēsturiskais raksturojums

Dabas lieguma „Ventas ieleja” teritorijā atrodas samērā daudz kultūrvēsturisko pieminekļu (Kultūras mantojuma aizsardzība un saglabāšana. Nozares pārskats rajona plānojuma izstrādāšanai. VARAM, 1999). Informācija par kultūrvēsturiskajiem objektiem dabas liegumā „Ventas ieleja” ir apkopota 1.4. tabulā, kultūrvēsturisko pieminekļu izvietojums atspoguļots 2.2. attēlā.

1.4. tabula. Kultūrvēsturiskie objekti dabas liegumā „Ventas ieleja”

Nr.	Nosaukums	Veids	Apraksts
1248*	Padures	Arheoloģija;	Padures pag. pie „Pilskalniem” un „Jaunbeltēm”,

Nr.	Nosaukums	Veids	Apraksts
	pilskalns	vietējas nozīmes	Ventas ielejas kreisajā krastā. Viens no izteiksmīgākajiem Kurzemes pilskalniem, 25 m augsts, rietumu pusē 4 m augsts valnis. Plakums 50x70 m, līdz 2 m biezs mītņu slānis. Uz rietumiem no pilskalna senpilsētas vieta.
1232	Veckuldīgas pilskalns	Arheoloģija; valsts nozīmes	Kuldīgas pilsētas teritorijā, pie Krāčupītes ietekas Ventā. Platības ziņā lielākais no Kuldīgas novadā apzinātajiem pilskalniem (1 ha). Dienvidrietumos aiz vaļņa un grāvja bijusi Veckuldīgas pilsēta, apmēram 10 ha platībā. 1355.g. senpilsētas iedzīvotājiem bija jāpārceļas tuvāk bruņinieku jaunceltajai mūra pilij tagadējās pilsētas teritorijā. Šobrīd pilskalna austrumu un rietumu nogāzes apaugušas ar veciem ozoliem un retu pamežu. 20.gs. laikā pilskalna plakums bijusi iecienīta kultūras pasākumu norises vieta.
6347	Tilts pār Ventu	Arhitektūra; valsts nozīmes	Ķieģeļu mūra tilts, celts 1847. gadā. Vienīgā tāda tipa būve Latvijā.
3671	Durvju komplekts	Māksla; valsts nozīmes	Padures pagasta Ēķupes muižas dzīvojamā ēkā, 18.gs. beigas
	Kanāla paliekas Ventas labajā krastā pie Mārtiņsalas	Projektā	1822., liecība par mēģinājumiem veidot kuģu ceļu augšpus Ventas rumbas
	Ēķupes muižas kalpu māja	Projektā	18.gs. beigās – 19.gs. sākumā celta ēka, pašlaik sliktā stāvoklī

*-Numurs valsts aizsargājamo kultūras pieminekļu sarakstā

Teritorijas kultūrvēsturiskās vērtības līdz šim veiksmīgi tiek izmantotas tūrismā. To potenciāls būtu izmantojams arī turpmāk, pie tam tas būtu attīstāms arī saistībā ar dabas vērtību aizsardzību. Tā, piemēram, zivju ceļa izveide Jēkaba kanālā atjaunojot to nodrošinātu labāku zivju migrāciju. Tāpat kā viens no savulaik būtiskiem apstākļiem upes straujteču pastāvēšanā minēts baļķu pludināšana, kuras veikšana mūsdienās, lai arī kā vienreizējs kultūrvēsturiski interesants pasākums, būtu pozitīvi vērtējama straujteču biotopu uzturēšanā.

1.1.7. Valsts un pašvaldības institūciju funkcijas un atbildība aizsargājamā teritorijā

Dabas lieguma teritorijai nav savas administrācijas. Šādas teritorijas pārvaldīšanu realizē Dabas aizsardzības pārvalde (saskaņā ar grozījumiem likumā „Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām” no 18.06.2009. un MK noteikumiem Nr. 507 „Dabas aizsardzības pārvaldes nolikums” (02.06.2009)). Par dabas lieguma „Ventas ieleja ” pārvaldi atbild Dabas aizsardzības pārvaldes teritoriālā struktūrvienība – Slīteres nacionālā parka administrācija.

Vairākas institūcijas (VAS “Latvijas valsts ceļi”, VAS “Latvenergo”, VAS „Latvijas valsts meži” u.c.) dabas lieguma teritorijā apsaimnieko dažādus infrastruktūras objektus (ceļus, elektrolīnijas utt.). Ar 2009. gada 1. jūniju ir izveidots Kuldīgas novads, kurā ietilpst Padures, Rumbas un Pelču pagasti un Kuldīgas pilsēta. Visām minētajām pašvaldībām ir izstrādāti teritorijas plānojumi (skat. 1.1.3. sadaļu).

Līdz ar 18.06.2009 gadā veiktajiem grozījumiem likumā „Par īpaši aizsargājamām teritorijām” kontroli valsts nozīmes aizsargājamo teritoriju, īpaši aizsargājamo sugu un biotopu, mikroliegumu apsaimniekošanas un aizsardzības jomā īsteno Dabas aizsardzības pārvalde, citās vides jomās — Valsts vides dienests, kā arī citas valsts institūcijas savas kompetences ietvaros. Dabas lieguma teritorijas kontroli īsteno Valsts vides dienesta Liepājas reģionālā vides pārvalde un Valsts meža dienesta Dienvidkurzemes virsmežniecība.

Zemkopības ministrijas pārraudzībā esošās Lauku atbalsta dienesta Dienvidkurzemes reģionālā lauksaimniecības pārvalde uzrauga normatīvo aktu ievērošanu lauksaimniecības jomā un administrē Eiropas Savienības, kā arī valsts atbalstu laukiem un lauksaimniecībai.

Dabas aizsardzības plāna izstrādi un pēc tam arī tā ieviešanu uzrauga Dabas aizsardzības pārvalde.

1.2. Normatīvo aktu normas, kas attiecas uz konkrēto aizsargājamo teritoriju

Latvijas vides un dabas aizsardzības stratēģiskie dokumenti

Nacionālais vides politikas plāns. Akceptēts Ministru kabinetā 03.02.2004.
Bioloģiskās daudzveidības saglabāšanai Nacionālais vides politikas plāns paredz:
1) saglabāt un atjaunot ekosistēmu un to dabisko struktūru daudzveidību;
2) saglabāt un veicināt vietējo savvaļas sugu daudzveidību.
Ilgtspējīgas mežsaimniecības nodrošināšanai paredzēts saglabāt meža bioloģisko daudzveidību un ekoloģisko funkciju kvalitāti klimata un ūdens režīma regulācijā, kā arī augsnes aizsardzībā un paaugstināt meža īpašnieku, apsaimniekotāju un sabiedrības zināšanas par meža bioloģiskās daudzveidības un meža ekoloģisko funkciju nozīmību.

Bioloģiskās daudzveidības nacionālā programma. Akceptēta MK 16.05.2000.
Šī programma paredz dažādus pasākumus, kuri nepieciešami ES direktīvu ieviešanai. Programma paredz īpaši aizsargājamo teritoriju pilnveidošanu, aizsargājamo augu un dzīvnieku sugu dzīvotņu aizsardzības nodrošināšanu, labvēlīga aizsardzības statusa nodrošināšanu tām sugām, kuras ir apdraudētas.

Vides un dabas aizsardzības normatīvie akti

„**Vides aizsardzības likums**” (15.11.2006., grozījumi 21.06.2007., 14.02.2008., 14.11.2008., 12.06.2009. un 01.12.2009.) nosaka resursu ilgtspējīgu izmantošanu, valsts pārvaldes institūciju un pašvaldību institūciju kompetenci vides aizsardzībā un dabas resursu izmantošanā, Latvijas Republikas iedzīvotāju tiesības uz kvalitatīvu dzīves vidi, Latvijas Republikas iedzīvotāju pienākumus vides aizsardzībā un dabas resursu izmantošanā, sabiedrības tiesības saņemt vides informāciju un piedalīties ar vides aizsardzību saistītu lēmumu pieņemšanā. Vides aizsardzības likums nosaka valsts kontroli vides jomā, atbildību par nodarīto kaitējumu, kas nodarīts īpaši aizsargājamām dabas teritorijām, mikroliegumiem, aizsargājamām sugām un biotopiem, ūdeņiem, augsnei un zemes dzīlēm.

Likums “**Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām**” (02.03.1993., grozījumi 30.10.1997., 28.02.2002., 12.12.2002., 20.11.2003., 15.09.2005., 10.05.2007. 30.04.2009. un 18.06.2009) definē aizsargājamo teritoriju kategorijas un nosaka nepieciešamību tām izstrādāt dabas aizsardzības plānus, individuālos aizsardzības un izmantošanas noteikumus.
18. panta 4. apakšpunktā teikts, ka aizsargājamās teritorijas individuālos aizsardzības un izmantošanas noteikumus, kā arī valsts un reģionālās attīstības plānošanas dokumentus izstrādā un aizsargājamo teritoriju apsaimnieko, ievērojot plānu, un plānam ir ieteikuma raksturs.
Likuma pielikumā uzskaitītas Eiropas nozīmes aizsargājamās dabas teritorijas (Natura 2000). Dabas liegums „Ventas ieleja” ir B tipa teritorija, kas noteikta īpaši aizsargājamo sugu, izņemot putnus, un īpaši aizsargājamo biotopu aizsardzībai. Teritorijas kods ir LV0507100.

„**Sugu un biotopu aizsardzības likums**” (16.03.2000., grozījumi 15.09.2005., 26.10.2006., 07.05.2009., 12.06.2009. un 01.12.2009.) regulē sugu un biotopu aizsardzību, apsaimniekošanu un uzraudzību, veicina populāciju un biotopu saglabāšanu, kā arī regulē īpaši aizsargājamo sugu un biotopu noteikšanas kārtību. Likums nosaka valsts pārvaldes un institūciju kompetenci un zemes īpašnieku un pastāvīgo lietotāju pienākumus un tiesības sugu un biotopu aizsardzībā, kā arī nepieciešamību veikt sugu un biotopu monitoringu.

„**Noteikumi par īpaši aizsargājamo sugu un ierobežoti izmantojamo īpaši aizsargājamo sugu sarakstu**” (14.11.2000. MK noteikumi Nr. 396, grozījumi 27.07.2004.) uzskaita Latvijā aizsargājamās dzīvo organismu sugas. Konkrētas dabas liegumā „Ventas ieleja” sastopamās sugas uzskaitītas 2.4. nodaļā, kā arī 3. un 4. pielikumā.

Likums „**Par zemes īpašnieku tiesībām uz kompensāciju par saimnieciskās darbības ierobežojumiem aizsargājamās teritorijās**” (30.06.2005., grozījumi 20.10.2005., 19.12.2006., 04.04.2007., 08.11.2007., 14.11.2008. un 12.06.2009.) nosaka kompensācijas piešķiršanas nosacījumus, atlīdzības apmēra novērtēšanu un atlīdzības piešķiršanas kārtību, zemes atpirkšanas nosacījumus.

„**Kārtība, kādā novērtē atlīdzības apmēru par saimnieciskās darbības ierobežojumiem aizsargājamās dabas teritorijās un mikroliegumos, kā arī izmaksā un reģistrē atlīdzību**” (21.03.2006. MK noteikumi Nr. 219, grozījumi 28.07.2008.) nosaka kārtību, kādā novērtē atlīdzības apmēru par saimnieciskās darbības ierobežojumiem īpaši aizsargājamās dabas teritorijās un mikroliegumos (turpmāk – atlīdzība), atlīdzības novērtēšanas metodiku un atlīdzības izmaksas un atlīdzības izmaksu reģistrācijas kārtību un termiņus.

„**Noteikumi par zemesgabala vērtības noteikšanu zemes atpirkšanas vajadzībām īpaši aizsargājamās dabas teritorijās**” (07.07.2008. MK noteikumi Nr. 507, grozījumi 22.12.2009.) nosaka kārtību, kādā Valsts zemes dienests zemes atpirkšanas vajadzībām nosaka zemesgabala vērtību, ņemot vērā Nekustamā īpašuma valsts kadastra informācijas sistēmā reģistrētos datus par zemesgabala platību, zemes lietošanas veidu platībām, apgrūtinājumiem (izņemot apgrūtinājumus saistībā ar aizsargājamo teritoriju aizsardzību un izmantošanu regulējošos normatīvajos aktos noteiktajiem saimnieciskās darbības ierobežojumiem) un citu ar nekustamā īpašuma tirgu saistīto informāciju, kas aktualizēta atbilstoši pēdējo sešu mēnešu pārskata periodam attiecīgajā administratīvajā teritorijā, ņemot vērā nekustamā īpašuma lietošanas mērķi.

„**Noteikumi par prioritāro secību zemesgabalu atpirkšanai un kompensācijas izmaksas termiņiem un kārtību**” (30.06.2008. MK noteikumi Nr. 491 ar grozījumiem līdz 05.05.2009) nosaka zemes atpirkšanas iesniegumu pieņemšanas kārtību un zemesgabalu atpirkšanas prioritāro secību; termiņus un kārtību, kādā izmaksā kompensāciju par atpērkamo zemesgabalu; atlīdzības izmaksu reģistrācijas kārtību.

„Kārtība, kādā zemes lietotājiem nosakāmi to zaudējumu apmēri, kas saistīti ar īpaši aizsargājamo nemedījamo sugu un migrējošo sugu dzīvnieku nodarītajiem būtiskiem postījumiem” (20.11.2007. MK noteikumi Nr. 778 ar grozījumiem 28.07.2008.) nosaka kārtību, kādā zemes lietotājiem nosakāmi to zaudējumu apmēri, kas saistīti ar īpaši aizsargājamo nemedījamo sugu un migrējošo sugu dzīvnieku nodarītajiem būtiskiem postījumiem.

„Noteikumi par preventīvajiem un sanācijas pasākumiem un kārtību, kādā novērtējams kaitējums videi un aprēķināmas preventīvo, neatliekamo un sanācijas pasākumu izmaksas” (24.04.2007. MK noteikumi Nr. 281, grozījumi 02.03.2010.) nosaka zaudējumu atlīdzināšanas kārtību, atlīdzības lielumu un sugu sarakstu, par kuru iznīcināšanu jāatlīdzina zaudējumi.

„Noteikumi par kritērijiem, kurus izmanto, novērtējot īpaši aizsargājamām sugām vai īpaši aizsargājamiem biotopiem nodarītā kaitējuma ietekmes būtiskumu” (27.03.2007. MK noteikumi Nr. 213) nosaka kritērijus, kurus izmanto, novērtējot īpaši aizsargājamām sugām vai īpaši aizsargājamiem biotopiem nodarītā kaitējuma ietekmes būtiskumu salīdzinājumā ar pamatstāvokli.

Likums **„Par ietekmes uz vidi novērtējumu”** (13.11.1998., grozījumi 30.05.2001., 19.06.2003., 26.02.2004., 15.09.2005. un 07.06.2007.) nosaka darbības un objektus, kuriem ir nepieciešams ietekmes uz vidi novērtējums un darbības, kurām ir nepieciešams sākotnējais ietekmes uz vidi novērtējums, kā arī nosaka plānošanas dokumentus, kuriem nepieciešams stratēģiskais ietekmes uz vidi novērtējums. 4¹. pants paredz, ka kompetentā institūcija var pieņemt lēmumu par ietekmes novērtējumu uz Eiropas nozīmes aizsargājamo dabas teritoriju arī darbībām, kuras nav iekļautas likuma 1. un 2. pielikumā. Novērtējums jāveic saskaņā ar atsevišķi noteiktu kārtību.

„Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi” (16.03.2010. MK noteikumi Nr. 264) nosaka īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējo aizsardzības un izmantošanas kārtību, pieļaujamo un aizliegto darbību veidus tajās, kā arī aizsargājamo teritoriju apzīmēšanai dabā lietojamās speciālās informatīvās zīmes paraugu un tās lietošanas un izveidošanas kārtību. Teritorijām, kurām nav izstrādāti individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi, tās aizsardzības un izmantošanas kārtību nosaka šie MK noteikumi.

„Kārtība, kādā novērtējama ietekme uz Eiropas nozīmes īpaši aizsargājamo dabas teritoriju (Natura 2000)” (06.06.2006. MK noteikumi Nr. 455 ar grozījumiem 24.11.2009.) nosaka kārtību, kādā novērtējama to paredzēto darbību ietekme uz Eiropas nozīmes īpaši aizsargājamo dabas teritoriju (Natura 2000), kuru īstenošanai nav jāveic ietekmes uz vidi novērtējums.

„Kārtība, kādā novērtējama paredzētās darbības ietekme uz vidi” (17.02.2004. MK noteikumi Nr. 87, grozījumi 06.06.2006. un 06.01.2009.) nosaka, kā veicams ietekmes uz vidi novērtējums darbībām, kas tiek plānotas Natura 2000 vietu teritorijā vai to tuvumā.

„Eiropas nozīmes aizsargājamo dabas teritoriju (Natura 2000) izveidošanas kritēriji Latvijā” (28.05.2002. MK noteikumi Nr. 199 ar grozījumiem 22.12.2009., izdoti saskaņā ar likuma “Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām” 43. panta otro daļu) nosaka kritērijus, kas piemērojami Eiropas nozīmes aizsargājamo dabas teritoriju izveidošanai Latvijā.

„Noteikumi par kritērijiem, pēc kuriem nosakāmi kompensējošie pasākumi Eiropas nozīmes aizsargājamo dabas teritoriju (Natura 2000) tīklam, to piemērošanas kārtību un prasībām ilgtermiņa monitoringa plāna izstrādei un ieviešanai” (18.07.2006. MK noteikumi Nr. 594) nosaka kompensējošo pasākumu veikšanas kārtību, ja paredzētā darbība negatīvi ietekmēs Natura 2000 teritorijā esošas sugas vai biotopus, un šo kompensējošo pasākumu rezultātu monitoringa kārtību.

„Noteikumi par dabas liegumiem” (MK noteikumi Nr. 212 no 26.06.2001. ar grozījumiem līdz 30.06.2009.) nosaka dabas liegumu robežas un teritoriju aizsardzības statusu. Šo MK noteikumu 89. pielikumā sniegta dabas lieguma „Ventas ieleja” robežu shēma, robežpunktu koordinātes un apraksts.

„Noteikumi par aizsargājamiem dendroloģiskajiem stādījumiem” (MK noteikumi Nr. 131 no 20.03.2001. ar grozījumiem 25.06.2009) nosaka dabas pieminekļus – aizsargājamus dendroloģiskos stādījumus. Šo noteikumi 30. pielikumā sniegta aizsargājamā dabas pieminekļa „Maņģenes dendroloģiskais stādījums” robežu shēma.

„Noteikumi par īpaši aizsargājamās dabas teritorijas dabas aizsardzības plāna saturu un izstrādes kārtību” (09.10.2007. MK noteikumi Nr. 686, grozījumi 27.01.2009.) nosaka, kādai informācijai jābūt ietvertai dabas aizsardzības plānā un kāda ir dabas aizsardzības plāna izstrādes kārtība.

Noteikumi **„Par Latvijā sastopamo Eiropas Savienības prioritāro sugu un biotopu sarakstu”** (21.02.2006. MK noteikumi Nr. 153 ar grozījumiem līdz 27.01.2009) nosaka Latvijā sastopamo Eiropas Savienības prioritāro sugu un biotopu sarakstu.

Noteikumi **„Par īpaši aizsargājamo biotopu veidu sarakstu”** (05.12.2000. MK noteikumi Nr. 421, grozījumi 25.01.2005. un 27.01.2009.) nosaka biotopu sarakstu, kurā iekļauti apdraudēti vai reti biotopi.

„Par aizsargājamiem ģeoloģiskajiem un ģeomorfoloģiskajiem dabas pieminekļiem” (17.04.2001. Ministru kabineta noteikumi Nr. 175 ar grozījumiem līdz 01.07.2009.) noteikumi nosaka valsts aizsardzībā esošo dabas pieminekļu – aizsargājamo ģeoloģisko un ģeomorfoloģisko dabas objektu sarakstu, to atrašanās vietu un robežaprakstu. Dabas lieguma „Ventas ieleja” teritorijā atrodas ģeoloģiskais un ģeomorfoloģiskais dabas piemineklis „Ventas rumba”.

„Mikroliegumu izveidošanas, aizsardzības un apsaimniekošanas noteikumi” (30.01.2001. MK noteikumi Nr. 45, grozījumi 31.05.2005.) noteikumi nosaka mikroliegumu izveidošanas, aizsardzības un apsaimniekošanas kārtību un sugu sarakstus, kam var noteikt mikroliegumus.

Meža zemes

LR “**Meža likums**” (24.02.2000., ar grozījumiem, kas izsludināti līdz 28.11.2008.), likuma mērķis ir regulēt visu Latvijas mežu ilgtspējīgu apsaimniekošanu, visiem meža īpašniekiem vai tiesiskajiem valdītājiem garantējot vienādas tiesības, īpašumtiesību neaizskaramību un saimnieciskās darbības patstāvību un nosakot vienādus pienākumus.

“**Dabas aizsardzības noteikumi meža apsaimniekošanā**” (MK noteikumi Nr.189, 08.05.2001. ar grozījumiem 15.09.2009., izdoti saskaņā ar Meža likuma 13.pantu un 37.panta pirmo daļu, ar grozījumiem, kas izsludināti līdz 20.05.2005.) nosaka vispārējās dabas aizsardzības prasības meža apsaimniekošanā, galvenajā un kopšanas cirtē, kā arī saimnieciskās darbības ierobežojumus dzīvnieku vairošanās sezonas laikā.

“**Noteikumi par koku ciršanu meža zemēs**” (MK noteikumi Nr.892, 31.10.2006., izdoti saskaņā ar Meža likuma 13.pantu) nosaka galvenās cirtes un kopšanas cirtes kritērijus, kārtību mežaudzes atzīšanai par neproduktīvu, slimību inficēto vai kaitēkļu invadēto koku ciršanas kārtību, cirsmu izveidošanas kārtību, koku ciršanas kārtību ārkārtas situācijās.

“**Noteikumi par meža aizsardzības pasākumiem un ārkārtas situāciju izsludināšanu mežā**” (MK noteikumi Nr.421, 10.06.2008. izdoti saskaņā ar Meža likuma 28.pantu) nosaka meža aizsardzības pasākumus, to izpildes kārtību un termiņus, kārtību, kādā izsludināmas ārkārtas situācijas sakarā ar meža ugunsgrēku izplatīšanos, meža kaitēkļu savairošanos un slimību izplatīšanos masveidā. Šie noteikumi attiecas arī uz īpaši aizsargājamajām dabas teritorijām, ja individuālajos aizsardzības un izmantošanas noteikumos nav noteikts citādi.

Ūdeņi

Ūdens apsaimniekošanas likums (16.10.2002., grozījumi 12.12.2002., 29.04.2004. 03.02.2005. un 23.04.2009.), kura mērķis ir izveidot tādu virszemes un pazemes ūdeņu aizsardzības sistēmu, kas: veicina ilgtspējīgu un racionālu ūdens resursu lietošanu, nodrošinot to ilgtermiņa aizsardzību un iedzīvotāju pietiekamu apgādi ar labas kvalitātes virszemes un pazemes ūdeni; novērš ūdens un no ūdens tieši atkarīgo sauszemes ekosistēmu un mitrāju stāvokļa pasliktināšanos, aizsargā šīs ekosistēmas un uzlabo to stāvokli. Dabas liegumā „Ventas ieleja” izdalītie ūdensobjekti ir aprakstīti 1.3.3. sadaļā.

“**Aizsargjoslu likums**” (05.02.1997., grozījumi 12.04.2002, 19.06.2003, 22.06.2005. 18.03.2008 un 14.05.2009.) likums nosaka dažādus aprobežojumus ūdenstilpju un ūdensteču aizsargjoslās, ūdenstilpju un ūdensteču aizsargjoslu platumu atkarībā no to izmēriem. Aizsargjoslas platums Ventas upei lauku apvidū ir noteikts ne mazāk kā 300 metrus plata josla katrā krastā, bet pilsētās un ciemos pilsētās un ciemos to nosaka teritoriju plānojumos, bet ne mazāk kā 10 metrus plata josla gar virszemes ūdensobjekta krasta līniju, izņemot gadījumus, kad tas nav iespējams esošās apbūves dēļ. Saskaņā ar Aizsargjoslu likuma 7. pantu virszemes ūdensobjektu aizsargjoslas

platumu nosaka, ņemot vērā gada vidējo ūdens līmeni, bet, ja ir skaidri izteikts stāvs pamatkrasts, tad no tā augšējās krants. Ventas upei visā dabas lieguma teritorijā vietām ir izteikts pamatkrasts, tāpēc aizsargjosla ir jānosaka no pamatkrasta augšējās krants.

“Virszemes ūdensobjektu aizsargjoslu noteikšanas metodika” (Ministru kabineta noteikumi Nr. 406, 03.06.2008.) regulē aizsargjoslu noteikšanas kārtību, apzīmēšanu dabā, vides aizsardzības prasības aizsargjoslās.

„Noteikumi par upēm (upju posmiem), uz kurām zivju resursu aizsardzības nolūkā aizliegts būvēt un atjaunot hidroelektrostaciju aizsprostus un veidot jebkādu mehāniskus šķēršļus” (Ministru kabineta noteikumi Nr. 27, 15.01.2002., grozījumi 21.02.2006) ietver upes, kuras ir nozīmīgas lašveidīgo zivju (laša, taimiņa, strauta foreles un alatas) nārsta un dzīves vietas, kā arī nozīmīgākās upes nēģa un vimbas resursu dabiskajai atražošanai. Šajos noteikumos ir iekļauta arī Ventas upe, kā arī tās pietekas – Padure un Rudupe.

”Par piesārņojošo vielu emisiju ūdenī” (Ministru kabineta noteikumi Nr. 34, 22.01.2002., grozījumi 16.01. 2007. un 15.04.2008.). Noteikumi nosaka emisijas robežvērtības uz aizliegumus piesārņojošo vielu emisijai ūdenī.

”Noteikumi par virszemes un pazemes ūdeņu kvalitāti” (Ministru kabineta noteikumi Nr. 118, 12.03.2002., grozījumi 04.10.2005, 07.07.2008., 11.08.2009., 29.09.2009. un 22.12.2009.) nosaka prioritāros zivju ūdeņus, kuros nepieciešams veikt ūdeņu aizsardzību vai kvalitātes uzlabošanas pasākumus, lai nodrošinātu zivju populācijām labvēlīgus apstākļus. Noteikumu 2. pielikums nosaka prioritāros zivju ūdeņus. Šajā sarakstā ir iekļauta arī Ventas upe, kurai no Skrundas līdz Kuldīgas–Rīgas šosejas tiltam ir noteikts karpveidīgo zivju ūdeņu tips, bet no Kuldīgas-Rīgas šosejas tilta līdz Zlēku pagasta Zlēku tiltam noteikts lašveidīgo zivju ūdeņu tips.

Zvejniecība un makšķerēšana

“Zvejniecības likums” (12.04.1995., ar grozījumiem līdz 01.12.2009. Šis likums regulē Latvijas Republikas iekšējo ūdeņu, teritoriālo jūras ūdeņu un ekonomiskās zonas ūdeņu zivju resursu iegūšanu, izmantošanu, pētīšanu, saglabāšanu, pavairošanu un uzraudzīšanu. Likums nosaka zivju resursu un zvejas pārvaldīšanu.

“Noteikumi par rūpniecisko zveju iekšējos ūdeņos” (Ministru kabineta noteikumi Nr. 295, 02.05.2007., grozījumi 26.05.2009., 20.10.2009. un 22.12.2009.) nosaka kārtību, kādā fiziskās un juridiskās personas drīkst nodarboties ar rūpniecisko zveju Latvijas Republikas iekšējos ūdeņos, izņemot ūdeņus, kas tiek izmantoti tikai specializētai zivkopībai un mākslīgai zivju pavairošanai. Zveja aizliegta visās Latvijas upēs un kanālos, izņemot Buļļupi un Daugavu.

“Makšķerēšanas noteikumi” (Ministru kabineta noteikumi Nr. 31, 10.01.2006.) nosaka kārtību, kādā fiziskās personas var nodarboties ar amatierzveju – makšķerēšanu, kā arī ar zemūdens medībām, vēžu un citu ūdens bezmugurkaulnieku

ieguvi rekreācijas vai sporta nolūkā ar šajos noteikumos atļautiem maksšķerēšanas rīkiem Latvijas Republikas ūdeņos.

“Licencētās amatierzvejas – maksšķerēšanas – kārtība” (Ministru kabineta noteikumi Nr. 574, 14.10.2003., grozījumi 09.05.2006., 24.03.2009. un 22.12.2009.) Noteikumi nosaka kārtību, kādā veicama licencētās amatierzvejas – maksšķerēšanas, arī licencēto zemūdens medību un licencētās vēžošanas – ieviešana un kontrole, kā arī izstrādājams konkrētās ūdenstilpes licencētās maksšķerēšanas nolikums.

Tūrisms

„Tūrisma likuma” (17.09.1998., grozījumi 07.10.1999., 24.01.2002., 27.02.2003., 16.02.2006. un 10.12.2009.) mērķis ir radīt tiesisku pamatu tūrisma nozares attīstībai Latvijā, noteikt kārtību, kādā valsts pārvaldes iestādes, pašvaldības un uzņēmumi (uzņēmējiesabiedrības) darbojas tūrisma jomā, un aizsargāt tūristu intereses; likums definē dabas tūrismu.

Medības

„Medību likums” (08.07.2003., grozījumi 19.12.2006. un 14.06.2007.) nosaka medību saimniecības pamatnoteikumus Latvijas Republikā un arī medību un medību saimniecības organizēšanu dzīvnieku skaita regulēšanas nolūkos īpaši aizsargājamās dabas teritorijās.

„Medību noteikumi” (MK noteikumi Nr. 760, 23.12.2003., grozījumi 23.03.2004., 28.04.2008 un 15.12.2009.) nosaka medīšanas termiņus medījamām sugām, kā arī gadījumus, kādos iespējamas medības ārpus termiņiem. Šie noteikumi paredz, ka medības īpaši aizsargājamās dabas teritorijās nosaka ne tikai šie noteikumi, bet arī īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi, attiecīgo teritoriju individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi un citi medības reglamentējošie normatīvie akti.

Īpašuma tiesības un teritorijas plānojumi

Civillikuma (28.01.1937.) TREŠĀ DAĻA (Lietu tiesības ar 12.12.2002. grozījumiem), trešā nodaļa (Īpašums), piektā apakšnodaļa (Īpašuma aprobežojumi), III. Īpašuma lietošanas tiesības aprobežojumi.

1082. pants nosaka: “Īpašuma lietošanas tiesības aprobežojumu noteic vai nu likums, vai tiesas lēmums, vai arī privāta griba ar testamentu vai līgumu, un šis aprobežojums var attiekties kā uz dažu lietu tiesību piešķiršanu citām personām, tā arī uz to, ka īpašniekam jāatturas no zināmām lietošanas tiesībām, vai arī jāpacieš, ka tās izlieto citi.”

„Teritorijas plānošanas likuma” (12.06.2002., grozījumi 27.12.2002., 10.04.2003., 17.08.2004., 27.01.2005., 28.12.2006., 29.03.2007., 08.11.2007., 13.11.2008. un 25.02.2010.) mērķis ir veicināt ilgtspējīgu un līdzsvarotu attīstību valstī, izmantojot efektīvu teritorijas plānošanas sistēmu.

„**Vietējās pašvaldības teritorijas plānošanas noteikumi**” (06.10.2009. MK noteikumi Nr. 1148, grozījumi 03.11.2009.) nosaka teritorijas plānojuma sastāvdaļas, tā izstrādes un sabiedriskās apspriešanas, spēkā stāšanās, grozīšanas, apturēšanas, likumības izvērtēšanas un ievērošanas pārraudzības kārtību vietējās pašvaldības līmenī.

Likuma „**Par zemes lietošanu un zemes ierīcību**” (21.06.1991., grozījumi 27.04.1993., 10.11.1994., 14.09.2006., 08.01.2007. un 14.06.2007.) uzdevums ir aizsargāt zemes lietotāju tiesības un regulēt zemes lietošanas un zemes ierīcības pamatnoteikumus.

Likums „**Par nekustamā īpašuma nodokli**” (17.06.1997., ar grozījumiem līdz 01.12.2009.) nosaka nodokļu aprēķināšanas un maksāšanas kārtību, nodokļu atvieglojumus.

Citi normatīvie akti

„**Kārtība koku ciršanai ārpus meža zemes**” (29.08.2006. MK noteikumi Nr. 717, grozījumi 25.08.2008.) nosaka to koku ciršanas kārtību, kas atrodas uz zemes, kura neatbilst Meža likumā sniegtajai meža zemes definīcijai.

Valsts aizsargājamo kultūras pieminekļu saraksts ir apstiprināts ar 29.10.1998. Kultūras ministrijas rīkojumu Nr. 128 (publicēts 15.12.1998.) „**Par valsts aizsargājamo kultūras pieminekļu sarakstu**”.

Pašvaldību saistošie noteikumi

Kuldīgas novada domes saistošie noteikumi Nr. 2009/20, apstiprināti ar Kuldīgas novada domes 24.09.2009. lēmumu Nr. 8.p.8; ar šo lēmumu tiek pasludināti par spēkā esošiem Kuldīgas novadā ietilpstošo administratīvo vienību teritorijas plānojumi:

- Kuldīgas novada pašvaldības administratīvajā teritorijā ietilpstošās bijušās Kuldīgas pilsētas domes 30.08.2007. saistošie noteikumi Nr. 2007/8 „Kuldīgas rajona Kuldīgas pilsētas teritorijas plānojuma grozījumi”;
- Kuldīgas novada pašvaldības administratīvajā teritorijā ietilpstošās bijušās Padures pagasta padomes 25.10.2006. saistošie noteikumi Nr.6 „Kuldīgas rajona Padures pagasta teritorijas plānojums”;
- Kuldīgas novada pašvaldības administratīvajā teritorijā ietilpstošās bijušās Pelču pagasta padomes 13.12.2006. saistošie noteikumi Nr.10/2006 „Pelču pagasta teritorijas plānojums”;
- Kuldīgas novada pašvaldības administratīvajā teritorijā ietilpstošās bijušās Rumbas pagasta padomes 19.04.2007. saistošie noteikumi Nr.6 „Rumbas pagasta teritorijas plānojums”.

Kuldīgas pilsētas domes saistošie noteikumi Nr. 2007/4 „Nolikums licencētai makšķerēšanai Ventas upē Kuldīgas pilsētas, Padures un Rumbas pagastu administratīvajās teritorijās 2007. gadā”.

Kuldīgas novada domes 2009.02.26. saistošie noteikumi Nr.2009/03 „Peldvietas „Mārtiņsala” lietošanas un apsaimniekošanas saistošie noteikumi”.

Starptautiskās saistības

Apvienoto Nāciju Organizācijas Eiropas Ekonomikas komisijas 1998. gada 25. jūnija **Orhūsas konvencija** (26.04.2002.) par pieeju informācijai, sabiedrības dalību lēmumu pieņemšanā un iespēju griezties tiesu iestādēs saistībā ar vides jautājumiem. Orhūsas konvencija nosaka sabiedrības un valsts pārvaldes iestāžu attiecības saistībā ar vides jautājumiem, sevišķi pieeju informācijai, sabiedrības dalību lēmumu pieņemšanā un iespēju griezties tiesu iestādēs saistībā ar vides jautājumiem.

Konvencija „**Par bioloģisko daudzveidību**”, kurai Latvija pievienojās ar likumu “Par 1992. gada 5. jūnija Riodežaneiro konvenciju par bioloģisko daudzveidību”. Šīs konvencijas uzdevumi ir bioloģiskās daudzveidības saglabāšana un dzīvās dabas ilgtspējīga izmantošana.

Bernes konvencija „**Par Eiropas dzīvās dabas un dabisko dzīvotņu aizsardzību**”, kas Latvijā apstiprināta ar likumu „Par 1979. gada Bernes konvenciju par Eiropas dzīvās dabas un dabisko dzīvotņu saglabāšanu” (17.12.1996). Šīs konvencijas mērķis ir aizsargāt savvaļas floru un faunu un to dabiskās dzīvotnes, īpaši tās sugas un dzīvotnes, kuru aizsardzībai nepieciešama vairāku valstu sadarbība, kā arī veicināt šādu sadarbību. Īpaša uzmanība pievērsta apdraudētajām un izzūdošajām sugām, tai skaitā apdraudētajām un izzūdošajām migrējošajām sugām.

Bonnas 1979. gada konvencija „**Par migrējošo savvaļas dzīvnieku aizsardzību**”, kas Latvijā apstiprināta 11.03.1999. Puses atzīst migrējošo sugu saglabāšanas nozīmīgumu un šim mērķim lietojamo pasākumu saskaņošanu starp areāla valstīm, un, kur tas iespējams un ir mērķtiecīgi, sevišķu uzmanību veltot tām migrējošām sugām, kuru aizsardzības statuss ir nelabvēlīgs, kā arī vecot pasākumus, kas nepieciešami šādu sugu vai to dzīves vides saglabāšanai.

Eiropas Padomes Direktīva „Par savvaļas putnu aizsardzību” 79/409/EEC (02.04.1979.).

Direktīva pieņemta, lai saglabātu migrējošo sugu populācijas tādā līmenī, kas atbilst īpašajām ekoloģiskajām, zinātniskajām un kultūras prasībām, tai pašā laikā ņemot vērā ekonomiskās un rekreācijas vajadzības, vai lai regulētu šo sugu populāciju lielumu atbilstībā šim līmenim. Daudzas savvaļas putnu sugas, kuras dabiski sastopamas Eiropas teritorijā, skaitliski samazinās, dažos gadījumos tas notiek ļoti strauji, un tas rada nopietnus draudus vides aizsardzībai, īpaši tādēļ, ka tiek apdraudēts bioloģiskais līdzsvars. Dabas lieguma „Ventas ieleja teritorijā konstatētas 12 šajā direktīvā minētas putnu sugas.

Eiropas Padomes Direktīva „Par dabisko dzīvotņu, savvaļas faunas un floras aizsardzību” 92/43/EEC (21.05.1992).

Direktīvas mērķis ir veicināt bioloģiskās daudzveidības saglabāšanos, veicot dabisko biotopu un faunas un floras aizsardzību. Tā nosaka, ka programmas Natura 2000 ietvaros jāizveido Vienotais Eiropas ekoloģiskais tīkls, kurš aptver īpaši aizsargājamās teritorijas. Šim tīklam jānodrošina, dabisko biotopu tipu un attiecīgo sugu biotopu saglabāšanu, vai kur tas nepieciešams, labvēlīgā aizsardzības statusā atjaunošanu to dabiskās izplatības areāla robežās. Dabas liegumā „Ventas ieleja” konstatēti 15 šajā direktīvā minēti biotopi, 2 augu un 4 zīdītāju sugas, 3 abinieku un rāpuļu sugas, 9 zivju un 2 bezmugurkaulnieku sugas.

Līgums par sikspārņu aizsardzību Eiropā, pieņemts un apstiprināts ar MK 07.01.2003. noteikumiem Nr. 10, pamatojoties uz Bonnas konvenciju „Par migrējošo savvaļas dzīvnieku sugu aizsardzību” nosaka dalībvalstu pienākumus sikspārņu sugu populāciju aizsardzības nodrošināšanai.

Eiropas ainavu konvencija (20.10.2000.) Latvijā pieņemta 29.03.2007. ar likumu „Par Eiropas ainavu konvenciju”, kur dalībvalstis apstiprina, ka Eiropas ainavu kvalitāte un daudzveidība ir kopīgs resurss un ka ir jāsadarbojas, lai tās aizsargātu un pārvaldītu, kā arī veiktu plānošanu, vēloties radīt jaunu instrumentu, kas īpaši domāts Eiropas visu ainavu aizsardzībai, pārvaldībai un plānošanai.

1.3. Īss aizsargājamās teritorijas fiziski ģeogrāfiskais raksturojums

1.3.1. Klimats

Ventas ieleja atrodas Kursas zemienes Pieventas līdzenumā, pārejas joslā no Rietumkursas augstienes mēreni siltā uz Austrumkursas augstienes mēreni vēso agroklimatisko apakšrajonu. Teritorijas klimats ir mēreni kontinentāls – vidēji silts un vidēji mitrs. Vidējā gaisa temperatūra janvārī ir $-4\text{ }^{\circ}\text{C}$, vidējā gaisa temperatūra jūlijā $16,0\text{-}16,5\text{ }^{\circ}\text{C}$, gada vidējā gaisa temperatūra ir $5,5\text{-}6,0\text{ }^{\circ}\text{C}$. Ilggadīgais vidējais bezsala periods gaisā ir 133-145 dienas, veģetācijas periods 128-136 dienas. Vidējais nokrišņu daudzums 600-650 mm, sniega segas biezums 16-18 cm, tā saglabājas 85-90 dienas. Pēdējās pavasara salnas gaisā 15.-20. maijā, pirmās rudens salnas 10.-15. oktobrī (Latvijas daba, III, 1995). Janvārī valdošie ir dienvidrietumu, dienvidu, dienvidaustrumu vēji, jūlijā – dienvidrietumu, rietumu vēji (LBN 003-01 “Būvklimatoloģija”, 2001). Ventas upes ielejā veidojas atšķirīgi mikroklimatiskie apstākļi.

1.3.2. Ģeoloģija un ģeomorfoloģija

Dabas liegums „Ventas ieleja” pēc fiziogēogrāfiskās rajonēšanas atrodas Kursas zemienes Pieventas līdzenuma ziemeļu daļā. Kursas zemienes pamatā ir meridionālā virzienā izstiepts Pieventas pamatiežu makropazeminājums ar nolaidenu austrumu nogāzi un stāvu, vidusdaļā pārtrauktu rietumu nogāzi; nogāzes šķērso seni iegrauzumi. Lieguma ziemeļu daļā to šķērso lūzums pamatiežu slāņos.

Makropazeminājuma virsa dienvidu virzienā paaugstinās. Zemkvartāra virsmu dabas lieguma teritorijā veido augšdevona terīgēnie ieži (Gaujas un Amatas svītas uz ziemeļiem no Kuldīgas) un karbonātieži (Pļaviņu, Salaspils un Daugavas svītas). Robeža starp šiem iežiem veido ūdenskritumus reģiona upēs, tai skaitā Ventas rumbu. Kuldīgā Salaspils svītas karbonātieži atsedzas upes gultnē un krastos. Kvartāra nogulumu biezums gar Ventas labo krastu nepārsniedz 10 m, pārējā teritorijā tas ir 10-20 m. (Latvijas daba, III, 1995) (Ģeoloģiskā karte, Ventspils lapa)

Ventas ielejai dabas lieguma teritorijā ir stāvas nogāzes ar terasēm, kas veidojušās, Ventai ieplūstot Baltijas ledus ezerā. Terases veido līdz 10 m biezi smilšaini nogulumi. Ielejas nogāzēs vietām atsedzas devona dolomīti un smilšakmeņi. (Latvijas daba, VI, 1998) No mūsdienu ģeoloģiskajiem procesiem vērojama upes krastu izskalošanās atsevišķos posmos. Plānās kvartāra iežu segas un dabīgās ūdeņu drenāžas dēļ Ventas ielejai piegulošajās teritorijās pastāv risks piesārņojošo vielu migrācijai gruntsūdeņos. (Latvijas ģeoloģiskā karte, Ventspils lapa).

Nozīmīgākais ģeoloģiskais objekts dabas liegumā ir Ventas rumba (skat. 1.6. attēlu) (ģeomorfoloģiskais dabas piemineklis kopš 1977.g.). Ūdenskrituma platums, mērot pa loku, ir 270-275 m, augstums 1,8-2,2 m. Ventas rumba veidojusies Pļaviņu svītas augšējos dolomītos (Riežupes slāņos). Ieži veidojušies senajā jūrā kā kaļķakmens rifveida barjera gar Tukuma – Kuldīgas tektoniskās kāples terases dienvidu malu.

Zem Riežupes slāņiem atrodas sīkgraudaini, plātņaini dolomīti, kuros ir smilšakmens un mālu starpslāņi. Šie ieži nav tik izturīgi, tāpēc ūdens tos izskalo un Ventas rumba pakāpeniski pārvietoja augšup pa upi (Latvijas daba, VI, 1998).

1.6. attēls. Ģeoloģiskais un ģeomorfoloģiskais piemineklis „Ventas rumba”

Dabas lieguma teritorijā novērojami arī mūsdienu ģeoloģiskie un ģeomorfoloģiskie procesi – jau minētā Ventas rumbas ūdenskrituma pārvietošanās, kā arī noslīdeņu veidošanās stāvākajos upes ielejas krastos (gan dabiskā ceļā, gan antropogēno faktoru ietekmes dēļ).

1.3.3. Hidroloģija un ūdens kvalitāte

Dabas lieguma teritorijas centrālais hidroloģiskais objekts ir Ventas upe. Upes kopējais garums ir 346 km (no tiem 178 km Latvijas teritorijā), baseina platība 11 800 km² (Latvijā 7900 km²), gada notecē ap 3 km³. Vairāk par pusi no noteces dod sniega kušanas ūdeņi, taču arī citās sezonās pēc lietavām vai atkušņiem ūdens var sasniegt pavasara palu līmeni. No decembra līdz martam upē veidojas nenoturīga ledus sega. Upes kritums dabas lieguma teritorijā ir vidēji 0,46 m/km; ja kopējā kritumā neskaita Ventas rumbu – 0,39 m/km. Lielākā Ventas baseina daļa šai apvidū atrodas upes labajā krastā; dabas lieguma teritorijā ietilpst Abavas un Riežupes lejteces, kā arī mazākas labā un kreisā krasta pietekas – Plocis, Rudupe (labā krasta), Padure, Krāčupe, Alekšupīte (kreisā krasta).

17.-18.gs. Venta izmantota kā ūdensceļš līdz Kuldīgai, bijuši mēģinājumi izbūvēt kanālu apkārt Ventas rumbai. Līdz pat 20.gs. 60. gadu vidum upe tikusi izmantota koku pludināšanai. (Latvijas daba, VI, 1998). Dabas vērtību pastāvēšana un aizsardzība lieguma teritorijā ir cieši saistīta arī ar Ventas upes hidroloģisko režīmu.

Tā dabiskās izmaiņas nodrošina augsto lakstaugu un palieņu pļavu pastāvēšanu upes krastos. Applūstošo teritoriju izvietojums mūsdienās ir aktuāls arī saistībā ar plānotajām apbūves teritorijām.

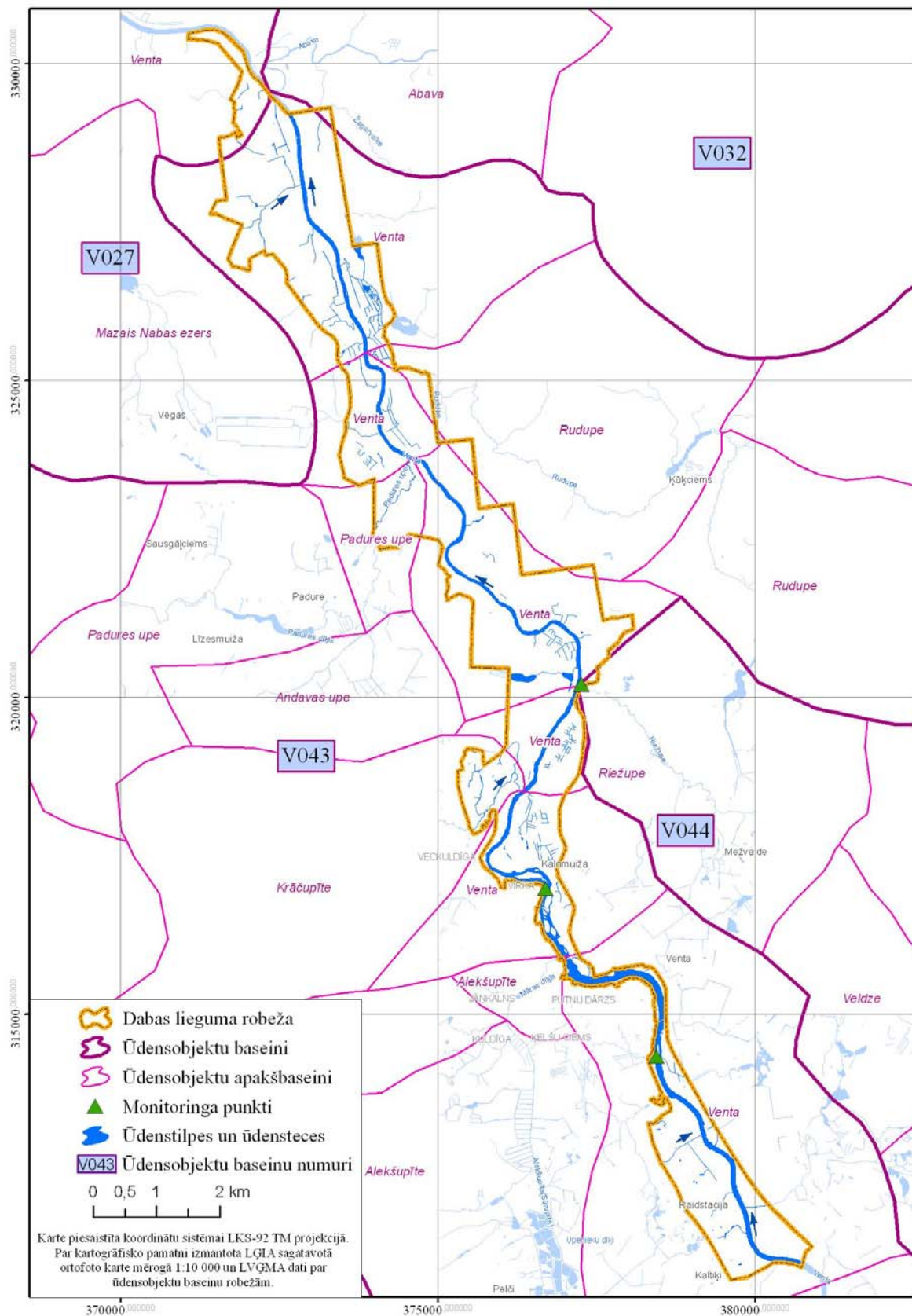
Lielākais pazemes ūdeņu patērētājs dabas lieguma apkārtnē ir Kuldīgas pilsēta, kurā ūdens apgādei izmanto Arukilas, Burtnieku, Amatas, bet visvairāk Gaujas ūdens horizontus, nelielos apjomos arī gruntsūdeņus un Ventas upes ūdeņus. Izmantoti tiek gan dziļurbumi, gan gruntsūdeņu akas (individuālajiem patērētājiem). Izpētītie ūdens krājumi Kuldīgas pilsētai pieejamajā ūdensgūtnē (Arukilas – Amatas horizonts) ir 40,4 tūkst. m³ diennaktī. (Latvijas ģeoloģiskā karte, Ventspils lapa).

Ventas upju baseinam ir izstrādāts „Ventas upju baseina apgabala apsaimniekošanas plāns”, kurš apstiprināts 22.12.2009., un saskaņā ar šo plānu dabas liegumā “Ventas ieleja” atrodas ūdensobjekti V043 Venta, V044 Riežupe, V032 Abava un V027 Venta (skat. 1.7. attēlu). Ūdensobjektos V032 un V027 atrodas ļoti maza teritorija, tāpēc turpmākajā novērtējumā ūdens kvalitātes vērtējums sniegts par ūdensobjektiem V043 un V044 (arī šī ūdensobjekta platība dabas liegumā ir neliela, taču no Riežupes Ventā ieplūstošie ūdeņi ietekmē Ventu vairāk kā pusē no tās tecējuma dabas lieguma teritorijā). Ūdensobjekts V043 atbilst 6. upju tipam: *Potamāla tipa liela upe* (Dziļa, straumes ātrums mazāks par 0,2 m/s. Gultnes substrātu veido smilts, kas ir klāta ar organiskas izcelsmes detritu un dūņām) un V044 – 3. tipam: *Ritrāla tipa vidēja upe* (Vidēji dziļa, straumes ātrums lielāks par 0,2 m/s. Gultnes substrātu veido smilts, grants un akmeņi).

Ūdeņu stāvokļa monitoringa programmas 2006.-2008.gadam ietvaros, novērtējot Ventas baseina apgabala virszemes ūdensobjektu V044 un V043 stāvokli, tika veikti novērojumi divās stacijās Ventas upē: Venta, 0,5 km augšpus Kuldīgas; Venta, 1,0 lejpus Kuldīgas; ūdensobjekta V044 Riežupe kvalitātes novērtēšanai monitoringa novērojumi veikti Riežupes grīvā (skat. 1.8. attēlu). Ūdens kvalitātes monitoringa rezultāti liecina par to, ka virszemes ūdensobjekti V043 un V044 atbilst vidējai ekoloģiskās kvalitātes klasei. Labas ekoloģiskās kvalitātes klasei neatbilst kopējā fosfora koncentrācija, kura ūdensobjektā V043 ir robežās no 0,090 līdz 0,135 P_{kop}. mg/l, un ūdensobjektā V044 ir robežās no 0,075 līdz 0,100 P_{kop}. mg/l.

Ūdensobjektā V043 monitoringa stacijā lejpus Kuldīgai veikts arī bīstamo vielu monitorings. Nevienā no Ventas upju baseina apgabala upēm kādas bīstamās vielas gada vidējā koncentrācija nav pārsniegusi normatīvo robežlielumu, tāpēc virszemes ūdeņus kopumā var uzskatīt par atbilstošiem bīstamo vielu kvalitātes prasībām un tie atbilst labai ķīmiskajai kvalitātei.

MK noteikumu Nr. 118 ”Noteikumi par virszemes un pazemes ūdeņu kvalitāti” (12.03.2002, grozījumi 04.10.2005 un 07.07.2008.) 2. pielikums nosaka prioritāros zivju ūdeņus. Šajā sarakstā ir iekļauta arī Ventas upe, kurai no Skrundas līdz Kuldīgas–Rīgas šosejas tiltam ir noteikts karpveidīgo zivju ūdeņu tips, bet no Kuldīgas–Rīgas šosejas tilta līdz Zlēku pagasta Zlēku tiltam noteikts lašveidīgo ūdeņu tips.

1.7. attēls Īdensobjekti, to baseini un ūdens kvalitātes monitoringa punkti dabas lieguma „Ventas ieleja” teritorijā

1.3.4. Augsne

Dabas lieguma „Ventas ieleja” teritorijā augšņu cilmiežus veido pamatā limnoglaciālie nogulumu – smilts un māli. Šādu nogulumu lielā īpatsvara dēļ dabas lieguma ziemeļu daļā un tam piegulošajās teritorijās izveidojušies lieli mežu masīvi uz tipiskā podzola, velēnu podzolētām glejotām un gleja augsnēm. Padures pagasta teritorijā dominē smilšaina mehāniskā sastāva augsnes, savukārt, Pelču un Rumbas pagastā – smilšmāls. Padures un Pelču pagastā diezgan liels arī mālsmilts augšņu īpatsvars. Teritorijās, kur augsnes ir mālainas, to lauksaimnieciskā izmantošana ir apgrūtināta augsnes smagā sastāva un dārgo ielabošanas pasākumu dēļ, toties, pateicoties māla augstajai ķīmiskās adsorbcijas spējai, ir iespējams nodarboties ar intensīvo lauksaimniecību, neiepludinot dažādus ķīmiskos un organiskos elementus gruntsūdeņos un virszemes ūdeņos. Šāda tipa lauksaimnieciskā darbība ir iespējama Rumbas un Pelču pagastā, taču nav rekomendējama ūdensteču tuvumā, kā arī meliorētās lauksaimniecības zemēs, kur notiek ātrāka organisko vielu izskalošanās. Kopumā lauksaimniecībā izmantoto zemju īpatsvars Pelču un Rumbas pagastā ir mazāks kā 30%, Padures pagastā 30 – 40%. (Lauksaimniecības nozares attīstība. Nozares pārskats teritorijas plānojuma izstrādāšanai. VARAM, 2000)

1.4. Aizsargājamās teritorijas sociālās un ekonomiskās situācijas apraksts

1.4.1. Iedzīvotāji, apdzīvotās vietas, nodarbinātība

Kuldīgas novada platība ir 1757 km², un dabas liegums „Ventas ieleja” aizņem aptuveni 0,93% no novada teritorijas. Līdz administratīvi teritoriālajai reformai dabas liegums atradās Kuldīgas pilsētas, Pelču, Padures un Rumbas pagasta teritorijā.

Lielākajā dabas lieguma daļā apdzīvojumu veido izklaidus esošas viensētas, kopskaitā ap 65. Kuldīgas pilsētas teritorijā liegumu ietver pilsētas apbūve, taču lieguma teritorijā blīvu apbūves teritoriju praktiski nav. Uz dienvidiem no Kuldīgas, Ventas kreisajā krastā atrodas mazdārziņu ciemats „Ābele”, tā platība lieguma teritorijā ir aptuveni 26 ha.

2008. gada sākumā Kuldīgas novadā dzīvoja 27 862 iedzīvotāji, dabiskais pieaugums 2007. gadā bija -35 iedzīvotāji. Iedzīvotāju blīvums Kuldīgas novadā bija 15,8 iedz./km². (Centrālās statistikas pārvaldes dati – <http://www.csb.gov.lv/>). Datus par bezdarba līmeni un iedzīvotāju sadalījumu vecuma grupās bija iespējams iegūt tikai par Kuldīgas rajonu. Bezdarba līmenis Kuldīgas rajonā 2009. gada aprīlī bija 15%; 16% iedzīvotāju ir līdz darbaspējas vecumam, 63% darbaspējas un 20% zem darbaspējas vecuma. (Nodarbinātības valsts aģentūras dati – <http://www.nva.lv/>).

1.4.2. Pašreizējā un paredzamā antropogēnā slodze uz aizsargājamo teritoriju

Kā nozīmīgākos teritoriju šobrīd un perspektīvā ietekmējošos faktoros varētu minēt mežsaimniecisko darbību un lauksaimniecības zemju neapsaimniekošanu, kā rezultātā tās aizaug.

Daudzviet pļavas dabas lieguma teritorijā netiek pļautas un tās apdraud aizaugšana. Patlaban daļa pļavu ir mākslīgi apmežotas vai tajās ierīkotas smiltsērķšķu audzes. Attīstoties apbūvei, daļa no bioloģiski vērtīgajiem zālājiem, kā arī Latvijas un ES aizsargājami biotopi ir pakļauti degradācijas vai iznīcināšanas iespējai. Atsevišķās vietās pie mājvietām veikta nogāžu mežu izciršana, kā rezultātā nokalst atstātie koki un pastiprinās nogāžu erozija (1.8. attēls).

Zināmu antropogēno ietekmi uz teritoriju rada arī apmeklētāji, kuri to izmanto rekreācijas nolūkos. Dabas lieguma teritorija ir viena no apmeklētākajām aizsargājamām dabas teritorijām Latvijā. Pateicoties izveidotajai infrastruktūrai antropogēnā slodze uz dabas vērtībām patlaban nav nozīmīga. Lokāli nozīmīgākās ietekmes rada – atkritumu izmešana, nogāžu nostaiģāšana, esošās infrastruktūras bojāšana, maluzvejniecība.

Perspektīvā nav paredzama antropogēnās slodzes būtiska samazināšanās, kā arī palielināšanās dabas lieguma teritorijā, it sevišķi tūrisma un rekreācijas radītās, taču ar atbilstošu infrastruktūras iekārtošanu šo slodzi iespējams kontrolēt un novirzīt uz atsevišķiem objektiem liegumā. Apmeklētāju plūsma jau pašlaik vispārīgi atbilst atsevišķu īpaši aizsargājamo teritoriju apsaimniekošanā izmantojamajam principam, proti, 98% apmeklētāju uzturas aptuveni 2% teritorijas, savukārt, atlikušajos 98% teritorijas uzturas 2% apmeklētāju. Dabas lieguma „Ventas ielejā” teritorijas daļa, kura pakļauta vislielākajai rekreācijas slodzei, ir Kuldīgas pilsētas teritorija, it sevišķi Ventas rumba, Mārtiņsala, vecais ķieģeļu tilts, skatu torņa apkārtnē, kā arī Veckuldīgas pilskalns. Pārējā lieguma teritorijā pamatā uzturas vietējie iedzīvotāji, izņemot Ventas upi, pa kuru pārvietojas ūdenstūristi, taču to plūsma ir salīdzinoši neliela.

Atsevišķās vietās, piemēram, pie Veckuldīgas pilskalna un pie Abavas ietekas, konstatēti atpūtnieku atstāti atkritumi. Lai mazinātu šādas ietekmes, nepieciešams regulāri sekot līdzi antropogēnajām ietekmēm, izvietot atkritumu konteinerus un uzturēt atbilstošu infrastruktūru.

1.8. attēls. *Nogāžu izciršana, kuras rezultāta pastiprinās krastu erozija*

1.4.3. Aizsargājamās teritorijas izmantošanas veidi

Lauksaimniecība

Aptuveni 35% no dabas lieguma teritorijas aizņem lauksaimniecības zemes. Intensīva lauksaimnieciskā darbības dabas liegumā praktiski nenotiek. Lauksaimniecības zemēs liegumā dominē zālāji. Dažviet pļavas tiek pļautas ar dažādu regularitāti, daļa pļavu ir aizaugušas vai tiek transformētas citos izmantošanas veidos. Daļa lauksaimniecības zemju tiek izmantotas kā piemājas dārziņi vai mazdārziņi. Pie Kuldīgas lieguma

teritorijā atrodas zirgu ganības. Atbilstoši Lauku atbalsta dienesta datiem dabas lieguma teritorijā ir ~37 ha bioloģiski vērtīgo zālāju.

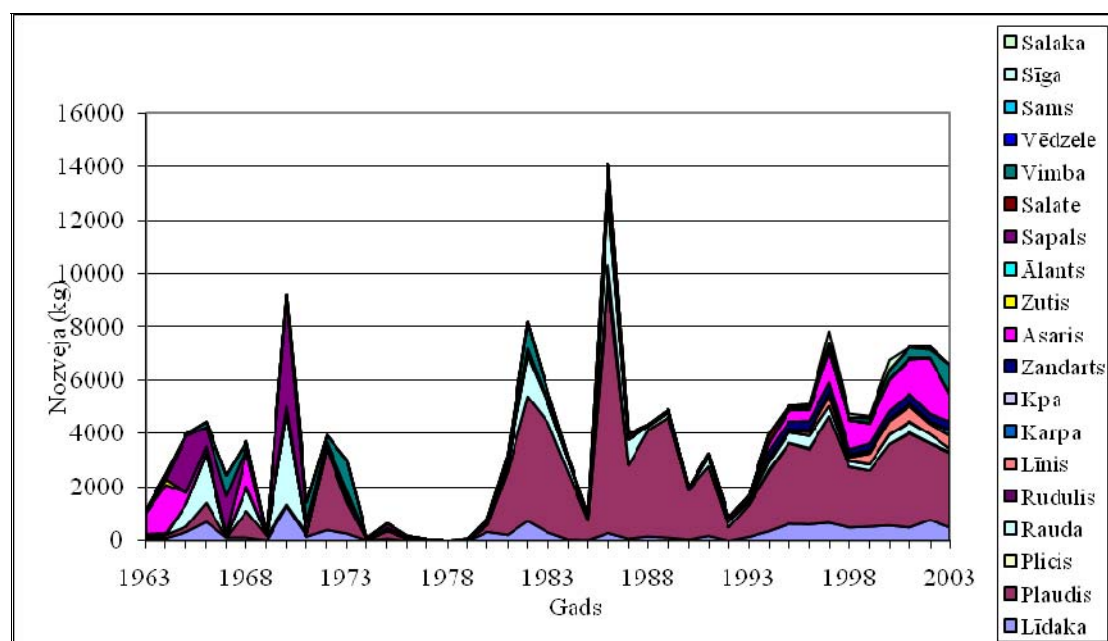
Tūrisms

Dabas liegums „Ventas ieleja” atrodas teritorijā, kurai ir ļoti augsts tūrisma potenciāls. Protams, ka to nosaka ne tikai dabas liegumā ietilpstošie objekti, bet arī Kuldīgas pilsēta ar savu unikālo apbūvi un kvalitatīvi attīstīto piedāvājumu tūristiem. Dabas lieguma teritorijā esošā Ventas rumba un vecais ķieģeļu tilts pār Ventu ir vieni no iecienītākajiem tūrisma objektiem Latvijā. Kuldīgas pilsētai tūrisms ir nozīmīgs ienākumu avots, tāpēc izveidotā infrastruktūra, piedāvājums un tradīcijas pastāvīgi tiek uzturētas un pilnveidotas. Pēc Kuldīgas tūrisma informācijas centra provizoriskajiem datiem 2007. gadā Ventas rumbu apmeklēja aptuveni 250 000 tūristu, bet 2008. gadā ~ 200 000 tūristu. Līdz ar to droši var apgalvot, ka dabas liegums “Ventas ieleja” ierindojas starp apmeklētākajām īpaši aizsargājamajām dabas teritorijām Latvijā. Jāpiezīmē gan, ka apmeklēta tiek tikai ļoti neliela daļa no lieguma teritorijas, kas no dabas aizsardzības viedokļa ir vērtējams ļoti pozitīvi. Pie tam Kuldīgā apmeklētājiem ir izveidota arī atbilstoša infrastruktūra. Lieguma teritorijā ārpus Kuldīgas pilsētas dati par apmeklētājiem nav apkopoti, taču to skaits ir daudzkārt mazāks. Galvenokārt tie ir ūdenstūristi un velosipēdisti, kuru skaits nav liels. “Ventas ielejas” ziemeļu galā pie Abavas ietekas vasaras sezonā sastopami daudzi ūdenstūristi no Abavas, jo daudzu laivu braucienu maršrutos Abavas ieteka Ventā bieži vien ir galamērķis vai nakšņošanas vieta. Lai gan Venta ir piemērota ūdenstūrismam gan pavasara sezonā (kad starp Ventas rumbu un veco tiltu tiek rīkotas ūdenstūristu sacensības), gan vasaras un rudens periodā, ūdenstūristu skaits mūsdienās Ventā ir neliels. Tāpat salīdzinoši minimāli tiek apmeklēti arī citi dabas un kultūrvēsturiskie objekti (Māmuļas ala, Padures pilskalns u.c.) Ventas ielejā ārpus Kuldīgas pilsētas.

Kā jau tika minēts 1.1.5 sadaļā, 2004. gadā tika realizēts projekts „Ekotūrisma infrastruktūras attīstība ĪADT „Ventas ielejā” Kuldīgā”. Projekta ietvaros izveidota tūrisma infrastruktūra (stendi, norādes, atpūtas vietas, laipas utt.) Kuldīgas pilsētas teritorijā. Patlaban Kuldīgas pašvaldība iespēju robežās uztur izveidoto infrastruktūru un veic citus teritorijas apsaimniekošanas pasākumus pilsētas teritorijā. Informācija par dabas lieguma teritoriju un tās objektiem iekļauta arī vairākos apmeklētājiem paredzētos bukletos un informatīvajos materiālos. Lieguma teritorijā ietilpst daļa no velomaršruta “Ventas ieleja”.

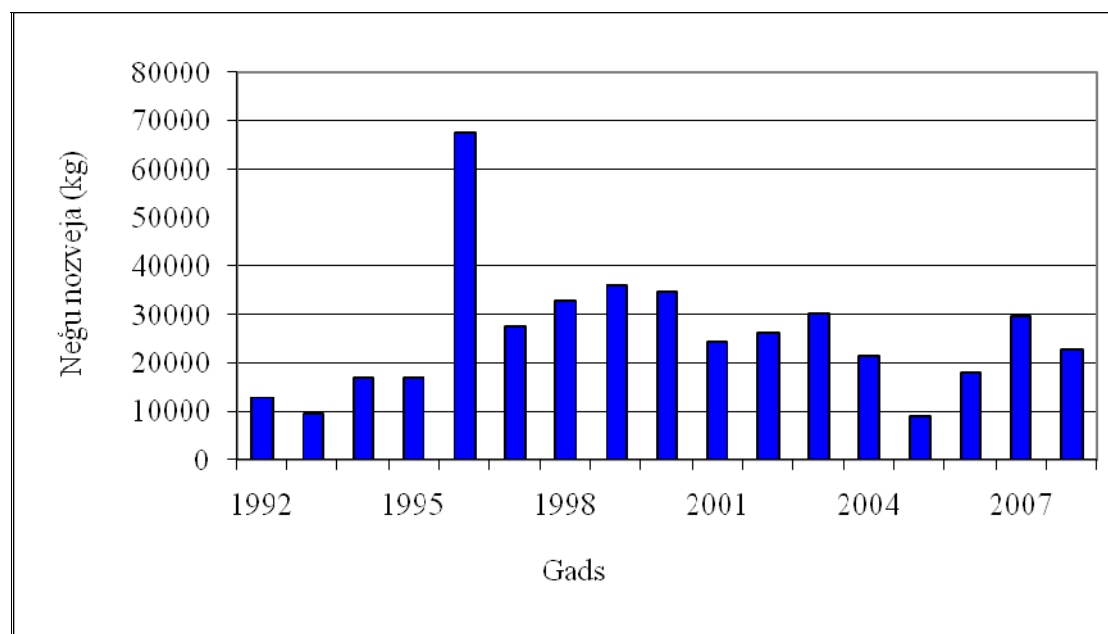
Zveja un makšķerēšana

Līdz 2004. gadam Ventas upē bija atļauta rūpnieciskā zveja, kas tika veikta pie Vārves un Kuldīgā. Nozvejas statistikā uzrādīta 21 zivju suga (no tām laši un taimiņi nav iekļauti statistikā, jo zvejoti tikai zivju ataudzēšanas vajadzībām); šo sugu zivis zvejotas robežās līdz 5 tonnām (skat. 1.9. attēlu). Kopš 2004. gada Ventā atļauta tikai nēģu rūpnieciskā zveja.

1.9. attēls Rūpnieciskā zveja Ventā (pārtraukta no 2004.g.)

Saimnieciski nozīmīgākā zveja Ventā ir upes nēgiem. Nēģa resursu stāvoklis ir stabils, daudzgadīgā vidējā šīs sugas nozveja ir robežās no 10 līdz 67 tonnām (skat. 1.10. attēlu). Upes nēģa zveju pēdējos gados Ventā veic 26 uzņēmumi. Oficiālās zivju un nēģu cenas publiski nav pieejamas; vidējās svaigu nēģu cenas (zvejnieku personisks ziņojums) Latvijā ir 2-2,5 Ls/kg robežās, attiecīgi Ventā nozvejoto upes nēģu pirmā pirkuma vērtība ir robežās no 20 000 līdz 140 000 Ls.

1.10. attēls. Upes nēģa rūpnieciskā zveja Ventā

Izņemot upes nēģi, pārējos Ventas zivju resursus izmanto makšķernieki. No 2005.g. Ventas posmā no Rumbas ūdenskrituma līdz Abavas ietekai organizēta licencētā makšķerēšana. Kuldīgas dome deleģējusi licenču izsniegšanu, kontroli un zivju

resursu atjaunošanu SIA „Kurzemes cope”. Gadā tiek realizētas ap 1000–1300 licences, t.i., makšķerēšanas slodze ir ap 2000 makšķerniekdienus; 2008. gadā ieņēmumi no realizētajām licencēm bija ~ 5200 Ls. Pavisam licencētajā makšķerēšanā lomos uzrādītas 10 sugu zivis. Lielāko īpatsvaru pavasara sezonā lomos veido vimba, lasis un taimiņš, bet pārējā laikā arī plaudis, līdaka, rauda, līnis, karpa u.c. Gadā makšķerēšanas lomos uzrādītas ap 2-3 t zivju. Ņemot vērā, ka atgriezto licenču skaits ir 80% no pārdoto skaita, kopā tiek iegūtas līdz 3,5 t dažādu sugu zivju.

1.5. tabula. Lomu sastāvs licencētajā makšķerēšanā Ventā 2008.g.

Suga	Daudzums lomos (kg)
Vimba	1281
Lasis	175
Taimiņš	122
Rauda	115
Līdaka	195
Citas	697
Kopā	2585

Kuldīgas novadā atrodas viena no Latvijas valsts zivjaudzētavām – „Pelči”. Tā paredzēta galvenokārt laša un taimiņa resursu atjaunošanai. Ik gadu upē vidēji tiek ielaisti ap 100 000 laša un 50 000 taimiņa smoltu. No 2007.gada zivjaudzētavā uzsākta arī vēdzeles eksperimentāla audzēšana, izmantojot vēdzeles vaisliniekus no Bārtas upes. Daļa no vēdzēlēm tiek ielaista Ventā un citās upēs kā kāpuri, daļa izaudzēti līdz vienvasaras mazuļu (0+) stadijai. Jāatzīmē, ka šīs zivju sugas audzēšanas biotehnoloģija Latvijā izstrādāta un ieviesta praksē „Pelčos”. Laša, taimiņa un upes nēģa krājumu papildināšanai Ventā ik gadus tiek ielaisti iepriekšminēto sugu mazuļi un kāpuri (skat. 1.6. tabulu). No akvakultūras dīķsaimniecībām Ventas upē nonākušas arī tādas zivju sugas kā karpa un sudrabkarūsa.

1.6. tabula. Zivju mazuļu un kāpuru ielaišana Ventā 2008.g.

Suga	Vecums	Skaitis (tūkst.)
Lasis	Smolti (1+)	95.5
	Vienvasaras mazuļi (0+)	54.1
Taimiņš	Smolti (1+)	41.5
Vēdzele	Kāpuri	1000
Upes nēģis	Kāpuri	1250
Līdaka	Kāpuri	617

Mežsaimniecība

Vairāk nekā pusi (51% jeb 1283 ha) no dabas lieguma teritorijas aizņem meži. To platības atrodas dabas lieguma ziemeļu daļā (līdzšinējā Rumbas un Padures pagasta teritorijā). Lielākā mežu daļa pieder privātajiem mežu īpašniekiem - 777 ha (60%). Pārējie 505 ha (40%) ir valsts un pašvaldību meži (valsts un privāto mežu izvietojumu skat. 1.11. attēlā). Meža teritoriju iedalījums pēc meža zemju kategorijām ir sniegts 1.7. tabulā. Ar mežu klātās platības šobrīd aizņem 1181 ha jeb 92%, izcirtumi - 15,3

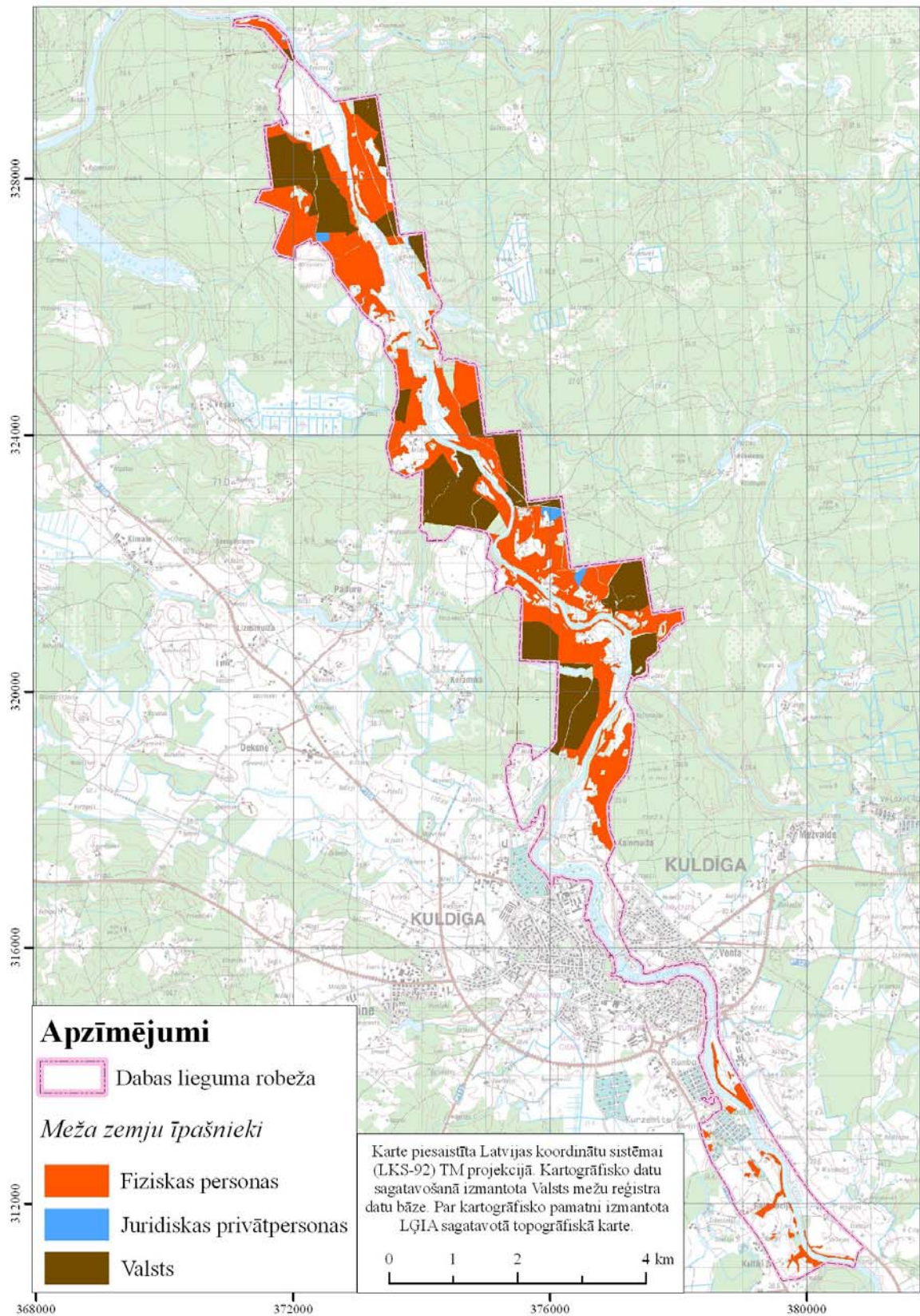
ha (1,2%), lauces - 24,7 (1,9%), bet meža kvartālstigas – 4 ha (0,3%). Pārējo zemju kategoriju platības ir nenozīmīgas. Liegumā dominē vidēji bagāti sausieņu mežu tipi – damakšņi (~51%), vēri (~9 %), kas kopā aizņem 60% no mežu platībām (sk. 1.8. tabulu un 1.12. attēlu). Nozīmīgas platības aizņem salīdzinoši nabadzīgāks mežu augšanas apstākļu tips - lāns (25%).

1.7. tabula. Meža zemju kategorijas dabas liegumā „Ventas ieleja”

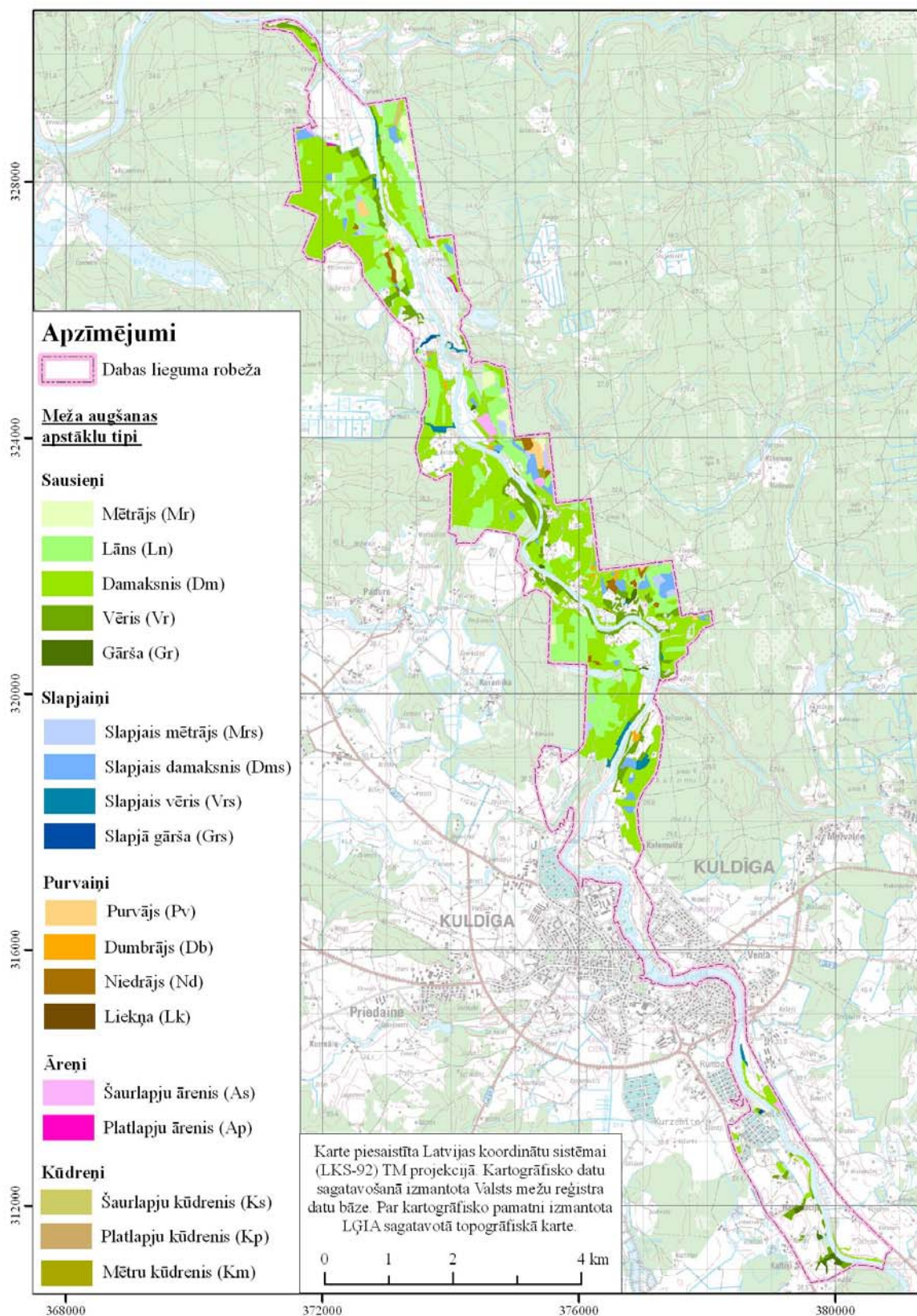
Meža zemju kategorija	ha	%
Mežs	1181,1	92,1
Iznīkušas audzes	2,2	0,2
Izcirtumi	15,3	1,2
Degumi	2,3	0,2
Lauces	24,7	1,9
Dzīvnieku barošanas lauces	1,4	0,1
Pārplūduši klajumi	0,3	0
Meža ceļi	1,5	0,1
Kvartālstigas	4,3	0,3

1.8. tabula. Meža augšanas apstākļu tipi dabas liegumā „Ventas ieleja”

Meža augšanas apstākļu tipi/apzīmējums	ha	%	Meža augšanas apstākļu tipi/apzīmējums	ha	%
Mētrāji Mr	31	2,5	Purvājs Pv	12	1,0
Lāns Ln	309	25,2	Niedrājs Nd	13	1,1
Damaksnis Dm	627	51,1	Dumbrājs Db	6	0,5
Vēris Vr	105	8,6	Šaurlapju ārenis As	13	1,0
Gārša Gr	9	0,7	Platlapju ārenis Ap	2	0,2
Slapjais mētrājs Mrs	18	1,5	Mētru kūdrenis Km	2	0,1
Slapjais damaksnis Dms	55	4,5	Šaurlapu kūdrenis Ks	4	0,3
Slapjais vēris Vrs	17	1,4	Platlapju kūdrenis Kp	1	0,1
Slapjā gārša Grs	2	0,1			

1.11. attēls. Meža iedalījums pēc īpašuma piederības dabas liegumā „Ventas ieleja”

1.12. attēls. Meža augšanas apstākļu tipi dabas liegumā „Ventas ieleja”

Lieguma mežiem raksturīga vecuma daudzveidība. Audžu sadalījums pa vecuma grupām ir nevienmērīgs (skat. 1.9. tabulu). 7,3% no mežiem aizņem jaunaudzes, kas liecina par nesenu mežu ciršanu. Liegumā ir salīdzinoši augsts vidēja vecuma, briestaudžu un pieaugušo mežu īpatsvars (kopā 77%). Tikai 14% teritorijas aizņem vecas (pāraugušas audzes) mežaudzes. Dažādu vecuma grupu priežu, egļu un bērzu audžu teritoriālais izvietojums dots 1.13. attēlā.

Pēdējo 20 gadu laikā liegumā veikta gan audžu kopšana, gan arī meža galvenā izmantošana (skat. 1.15. attēlu). Kopumā meža apsaimniekošanas pasākumi veikti ~ 500 ha meža teritorijas, t.sk. kailcirte – 11 ha, izlases cirte – 5 ha, sanitārā cirte 101 ha, citas cirtes ~ 300 ha. Atlīdzība par mežsaimnieciskās darbības ierobežojumiem dabas liegumā „Ventas ieleja” saņemta par 25,7 ha meža zemes (skat 1.16. attēlu).

Pēc valdošās koku sugas dabas liegumā dominē priežu (61%), bērzu (13%) un egļu meži (12%), kas kopā aizņem 86% no mežu platības (skat. 1.10. tabulu un 1.14. attēlu). Nozīmīgas teritorijas aizņem ozolu audzes.

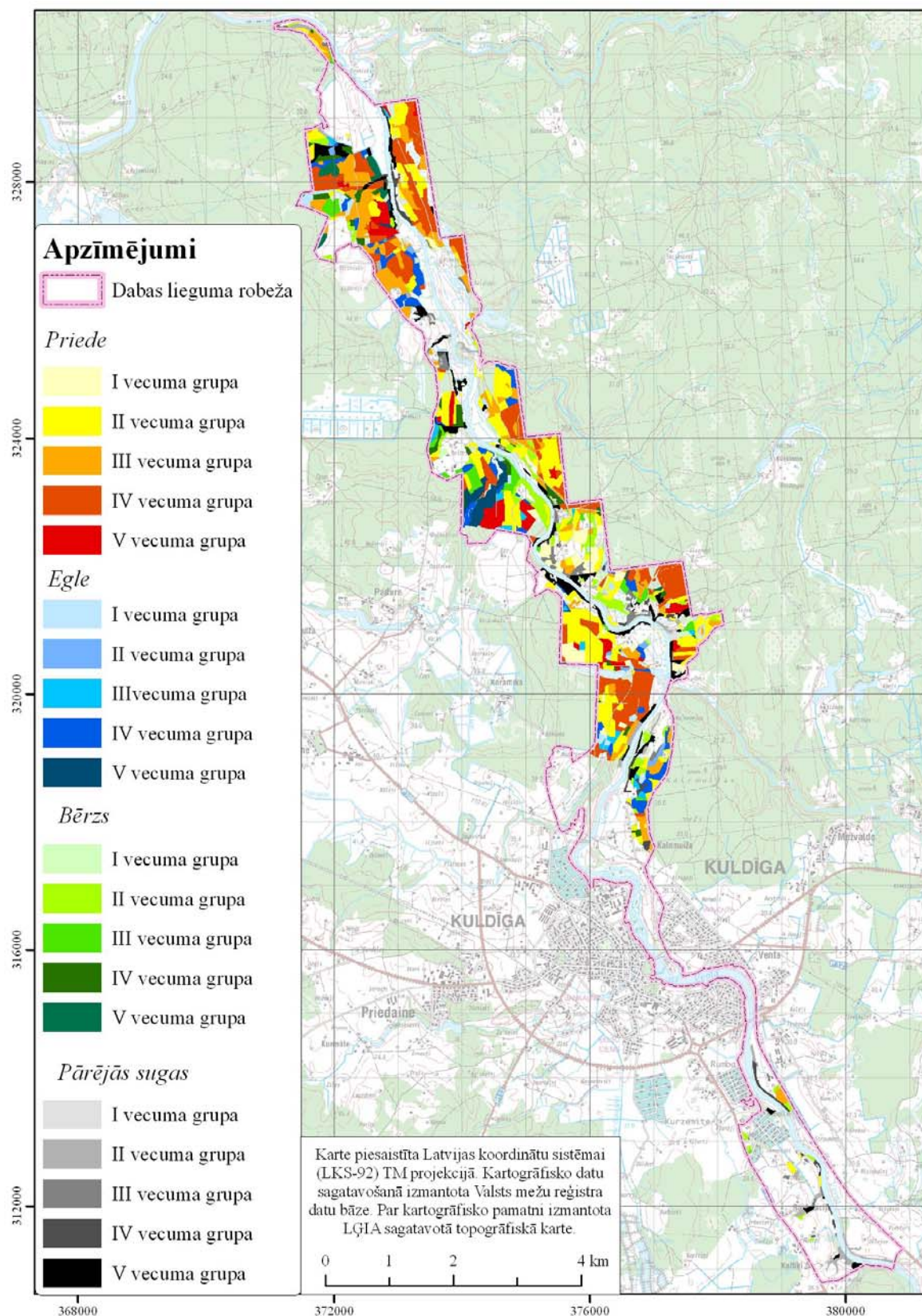
1.9. tabula. Mežaudžu vecuma grupas dabas liegumā „Ventas ieleja”

Vecuma grupa	ha	%
1	86,8	7,3
2	339,5	28,7
3	239,9	20,3
4	349,5	29,6
5	165,3	14

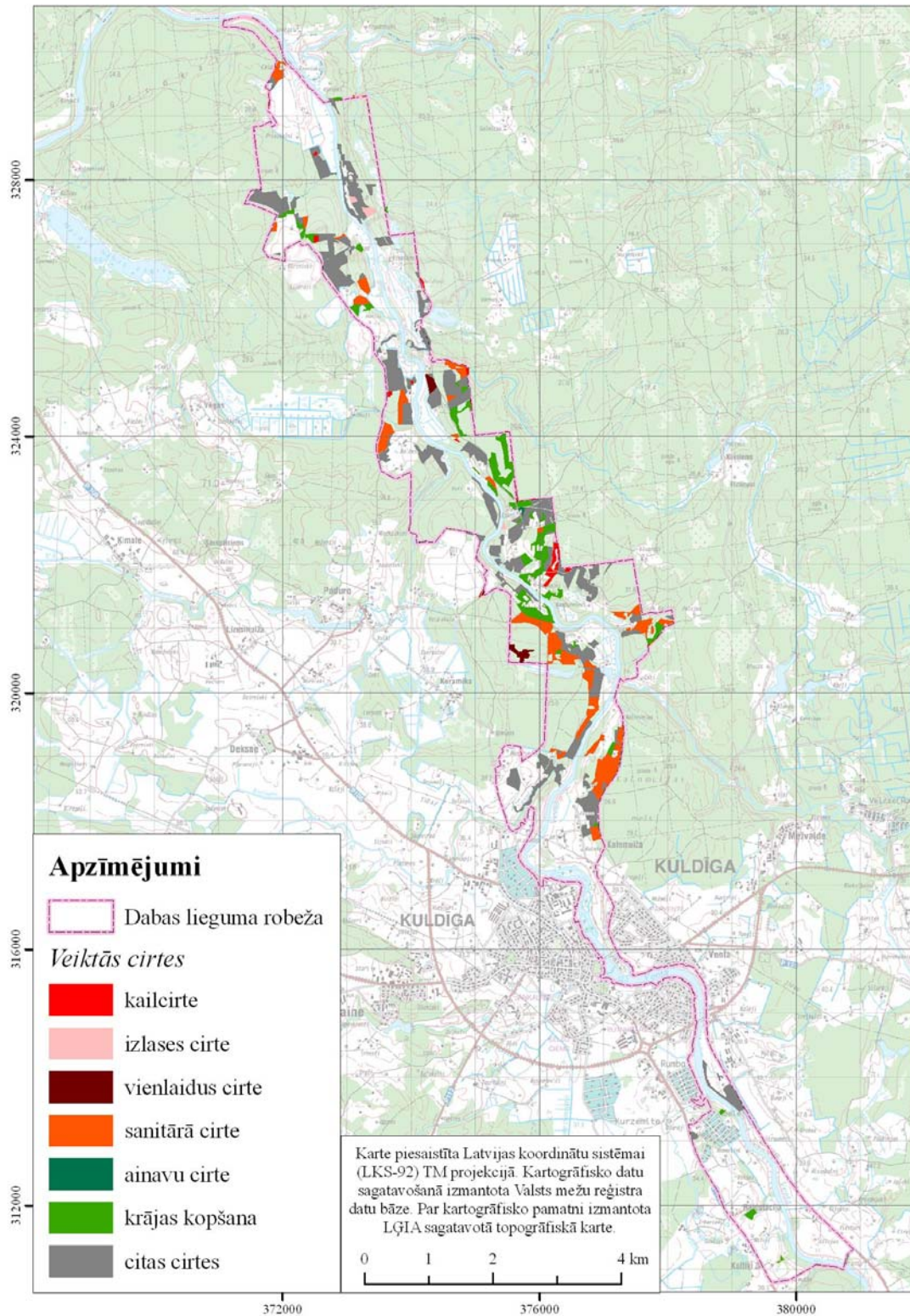
(1 – jaunaudzes, 2 – vidēja vecuma audzes, 3 – briestaudzes, 4 – pieaugušas audzes, 5 – pāraugušas audzes)

1.10. tabula. Mežaudžu iedalījums pēc valdošās koku sugas dabas liegumā „Ventas ieleja”

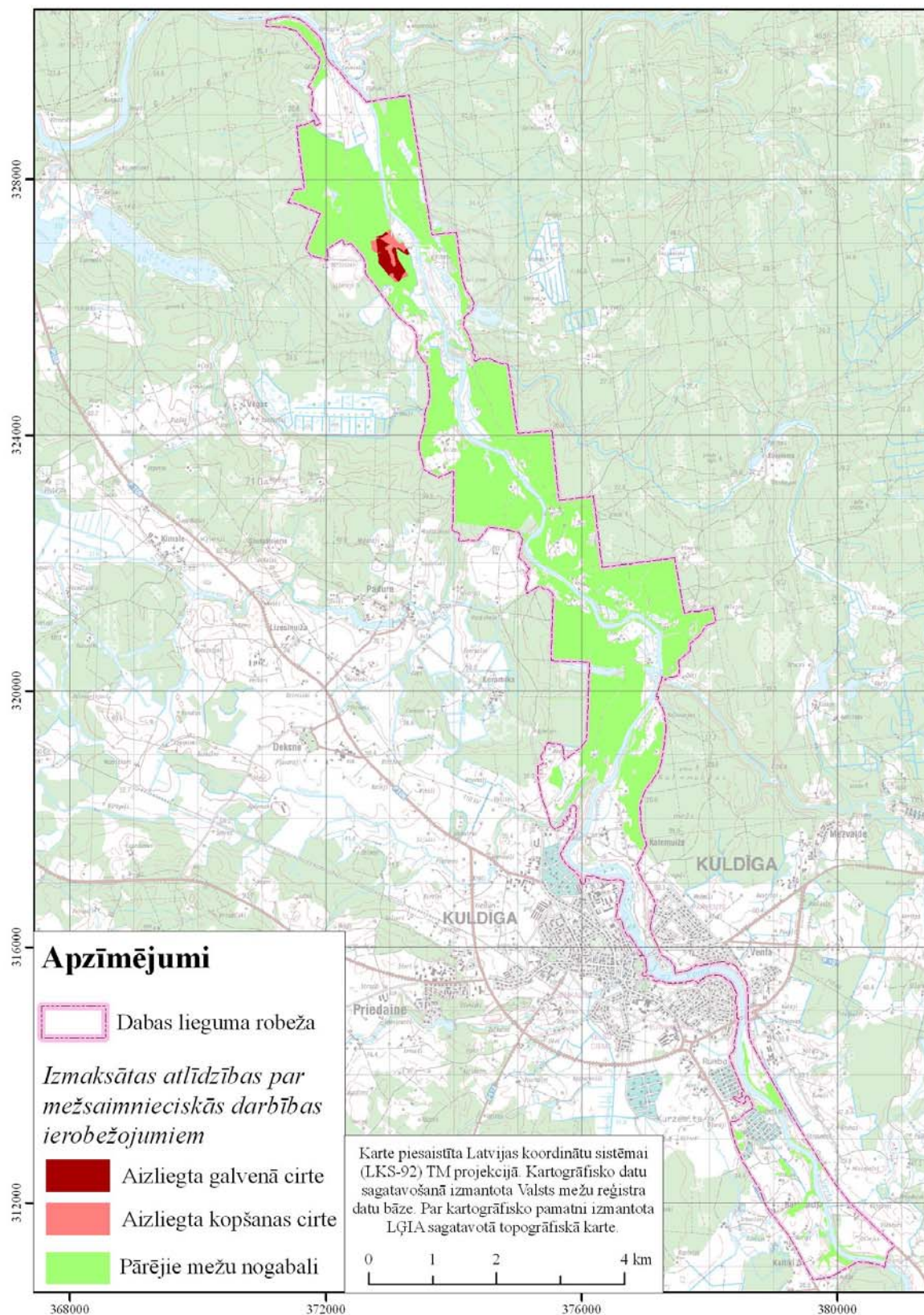
Valdošā koku suga	ha	%
Priede	720	61,0
Egle	145	12,3
Bērzs	151	12,9
Melnalksnis	2	0,2
Apse	12	1,1
Baltalksnis	127	10,8
Ozols	17	1,5
Osis	1	0,1
Papele	1	0,1

1.13. attēls. Dažādu vecuma grupu priežu, egļu, bērzu audžu izvietojums dabas liegumā „Ventas ieleja”

1.15. attēls. Teritorijas, kur pēdējo 20 gadu laikā veikta mežsaimnieciskā darbība dabas liegumā „Ventas ieleja”

1.16. attēls. Meža platības, par kurām izmaksāta atlīdzība par mežsaimnieciskās darbības ierobežojumiem dabas liegumā „Ventas ieleja” (informāciju sniedza Dabas aizsardzības pārvalde 2009. gada septembrī)

Medības

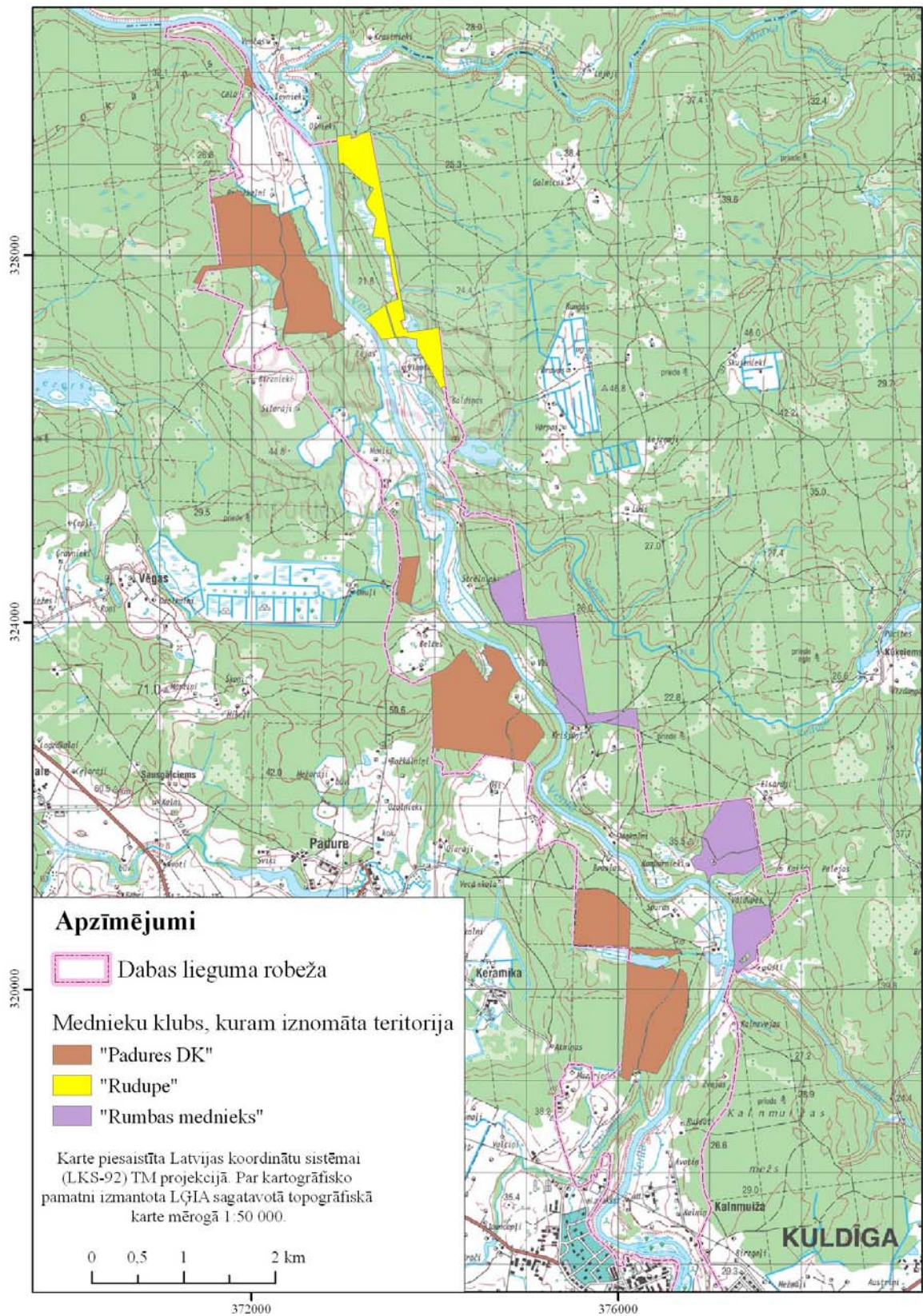
Medījamo dzīvnieku resursi dabas liegumā tiek izmantoti teritorijās, kas atrodas ārpus Kuldīgas pilsētas administratīvajām robežām. Medīti tiek limitētie medījamie dzīvnieki - aļņi, brieži, meža cūkas, stirnas, vilki, lūši, bebri, kā arī nelimitētie – lapsa, jēnotsuņi, caunas u.c.

Pēc vizuālā vērtējuma 2009. gadā, medījamo dzīvnieku atstāto darbības pēdu biežums dabas liegumā ir zemāks nekā caurmērā Ziemeļkurzemes un Rietumkurzemes mežu teritorijās. Kā izņēmumu var minēt bebrus, kuru grauzumi redzami gar Ventu un tās pietekām, bet to intensitāte nepārsniedz fonu, kāds raksturīgs Kurzemes centrālajā daļā. Ievērojami medījamo pārnadžu postījumi mežu teritoriju apsekošanas laikā netika konstatēti, tajā skaitā arī vietās, kuras pieguļ lauksaimniecības zemēm un medījamo dzīvnieku piebarošanas vietām. Dabas aizsardzības plāna izstrādes gaitā medījamo dzīvnieku postījumu jautājumi no zemes īpašnieku un pārvaldītāju puses netika aktualizēti.

Ūdens un purva putnu medībām dabas liegumu teritorijā nav ievērojama sociālekonomiska nozīme. Ventas posmā, kur šie putni sastopami visbiežāk, atrodas Kuldīgas pilsētas administratīvajā teritorijā, kur ūdens putnu medības nav atļautas. Pārejā Ventas upes tecējumā raksturīgas straujtes, kas nav piemērotas dzīvotnes medījumiem ūdensputniem. Lieguma teritorijā esošo mākslīgo ūdenskrātuvju platības ir nelielas un to nozīme ūdens putnu medībām nav ievērojama.

Medību tiesības liegumā izmanto 3 mednieku klubi (skat. 1.17. attēlu):

- medību klubs „Rudupe” – 55 ha meža teritorijas;
- medību klubs „Padures DK” – 319 ha meža teritorijas;
- medību klubs „Rumbas mednieks” – 130 ha meža teritorijas.

1.17. attēls. Medībām iznomātās teritorijas dabas liegumā „Ventas ieleja”

Teritorijas monitorings

Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs (LVĢMC) izstrādājis Vides monitoringa programmu (apstiprināta 2006. gada 24. janvārī ar Vides ministra rīkojumu Nr. 29), kas aizvieto līdzšinējo Vides Nacionālo monitoringa programmu. Vides monitoringa programma sastāv no šādām apakšnodaļām:

- Gaisa monitorings;
- Ūdeņu monitorings;
- Augsnes un zemes virsmas apauguma monitorings;
- Bioloģiskās daudzveidības monitorings.

Ūdeņu monitoringa programmas izpildi koordinē LVĢMC. Dabas liegumā „Ventas ieleja” valsts monitoringa programmas ietvaros tiek veikts ūdeņu kvalitātes monitorings, lai novērtētu virszemes ūdensobjektu kvalitāti un bioloģiskās daudzveidības monitorings. Ūdens kvalitātes monitoringa punkti ir attēloti 1.7. attēlā un monitoringa rezultāti sīkāk aprakstīti 1.3.3. nodaļā.

Bioloģiskās daudzveidības monitoringa programmas ietvaros tiek veikts Natura 2000 monitorings, kuru koordinē Dabas aizsardzības pārvalde, piesaistot profesionālus sugu un biotopu ekspertus. Dabas liegumam „Ventas ieleja” šajā programmā tiek veikts:

- 1) biotopu monitorings:
 - Upju straujtecēs (3260);
 - Purvaini meži (91D0*);
 - Nogāžu un gravu meži (9180*);
 - Dūņaini lielo upju krasti ar slāpekli mīlošu viengadīgu pioniersugu augāju (3270);
 - Sausas pļavas kaļķainās augsnēs (*nozīmīgas orhideju atradnes) (6210);
 - Minerālvielām bagāti avoti un avotu purvi (7160);
 - Sugām bagātas atmatu pļavas (6270*);
 - Pārejas purvi un slīkšņas (7140);
 - Eitrofas augsto lakstaugu audzes (6430).

2) ES Biotopu Direktīvas II pielikuma sugu monitorings, kuru dēļ šī teritorija ir nodibināta:

- ūdrs - *Lutra lutra*;
- nēģis - *Lampetra fluviatilis*;
- lasis - *Salmo salar*;
- spidiļķis - *Rhodeus sericeus amarus*;
- salate - *Aspius aspius*;
- biezā perlamutrene - *Unio crassus*.

Ventas upē dabas lieguma „Ventas ieleja” teritorijā tiek veikts ikgadējs (kopš 2003. gada) zivju monitorings, ko veica Latvijas zivju resursu aģentūra. 2010.gada 1. janvārī uzsāka darbību jaunais Pārtikas drošības, dzīvnieku veselības un vides zinātniskais institūts "BIOR", kurā iekļauts Zivju resursu pētniecības departaments, kurš izveidots uz Latvijas zivju resursu aģentūras bāzes. Zivju monitoringa punkti attēloti 2.10. attēlā un rezultāti sīkāk analizēti 1.4.3. un 2.4.2.4. sadaļā.

2. Aizsargājamās teritorijas novērtējums

2.1. Aizsargājamā teritorija kā vienota dabas aizsardzības vērtība un faktori, kas to ietekmē

Ņemot vērā lielo īpaši aizsargājamo biotopu un sugu dzīvotņu koncentrēšanos dabas lieguma teritorijā, to nozīmi Eiropas retu un izzūdošu sugu un biotopu aizsardzības kontekstā, dabas liegums „Ventas ieleja” atzīstams par būtisku teritoriju bioloģiskās daudzveidības saglabāšanā Latvijā.

Kā nozīmīgs vērtība būtu jāmin arī ainavas struktūra, jo ainava ir nozīmīgs pamats lokāli izplatītām bioloģiskajām, ģeoloģiskām un citām dabas vērtībām.

2.2. Ainaiskais novērtējums

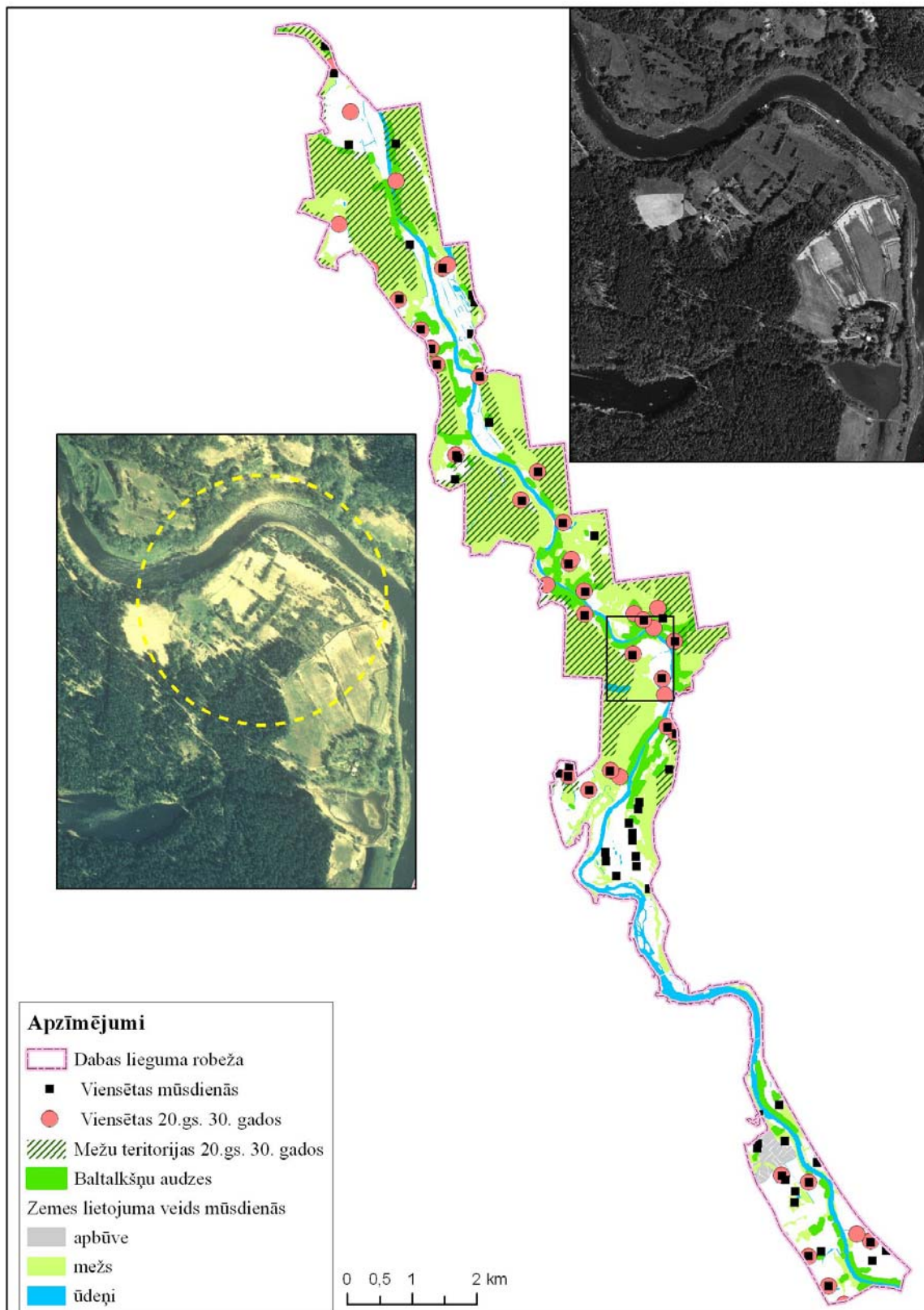
Ventas upes ieleja veido robežu starp dažādiem fiziogēogrāfiskajiem rajoniem – Rietumkursas augstieni un Kursas zemieni. Lieguma teritorijā galvenokārt ietilpst Ventas upes ieleja ar virspalu terasēm un krastu nogāzēm, kā arī ielejai pieguļošie meži un lauksaimniecības zemes.

Pēc ainavu rajonēšanas iedalījuma teritorija ietilpst Ventas zemes ainavzemē, Vidusventas (Kuldīgas) priežu mežāru un Lejasabavas mežaines ainavapvidos. 2000. gadā Kuldīgas rajonam tika sagatavoti pārskati par dažādām nozarēm rajona teritorijas plānojuma izstrādē, t. sk. arī par ainavu aizsardzību. Šajā pārskatā lieguma teritorijā ietilpstajos ainavu apvidos izdalītas sīkākas ainavu telpas. Dabas liegumā noteiktas šādas ainavu telpas – uz dienvidiem no Kuldīgas Vidusventas ārines ainavu telpa, Kuldīgas urbanizētā ainavu telpa, Lejasventas mežaines ainavu telpa (upes ieleja leļpus Kuldīgas), Pieventas mežaines ainavu telpa (teritorijas leļpus Kuldīgas uz rietumiem no Ventas ielejas) un Abavas – Ventas mežaines ainavu telpa (teritorijas leļpus Kuldīgas uz austrumiem no Ventas ielejas). Latvijas ainavu kartē, ko sastādījis O. Nikodemus, par pamatu ņemot reljefu, augsnes cilmieža un zemes izmantošanas raksturu, liegums atrodas terasēto upju ieleju un ielejveida pazeminājumu ainavā. Liegumam pieguļošajās teritorijās dominē mežaiņu un ārāiņu ainavu tipi.

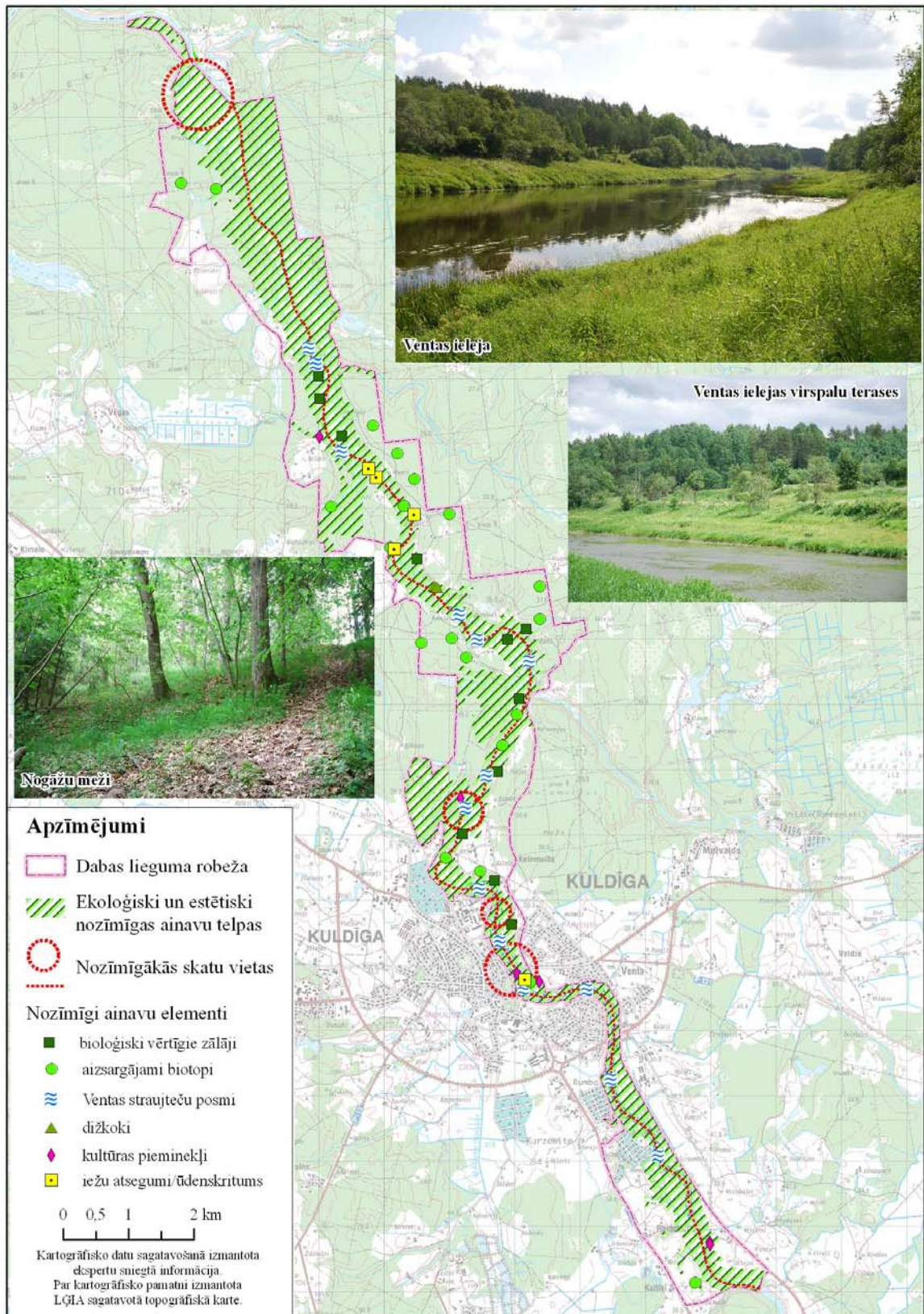
Dabas liegums robežojas ar divām īpaši aizsargājamām dabas teritorijām – dabas parku “Abavas ieleja” un dabas parku “Riežupe”. Dabas liegumā sastopamas daudzas īpaši aizsargājamās sugas un biotopi, kā arī ģeoloģiski un kultūrvēsturiski nozīmīgi objekti. Šo vērtību aizsardzība dabas liegumā noteikta par prioritāti. Lai gan ainaviskās vērtības “Ventas ielejā” nav minētas kā prioritāras, to aizsardzībai jāpievērš uzmanība, jo ainavas struktūra ir nozīmīgs pamats lokāli izplatītām bioloģiskajām, ģeoloģiskām un citām dabas vērtībām. No lieguma teritorijas netālu esošā Abavas ieleja ir viena no ainaviski nozīmīgākajām teritorijām ne tikai Kurzemē, bet arī visas Latvijas mērogā.

Pēdējos gadu desmitos ainavu struktūra dabas liegumā būtiski mainījies, ko noteikušas gan politisko, gan sociālekonomisko faktoru pārmaiņas. Tā piemēram, meža platības dabas liegumā pieaugušas no aptuveni 800 ha (1930. gados) līdz 1400 ha mūsdienās (skat. 2.1. attēlu). Pieļaujot pat faktu, ka vēsturiskie dati nav ar augstu precizitāti, tāpat secināms, ka lieguma teritorijā mežu platības ievērojami palielinājušās. Mūsdienās šāda tendence raksturīga lielākoties visām terasētajām upju ielejām Latvijā. Meža platības pieaugušas galvenokārt aizaugot pļavām upes ielejā, kuras tika pamestas un neapsaimniekotas, samazinoties viensētu skaitam un mainoties agrārajai politikai (skat. ortofoto kartes 2.1. attēlā, kuras uzņemtas ar 6 gadu starpību). Lielas pārmaiņas lieguma teritorijas ainava piedzīvojusi Kuldīgas pilsētā un Pelču pagastā, kur daļa no tās savulaik apbūvēta ar mazdārziņu, vasarnīcu un sabiedrisko iestāžu apbūvi. Minētās ainavu izmaiņas un tās ietekmējošie faktori (viensētu pamešana, lauksaimniecības zemju aizaugšana, dzīvojamās apbūves koncentrācija u.c.) raksturo daudzviet Latvijas lauku ainavā novērojamos polarizācijas un marginalizācijas procesus. Pēdējos 20 gados apdzīvojuma struktūra lieguma teritorijā nav būtiski mainījies.

Dabas lieguma dienvidu daļa atrodas mozaīkveida ainavā ar izteiktu lauksaimniecības zemju dominanci, savukārt leļpus Kuldīgas ainavu tipos ar izteiktu meža zemju dominanci. Lieguma ainavu struktūras pamatelements ir Ventas upes ieleja, kuru veido upe, tās paliene un krastu nogāzes ar virspalu terasēm (skat. 2.2. attēlu). Sastopamākais ainavu struktūras elements liegumā ir meži un upes gultne, taču nozīmīga loma ainavu struktūrā ir arī lauksaimniecības zemēm. Vēl kā nozīmīgi ainavu elementi minami – Ventas pietekas ar to ielejām, atsegumi, viensētas, ceļi, u.c. Venta ir ceturrtā lielākā Latvijas upe, līdz ar to tās teritorija ir nozīmīgs ekoloģiskais koridors (skat. 2.3. attēlu) ne tikai reģionālā, bet arī nacionālā mērogā. To apliecina gan upē sastopamo zivju un bezmugurkaulnieku sugu daudzveidība, gan atsevišķu augu atradnes, kuras Latvijā sastopamas ļoti reti vai tikai Ventas ielejā (piem., cūknātre) (skat. 2.4. attēlu).

2.1. attēls. Ainavu izmaiņas dabas lieguma „Ventas ieleja” teritorijā

2.2. attēls. Nozīmīgo ainavu telpu un objektu karte

2.3. attēls. Ventas ieleja kā nozīmīgs ekoloģiskais koridors

2.4. attēls. Dabas liegumā „Ventas ielejā” sastopamā cūknātre (vienīgā atradne Latvijā)

Lieguma teritorijā ainavu vizuālo uztveri būtiski ietekmē ainavu pieejamība (ceļu tīkls) un ainavas raksturs. Atklātas ainavas ar tāliem skatu vērsumiem vērojamas lieguma teritorijas dienvidu daļā – gan Ventas labajā krastā, gan arī kreisajā krastā (skat. 2.5. attēlu), kā arī lieguma ziemeļu daļā – pretī Abavas ietekai Ventā. Ainavu dominantes lieguma dienvidu daļā veido televīzijas un telekomunikāciju torņi. Lieguma centrālā daļa leļpus Kuldīgas un ziemeļu daļa ir salīdzinoši grūti pieejama, jo tai var piekļūt tikai pa vietējas nozīmes ceļiem, kuri var būt grūti izbraucami. Vislabāk lieguma ainavas var vērot, laivā pārvietojoties pa Ventas upi. Skatu vērsumi uz dabisko Ventas ielejas ainavu šeit ir pietiekami tāli un vizuāli pievilcīgi, ar daudzveidīgiem krāsu toņiem (skat. 2.6. attēlu).

2.5. attēls. Atklātās ainavas lieguma dienvidu daļā

2.6. attēls. Ventas ielejā daudzviet vērojamās vizuāli pievilcīgās ainavas

Pārvietojoties pa ceļiem gar upes krastu, pamatā vērojamas slēgtas meža ainavas. Vizuāli pievilcīgākās upes ielejas ainavas ir pavasarī, kad iespējams apjaust tās varenumu un vērojami pilnībā vai daļēji atklāti skati uz atsegumiem un upes ielejas krasta nogāzēm. Savukārt, uz vasaras beigām upes un krastu aizaugums ierobežo ainavu uztveri. Kopumā lieguma teritorijā pamatā vērojama dabiska upes ielejas un slēgta meža masīva ainava. 2006. gadā Kuldīgā netālu no ķieģeļu tilta upes labajā krastā izvietots skatu tornis, no kura vērojama Kuldīgas pilsēta un Ventas ieleja. Dabas lieguma “Ventas ieleja” ainavu telpu estētisko nozīmi ievērojami paaugstina teritorijā sastopamie ainaviski nozīmīgie elementi – Ventas rumba, vecais ķieģeļu

tilts, Veckuldīgas pilskalns, atsevišķi augoši veci koki (skat. 1.6. un 2.7 attēlu). Šie ainaviski nozīmīgie objekti koncentrējušies Kuldīgas pilsētā un tās tuvākajā apkārtnē. Lai gan Kuldīgas pilsētā sastopamas urbanizētas ainavas, arī tās ir estētiski augstvērtīgas, pateicoties kultūrvēsturiskajai apbūvei un ainavas noskaņai.

Patlaban apbūves ietekme uz ainavas vizuālajiem aspektiem dabas liegumā ir minimāla. Atklāto ainavu kvalitāti pasliktina aizaugošās pļavas. Vairākās vietās Ventas krastā pie mājvietām skatu atvēršanai veiktas cirtes, taču tās gan no ekoloģiskā, gan vizuālā aspekta vērtējamas negatīvi. Atsevišķās vietās (Veckuldīgas pilskalns, pie Abavas ietekas) ainavu degradē arī apmeklētāju atstātie atkritumi nakšņošanas un atpūtas vietās.

Dabas lieguma ainavai piemīt arī augsta kultūrvēsturiskā vērtība, jo īpaši Kuldīgas pilsētas teritorijā, kur atrodami vairāki nozīmīgi objekti (skat. 1.1.6. sadaļu). Lauku teritorijās kultūrvēsturiski nozīmīgas ainavu telpas liegumā praktiski nav sastopamas un arī atsevišķi kultūrvēsturiski objekti sastopami reti. Senākie kultūrvēsturiskās ainavas elementi liegumā ir Veckuldīgas pilskalns un Padures pilskalns, taču nozīmīgākais kultūrvēsturiskās ainavas elements ir ķieģeļu mūra tilts pār Ventas upi, kā arī kanāla paliekas Ventas labajā krastā pie Mārtiņsalas. Atsevišķās vietās lieguma teritorijā sastopami kultūrvēsturiski objekti, kurus iespējams izcelt ainavā, piemēram, bijusī Padures muižas mežsargmāja “Spurās”, kura ir sastiprināta ar koka tapām un tai ir manteļskurstenis, Māmuļas ala u.c.

2.8. attēls. Parkveida mežs

Ainavas attīstību un vērtību būtiski ietekmē cilvēka un dabas mijiedarbība, tāpēc, izstrādājot dabas aizsardzības plānu, tas veidots pēc principa, lai maksimāli saskaņotu sociālekonomiskās un dabas aizsardzības intereses. Dabas lieguma “Ventas ieleja” ainava tiek izmantota daudzfunkcionāli gan kā tūrisma un rekreācijas resurss, gan izziņai par dabu un tās procesiem. Tāpat zemes īpašniekiem un apsaimniekotājiem teritorijas izmantošana, kura vistiešākajā veidā ietekmē ainavas uzturēšanu, nodrošina ekonomisko labumu gūšanu. Ņemot vērā augstāk minēto, jāsecina, ka teritorijas ainavai piemīt arī augsta sociālekonomiskā vērtība un tās pastāvēšana ir atkarīga no vairākiem sociālekonomiskajiem aspektiem – apdzīvotība, iedzīvotāju nodarbošanās

u.c. Dabas liegumā galvenās saimnieciskās darbības sfēras ir lauksaimniecība un mežsaimniecība, taču Kuldīgas pilsētas teritorijā lielākā nozīme ir tūrismam un rekreācijai.

Kopumā no ainavu ekoloģiskā un estētiskā aspekta nozīmīgākās teritorijas sastopamas Ventas upes ielejā, kura pēc platības aizņem aptuveni pusi no dabas lieguma teritorijas. Teritorijas ainaviskais novērtējums tiek sniegts 2.2. attēlā. Vizuāli nozīmīgākās skatu vietas dabas liegumā ir Kuldīgā vecā tilta apkārtnē (skatu tornis, Mārtiņšala, Rumba), Veckuldīgas pilskalna tuvākajā apkārtnē un pie Abavas ietekas. Šo vietu ainavu telpās nozīmīga loma ir kultūrvēsturiskajiem objektiem. Pievilcīgas dabiskas upes ielejas ainavas vērojamas, pārvietojoties pa Ventu. Ekoloģiski nozīmīgākie ainavu elementi liegumā ir Ventas upe ar straujtecēm un krastu nogāžu meži.

Joprojām dabas liegumā gan dabisko, gan antropogēno faktoru ietekme turpinās, līdz ar to veicinot arī teritorijas ainaviskās izmaiņas. Patlaban kā dabas liegumā nozīmīgākos varētu minēt šādus ainavu ietekmējošos faktoros:

- Novērojama Ventas upes straujteču aizaugšana;
- Neapsaimniekošanas rezultātā turpinās lauksaimniecības zemju aizaugšana;
- Ventas labajā krastā atsevišķās vietās lauksaimniecības zemes apmežotas ar priedi vai tajās izveidotas smiltsērķšķu audzes;
- Pie atsevišķām mājvietām tiek veiktas cirtes, kuru rezultātā nokalst atstātie koki un kuras veicina noslīdeņu veidošanos (skat. 2.8. attēlu);
- Teritorijā parādās ainavā neiederīga rakstura apbūve;
- Upes ielejā uz krastu nogāzēm kalst oši;
- Stāvākajās krastu nogāzēs veidojas noslīdeņi;
- Atsevišķās vietās lieguma mežos veikta intensīva mežizstrāde;
- Lokāli nepievilcīgas ainavas rada atpūtnieku atstātie atkritumi (pie Abavas ietekas, pie Veckuldīgas pilskalna);
- Kuldīgā pie stāvlaukuma un pie Riežupes ietekas Ventā, kā arī Kuldīgas pilsētā un lieguma teritorijā uz dienvidiem no Kuldīgas sastopama invazīvā suga Sosnovska latvānis, kurš var strauji izplatīties tālāk Ventas upes krastos (skat. 2.9. attēlu).

Vērtējot iespējamo ainavu dinamiku nākotnē, jāsecina, ka nozīmīgāko ietekmi uz ainavas struktūru un vērtībām radīs lauksaimniecības zemju samazināšanās un upju straujteču posmu aizaugšana. Ietekmi var atstāt arī dažādi antropogēnie faktori (apbūves palielināšanās u.c.), taču to ietekmi iespējams mazināt, ieviešot atbilstošus apsaimniekošanas pasākumus un nosacījumus gan IAIN, gan teritorijas plānojumos. Pozitīvi vērtējams fakts, ka Pelču un Padures pagastu, kā arī Kuldīgas pilsētas teritorijas plānojumos pievērsta papildus uzmanība ainavu aizsardzībai un pilsētvides uzlabošanai. Šādu ainavisko nosacījumu ieviešana teritorijas plānojumos jāsauglabā un jāpilnveido arī turpmāk.

Vērtējot ainavu struktūras attīstības tendences, jāpiezīmē, ka dabas liegumā liela ietekme ir dabiskajiem procesiem, piemēram, atsegumu veidošanās, noslīdeņi, augsto lakstaugu audžu uzturēšana ar palu ūdeņiem, apmežošanās. Nozīmīgu devumu teritorijas ainavu uzturēšanā dod zemes īpašnieki un apsaimniekotāji, kuru nozīmīgums jāņem vērā arī plānojot apsaimniekošanas pasākumus un nosacījumus.

2.8. attēls. Krasta nogāzē izveidojušies noslīdeņi nepārdomātu ciršu rezultātā

2.9. attēls. Latvāņu audzes pie Riežupes ietekas

2.3. Biotopi, to sociālekonomiskā vērtība un ietekmējošie faktori

2.1. tabulā un kartogrāfiskajā materiālā 2. pielikumā ir apkopota informācija par īpaši aizsargājamiem biotopiem dabas lieguma „Ventas ieleja” teritorijā. Biotopu kartēšana veikta dabas aizsardzības plāna izstrādes ietvaros 2009. gadā. Kopumā dabas lieguma teritorijā ir sastopami 16 īpaši aizsargājami biotopi, no kuriem 5 ir prioritāri aizsargājami biotopi un 9 Latvijas nozīmes īpaši aizsargājami biotopi. Tā kā DAP izstrādes laikā tika publicēta grāmata „Eiropas Savienības aizsargājami biotopi Latvijā”, kurā dotie biotopu nosaukumi atšķiras no līdz šim pielietotajām „Biotopu rokasgrāmatā” lietotajiem, 2.1. tabulā paralēli doti nosaukumi pēc abiem literatūras avotiem, savukārt, DAP tekstā lietoti nosaukumi no 2004. gada „Biotopu rokasgrāmatas”.

2.1. tabula. Īpaši aizsargājami biotopi dabas liegumā “Ventas ieleja”

N.p.k.	Nosaukums saskaņā ar „Biotopu rokasgrāmatu” (2004) un MK noteikumiem Nr. 421	Nosaukums saskaņā ar grāmatu „Eiropas Savienības aizsargājami biotopi Latvijā” (2010)	ES nozīmes biotopu klasifikatora kods	Īpaši aizsarg. biotopa veids (MK noteik. Nr.421)	Platība, ha	% no teritorijas
1.	Upju straujtecēs (Kāples un ūdenskritumi)	Upju straujtecēs un dabiski upju posmi	3260	5.6, 5.18	100,87	4,0
2.	Dūņaini upju krasti ar slāpekli mīlošu viengadīgu pioniersugu augāju	nemainīts	3270		<0,01	<0,001
3.	Sausas pļavas kalķainās augsnēs	Sausi zālāji kalķainās augsnēs	6210	3.21.	49,62	2,0
4.	Eitrofas augsto lakstaugu audzes	nemainīts	6430		18,3	0,7

N.p.k.	Nosaukums saskaņā ar „Biotopu rokasgrāmatu” (2004) un MK noteikumiem Nr. 421	Nosaukums saskaņā ar grāmatu „Eiropas Savienības aizsargājami biotopi Latvijā” (2010)	ES nozīmes biotopu klasifikatora kods	Īpaši aizsarg. biotopa veids (MK noteik. Nr.421)	Platība, ha	% no teritorijas
5.	Sugām bagātas atmatu pļavas	<i>Sugām bagātas ganības un ganītas pļavas</i>	6270*		2,92	0,1
6.	Upju palieņu pļavas	<i>Paliņu zālāji</i>	6450		7,72	0,3
7.	Minerālvielām bagāti avoti un avotu purvi	<i>Minerālvielām bagāti avoti un avoksnāji</i>	7160	2.10	0,18	0,007
8.	Pārejas purvi un slīkšņas	<i>nemainīts</i>	7140		4,5	0,18
9.	Kaļķiežu atsegumi	<i>Karbonātisko pamatiežu atsegumi</i>	8210	8.15.	0,08	0,003
10.	Smilšakmens atsegumi	<i>nemainīts</i>	8220	8.17.	0,24	0,009
11.	Netraucētas alas	<i>nemainīts</i>	8310	8.16.	0,01	<0,001
12.	Nogāžu un gravu meži	<i>nemainīts</i>	9180*	1.16.	110,9	4,4
13.	Boreālie meži	<i>Veci vai dabiski boreāli meži</i>	9010*		192,4	7,7
14.	Purvaini meži	<i>nemainīts</i>	91D0*		10,40	0,41
15.	Pārmitri platlapju meži	<i>Aluviāli krastmalu un palieņu meži</i>	91E0*	1.13.	15,4	0,61
16.	Primārie meži upju meandru lokos	<i>nemainīts</i>	-	1.10.	2,80	0,11
				Kopā	516,27	20,54

Biotopu nosaukumi un iekavās dotie kodi minēti atbilstoši Latvijas biotopu klasifikatoram (Latvijas biotopi, Rīga 2001), Latvijas aizsargājami biotopi – atbilstoši MK 2000. gada 5. decembra noteikumiem Nr.421 “Īpaši aizsargājamo biotopu veidu saraksts” (iekavās kārtas nr.), Eiropas Savienības aizsargājami biotopi un to kodi (Eiropas Padomes 1992. gada 21. maija direktīva) – pēc grāmatas “Biotopu rokasgrāmata”, Rīga 2004, jaunie ES aizsargājami biotopi un to kodi – pēc grāmatas „Eiropas Savienības aizsargājami biotopi Latvijā. Noteikšanas rokasgrāmata”, Rīga 2010.

2.3.1. Meža biotopi(F.)

No bioloģiskā viedokļa nozīmīgākie meži ir Ventas, Krāčupītes, Padures upes krastos un atbilst **nogāžu un gravu mežu** (F.4.4., 9180, 1.9.) aizsargājamam biotopam. Šie meži bieži veido tikai šauru joslu un ir cilvēku darbības ietekmēti. Tāpēc gravu mežu koku stāvs un zemsedze ne vienmēr pilnībā atbilst šī biotopa labāko kvalitāti raksturojošiem rādītājiem. Reizēm zemsedzē nav vērojams izteikts pavasara aspekts. Arī epifītisko un epiksīlo sūnu flora nav pārāk bagāta – te ir nepietiekams gaisa mitrums sūnu sugu attīstībai. Nogāžu un gravu meži dabas liegumā ir nozīmīgs biotops melnajai dedestīnai *Lathyrus niger*, bet skrajākos gravu mežos un to kontaktjoslās sastopams vizuļu grīslis *Carex brizoides* un platlapu bezgale *Laserpitium latifolium*.

Boreālais mežs (9010*) galvenokārt dominē priede un egle. Zemsedze vienveidīga un atbilst mētrāja, lāna un damakšņa meža augšanas apstākļu tipam. Vietām sastopams vizuļu grīslis *Carex brizoides*. Savdabīgs skrajš boreālais mežs ar ievērojamu pļavu sugu īpatsvaru ir uz ziemeļiem no Kuldīgas – starp „Ērgļu” un „Rušātu” mājām, šim meža fragmentam ieteicams nodrošināt aizsardzības režīmu. Mežmalās sastopamas aizsargājamo rožu sugas.

Purvaini meži (91D0*) pārstāvēti nelielās platībās un to bioloģiskā loma konkrētajā situācijā nav liela.

Pārmitri platlapju meži (91E0*, 1.11.) ir šaurā joslā Ventas un Padures krastos. Lai gan šie meži pa laikam applūst, noturīgs mitrums augsnē neveidojas. Ventas krastos dominē baltalksnis *Alnus incana* un pameža krūmi – vītoli *Salix spp.*, parastā ieva *Padus avium* u.c. Parastais osis *Fraxinus excelsior* un citi platlapji tikpat kā nav satopami. Minēto iemeslu dēļ, biotops ir salīdzinoši sugām nabadzīgs un tā kvalitāte ir zema. Bagātāks ir biotopa variants ar melnalksni *Alnus glutinosa* Padures krastos.

Krūmāji (F.6.) dabas liegumā ir galvenokārt aizaugošās pļavās un upju krastos. Kā nozīmīgākais biotops, kurā liela loma sākotnējā tā attīstības stadijā ir krūmu sugām ir Latvijas nozīmes īpaši aizsargājamais biotops - **primārie meži upju meandru lokos** (1.4.). Nelielās platībās tas veidojas arī Ventas krastos.

Dabas aizsardzības vērtība

No dabas aizsardzības viedokļa nozīmīgākie ir gravu un nogāžu meži ar platlapju koku audzēm. Citos biotopos vērtīgākie bioloģiskās daudzveidības ziņā ir mežu nogabali, kas atbilst dabiskajiem meža biotopiem. Lielākā dabisko mežu biotopu koncentrācijas vieta ir Padures upes krastos. Mežu biotopu grupā liegumā konstatēti divi Eiropas nozīmes prioritāri aizsargājami biotopi (**boreālie un purvainie meži**), divi Latvijas un Eiropas nozīmes īpaši aizsargājami biotopi (**nogāžu un gravu meži** un **pārmitrie platlapju meži**) un viens Latvijas nozīmes īpaši aizsargājams biotops (**primārie meži upju meandru lokos**).

Sociālekonomiskā vērtība

Lielākā mežu sociālekonomiskā vērtība ir mežam kā koksnes ieguves avotam. Sevišķi nozīmīgs šis faktors ir privātajiem zemju īpašniekiem, tāpēc, izstrādājot zonējumu un teritorijas individuālos noteikumus, ir ļoti rūpīgi jāizvērtē katra meža nogabala bioloģiskā vērtība un mežsaimnieciskās darbības ierobežošanas nepieciešamība. Tā kā lieguma teritorija piekļaujas Kuldīgas pilsētai, apkārtnes mežiem ir liela nozīme kā rekreācijas objektam, ogu un sēņu ieguves vietai un medību objektam.

Ietekmējošie faktori

Mežu bioloģisko vērtību lieguma teritorijā ievērojami samazina intensīvā mežsaimnieciskā darbība, kas veikta lielākajā daļā teritorijas. Rekreācija meža biotopus ietekmē minimāli. Veicot grozījumus zonējumā, vērtīgākie meža nogabali jāiekļauj dabas lieguma zonā.

2.3.2. Saldūdens biotopi

Zivju dīķi (C.7.)

Vairākās vietās lieguma teritorijā ir aizdambētas nelielās upītes, veidojot zivju dīķus. Biotops ir uzskatāms par mākslīgu veidotu un nav bioloģiski vērtīgs. Krastmalās un ūdenī augošās sugas nav ne retas, ne aizsargājamas.

Bebru dīķi - bebraines (C.8.)

Biotops ir Padures upes lejtecē. Šie bebru radītie uzpludinājumi nelabvēlīgi ietekmē bioloģiski vērtīgus biotopus – gravu un nogāžu mežus un pārmitrus platlapju mežus, gan samazinot to platību, gan veicinot parastā oša *Fraxinus excelsior* atmiršanu.

Upes (D.)

Lieguma teritoriju šķērso Ventas upe. Upe ir cilvēku darbības mazskarta, Ventā nav konstatēti regulēti upju posmi. Pie Kuldīgas pilsētas upes gultnē ir dolomītiežu atsegums (D.4.), kas veido Ventas rumbu (Latvijas nozīmes aizsargājamais biotops – **kāples un ūdenskritumi** 5.6.). Abpus Ventas rumbai ir **upju straujtecēs** posmi (Latvijas un Eiropas aizsargājams biotops 5.18., 3260). Mazāk izteikti straujtecēs posmi (D.2.) ir arī citviet Ventā. Bioloģiski daudzveidīgākie tomēr ir straujtecēs posmi ar akmeņiem Krāčupītē un Padures upē. Te konstatētas tādas samērā reti sastopamas sūnu sugas kā parastā irdene *Dichodontium pellucidum*, brūnganais ūdenšpūns *Hygrohypnum luridum*, vairzaru pellijs *Pellia endiviifolia*. Salikto ūdensaugu joslu Ventā (D.8.) visbiežāk veido dzeltenās lēpes *Nuphar luteum*, stuplapu glīvenes *Potamogeton obtusifolius* un ķemveida glīvenes *P. pectinatus* audzes upē. Upju piekrastes virsūdens augu josla (D.7.) sastopama gan Ventas krastos, gan salīņu krastos upes vidū. Šī augu sabiedrība organiski saslēdzas ar parastā miežubrāļa *Phalaroides arundinacea* - žogu dižtīteņa *Calystegia sepium* augstzāļu sabiedrībām (E.5.1.6.) un veido vienotu Eiropas nozīmes aizsargājamo biotopu - **eitrofas augsto lakstaugu audzes** (6430). Aizsargājama biotopa statuss nav monodominantām ezera meldra *Scirpus lacustris*, smaržīgās kalmes *Acorus calamus* un parastās niedres *Phragmites australis* audzēm. Peldaugu (lemnītu) augājs upēs (D.9.) Ventā ir vāji attīstīts, tikai vietām ir nelielas abinieku paķersas *Rorippa*

amphibia audzes, kurās sastopamas arī ūdensziedu *Lemna spp.* sugas. Upju krasti ar amfībisku veģetācija (D.11.) praktiski neveidojas, konstatēts tikai dažu kvadrātmetru liels laukums, kas atbilst biotopam – **dūņaini upju krasti ar slāpekli mīlošu viengadīgu pioniersugu augāju** (3270). Biotops nav teritorijā pietiekami reprezentatīvs, taču te aug Latvijas rietumdaļā reti sastopamā biezlapu virza *Stellaria crassifolia*.

Dabas aizsardzības vērtība

Ventas upe ar tās pietiekām ir galvenais faktors, kas rada apkārtnes bioloģisko daudzveidību. Ar tiešu upju darbību saistīti aizsargājami biotopi Ventas baseinā ir sekojoši biotopi: Latvijas un Eiropas nozīmes īpaši aizsargājams biotops - **upju straujteces**, kas Ventas rumbas apkārtnē atbilst arī Latvijas nozīmes aizsargājamam biotopam – **kāples un ūdenskritumi** un divi Eiropas nozīmes aizsargājami biotopi - **eitrofas augsto lakstaugu audzes un dūņaini upju krasti ar slāpekli mīlošu viengadīgu pioniersugu augāju**. Pirmais biotops – eitrofas augsto lakstaugu audzes – ir ļoti tipisks un ar augstu reprezentativitātes pakāpi, bet otrā aizsargājamā biotopa – dūņaini upju krasti ar slāpekli mīlošu viengadīgu pioniersugu augāju – loma ir niecīga, jo tas aizņem minimālu platību.

Sociālekonomiskā vērtība

Saldūdens biotopi ir zivju ieguves avots. Ventas upei ir nozīmīga rekreācijas funkcija, sevišķi Ventas rumbas apkārtnē. Ventas upe ir nozīmīgākais ainavas elements Kuldīgas apkārtnē.

Ietekmējošie faktori

Būtiskākais saldūdens biotopus apdraudošais faktors ir ūdeņu piesārņojums, ko var izraisīt gan sadzīves atkritumi, gan neattīrītu notekūdeņu ieplūšana upē. Eitrofikācijas procesu rezultātā straujteču biotopi aizaug ar upes meldriem, savukārt, neveidojoties pietiekami biežai ledus segai, palu sezonā nenotiek grunts attīrīšana no apauguma, ko parasti nodrošina ledus krāvumi. Straujteču aizaugšana apdraud gan Eiropas nozīmes biotopu pastāvēšanu, gan samazina lašveidīgajām zivīm piemēroto nārsta vietu platības. Straujteču aizaugšana un to attīrīšanas iespējas aprakstītas 3. nodaļā un 6. pielikumā.

Upes ir viens no invazīvo sugu izplatīšanās ceļiem, tāpēc upes krastos esošos biotopus apdraud adventīvo sugu un dārzeņģļu ieviešanās dabiskās augu sabiedrībās.

2.3.3. Pļavu biotopi(E.)

Visam Ventas baseinam ir raksturīgas stepju pļavas (E.1.4.), no kurām biežāk sastopamas ir kailās pļavauzītes *Helictotrichon pratense* - lielziedu vīgriezes *Filipendula vulgaris* pļavas (E.1.4.1.), retāk sirpjveida lucernas *Medicago falcata*-pūkainās pļavauzītes *Helictotrichon pubescens* pļavas (E.1.4.2.). Šie biotopi atbilst īpaši aizsargājama biotopa – **sausas pļavas kaļķainās augsnēs** (6210, 3.21.) – statusam. Diemžēl lielākā stepju pļavu daļa ir stipri degradēta ilgstošas

neapsaimniekošanas rezultātā. Stepju pļavas bieži aizņem nelielas platības, jo ir izvietotas stāvās upes krasta nogāzēs. Šī iemesla dēļ, nogāžu apakšējā daļā, tiešā upes tuvumā, attīstās parastā miežubrāļa *Phalaroides arundinacea* - žogu dižtīteņa *Calystegia sepium* augstzāļu sabiedrības (E.5.1.6. - Eiropas nozīmes aizsargājams biotops - **eitrofas augsto lakstaugu audzes**, 6430), kas krasta augšmalas virzienā pakāpeniski pāriet stepes pļavām raksturīgā augu sabiedrībā. Kuldīgas apkārtnē Ventas labajā krastā upes ieleja ir ar plašāku palienu un virspalu terasēm, un te veidojas plašākas pļavu teritorijas ar paugurainu reljefu, tāpēc sausākā stepes pļavu daļa mijas ar citiem pļavu tipiem – augsto grīšļu pļavām (E.4.3.) un pļavām un ganībām auglīgās un mēreni auglīgās augsnēs (E.3.2.). Minētās pļavas ir biežāk vai retāk applūstošas, tāpēc pļavu komplekss ir uzskatāms par Eiropas nozīmes aizsargājamu biotopu – **upju palienu pļavas** (6450).

Nelielas platības dabas liegumā aizņem atmatu tipa pļavas (E.2.2.2.), kas atbilst Eiropas nozīmes aizsargājama biotopa – **sugām bagātas atmatu pļavas** (6270) – statusam. Daļa atmatu pļavu tiek ganītas.

Dabas aizsardzības vērtība

Pļavas Ventas baseinā ievērojami palielina teritorijas bioloģisko daudzveidību. Te konstatēts viens Latvijas un Eiropas nozīmes īpaši aizsargājams biotops (**sausas pļavas kalķainās augsnēs**) un divi Eiropas nozīmes aizsargājami biotopi (**upju palienu pļavas** un **sugām bagātas atmatu pļavas**). Pļavas rada kontaktjoslu efektu un ir nozīmīga barošanās vieta dzīvniekiem, putniem un kukaiņiem.

Sociālekonomiskā vērtība

Kuldīgas apkārtnē pļavas ir ļoti nozīmīgs ainavas elements. Vietām pļavas kalpo rekreatīvajai funkcijai. Diemžēl siena ieguvei un ganīšanai tiek izmantota tikai ļoti neliela daļa pļavu.

Ietekmējošie faktori

Daļa pļavu ir kādreiz artas un sētas. Šo pļavu bioloģiskā vērtība ir zemāka. Dabisko pļavu biotopu galveno apdraudējumu rada to aizaugšana gan ar liela auguma lakstaugiem un monodominantām augu sabiedrībām, gan kokiem un krūmiem. Visu aizsargājamo tipu pļavas Ventas ielejā būtu jāapsaimnieko saskaņā ar bioloģiski vērtīgu zālāju apsaimniekošanas noteikumiem. Dabiskās pļavas nav pakļaujamas apbūvei. Dažas pļavas, piemēram, pļavu pie Veckuldīgas pilskalna, negatīvi ietekmē rekreācija. Rekreācija ir jāregulē, veidojot atbilstošu infrastruktūru – ierobežotas atpūtas vietas ar atbilstošiem labiekārtojuma elementiem, informācijas zīmes u.c.

2.3.4. Citi biotopi

Purvu biotopi (G.)

Dabas liegumā pārstāvēti nelielās platībās. Nozīmīgākais purvs ir Ventas labajā krastā. Tas ir zāļu (G.1) un pārejas purvu (G.2.) tipu komplekss, kurā lielākā nozīme ir

pārejas tipa purvam, kas atbilst Latvijas un Eiropas nozīmes aizsargājama biotopa – **pārejas purvi un slīkšņas** (7140, 2.7.) – statusam. Zāļu purvi ir vietām šīs pārpurvotās ieplakas apmalēs. Purvā reģistrētas 4 retas un aizsargājamas vaskulāro augu sugas un 8 sūnaugu sugas. Kā nozīmīgākās no tām jāmin Eiropas Direktīvas II pielikumā ierakstītā Lēzela lipare *Liparis loeselii* un spīdīgā aķīte *Hamatocaulus vernicosus*.

Nelieli zāļu purvi dabas liegumā ir arī citviet – uzpludināto ūdenstilpju krastos.

Minerālvielām bagāti avoti un avotu purvi (7160, 2.6.) ir gan Ventas, gan mazo upju krastos. Avoksnāji neaizņem lielas platības, taču tie ir viena no nozīmīgākajām spārnainās cūknātres *Scrophularia umbrosa* dzīvotnēm. Suga izplatīta tikai Ventas krasta pirmajā terasē izvietotajos avoksnājos. Šim biotopam raksturīgā tūbainā bārkstlape *Trichocolea tomentella* sastopama tikai avoksnājos gar strautu Ventas kreisajā krastā.

Minerālvielām bagāts avots tek pāri neapaugušam pamatiežu atsegumam Ventas kreisajā krastā. Te veidojas samērā bagāta brioflora un biotops ir nozīmīga augtene kaļķu avoksnei *Philonotis calcarea* un, jo sevišķi, pļavas avoksnei *Philonotis marchica*, kura uzskatīta par iespējams Latvijas teritorijā izzudušu sugu. Visā teritorijā apsektie avoksnāji ir ar mēreni kaļķainu ūdeni – avotkaļķa izgulsnējumi neveidojas, taču vietām nelielā daudzumā ir sastopama kalcifilā sūnu suga – paparžu dzīslenīte *Cratoneuron filicinum*.

Dabas aizsardzības vērtība

Neskatoties uz nelielo platību, purvu un avotu purvu biotopi ir viena no nozīmīgākajām lieguma vērtībām. Divos aizsargājamo biotopu veidos - **pārejas purvi un slīkšņas** (Eiropas nozīmes aizsargājams biotops) un **minerālvielām bagāti avoti un avotu purvi** (Latvijas un Eiropas nozīmes īpaši aizsargājams biotops) koncentrējas ievērojams sugu skaits, tai skaitā ļoti reti sastopamas sugas.

Sociālekonomiskā vērtība

Biotopam nav īpašas sociālekonomiskās vērtības. Avoksnājos izplūstošie avoti ir nelieli un tos neizmanto ūdens ieguvei.

Ietekmējošie faktori

Avoksnāju augu sabiedrības ir ļoti jutīgas pret izbradāšanu, tāpēc pie apskates objektiem tuvākajiem avoksnājiem ieteicams veidot labiekārtotas takas un izvietot informācijas zīmes. Biotopa kvalitātei būtisku kaitējumu var nodarīt invazīvo sugu klātbūtne.

Iežu atsegumi (H.1.)

Smilšakmens iežu atsegumi (H.1.1.) un tiem atbilstošs īpaši aizsargājamais biotops (8220, 8.17.) ir Ventas labajā krastā, neliels fragments arī upes kreisajā krastā. Nozīmīgākie smilšakmens atsegumi ir „Sarkanās sienas”. Te ir vairāki tuvu esoši

atsegumi ar samērā bagātu briofloru - nozīmīga augtene tievajai gredzenvācelītei *Gyroweisia tenuis*, mēlītes vijzobei *Tortula lingulata* un mazajai sekstītei *Lophocolea minor*, kā arī kvadrātiskajai preisijai *Preissia quadrata*. Nelieli smilšakmens pamatiežu fragmenti kopā ar māla iegulām atsedzas uz dienvidiem no „Sarkanās sienas”. Šeit augošās sugas vairāk ir saistītas ar avotu, kas tek pāri šim biotopam.

Dolomītiežu atsegumi (H.1.2.) un tiem atbilstošs īpaši aizsargājamais biotops – kaļķiežu atsegumi (8210, 8.15.) – ir konstatēti pie Ventas rumbas. Atsegumu veido pa laikam applūstoši vai neapplūstoši dolomītieži un liela izmēra iežu atlūzas. Specifiskas augu sugas uz šiem atsegumiem nav konstatētas. Biotopa reprezentivitātes pakāpe un kvalitātes rādītāji nav augsti.

Dabas aizsardzības vērtība

Iežu atsegumi rada unikālu dzīves vidi vairākām augu un zemāko dzīvnieku sugām. Šī biotopu grupa ir viena no retāk sastopamajām Latvijā. Gan **smilšakmens iežu**, gan **dolomītiežu atsegumi** ir Latvijas un Eiropas nozīmes īpaši aizsargājams biotops. Lielāka vērtība liegumā ir smilšakmens iežu atsegumiem.

Sociālekonomiskā vērtība

Biotopam ir augsta ainaviskā vērtība.

Ietekmējošie faktori

Atseguma biotopus galvenokārt ietekmē rekreācija. Īpaši negatīva ietekme ir cilvēku atstātajiem ierakstiem – rezultātā tiek bojāts gan iezis, gan augu sega uz tā.

Cilvēku darbības rezultātā radīti biotopi - tīrumi un dārzi (I), parki un apstādījumi (J.), ruderāli biotopi (K.), pilsētu un apdzīvotu vietu apbūve (L.)

Lielākā daļa dabas lieguma teritorijas ir bijusi pakļauta intensīvai saimnieciskajai darbībai, līdz ar to liegumā ir sastopami dažādi cilvēku radīti un pārveidoti biotopi. Lielākoties tajos veidojas pusdabiskas, sētas un stādītas vai ruderālas augu sabiedrības. To bioloģiskā vērtība ir zema. Ainaviski nozīmīgākās ir **kultivētas pļavas un ganības** (I.3.6.), kas aizņem samērā lielas platības, it sevišķi daudz to ir Ventas krastos uz dienvidiem no Kuldīgas.

Dabas aizsardzības vērtība

Šiem biotopiem lielākoties nav nozīmīgas bioloģiskās vērtības.

Sociālekonomiskā vērtība

Biotopu grupa nodrošina cilvēku eksistencei nepieciešamos priekšnoteikumus un daļēji atspoguļo vēsturisko saimniecisko darbību.

Ietekmējošie faktori

Biotopi nav aizsargājami, tāpēc galvenā uzmanība jāvelta apstāklim, lai no šiem biotopiem savvaļā neizplatītos savvaļas floru apdraudošas augu sugas.

2.4. Sugas, to sociālekonomiskā vērtība un sugas ietekmējošie faktori

2.4.1. Flora

Ziņas par dabas lieguma “Ventas ieleja” floru atrodamas jau no pagājušā gadsimta sākuma (K. Kupfera vākumi LU Bioloģijas fakultātes herbārijā, 1908., 1909. g.). LU Bioloģijas institūta darbinieki ir apsekojuši teritoriju vairāku ekspedīciju laikā (K. Birkmanes, 1959. g., Ģ. Kļaviņa, 1972. g. u.c. autoru herbārija vākumi). Pētījumi veikti arī atsevišķu projektu ietvaros (LDF realizētā projekta “Bioloģiski vērtīgu zālāju noteikšana” un 2007. gadā Latvijas botāniķu biedrības realizētā projekta „Reto un aizsargājamo sugu atradņu inventarizācija Kuldīgas rajonā” ietvaros).

Retās un īpaši aizsargājamās augu sugas, kas līdz šim konstatētas lieguma teritorijā, apkopotas 2.2. tabulā; kopumā lieguma teritorijā konstatētas 44 Latvijā īpaši aizsargājamās augu sugas un 2 Eiropā īpaši aizsargājamās augu sugas. 2.2. tabulā iekļautas visas „NATURA 2000 Data Form” anketā ierakstītās augu sugas. Dabas plāna izstrādes laikā nekonstatētās sugas apzīmētas ar zīmi „*”. Analizējot Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centra un literatūras datus (Fatere, 1992, Latvijas SSR floras horoloģija, 1978-1986), jāsecina, ka daļa no šīm sugām, visticamāk iekļautas kļūdaini, jo to atradnes parādās dabas liegumam blakus esošās teritorijās (piemēram, *Corydalis intermedia* un *Herminium monorchis* – pie Zlēkām, *Corydalis cava*, *Allium ursinum*, *Alliaria petiolata* – Riežupes dabas parkā). Daļa vecāko ziņu ir tikai ar norādi – Ventas ieleja (*Gentiana cruciata*, *Orchis morio*, *O. ustulata*, *Asplenium ruta-muraria*), līdz ar to nav droši pierādāms, ka suga augusi pašreizējā lieguma teritorijā. Minēto sugu atradnes netika uzrādītas arī 2007. gadā Latvijas botāniķu biedrības realizētā projekta „Reto un aizsargājamo sugu atradņu inventarizācija Kuldīgas rajonā” datos kā pārbaudāmas. Lieguma teritorijā 2007. un 2009. gadā nekonstatētās sugas nav iekļautas tālākā floras īpatnību un vērtību analizē. Reāla varētu būt mieturu mugurenes *Polygonatum verticillatum* atradne liegumā. Sugas izplatība Latvijā nesniedzas tālāk uz ziemeļiem no Kuldīgas apkārtnes, un šajā reģionā apsekotās atradnes ir ļoti mazskaitliskas ar novājinātiem un bieži tikai ar neziedošiem eksemplāriem, tāpēc sugu konstatēt nav viegli.

Dabas aizsardzības plāna izstrādes gaitā lieguma teritorijā konstatētas 584 vaskulāro augu sugas, un 166 sūnaugu sugas (skat. 4. pielikumu). Sugu skaits teritorijā noteikti ir lielāks, nekā plāna izstrādes gaitā konstatētais, jo pētījumu apjoms ir ierobežots, kā arī iztrūkst ziņu par pavasara aspektu. No 2.2. tabulā iekļautajām 44 retajām un īpaši aizsargājamajām vaskulāro augu sugām 2009. gadā konstatētas 25 sugas. Pašreiz apzinātais reto un īpaši aizsargājamo sūnaugu skaits ir 19 sugas. Divas sugas ir ierakstītas Eiropas Padomes direktīvs 92/43/EEC II pielikumā – Lēzela lipare *Liparis loeselii* un spīdīgā āķīte *Hamatocaulus vernicosus*. Divu sūnu sugu paraugi vēl nav

pilnībā identificēti un tās, iespējams, būs jaunas sugas Latvijas florā (*Tortula mucronifolia?*, *Pohlia venax?*). Minētās sugas konstatētas uz smilšakmens atsegumiem Ventas krastos.

Dabas lieguma flora kopumā raksturo Rietumkurzemes floristiskās īpatnības (Tabaka, 1977). Kā ļoti tipiskas sugas Rietumlatvijai minamas ādlapainā un mīkstā roze *Rosa coriifolia*, *R. mollis*, sīkais āboliņš *Trifolium dubium*, ķiploku sīpols *Allium scorodoprasum*, kā arī sīpoliņu gundega *Ranunculus bulbosus* un platlapu bezgale *Laserpitium latifolium*. Liegumā sastopamas vairākas sugas, kuru izplatība pārsvarā vai tikai saistīta ar upju ielejām – birztales diždadzis *Arctium nemorosum*, vizuļu grīslis *Carex brizoides*, melnodze *Cucubalus baccifer*, Britu staģe *Inula britannica*, mieturu mugurene *Polygonatum verticillatum*, spārnainā cūknātre *Scrophularia umbrosa*, kalnu briežsakne *Seseli libanotis*.

Nozīmīgākās atradnes liegumā ir konstatētas šādām sugām:

- Spārnainā cūknātre *Scrophularia umbrosa* Latvijas teritorijā sasniedz areāla ziemeļu robežu. Reģistrēta tikai Ventas krastos trijos ģeobotāniskajos kvadrātos dabas liegumu „Ventas ieleja” un „Piešdanga” teritorijā. 2009. gada vasarā suga reģistrēta 3 punktos Ventas labajā krastā gan augšpus, gan lejpus Ventas rumbas, un 4 punktos Ventas kreisajā krastā. Bagātīgākā atradne konstatēta avoksnājā pie Veckuldīgas pilskalna. Sugai piemērotākie biotopi ir eitrofās augsto lakstaugu audzes upes krastos, minerālvielām bagāti avoti un avotu purvi krasta nogāzēs un upes palienes pļavas.
- Birztales diždadzis *Arctium nemorosum* Latvijā aug tuvu areāla ziemeļu-ziemeļaustrumu robežai. Suga konstatēta 2 ģeobotāniskajos kvadrātos Vidzemē un 3 kvadrātos Kurzemē Ventas, Riežupes un Abavas krastos. Augs bieži ir tikai veģetatīvā stāvoklī, tā attīstībai nozīmīga ir lapu koku dominance un dabisku atvērumu veidošanās koku vainagu slēgumā. Ja veidojas bieza egļu paauga, suga nespēj ražot sēklas.
- Vizuļu grīslis *Carex brizoides* reģistrēta 4 ģeobotāniskajos kvadrātos Latvijas austrumdaļā un 2 ģeobotāniskajos kvadrātos – rietumdaļā. Ventas ielejā suga sastopama skrajos priežu un gravu mežos, laucēs un mežu kontaktjoslās ar atklātām platībām.
- Bālziedu brūnkāte *Orobanche pallidiflora* Latvijā aug tuvu areāla ziemeļu robežai. Tā sastopama galvenokārt Latvijas centrālajā daļā. Kurzemē reģistrēta 6 ģeobotāniskajos kvadrātos.

Ūdensaugu flora, neskatoties uz ievērojamo upju īpatsvaru liegumā, ir samērā vienveidīga. Nav sastopamas retas augu sugas. Kā viena no biežāk izplatītajām ūdensaugu sugām jāmin ezera meldrs *Scirpus lacustris*, kas veido audzes uz sēkļiem Ventā. Augu sabiedrības, ko veido glīveņu *Potamogeton* ģints sugas ir tikai vietām. Dīķos dominē abinieku sūrenes *Polygonum amphibium* audzes. No sūnaugiem kā tipiska suga upju straujtecēs jāmin parastā avotsūna *Fontinalis antipyretica*.

Pļavu augu sugas lieguma teritorijā pārstāv gan sausajām stepju pļavām raksturīgas kserofītas sugas (stepes timotiņš *Phleum pratense*, lielais māršils *Thymus ovatus*, kailā pļavauzīte *Helictotrichon pratense* u.c.), gan pārmitrajām eitrofo augsto lakstaugu audzēm raksturīgas higrofilas sugas (dižzirdzene *Angelica archangelica*, krastmalu

krustaine *Senecio paludosus*, ūdeņu mētra *Mentha aquatica*, žogu dižtītenis *Calystegia sepium*, garlapu veronika *Veronica longifolia* u.c.). Pļavu sugas lieguma teritorijā apdraud pļavu straujā aizaugšana. Diemžēl gandrīz visas Ventas ielejai tik raksturīgās stepju pļavas (sausas pļavas kaļķainās augsnēs) un to kompleksi ar paliņu pļavām netiek apsaimniekotas. Pļavas virs Ventas kreisā krasta terases Kuldīgas ziemeļdaļā ir pakļautas ievērojamai rekreatīvajai slodzei. Pļavu pie Veckuldīgas pilskalna izbaukā tehnika, šie procesi negatīvi ietekmē pļavas, tāpēc nepieciešams veikt pasākumus, kas nodrošinātu antropogēnās slodzes samazināšanu (ierīkot atpūtas vietas, informēt sabiedrību u.c.). Kā nevēlamas invazīvas sugas pļavu biotopos jāatzīmē Sosnovska latvānis *Heracleum sosnowskyi* (konstatēta Ventas labajā un kreisajā krastā uz dienvidiem no Mārtiņsalas, Ābeles un Raidstacijas apkārtnē) un baltā sētvija *Bryonia alba* (diezgan bieži eitrofo augsto lakstaugu audzēs). Pļavu biotopos 2009. gadā konstatētas 11 retās un īpaši aizsargājamās vaskulāro augu sugas, tai skaitā divas rožu sugas, kuras gan biežāk sastopamas pļavu un mežu vai pļavu un krūmāju kontaktjoslā, un 3 ar eitrofo augsto lakstaugu audzēm saistītas sugas. Pļavu augu sabiedrību kvalitāte un sugu bagātība pļavās ir atkarīga no to apsaimniekošanas. Neplautas pļavas aizaug ar krūmiem un monodominantām augu sabiedrībām un zaudē savu bioloģisko nozīmi.

Meža augu sugu grupu pārstāv gan sausieņu, gan slapjainu mežiem raksturīgās sugas, tomēr kopumā šīs augu grupas daudzveidība liegumā nav liela, jo meži ir samērā vienveidīgi. Lielākā teritorijas daļa ir bijusi mežsaimnieciski intensīvi izmantota, tāpēc liela izmēra kritālas ir tikai atsevišķās vietās (Ventas terases nogāzēs, Padures upes ielejā). Līdz ar to mežos sastopamo sūnaugu flora nav bagāta. Lielākā sugu daudzveidība ir gravu un nogāžu mežos, it sevišķi vietās ap strautiem un avotiem (piemēram, strautā uz akmens konstatēta reti sastopama sūna - birztaļu lāpstīte *Scapania nemorea*, bet strauta tuvumā Latvijas rietumdaļai raksturīgā epiksīlā sūna – kailā apļlape *Odontoschisma denudatum*). Bez jau biotopu sadaļā minētajām īpaši aizsargājamām sugām, kā vienu no upju ielejām raksturīgākajām un tai pašā laikā Kurzemē samērā reti izplatītām sugām Ventas krastos var minēt plankumaino panātri *Lamium maculatum*. No epifītiskajām sūnaugu sugām kā samērā reti sastopamas un gravu mežiem raksturīgas var minēt pinuma kažoceni *Anomodon viticulosus* un dakšveida mecgēriju *Metzgeria furcata*. Mežu flora dabas liegumā būtiski neatšķiras no atbilstošu meža tipu floras Latvijā kopumā. Ar meža biotopiem saistītas 6 no liegumā konstatētajām retajām un īpaši aizsargājamām vaskulāro augu sugām un 4 sūnaugu sugas.

Purva augu sugas, neskatoties uz purvu biotopu ierobežoto izplatību liegumā, veido pieteikami reprezentatīvu grupu. Bez retajām un īpaši aizsargājamām sugām (4 vaskulāro augu un 8 sūnaugu sugas), kā Latvijā reti izplatītas sugas purvā Ventas labajā krastā, vēl minamas Austrijas pūslene *Utricularia australis*, slaidā spilve *Eriophorum gracile*, spīdīgā tūbaine *Tomentypnum nitens* un parastā avoksne *Philonotis fontana*.

Atsegumu vaskulāro augu florā nav konstatētas šim biotopam specifiskas sugas. No sūnaugiem kā smilšakmens atsegumiem raksturīgas sugas dabas liegumā jāatzīmē tievā gredzenvācelīte *Gyroweisia tenuis*, mēlītes vijzobe *Tortula lingulata*, taisnvācelītes pretlape *Distichium capillaceum*, parastā konusgalvīte *Conocephalum*

conicum, lielā cepurene *Encalypta streptocarpa*. Konstatētas 5 retas un īpaši aizsargājamas sūnu sugas.

Nezāles, ruderālās sugas, dārzeņi un adventīvās sugas dabas liegumā ir plaši pārstāvētas, jo teritorija ir izsenis apsaimniekota. Kā retāka nezāle Latvijas florā liegumā atzīmējams tūruma zilausis *Consolida regalis*. Dārzeņu sugu lielākā koncentrācija ir Kuldīgas apkārtnē. Par ekspansīvākajām uzskatāma ošlapu kļava *Acer negundo*, baltā sētvija *Bryonia alba* un puķu sprigane *Impatiens glandulifera*. No adventīvajām sugām lielākos draudus rada Sosnovska latvānis *Heracleum sosnowskyi*. Sevišķi bīstama šī suga var izrādīties minerālvielām bagāto avoksnāju augu sabiedrībām. Pagaidām gan nav novērota sugas ekspansija minētajā biotopā. Pašreiz ļoti plaši meža biotopos, tai skaitā gravu mežos ir izplatījusies sīkziedu sprigane *Impatiens parviflora*.

2.2. tabula Dabas liegumā “Ventas ieleja” sastopamās retās un īpaši aizsargājamās augu sugas

N.p. k.	Latīniskais nosaukums	Latviskais nosaukums	SG	ES	ĪAS	MIK	Sugas stāvoklis Latvijā
Vaskulārie augi							
1.	<i>Alliaria petiolata*</i>	Ārstniecības ķiplocene	3				reta
2.	<i>Allium scorodoprasum</i>	Ķiploku sīpols	3				reta
3.	<i>Allium schoenoprasum*</i>	Maurloks	3				reta
4.	<i>Allium ursinum*</i>	Laksis	3		1	+	reta
5.	<i>Allium vineale</i>	Vīnkalnu sīpols	3				reta
6.	<i>Arctium nemorosum</i>	Birztales diždadzis	1		1		ļoti reta
7.	<i>Asplenium ruta-muraria*</i>	Mūru sīkpararde	1		1		ļoti reta
8.	<i>Carex brizoides</i>	Vizuļu grīslis	2		1	+	ļoti reta
9.	<i>Carex paupercula</i>	Palu grīslis	3		1	+	reta
10.	<i>Coeloglossum viride*</i>	Zaļā dobziēde	2		1	+	ļoti reta
11.	<i>Corydalis cava*</i>	Dobais cīrulītis	1		1	+	ļoti reta
12.	<i>Corydalis intermedia*</i>	Vidējais cīrulītis	2		1	+	ļoti reta
13.	<i>Crepis mollis*</i>	Mīkstā cietpiene	2		1	+	reta
14.	<i>Cucubalus baccifer</i>	Melnodze	3				diezgan reta
15.	<i>Dactylorhiza baltica</i>	Baltijas dzegužpīrkstīte	4		1		diezgan bieža
16.	<i>Dactylorhiza</i>	Stāvlapu	4		1		diezgan bieža

N.p. k.	Latīniskais nosaukums	Latviskais nosaukums	SG	ES	ĪAS	MIK	Sugas stāvoklis Latvijā
	<i>incarnata</i> *	dzegužpirkstīte					
17.	<i>Dactylorhiza maculata</i>	Plankumainā dzegužpirkstīte	4		1		diezgan bieža
18.	<i>Gentiana cruciata</i> *	Krustlapu drudzene	3		1	+	ļoti reta
19.	<i>Gymnadenia conopsea</i> *	Odu gimnadēnija	4		1		diezgan bieža
20.	<i>Hammarbya paludosa</i>	Purva sūnene	3		1		reta
21.	<i>Herminium monorchis</i> *	Vienguma hermīnija	2		1	+	ļoti reta
22.	<i>Huperzia selago</i>	Apdzira	4		2		diezgan bieža
23.	<i>Inula britannica</i>	Britu staģe	3				reta
24.	<i>Laserpitium latifolium</i>	Platlapu bezgale	3				reta
25.	<i>Lathyrus niger</i>	Melnā dedestiņa	3		1	+	reta
26.	<i>Liparis loeselii</i>	Lēzela lipare	3	II	1		reta
27.	<i>Lycopodium annotinum</i>	Gada staipeknis	4	V	2		diezgan bieža
28.	<i>Lycopodium clavatum</i>	Vālīšu staipeknis	4	V	2		diezgan bieža
29.	<i>Orchis mascula</i> *	Vīru dzegužpuķe	3				reta
30.	<i>Orchis militaris</i> *	Bruņcepuru dzegužpuķe	3		1	+	reta
31.	<i>Orchis morio</i> *	Zalkšu dzegužpuķe	1		1	+	ļoti reta
32.	<i>Orchis ustulata</i> *	Deguma dzegužpuķe	2		1	+	ļoti reta
33.	<i>Orobanche pallidiflora</i>	Bālziedu brūnkāte	3		1	+	reta
34.	<i>Platanthera bifolia</i>	Smaržīgā naktsvijole	4		1		diezgan bieža
35.	<i>Polygonatum verticillatum</i> *	Mieturu mugurene	3		1	+	reta
36.	<i>Ranunculus bulbosus</i>	Sīpoliņu gundega	3		1	+	diezgan reta
37.	<i>Ranunculus lanuginosus</i> *	Villainā gundega	3		1	+	reta
38.	<i>Rosa coriifolia</i>	Ādlapainā roze	3		1		diezgan reta
39.	<i>Rosa mollis</i>	Mīkstā roze	3		1		diezgan reta
40.	<i>Scrophularia umbrosa</i>	Spārnainā cūknātre	2		1		ļoti reta
41.	<i>Serratula tinctoria</i> *	Krāsu zeltlape	3		1	+	reta
42.	<i>Seseli libanotis</i>	Kalnu briežsakne	3				diezgan reta
43.	<i>Stellaria crassifolia</i>	Biezlapu virza	3				reta
44.	<i>Trifolium</i>	Sīkais āboliņš	3				diezgan bieža

N.p. k.	Latīniskais nosaukums	Latviskais nosaukums	SG	ES	ĪAS	MIK	Sugas stāvoklis Latvijā
	<i>dubium</i>						
Sūnaugi							
1.	<i>Cinclidium stygium</i>	Tumšā pinkaine	2				diezgan reta
2.	<i>Drepanocladus revolvens</i>	Atrotītā sirpjlapē	2				diezgan reta
3.	<i>Gyroweisia tenuis</i>	Tievā gredzenvēcelīte	3		1		ļoti reta
4.	<i>Hamatocaulis vernicosus</i>	Spīdīgā aķīte		II	1		diezgan reta
5.	<i>Helodium blandowii</i>	Blandova purvspalve	2				diezgan reta
6.	<i>Jamesoniella autumnalis</i>	Rudens džeimsonīte	3				diezgan bieža
7.	<i>Lophocolea minor</i>	Mazā sekstīte	3				reta
8.	<i>Meesia triquetra</i>	Trīsrindu mēzija	1		1		ļoti reta
9.	<i>Metzgeria furcata</i>	Dakšveida mecgērija	2				diezgan bieža
10.	<i>Moerckia hibernica</i>	Īrijas merkija	1		1		ļoti reta
11.	<i>Odontoschisma denudatum</i>	Kailā apaļlapē			1	+	reta
12.	<i>Paludella squarrosa</i>	Spurainā dzīparene	2		1		diezgan reta
13.	<i>Philonotis calcarea</i>	Kaļķu avoksne	2		1		reta
14.	<i>Philonotis marchica</i>	Pļavas avoksne	0				ļoti reta
15.	<i>Preissia quadrata</i>	Kvadrātiskā preisija	2				diezgan reta
16.	<i>Pseudocalliergon trifarium</i>	Apāļlapu dumbrene	1		1		reta
17.	<i>Scapania nemorea</i>	Birztalu lāpstīte	1		1	+	reta
18.	<i>Tortula lingulata</i>	Mēlītes vijzobe	3		1		ļoti reta
19.	<i>Trichocolea tomentella</i>	Tūbainā bārkstlapē	2		1	+	diezgan reta

Saīsinājumi:

SG – aizsardzības kategorija Latvijas Sarkanajā grāmatā

ES – Eiropas Padomes direktīva 92/43/EEC (21.05.1992) Par dabisko biotopu, savvaļas floras un faunas aizsardzību. **II** pielikums. Dzīvnieku un augu sugas, kas ir Kopienas interešu sfērā un kuru aizsardzībai nepieciešama īpaši aizsargājamo teritoriju nodalīšana. **V** pielikums. Dzīvnieku un augu sugas, kas ir Kopienas interešu sfērā un kuru iegūšana un ekspluatācija dabā var būt pieļaujama.

ĪAS – īpaši aizsargājama suga (MK noteikumi Nr. 396. "Noteikumi par īpaši aizsargājamo sugu un ierobežoti izmantojamo īpaši aizsargājamo sugu sarakstu", 14.11.2000., grozījumi 27.07.2004. Cipari 1 un 2 apzīmē 1. vai 2. pielikumu)

MIK – sugas aizsardzības nodrošināšanai var dibināt mikroliegumus (MK noteikumi Nr. 45. „Mikroliegumu izveidošanas, aizsardzības un apsaimniekošanas noteikumi”, 30.01.2001., grozījumi 31.05.2005.)

* – sugas, kuras 2009.g. nav konstatētas

Sociālekonomiskā vērtība

Galvenā saimnieciskā vērtība ir ogu resursiem –brūklenēm, mellenēm, kā arī sēnēm un ārstniecības augiem. Retajām un īpaši aizsargājamām sugām nav nosakāma ekonomiskā vērtība.

Ietekmējošie faktori

Dabas lieguma floru negatīvi ietekmē pļavu aizaugšana to neapsaimniekošanas rezultātā (pļavu vaskulāro augu floras degradācija), mežsaimnieciskā darbība (meža vaskulāro augu floras degradācija, augtņu iztrūkums epiksīlajām un epifītiskajām sūnu sugām, meža biotopu fragmentācija un kontinuitātes pārtraukšana), rekreācija (pļavu sugu un iežu atsegumu sūnaugu sugu apdraudējums).

2.4.2. Fauna

2.4.2.1. Putni

Ornitoloģiskie novērojumi dabas liegumā veikti 2009. gada putnu ligzdošanas sezonā laikā, kad konstatētas 92 ligzdojošas (vai iespējami ligzdojošas) putnu sugas (skat. putnu sugu sarakstu 3. pielikumā). No tām 15 ir Latvijā īpaši aizsargājamas sugas un 12 Eiropā īpaši aizsargājamas putnu sugas (skat. 2.3. tabulu). Novērotie putni lieguma teritorijā tika uzskaitīti un noteikta to sastopamība. Kā dominējošās putnu sugas liegumā sastopamas žubītes, sarkanrīklītes, svīrlīši un melnie meža strazdi, kā subdominanti – koku čipstes, dziedātājstrazdi, paceplīši un melngalvas ķauķi. Putnu sugu sastopamības raksturojumu skatīt 3. pielikumā.

2.3. tabula. Dabas liegumā „Ventas ieleja” ligzdojošo īpaši aizsargājamo putnu sugu saraksts (E. Pēterhofs, 2009)

Nr. p. k.	Latviskais nosaukums	Latīniskais nosaukums	SG	ES	ĪAS	MIK	Sugas stāvoklis Latvijā	Skaita novērtējums
1.	Ziemeļu gulbis	<i>Cygnus cygnus</i>	3	I	1	+	Parasta	2
2.	Lielā gaura	<i>Mergus merganser</i>	2	II	1	+	Parasta	3-5
3.	Mežzirbe	<i>Bonasa bonasia</i>		II	2		Parasta	5-10
4.	Baltais stārķis	<i>Ciconia ciconia</i>		I	1		Ļoti bieži sastopama	7-10
5.	Lauku piekūns	<i>Falco tinnunculus</i>	1		1		Reta	1
6.	Grieze	<i>Crex crex</i>	2	I	1		Bieži sastopama	5-10
7.	Dzērve	<i>Grus grus</i>	3	I	1		Bieži sastopama	1-2
8.	Lielais ķīris	<i>Larus ridibundus</i>			1	+	Parasta	10-15

Nr. p. k.	Latviskais nosaukums	Latīniskais nosaukums	SG	ES	ĪAS	MIK	Sugas stāvoklis Latvijā	Skaita novērtējums
9.	Upes zīriņš	<i>Sterna hirundo</i>		I	1	+	Parasta	15-20
10.	Vakarlēpis	<i>Caprimulgus europaeus</i>	4	I	1		Parasta	
11.	Zivju dzenītis	<i>Alcedo atthis ispida</i>	3	I	1		Parasta	2-4
12.	Pelēkā dzilna	<i>Picus canus</i>		I	1		Parasta	3-7
13.	Melnā dzilna	<i>Dryocopus martius</i>		I	1		Bieži sastopama	5-8
14.	Mazais mušķērājs	<i>Ficedula parva</i>		I	1		Parasta	15-20
15.	Brūnā čakste	<i>Lanius collurio</i>		I	1		Parasta	4-8

Saīsinājumi:

SG – aizsardzības kategorija Latvijas Sarkanajā grāmatā

ES – Eiropas Padomes Direktīva 79/409/EEC Par savvaļas putnu aizsardzību. **I** pielikums. Sugas, kurām jāpiemēro īpaši dzīvotņu aizsardzības pasākumi, lai nodrošinātu to izdzīvošanu un vairošanos savā izplatības areālā. **II** pielikumā minētās sugas drīkst medīt saskaņā ar dalībvalstu tiesību aktiem.

ĪAS – īpaši aizsargājama suga, 1. un 2. pielikums MK 2000. gada 14. novembra noteikumiem Nr. 396

”Noteikumi par īpaši aizsargājamo sugu un ierobežoti izmantojamo īpaši aizsargājamo sugu sarakstu”

MIK – sugas aizsardzībai veidojams mikroliegums, 1. pielikums 2001. gada MK noteikumiem Nr. 45 „Mikroliegumu izveidošanas, aizsardzības un apsaimniekošanas noteikumi”

Dabas aizsardzības vērtība

Kopumā lieguma ornitofauna raksturojama kā vidēji bagāta, lielākā daļa šeit konstatēto putnu ir parastas un bieži sastopamas visā Latvijas teritorijā. Nozīmīgākie putnu ligzdošanas biotopi dabas liegumā ir boreālie un platlapu meži, gravu un nogāžu meži, kā arī ar krūmājiem un augstajiem lakstaugiem apaugušie Ventas krasti un upes salas. Salīdzinot novērojumu datus 2009. gadā un 2001. gadā (EMERALD projekta laikā), būtiskas atšķirības netika konstatētas.

Sociālekonomiskā vērtība

Neskatoties uz to ka lieguma teritorijā sastopamas vairāk kā 90 ligzdojošas putnu sugas, ornitofaunai liegumā nav īpaša sociālekonomiskā vērtība. Teritorijā nav ievērojamu putnu vērošanas vietu, nav arī nozīmīgu ūdensputnu medību vietu.

Ietekmējošie faktori

Putnu sabiedrību un atsevišķu populāciju ietekmējošie faktori saistāmi galvenokārt ar mežu apsaimniekošanu. Meža galvenā izmantošana dabas lieguma teritorijā negatīvi ietekmējusi putnu dzīvotnes (īpaši upes labajā krastā esošajos privātajos mežos). Mežu ciršanas intensitāte te neatšķiras no tās, kas vērojama lieguma pierobežā. Nedaudz labāka situācija vērojama Ventas kreisajā krastā, kur meža apsaimniekošanas intensitāte ir zemāka. Putniem nozīmīga ir arī Ventas krastos esošo pļavu apsaimniekošana. Ligzdojošo putnu skaitu negatīvi var ietekmēt gan pļavu nepļaušana, gan arī to pļaušana nelaikā, t. i. ligzdošanas laikā.

Kā traucējums ligzdojošajiem putniem uzskatāmi makšķernieki, kuru aktivitātes sakrīt ar putnu ligzdošanas laiku. Ventas upe, īpaši Kuldīgas pilsētas teritorijā ir ļoti populāra makšķerēšanas vieta. Tomēr jāatzīmē, ka tieši visintensīvāk izmantotajās makšķerēšanas vietās (pie Ventas rumbas) ir sastopams vislielākais ūdensputnu skaits. Tas skaidrojams ar to, ka to, ka laika gaitā putni ir urbanizējušies un tieši pilsētas centrā cilvēku klātbūtni nejut kā traucējumu. Atšķirīgi ir lieguma ziemeļu daļā, kur upe tek cauri mežam. Tur makšķernieku biežie apmeklējumi var būt nozīmīgs traucējums atsevišķu ūdensputnu sugu ligzdošanai (gaigalām, lielajām gaurām).

2.4.2.2. Zīdītāji

Lieguma teritorijā konstatētas 24 zīdītājdzīvnieku sugas, kuras vairumā gadījumu ir samērā parastas vidēji bagātu meža biotopu un ūdensteču apdzīvotājas Kurzemē (sugu sarakstu skat. 2.4. tabulā). Venta kā lēni tekoša upe ir nozīmīga barošanās vieta šeit sastopamajām sikspārņu sugām. No lieguma teritorijā konstatētajām zīdītājdzīvnieku sugām 6 ir Latvijā īpaši aizsargājamas un 2 – Eiropas nozīmes īpaši aizsargājamas sugas.

2.4. tabula. Dabas liegumā “Ventas ieleja” novēroto zīdītājdzīvnieku sugu saraksts (G. Pētersons 2001, E. Pēterhofs 2009)

N.p.k.	Latviskais nosaukums	Latīniskais nosaukums	SG	ES	ĪAS	Sugas stāvoklis Latvijā
1.	Alnis	<i>Alces alces</i>				Bieži sastopama
2.	Stirna	<i>Capreolus capreolus</i>				Ļoti bieži sastopama
3.	Staltbriedis	<i>Cervus elaphus</i>				Ļoti bieži sastopama
4.	Meža cūka	<i>Sus scrofa</i>				Parasta
5.	Vilks	<i>Canis lupus</i>		II, IV, IV		Parasta
6.	Lūsis	<i>Lynx lynx</i>		I		Parasta
7.	Jenotsuns	<i>Nyctereutes procyonoides</i>				Ļoti bieži sastopama
8.	Lapsa	<i>Vulpes vulpes</i>				Ļoti bieži sastopama
9.	Zebiekste	<i>Mustela nivalis</i>				Parasta
10.	Meža cauna	<i>Matres matres</i>				Bieži sastopama
11.	Ūdrs	<i>Lutra lutra</i>	4	II	+	Parasta
12.	Sesks	<i>Mustela putorius</i>				Ļoti bieži sastopama
13.	Āpsis	<i>Meles meles</i>				Ļoti bieži sastopama
14.	Ezis	<i>Erinaceus europaeus</i>				Ļoti bieži sastopama
15.	Kurmis	<i>Talpa europaea</i>				Ļoti bieži sastopama
16.	Pelēkais zaķis	<i>Lepus europaeus</i>				Ļoti bieži

N.p.k.	Latviskais nosaukums	Latīniskais nosaukums	SG	ES	ĪAS	Sugas stāvoklis Latvijā
						sastopama
17.	Bebrs	<i>Castor fiber</i>		IV		Ļoti bieži sastopama
18.	Ūdensžurka	<i>Arvicola terrestris</i>				Ļoti bieži sastopama
19.	Pelēkā žurka	<i>Rattus norvegicus</i>				Ļoti bieži sastopama
20.	Vāvere	<i>Sciurus vulgaris</i>				Bieži sastopama
21.	Dīķu naktssikspārnis	<i>Myotis dasycneme</i>			+	Parasta
22.	Ūdeņu naktssikspārnis	<i>Myotis daubentoni</i>			+	Bieži sastopama
23.	Natūza sikspārnis	<i>Pipistrellus nathusii</i>			+	Ļoti bieži sastopama
24.	Ziemeļu sikspārnis	<i>Eptesicus nilssonii</i>			+	Ļoti bieži sastopama
25.	Rūsģanais vakarsikspārnis	<i>Nyctalus noctula</i>			+	Bieži sastopama

Saīsinājumi:

SG – aizsardzības kategorija Latvijas Sarkanajā grāmatā

ES – Eiropas Padomes direktīva 92/43/EEC (21.05.1992) Par dabisko biotopu, savvaļas floras un faunas aizsardzību. **II** pielikums. Dzīvnieku un augu sugas, kas ir Kopienas interešu sfērā un kuru aizsardzībai nepieciešama īpaši aizsargājamo teritoriju nodalīšana. **IV** pielikums. Dzīvnieku un augu sugas, kas ir Kopienas interešu sfērā un kuru aizsardzībai nepieciešams stingrs aizsardzības režīms.

ĪAS – īpaši aizsargājama suga, 1. pielikums MK 2000. gada 14. novembra noteikumiem Nr. 396.

”Noteikumi par īpaši aizsargājamo sugu un ierobežoti izmantojamo īpaši aizsargājamo sugu sarakstu”

Dabas aizsardzības vērtība

Dabas lieguma teritorijā sastopamas divas Eiropas nozīmes aizsargājamās zīdītāju sugas – bebrs *Castor fiber* un ūdrs *Lutra lutra*, savukārt lūsis *Lynx lynx* un vilks *Canis lupus* uzskatāmi par epizodiski iekļīstošām sugām. Kaut gan šīs sugas iekļautas Eiropas Padomes direktīvas par dabisko biotopu un savvaļas dzīvnieku un augu sugu aizsardzību 92/43/EEC II un IV pielikumā, bebrs ir Latvijā medījams dzīvnieks. To nosaka 2003. gada 23. decembra Ministru kabineta noteikumi Nr. 760 „Medību noteikumi”, ka arī tas, ka šai sugai Latvijā noteikts ģeogrāfiskais izņēmums direktīvā 92/43/EEC. Tā kā minētās sugas Kurzemē ir parastas vai bieži sastopamas, to aizsardzībai īpašu pasākumu veikšana šobrīd nav nepieciešama. Liegumā konstatētas 5 sikspārņu sugas, kuras iekļautas īpaši aizsargājamo sugu sarakstā, bet arī tās Latvijā tās ir parastas un bieži sastopamas.

Sociālekonomiskā vērtība

Īpaši aizsargājamo sugu sociālekonomiskā vērtība nav nosakāma. Medījamo dzīvnieku resursi dabas liegumā tiek izmantoti teritorijās, kas atrodas ārpus Kuldīgas pilsētas administratīvajām robežām. Medīti tiek limitētie medijamie dzīvnieki – aļņi, brieži, meža cūkas, stirnas, vilki, lūši, bebri, kā arī nelimitētie – lapsa, jenotsuņi, caunas u.c. Medību tiesības liegumā izmanto 3 mednieku klubi (skat. 1.17. attēlu):

Ietekmējošie faktori

Medības šobrīd ir vienīgais zīdītājdzīvnieku (medību faunas) ietekmējošais faktors. Dzīvnieki tiek medīti saskaņā ar medību likumu, medību noteikumiem un VMD apstiprināto nomedijamo dzīvnieku limitu. Lielo medijamo dzīvnieku (aļņu, briežu, meža cūku, stirnu) skaita dinamikai Kuldīgas apkārtnē nav atšķirīgas iezīmes no kopējām tendencēm Rietumlatvijā, kas raksturojas nepārtrauktu kāpumu pēdējo 15 gadu laikā. Mežu apsaimniekošana minams kā iespējams apdraudējums sikspārņu populācijām, bet par to veicami īpaši pētījumi. Veco koku ciršanas ierobežojums aizsargājamā teritorijā varētu būt būtisks ieguldījums sikspārņu dzīvotņu kvalitātes uzlabošanā.

2.4.2.3. Abinieki un rāpuļi

Dabas liegumā „Ventas ieleja” pārsvarā konstatētas Latvijā parastas abinieku un rāpuļu sugas (Latvijas abinieku un rāpuļu datu bāze. Latvijas vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas aģentūra):

- Kuldīgā un tās apkārtnē – mazais tritons *Triturus vulgaris*, parastā varde *Rana temporaria*, parastais krupis *Bufo bufo*, sila ķirzaka *Lacerta agilis*, odze *Vipera berus*, parastais zalktis *Natrix natrix*;
- Padures pagastā – zaļā varde *Rana esculenta*, parastā varde *Rana temporaria*, parastais krupis *Bufo bufo*, pļavas ķirzaka *Lacerta vivipara*;
- Pelču pagastā – mazais tritons *Triturus vulgaris*, dīķa varde *Rana lessonae*, parastā varde *Rana temporaria*,

Projekta „Latvijas īpaši aizsargājamo teritoriju sistēmas saskaņošana ar *Emerald/Natura 2000* aizsargājamo teritoriju tīklu” ietvaros dabas liegumā „Ventas ieleja” konstatēta Eiropā un Latvijā aizsargājama abinieku suga – lielais tritons *Triturus cristatus*. No konstatētajām abinieku un rāpuļu sugām 2 ir Latvijā īpaši aizsargājamas un 3 – Eiropas nozīmes īpaši aizsargājamas sugas.

Lielā tritona atradnes dabas aizsardzības plāna izstrādes laikā nav precizētas, jo dati ir grūti pārbaudāmi, teritorijā atrodas daudz lielā tritona dzīvotnēm potenciāli piemērotu vietu. Lai nodrošinātu lielajam tritonam labvēlīgus apstākļus, mākslīgajās ūdenstilpēs jāuztur atklāti ūdeņi (jāveic tīrīšana) un nav vēlams dīķos ielaist zivis. Šie pasākumi uzskatāmi par rekomendējošiem un tos var veikt zemes īpašnieki, kuru īpašumā atrodas lielajam tritonam potenciāli piemērotas ūdenstilpes.

Dabas aizsardzības vērtība

Lielais tritons iekļauts Eiropas Padomes Direktīvas par dabisko biotopu un savvaļas dzīvnieku un augu sugu aizsardzību 92/43/EEC II un IV pielikumos, kā arī Ministru kabineta noteikumu „Noteikumi par īpaši aizsargājamo sugu un ierobežoti izmantojamo īpaši aizsargājamo sugu sarakstu” (MK noteikumi Nr. 396, 14.11.2000., grozījumi 27.07.2004.) īpaši aizsargājamo sugu sarakstā. Lielajam tritonam ir iespējams izveidot mikroliegumus, kā to nosaka 30.01.2001. Ministru kabineta noteikumi Nr. 45 „Mikroliegumu izveidošanas, aizsardzības un apsaimniekošanas noteikumi” (grozījumi 31.05.2005.).

Visas Latvijas abinieku un rāpuļu sugas ir pieminētas Bernes konvencijas otrajā vai trešajā pielikumā (Konvencija par Eiropas dzīvās dabas un dabisko dzīvotņu aizsardzību, Berne 1979) (skat. 2.5. tabulu).

Piecas no konstatētajām abinieku un rāpuļu sugām iekļautas kādā no Eiropas padomes direktīvas 92/43/EEC par dabisko dzīvotņu, savvaļas faunas un floras aizsardzību pielikumiem (skat. 2.5. tabulu). II pielikums – kopienā nozīmīgas dzīvnieku un augu sugas, kuru aizsardzībai jānosaka īpaši aizsargājamas dabas teritorijas. IV pielikums – kopienā nozīmīgas dzīvnieku un augu sugas, kam vajadzīga stingra aizsardzība. V pielikums – kopienā nozīmīgas dzīvnieku un augu sugas, kuru īpatņu ieguvei savvaļā un izmantošanai var piemērot apsaimniekošanas pasākumus.

Divas abinieku un rāpuļu sugas iekļautas 14.11.2000. MK noteikumu Nr. 396 „Noteikumi par īpaši aizsargājamo sugu un ierobežoti izmantojamo īpaši aizsargājamo sugu sarakstu” 1. pielikumā.

2.5. tabula. Retās un aizsargājamās abinieku un rāpuļu sugas dabas liegumā „Ventas ieleja”

N.p.k.	Suga	Latīniskais nosaukums	SG	ES	BK	ĪAS	MIK	Sugas stāvoklis Latvijā
Abinieki								
1.	Mazais tritons	<i>Triturus vulgaris</i>			III			Parasta suga
2.	Liels tritons	<i>Triturus cristatus</i>	2	II; IV	II	+	+	Reta suga
3.	Parastais krupis	<i>Bufo bufo</i>			III			Ļoti bieži sastopama suga
4.	Zaļā varde	<i>Rana esculenta</i>		V	III			Parasta suga
5.	Dīķa varde	<i>Rana lessonae</i>		IV	III			Parasta suga
6.	Parastā varde	<i>Rana temporaria</i>		V	III			Ļoti bieži sastopama suga
Rāpuļi								
7.	Sila ķirzaka	<i>Lacerta agilis</i>	3	IV	II	+		Salīdzinoši reti sastopama suga
8.	Pļavas ķirzaka	<i>Lacerta vivipara</i>			III			Parasta suga
9.	Parastais zalktis	<i>Natrix natrix</i>			III			Ļoti bieži sastopama suga
10.	Odze	<i>Vipera berus</i>			III			Parasta suga

Saīsinājumi:

SG – aizsardzības kategorija Latvijas Sarkanajā grāmatā;

ES – Eiropas Padomes direktīva 92/43/EEC (21.05.1992) Par dabisko biotopu, savvaļas floras un faunas aizsardzību. **II** pielikums. Dzīvnieku un augu sugas, kas ir Kopienas interešu sfērā un kuru aizsardzībai nepieciešama īpaši aizsargājamo teritoriju nodalīšana.; **IV** pielikums. Dzīvnieku un augu sugas, kas ir Kopienas interešu sfērā un kuru aizsardzībai nepieciešams stingrs aizsardzības režīms; **V** pielikums. Dzīvnieku un augu sugas, kas ir Kopienas interešu sfērā un kuru iegūšana un ekspluatācija dabā var būt pieļaujama.

BK – Bernes konvencija, 16.09.1979. un attiecīgie tās pielikumi.

ĪAS – īpaši aizsargājama suga, 1. pielikums MK 2000. gada 14. novembra noteikumiem Nr. 396

”Noteikumi par īpaši aizsargājamo sugu un ierobežoti izmantojamo īpaši aizsargājamo sugu sarakstu”

MIK – sugas aizsardzībai veidojams mikroliegums, 1. pielikums 2001. gada MK noteikumiem Nr. 45 „Mikroliegumu izveidošanas, aizsardzības un apsaimniekošanas noteikumi”

Sociālekonomiskā vērtība

Kaut gan abinieku un rāpuļu sugas šķiet maznozīmīgas no sociālekonomiskā viedokļa, tās ir kopējās lieguma ekosistēmas sastāvdaļa, kura ļauj eksistēt citām retām aizsargājamām dzīvnieku, sēņu un augu sugām, veidojot vienotu dabas kompleksu.

Ietekmējošie faktori

Pašlaik ir noteikti šādi abinieku un rāpuļu negatīvi ietekmējošie faktori:

- liegumā, kā jebkur citur Latvijā, notiek nārsta biotopu dabiskā aizaugšana, kas rada apēnojumu;
- dabiskā rāpuļu biotopu aizaugšana un aizēnošana, īpaši tas attiecas uz sila ķirzakai piemērotiem biotopiem – pļavu aizaugšana;
- tā kā lieguma tuvumā atrodas apdzīvotas vietas un liegumu apmeklē cilvēki, tas rada zināmu antropoloģisko spiedienu uz abinieku un rāpuļu sugām – rodas dažāda veida traucējumi, dzīvnieki iet bojā uz ceļiem u.tml.

2.4.2.4. Zivis

Zivju sugu izplatība Ventā

Ventā līdz šim konstatēta 41 zivju suga (skat. 2.6. tabulu). 2.11. tabulā uzskaitītas Ventā sastopamās aizsargājamās zivju sugas, no tām 6 ir Latvijā īpaši aizsargājamas vai īpaši aizsargājamas un ierobežoti izmantojamas sugas, bet 9 – Eiropas nozīmes aizsargājamās zivju sugas. Ventā sastopamas arī 3 invazīvas zivju sugas – sudrabkarūsa, karpas un varavīksnes forele. Šo sugu dabiska atražošanās Ventā nav pierādīta. 2006. gadā zivju monitoringā, Riežupes grīvas rajonā, Ventā tika konstatēti 0+ karpas mazuļi. Taču ņemot vērā, ka Riežupes augštecē atrodas dīķsaimniecība, karpas mazuļi Ventā, visticamāk, nokļuvuši no šiem dīķiem.

Pavisam Ventas ielejā atrodas 8 ūdensteces, no kurām 7 pēc Latvijas upju tipoloģijas pieder pie mazajām upēm – Alekšupīte, Annas valks, Krāčupīte, Miķeļvalks, Padure, Rudupe, Šķībais grāvis. Mūsu rīcībā nav datu par šo ūdensteču ihtiofaunu.

2.6. tabula. Ventas upes ihtiofauna

Zivju suga	Ventas baseins	Ventas ieleja
Upes nēģis <i>Lampetra fluviatilis</i>	***	***
Strauta nēģis <i>Lampetra planeri</i>	***	***
Lasis <i>Salmo salar</i>	**	**
Taimiņš <i>Salmo trutta</i>	**	**
Strauta forele <i>Salmo trutta fario</i>	**	**
Varavīksnes forele <i>Salmo mykiss</i>	*	*
Alata <i>Thymallus thymallus</i>	**	*

Zivju suga	Ventas baseins	Ventas ieleja
Sīga <i>Coregonus lavaretus</i>	*	*
Salaka <i>Osmerus eperlanus</i>	***	***
Līdaka <i>Esox lucius</i>	***	***
Zutis <i>Anguilla anguilla</i>	**	**
Plicis <i>Blicca bjoerkna</i>	***	***
Plaudis <i>Abramis brama</i>	***	***
Rauda <i>Rutilus rutilus</i>	***	***
Rudulis <i>Scardinius erythrophthalmus</i>	***	***
Baltais sapals <i>Leuciscus leuciscus</i>	***	***
Sapals <i>Leuciscus cephalus</i>	***	***
Ālants <i>Leuciscus idus</i>	***	***
Salate <i>Aspius aspius</i>	**	**
Vimba <i>Vimba vimba</i>	***	***
Grundulis <i>Gobio gobio</i>	***	***
Mailīte <i>Phoxinus phoxinus</i>	***	***
Paviķe <i>Alburnoides bipunctatus</i>	***	***
Vīķe <i>Alburnus alburnus</i>	***	***
Ausleja <i>Leucaspis delineatus</i>	**	**
Spidiļķis <i>Rhodeus sericeus</i>	***	***
Līnis <i>Tinca tinca</i>	***	***
Kaze <i>Pelecus cultratus</i>	*	*
Karūsa <i>Carassius carassius</i>	***	***
Sudrabkarūs <i>Carassius auratus</i>	***	***
Karpa <i>Cyprinus carpio</i>	*	*
Bārdainais akmeņgrauzis <i>Noemacheilus barbatulus</i>	***	***
Akmeņgrauzis <i>Cobitis taenia</i>	***	***
Pīkste <i>Misgurnus fossilis</i>	**	**
Vēdzele <i>Lota lota</i>	***	***
Trīsdatu stagers <i>Gasterosteus aculeatus</i>	***	***
Deviņdatu stagers <i>Pungitius pungitius</i>	***	***
Asaris <i>Perca fluviatilis</i>	***	***
Zandarts <i>Stizostedion lucioperca</i>	***	***
Ķīsis <i>Gymnocephalus cernua</i>	***	***
Platgalve <i>Cottus gobio</i>	***	***

***- bieži sastopama **-vidēji sastopama, *-reti sastopama

Zivju izplatību un sastopamību dabas liegumā „Ventas ieleja” nosaka upju biotopi. Ventas straujteču posmos (ritrālos) ar cietu upes gultnes substrātu dominē reofilas zivju sugas (uzturas strauji tekošos ūdeņos) – lasis, pavīķe, platgalve u.c., savukārt, potamāla (lēnteču) posmos izplatītākās zivju sugas ir rauda, asaris un līdaka.

2.7. tabula. Zivju sugu sastopamība (% no paraugu skaita) pa dažādiem biotopiem (2008.g. laša monitoringa rezultāti).

Zivju suga	Ritrāls	Potamāls
Upes nēģis <i>Lampetra fluviatilis</i>	42,9	13,6
Strauta nēģis <i>Lampetra planeri</i>	33,3	0,0
Lasis <i>Salmo salar</i>	71,4	45,5
Taimiņš <i>Salmo trutta</i>	76,2	27,3
Sīga <i>Coregonus lavaretus</i>	33,3	36,4
Līdaka <i>Esox lucius</i>	4,8	40,9
Zutis <i>Anguilla anguilla</i>	14,3	9,1
Plicis <i>Blicca bjoerkna</i>	71,4	100,0
Rauda <i>Rutilus rutilus</i>	23,8	45,5
Rudulis <i>Scardinius erythrophthalmus</i>	76,2	100,0
Ālants <i>Leuciscus idus</i>	9,5	45,5
Salate <i>Aspius aspius</i>	90,5	100,0
Vimba <i>Vimba vimba</i>	61,9	45,5
Grundulis <i>Gobio gobio</i>	66,7	45,5
Mailīte <i>Phoxinus phoxinus</i>	38,1	36,4
Vīķe <i>Alburnus alburnus</i>	14,3	59,1
Ausleja <i>Leucaspis delineatus</i>	14,3	36,4
Spidiļķis <i>Rhodeus sericeus</i>	33,3	0,0
Līnis <i>Tinca tinca</i>	0,0	36,4
Karūsa <i>Carassius carassius</i>	0,0	13,6
Sudrabkarūs <i>Carassius auratus</i>	0,0	13,6
Bārdainais akmeņgrauzis <i>Noemacheilus barbatulus</i>	95,2	86,4
Akmeņgrauzis <i>Cobitis taenia</i>	61,9	100,0
Vēdzele <i>Lota lota</i>	14,3	4,5
Trīsdatu stagers <i>Gasterosteus aculeatus</i>	9,5	18,2
Deviņdatu stagers <i>Pungitius pungitius</i>	14,3	4,5
Asaris <i>Perca fluviatilis</i>	57,1	100,0
Zandarts <i>Stizostedion lucioperca</i>	9,5	18,2
Ķīsis <i>Gymnocephalus cernua</i>	0,0	18,2
Platgalve <i>Cottus gobio</i>	71,4	40,9

Ventas upē dabas lieguma „Ventas ieleja” teritorijā tiek veikts ikgadējs (no 2003. gada) zivju monitorings. Katru gadu Ventas upē tiek apsekoti 10-13 parauglaukumi 2000 līdz 3000 m² platībā. Ventas upes posms, kas atrodas dabas liegumā, ir iekļauts arī Latvijas laša monitoringa programmā. Katru gadu šeit tiek veikta zivju mazuļu uzskaitē ar elektrozveju. Kopumā šajos pētījumos (no 1992.gada) konstatētas 32 zivju sugas. Ventā tiek veikta arī tādu zivsaimnieciski nozīmīgu zivju sugu kā vimba un upes nēģis speciālais monitorings.

2.8. tabula. Monitoringa rezultāti Ventas upē dabas lieguma „Ventas ieleja” teritorijā 2008.g. (13 novērošanas vietas, 25 sugas)

Suga	Vietu skaits	% no vietu skaita	Eks.	% no eks.
Upes nēģis <i>Lampetra fluviatilis</i>	+		+	
Strauta nēģis <i>Lampetra planeri</i>	+		+	
Lasis <i>Salmo salar</i>	7	53,8	285	12,49
Taimiņš <i>Salmo trutta</i>	7	53,8	46	2,02
Līdaka <i>Esox lucius</i>	7	53,8	26	1,14
Plicis <i>Blicca bjoerkna</i>	2	15,4	7	0,31
Plaudis <i>Abramis brama</i>	0	0,0	0	0,00
Rauda <i>Rutilus rutilus</i>	13	100,0	422	18,49
Rudulis <i>Scardinius erythrophthalmus</i>	1	7,7	1	0,04
Baltais sapals <i>Leuciscus leuciscus</i>	2	15,4	25	1,10
Sapals <i>Leuciscus cephalus</i>	13	100,0	242	10,60
Vimba <i>Vimba vimba</i>	4	30,8	79	3,46
Grundulis <i>Gobio gobio</i>	13	100,0	138	6,05
Mailīte <i>Phoxinus phoxinus</i>	3	23,1	72	3,16
Pavīķe <i>Alburnoides bipunctatus</i>	4	30,8	37	1,62
Vīķe <i>Alburnus alburnus</i>	3	23,1	22	0,96
Spīdiļķis <i>Rhodeus sericeus</i>	9	69,2	42	1,84
Līnis <i>Tinca tinca</i>	3	23,1	5	0,22
Sudrabkarūsa <i>Carassius auratus</i>	1	7,7	1	0,04
Bārdainais akmeņgrauzis <i>Noemacheilus barbatulus</i>	11	84,6	561	24,58
Akmeņgrauzis <i>Cobitis taenia</i>	12	92,3	79	3,46
Pīkste <i>Misgurnus fossilis</i>	0	0,0	0	0,00
Vēdzele <i>Lota lota</i>	1	7,7	1	0,04
Trīsdatu stagers <i>Gasterosteus aculeatus</i>	4	30,8	4	0,18
Deviņdatu stagers <i>Pungitius pungitius</i>	0	0,0	0	0,00
Asaris <i>Perca fluviatilis</i>	11	84,6	154	6,75
Zandarts <i>Stizostedion lucioperca</i>	0	0,0	0	0,00
Ķīsis <i>Gymnocephalus cernua</i>	3	23,1	2	0,09
Platgalve <i>Cottus gobio</i>	7	53,8	31	1,36
Kopā			2282	100,00

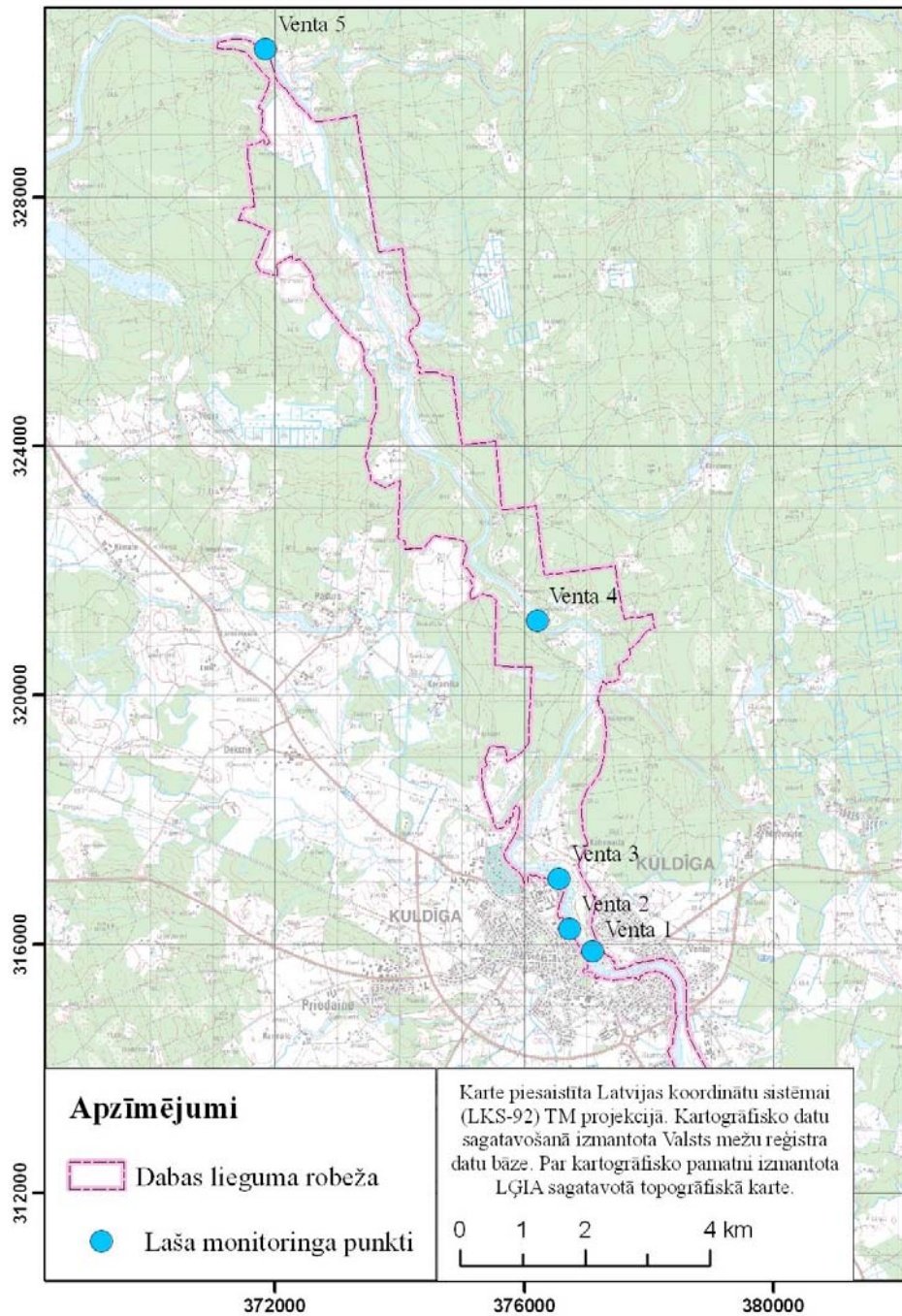
Biežāk sastopamās sugas Ventā (**izceltas tabulā**) ir rauda, sapals, grundulis un akmeņgrauzis, kuras konstatētas vairāk kā 90% no paraugiem, straujteču biotopos arī lasis. Ventā laša mazuļi konstatēti upes posmā no Kuldīgas līdz Zlēkām. 2007.g. lašu nārsta paaudzes ražība ir būtiski palielinājusies salīdzinot ar 2006.g. paaudzes ražību. Ventas vidustecē, no Zlēkām līdz Kuldīgai, jaunākās laša mazuļu vecuma grupas (0+)

Īpatņu skaits piemērotos biotopos vidēji bija 19,3 eksemplāri uz 100/m². Savukārt 2006.g. nārsta paaudzes 1+ īpatņu skaits bija 10,1 eks./100m².

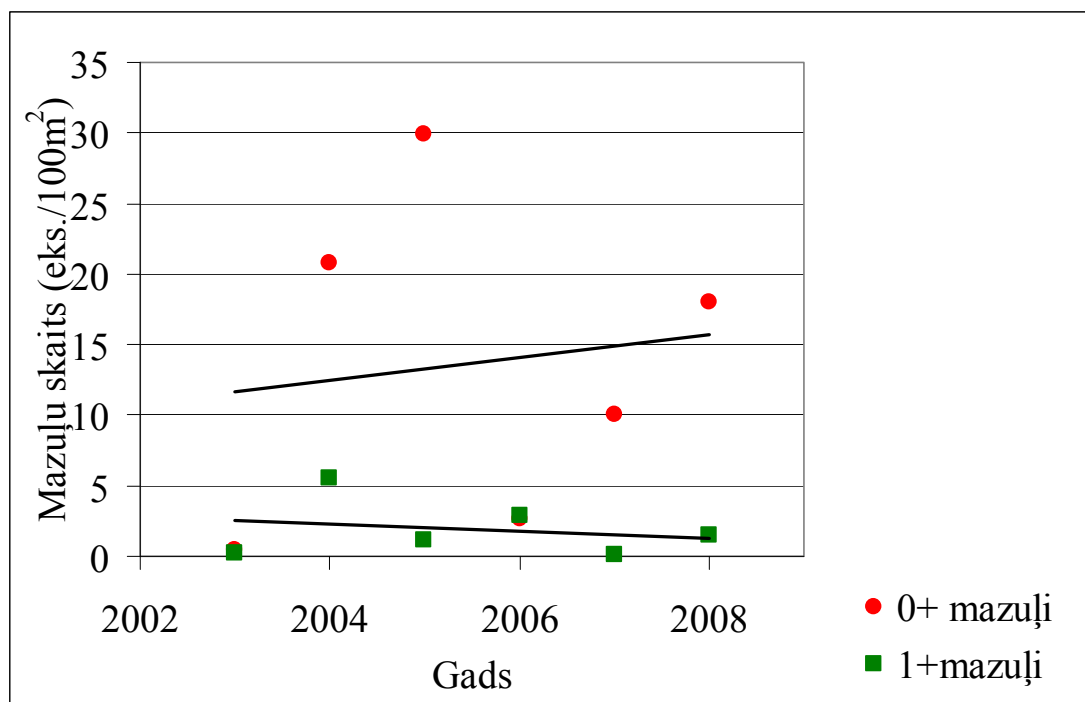
2.9. tabula. Laša mazuļu daudzums (eks./100m²) un populācijas vecuma sastāvs Ventas upē (novērojumu vietas skat. 2.10. attēlā)

Parauglaukums	0+ mazuļi	1+ mazuļi	Produkcijas novērtējums 95% ticamības intervālā	
Venta 1	32,4	0,8	31,3	34,9
Venta 2	25,2	6,5	26,8	32,7
Venta 3	11,3	0,5	9,4	13,8
Venta 4	10,4	0,4	10,1	11,5
Venta 5	18,0	0,4	14,0	22,2
Vidēji	18,0	1,5	17,1	21,4

Ventas upē laša dabiskie krājumi regulāri tiek papildināti ar audzētavas smolkiem (laša vai taimiņa mazuļi migrācijas uz jūru stadijā), tāpēc laša vaislinieku skaits Ventā varētu būt relatīvi lielāks, nekā citās Latvijas upēs. Jāatzīmē, ka Ventā laika posmā no 2003.gada novērojamas ļoti krasas laša mazuļu produkcijas izmaiņas, kas laša dabiskā nārsta upēm parasti nav raksturīgas, taču 2007. – 2008.gadā laša mazuļu produkcija kopumā ir pieaugusi.

2.10. attēls. Laša monitoringa punkti Ventas upē

2.11. attēls. Laša mazuļu skaita izmaiņas Ventā (2002 – 2008. g.)

Kopumā laša mazuļu produkcija, sevišķi jaunākās vecuma grupas 0+ īpatņu skaits, Ventas upē ir ļoti mainīgs. Tomēr šis lielums laika periodā no 2003.g. neliecina par būtisku to skaita samazināšanos (2.11. attēls). Mazuļu produkcijas krasās svārstības, acīmredzot, nosaka laša nārsta bara lielums un ekoloģiskie apstākļi upē. Atšķirībā no Salacas un Gaujas, Ventai posmā lejpus Rumbas ūdenskrituma (sevišķi Kuldīgas pilsētas teritorijā) raksturīga ļoti intensīva straujteču aizaugšana, augstāka ūdens temperatūra un zemāka ūdenī izšķīdušā skābekļa koncentrācija vasaras sezonā.

Dabīgo taimiņa mazuļu daudzums Ventas baseina upēs 2008.g. vasarā bija neliels, to vidējā produkcija Ventas baseina upēs (Venta, Abava un Šķērvele) nepārsniedza 2,2 eks./100m² (skat. 2.10. tabulu).

2.10. tabula. Taimiņa mazuļu produkcijas (eks./100 m²) izmaiņas Ventas baseinā

Gads	0+ mazuļi	1+un vecāki mazuļi	Kopējā produkcija
2006	4.4	0.2	4.6
2007	<1	<1	0,9
2008	2,2	0	2,2

Dabas aizsardzības vērtība

Dabas liegumā „Ventas ieleja” sastopamas (vai potenciāli sastopamas) 10 aizsargājamas zivju un 2 nēģu sugas, kam piešķirts aizsardzības statuss (skat. 2.11. tabulu).

2.11. tabula. Dabas liegumā „Ventas ieleja” sastopamās īpaši aizsargājamas zivju sugas

Nosaukums	Latīniskais nosaukums	SG	ES	ĪAS	MIK	Sugas sastopamība Latvijā
Strauta nēģis	<i>Lampetra planeri</i>		II			bieži
Upes nēģis	<i>Lampetra fluviatilis</i>		II	+	+	bieži
Alata	<i>Thymallus thymallus</i>	3		+	+	dabiski tikai 3 upju baseinos
Sīga	<i>Coregonus lavaretus</i>		II	+	+	reti
Lasis	<i>Salmo salar</i>		II	+	+	vidēji
Taimiņš	<i>Salmo trutta trutta</i>			+		bieži
Kaze	<i>Pelecus cultratus</i>	3		+		reti
Salate	<i>Aspius aspius</i>		II		+	vidēji, tikai lielākajās upēs
Akmeņgrauzis	<i>Cobitis taenia</i>		II			bieži
Platgalve	<i>Cottus gobio</i>		II			bieži
Pīkste	<i>Misgurnus fossilis</i>		II			vidēji
Spidiļķis	<i>Rhodeus sericeus</i>		II			bieži, bet nevienmērīgi; Kurzemē bieži

Saīsinājumi:

SG – aizsardzības kategorija Latvijas Sarkanajā grāmatā;

ES – Eiropas Padomes direktīva 92/43/EEC (21.05.1992) Par dabisko biotopu, savvaļas floras un faunas aizsardzību. **II** pielikums. Dzīvnieku un augu sugas, kas ir Kopienas interešu sfērā un kuru aizsardzībai nepieciešama īpaši aizsargājamo teritoriju nodalīšana.

ĪAS – īpaši aizsargājama suga, 2. pielikums MK 2000. gada 14. novembra noteikumiem Nr. 396

”Noteikumi par īpaši aizsargājamo sugu un ierobežoti izmantojamo īpaši aizsargājamo sugu sarakstu”

MIK – sugas aizsardzībai veidojams mikroliegums, 1. pielikums 2001. gada MK noteikumiem Nr. 45 „Mikroliegumu izveidošanas, aizsardzības un apsaimniekošanas noteikumi”

2.12. tabula Aizsargājamo zivju sugām būtiskie upju biotopi dabas liegumā „Ventas ieleja”

Suga	Mazuļu/kāpuru dzīves vietas	Nārsta vietas
Strauta nēģis <i>Lampetra planeri</i>	Smilšu sēkļi, smiltis ar detrīta piejaukumu	Upju posmi ar smilšu-grants- oļu gultni
Upes nēģis <i>Lampetra fluviatilis</i>	Smilšu sēkļi, smiltis ar detrīta piejaukumu	Upju posmi ar smilšu-grants- oļu gultni
Baltijas lasis <i>Salmo salar</i>	Ventas upes krāču un straujteču posmi	Akmeņu- oļu- grants sēkļi
Taimiņš <i>Salmo trutta trutta</i>	Ventas upes un mazo upju krāču un straujteču posmi	Akmeņu- oļu- grants sēkļi
Sīga <i>Coreognus</i>	Straujteces ar smilšainu-	Straujteces ar smilšainu-

Suga	Mazuļu/kāpuru dzīves vietas	Nārsta vietas
<i>lavaretus</i>	akmeņainu gultni	akmeņainu gultni
<i>Alata Thymallus thymallus</i>	Vasarā izteiktas ritrāla zivis, zemākās ūdens temperatūrās uzturas arī lēnāk tekošos upju posmos	Straujteces ar grants- oļu gultni, gan baseina galvenajā upē, gan pietekās
Spidiļķis <i>Rhodeus sericeus</i>	Lēnteču posmi ar smilšainu gultni	Ūdensaugu audzes lēnteču posmos, obligāta divvāku gliemeņu klātbūtne
Akmeņgrauzis <i>Cobitis taenia</i>	Lēnteču posmi ar smilšainu gultni	Ūdensaugu audzes lēnteču posmos
Pīkste <i>Misgurnus fossilis</i>	Stāvoši ūdeņi ar dūņām gultnē, ūdensaugu audzes	Ūdensaugu audzes stāvošos ūdeņos
Platgalve <i>Cottus gobio</i>	Straujteču posmi ar akmeņainu gultni	Straujteču posmi ar grants-oļu substrātu

Kāpura stadija (kuras laikā zivs vēl aktīvi nebarojas) **strauga nēģim** *Lampetra planeri* ilgst 3-7 gadus. Sasniedzot 10-20cm garumu, kāpuri pārvēršas pieaugušos strauga nēģos un nārsto. Tāpat kā upes nēģis, nārsto vienreiz mūžā, pēc nārsta iet bojā.

Vizuāli strauga nēģi var novērot tikai nārsta laikā, jo lielāko daļu dzīves tas pavada, ieradies upes gultnē. Šīs sugas nārsta vietas atrodas mazajās upēs un strauros, kas ietek Ventā, kā arī straujteču posmos Ventā. Nārsta vietu substrāts ir grants ar rupju smilšu piejaukumu. Savukārt vecākie īpatņi pirms metamorfozes uzturas Ventā vai tās pieteku lejtecē, vietās ar smilšainu upes gultni. Strauga nēģis bieži sastopams arī vismazākajās ūdenstecēs un pat meliorācijas grāvjos.

Sugai nav saimnieciskas nozīmes. Tā kāpuri ir samērā populāra zivju ķeršanas ēsma, taču tos aizliegts izmantot. Strauga nēģa aizsardzībai Latvijā kopumā nav nepieciešams speciālu pasākumu plāns, jo suga ir ļoti plaši izplatīta. To aizsardzību nodrošina vispārēji virszemes ūdeņu kvalitātes un biotopu aizsardzības noteikumi.

Upes nēģis *Lampetra fluviatilis* ir diadroma suga (migrē starp jūru un saldūdeņiem). Kāpura stadija ilgst 3-7 gadus. Pēc metamorfozes agrā pavasarī palu laikā migrē uz jūru. Upēs uz nārstu atgriežas pēc 1- 2 gadiem. Monociklisks. Nārsta vietas tādas pat kā strauga nēģim. Sugai ir saimnieciska nozīme. Krājumu izmantošana tiek regulēta, ierobežojot zvejas intensitāti (zvejas rīku skaitu) un zvejas sezonu. Ventas upē tiek veikta to krājumu mākslīga atražošana.

Baltijas lasis *Salmo salar* pēc barošanās Baltijas jūrā Latvijas piekrastes ūdeņos atgriežas jūnijā. Pirmie laša vaislinieki Ventas upes lejtecē novērojami jūnija otrajā pusē. Upē vasarā laši uzturas galvenokārt dziļākās vietās. Nārsta migrācijas maksimums Ventā vērojams vasaras beigās un rudenī, parasti septembra otrajā pusē un oktobrī, kad palielinās ūdens notece un pazeminās tā temperatūra. Laša nārsts sākas oktobra otrajā pusē un ilgst līdz novembra vidum. Pēc nārsta daļa lašu migrē atpakaļ uz jūru jau oktobra beigās un novembrī, bet daļa paliek un ziemo nārsta vietu tuvumā līdz nākošā gada pavasarim, kad aprīlī un maijā tie pamet upi, dodoties pa straumi lejup, un atgriežas barošanās vietās atklātā jūrā. Laši nārsto vietās, kur upes gultni sedz oļi, parasti straujteču sākumā. Ikri attīstās ierakti oļos, kāpuri izšķīļas tikai

pavasārī. Laša mazuļi uzturas nārsta vietu tuvumā upes straujtecēs ar akmeņainu gultni, barojas galvenokārt ar driftu (ūdens bezmugurkaulniekiem, kas tiek nesti ar upes straumi). Laša mazuļi upē uzturas 1- 2 gadus, pēc tam migrē uz jūru. Laša smoltu migrācija sākas aprīļa beigās, kad ūdens temperatūra paaugstinās līdz 6-8 °C. Laša smoltu migrācijas maksimums parasti novērojams maija pirmajā un otrajā dekādē, ūdens temperatūra šajā laikā ir ap 12 °C. Jūnija sākumā smoltu migrācijas parasti jau beidzas. Ventā dabīgie laša mazuļi konstatēti upes posmā līdz Rumbas ūdenskritumam. Galvenās laša nārsta vietas ir Kuldīgas pilsētas teritorijā, ap Riežupes grīvu, tie konstatēti straujteču posmos līdz Zlākām.

Taimiņš *Salmo trutta trutta* ir anadroma zivs (dzīvo un aug jūras ūdeņos, vairojas saldūdenī). Jūrā tie dzīvo 1-7 gadus, tad dodas nārstot uz upēm. Taimiņš, atšķirībā no Baltijas laša, lielāko dzīves daļu uzturas jūras piekrastes ūdeņos. Tāpat kā lasim, arī taimiņa vaislinieku pirmsnārsta migrācija Ventā sākas jūnijā. Taimiņu nārsta migrācijas maksimums parasti novērojams nedaudz agrāk kā lašiem, no septembra vidus līdz oktobra pirmajai pusei. Taimiņa nārsts norisinās nedaudz vēlāk kā lašiem, parasti oktobra beigās un novembrī. Atšķirībā no lašiem, tie nārsto galvenokārt lielāko upju pietekās un strautos. Pēc nārsta daļa taimiņu migrē uz jūru, bet daļa paliek nārsta vietu tuvumā līdz nākošā gada maijam, pirms dodas pa upi lejup. Pēc izšķilšanās taimiņa mazuļi uzturas upju straujteču posmos, kur barojas ar ūdenī iekritušiem kukaiņiem un driftu. Upēs pavada 1-3 (parasti 2) gadus, tad pavasarī migrē uz jūru. Taimiņa smoltu migrācija sākas aprīļa beigās, bet jūnija sākumā tā parasti jau beigusies. Galvenās to nārsta vietas dabas lieguma „Ventas ieleja” teritorijā ir Ventā (sagrīt ar laša nārsta vietām) un tās pietekās.

Anadromā **sīgas** *Coreognus lavaretus* forma nārsto rudenī (oktobrī-novembrī), kāpuri, tāpat kā lasim un taimiņam, šķiļas pavasarī. Sīgas mazuļi upēs pavada 1- 2 gadus. Par sīgu izplatību Latvijas upēs, tai skaitā Ventā, ir visai maz informācijas. Katru gadu atsevišķi eksemplāri tiek noķerti laša un taimiņa vaislinieku zvejā. Sīgas sastopamas arī Nabes ezeros, kur tās ielaistas (nav zināms, kāda tieši sīgas forma). Nekādu konkrētu datu par sīgas nārsta vietām un tā efektivitāti ne Ventā, ne citās Latvijas upēs mūsdienās nav. Sīgas anadromā forma iekļauta Latvijas Sarkanajā grāmatā sarūkošo sugu (2.) kategorijā.

Alata *Thymallus thymallus* ir saldūdens zivs. Latvijā tās dabiski izplatītas Ventas un Gaujas, kā arī Veļikajas baseina upēs. Nārsto pavasarī, nārsta substrāts grants un oļi. Novēro arī vietēja rakstura migrācijas no baseina galvenās upes uz nārstu mazajās upēs. Savukārt mazuļi un jaunās alatas migrē no mazajām upēm pavasarī (aprīlī-maijā).

Spidiļķis *Rhodeus sericeus* ir saldūdens zivs. Nārsto vasarā. Ikrus ievada divvāku gliemeņu žaunās, kur tie attīstās. Spidiļķa mazuļi gliemeni pamet pēc 30-40 dienām. Ventā spidiļķis sastopams visā upes posmā līdz Lietuvas robežai. Parasti tie uzturas upes lēnreču posmos ūdensaugu audzēs un seklos līcīšos ar lēnu straumi. Straujtecēs tie sastopami retāk. Piemērotos biotopos to daudzums sasniedz 80-100 eks./100 m². Jāatzīmē, ka tā lokālā izplatība ir ļoti nevienmērīga. Spidiļķis ir saimnieciski nenozīmīga zivju suga, to aizsardzība nav paredzēta ne zvejas, ne maksšķerēšanas noteikumos.

Akmeņgrauzis *Cobitis taenia* ir saldūdens zivs, parasti uzturas pa vienam vai nelielos baros upju lēnteču posmos. Aktīvāks tumsā, pa dienu parasti ierokas gruntī vai slēpjas starp akmeņiem un citiem zemūdens priekšmetiem. Nārsto vasarā, ikri pielīp pie ūdensaugiem vai peld tuvu pie grunts, to attīstība ilgst 3-7 dienas. Uzskata, ka akmeņgrauzis, līdzīgi sudrabkarūsai, var vairoties partenogēnētiski. Akmeņgrauzis ir saimnieciski nenozīmīga zivju suga, to aizsardzība nav paredzēta ne zvejas, ne makšķerēšanas noteikumos.

Pīkste *Misgurnus fossilis* ir saldūdens zivs. Nārsto jūnijā, to ikri pielīp pie ūdensaugiem vai grunts, kur attīstās 4-14 dienas. Pīkste parasti sastopama ļoti dūņainās vietās, kur tradicionālās zvejas un zivju uzskaites metodes ir mazefektīvas vai pat neiespējamās. Tāpēc šīs zivju sugas izplatība un sastopamība ne Latvijā kopumā, ne Ventā nav detalizēti noskaidrota. Ventas ielejas teritorijā potenciāli sastopama vecupēs vai attekās. Izplatības un sastopamības precizēšanai būtu jāveic speciāli pētījumi. Pīkste ir saimnieciski nenozīmīga zivju suga, to aizsardzība nav paredzēta ne zvejas, ne makšķerēšanas noteikumos.

Platgalve *Cottus gobio* ir saldūdens zivs. Dienā tās parasti slēpjas zem akmeņiem, aktīvākas tumsā. Nārsto agrā pavasarī, pie tam veido nārsta ligzdas, kuras apsargā. Lielākā daudzumā platgalves sastopamas vietās ar akmeņainu upes gultni- straujtecēs. Ventā piemērotos biotopos to daudzums 2008.g. monitoringā bija 0,5-10 eks./100m².

Potenciāli Ventā varētu būt sastopama Latvijai jauna zivju suga **zeltainais akmeņgrauzis** *Sabanejewia aurata*, kas konstatēta Ventas baseinā Lietuvas teritorijā netālu no robežas ar Latviju. Var prognozēt, ka ar laiku izplatīsies virzienā uz Ventas lejteci.

Sociālekonomiskā vērtība

Līdz 2004. gadam Ventā bija atļauta dažādu zivju sugu rūpnieciskā zveja, savukārt, kopš 2004. gada rūpnieciski zvejot atļauts tikai nēģus. Šobrīd lielākā ekonomiskā nozīmē ir licencētajai makšķerēšanai Ventas posmā no Rumbas līdz Abavas ietekai (sīkāk zvejas un makšķerēšanas jautājumi aplūkoti 1.4.3. sadaļā). Vimbu nārsta migrācija pāri Ventas rumbai pavasaros piesaista tūristus.

Ietekmējošie faktori

Ūdens kvalitāte Ventā atbilst vidējas kvalitātes rādītājiem, upei raksturīgs paaugstināts fosfora un slāpekļa saturs ūdenī. Eitrofikācijas rezultātā daļa straujteču biotopu ir degradēti – aizauguši ar blīvām upesmeldru audzēm. Rezultātā samazinās tādu zivju sugu kā lasis, taimiņš, vimba un upes nēģis nārsta vietu platības, attiecīgi samazinās upes potenciālā ceļotājzivju produkcija.

Rūpnieciskā zvejā tiek iegūts tikai upes nēģis. Zvejas intensitāte ir limitēta, nosakot upē pieļaujamo zvejas rīku daudzumu. To samazina arī sezonas liegumi (nēģa zveja aizliegta no 1. februāra un tiek sākota 1. augustā) un lieguma vietas – zveja Ventas rumbā nav atļauta. Esošie zvejas regulēšanas pasākumi ir pietiekoši efektīvi. Upes

nēga kāpuru produkcijas monitorings pašlaik uzskatāms par nepietiekoši intensīvu, perspektīvā nepieciešama tā paplašināšana un metodiska uzlabošana.

Ventā makšķerēt bija atļauts arī pirms licencētās makšķerēšanas ieviešanas, izņemot lašu un taimiņu makšķerēšanu, kā arī tika ierobežots paturamo vimbu skaits (7 vimbas). Lasi un taimiņu Ventā pavairo mākslīgi, kas dod papildus šo zivju produkciju. Savukārt, vimbas makšķerēšanas rezultāti liecina, ka vidējais to noķertais daudzums uz vienas dienas licenci 2008. gadā bija tikai 1,4 eksemplāri, tātad noķerto vimbu daudzums nepalielinātos, ja makšķerēšana tiktu veikta parastā kārtībā. Papildus dati par zivju krājumu stāvokli tiek iegūti regulārā to monitoringā. Būtu nepieciešama atklāto makšķerēšanas un zvejas noteikumu pārskatīšana un analīze pa gadiem, lai konstatētu to ietekmi uz zivju resursiem. Aizsardzības pasākumi pret nelegālo (malu) zveju daļēji tiek veikti sabiedriskā kārtā, to efektivitāte precīzi nav novērtējama.

2.4.2.5. Bezmugurkaulnieki

Dabas aizsardzības vērtība

Informācija par bezmugurkaulniekiem tika sagatavota, ņemot vērā 2009. gada vasaras pētījumu rezultātus, dabas liegumam „Ventas ieleja” 2003. gadā izstrādāto dabas aizsardzības plānu un EMERALD projekta datus. Dabas lieguma „Ventas ieleja” teritorijā ir konstatētas 27 īpaši aizsargājamas un citādi vērtīgas bezmugurkaulnieku sugas (skat. 2.13. tabulu un 2.12. attēlu). 16 sugas ir iekļautas Latvijas īpaši aizsargājamo sugu un ierobežoti izmantojamo īpaši aizsargājamo sugu sarakstā, 2 ir Eiropā īpaši aizsargājamas sugas. 16 bezmugurkaulnieku sugas ir iekļautas Latvijas Sarkanajā grāmatā (1998), 2 sugas – Bernes konvencijā, 3 sugas – Eiropas Padomes Direktīvā 92/43/EEC, 2 sugas – Pasaules dabas aizsardzības organizācijas (The World Conservation Union) apdraudēto sugu sarakstā, 1 sugai ir veidojams mikroliegums un 15 sugas ir mežaudžu atslēgas biotopu sugas.

2.13. tabula. Dabas lieguma „Ventas ieleja” teritorijā konstatētās Latvijā un Eiropā aizsargājamās un citādi vērtīgās bezmugurkaulnieku sugas un to aizsardzības statuss

Latīniskais nosaukums	Latviskais nosaukums	SG	BK	ES	IUCN	ĪAS	MIK	MAB	Sugas stāvoklis Latvijā
Gliemji Mollusca									
<i>Acicula polita</i> (Hartmann, 1840)	gludais adatgliemezis (1)	4				1			Reta suga
<i>Ancylus fluviatilis</i> Muller, 1774	upes micīte (2)	2							Samērā bieži sastopama suga
<i>Clausilia bidentata</i> (Strom, 1765)	divzobu vārpstiņgliemezis (3)	3				1		IS	Reta suga
<i>Clausilia pumila</i> Pfeiffer, 1828	vāļšveida vārpstiņgliemezis (4)	3				1		IS	Reta suga
<i>Cochlodina orthostoma</i> (Menke, 1830)	taisnmutes vārpstiņgliemezis (5)	3				1		IS	Reta suga
<i>Ena obscura</i> (O.F.Muller, 1774)	mazais torņgliemezis (6)					1		IS	Reta suga

Latīniskais nosaukums	Latviskais nosaukums	SG	BK	ES	IUCN	ĪAS	MIK	MAB	Sugas stāvoklis Latvijā
<i>Helix pomatia</i> L., 1758	parka vīngliemezis		III	V		2			Ļoti bieži sastopama suga
<i>Laciniaria plicata</i> (Draparnaud, 1801)	croklūpas vārpstiņgliemezis							IS	Samērā reta suga
<i>Limax cinereoniger</i> Wolf, 1803	tumšais kailgliemezis					1		IS	Samērā reta suga
<i>Macrogastra latestriata</i> (A.Schmidt, 1857)	skrajribu vārpstiņgliemezis					1		IS	Reta suga
<i>Macrogastra plicatula</i> (Draparnaud, 1801)	crokainais vārpstiņgliemezis							IS	Samērā reta suga
<i>Macrogastra ventricosa</i> (Draparnaud, 1801)	vēderainais vārpstiņgliemezis							IS	Samērā reta suga
<i>Ruthenica filograna</i> (Rossmassler, 1836)	graciozais vārpstiņgliemezis	3				1		IS	Reta suga
<i>Theodoxus fluviatilis</i> (L., 1758)	upes akmeņgliemezis	4				1			Samērā bieži sastopama suga
<i>Unio crassus</i> (Philipsson, 1788)	biezā perlamutrene	2		II, IV	LR	1			Samērā bieži sastopama suga
Kukaiņi Insecta									
Vaboles Coleoptera									
<i>Aromia moschata</i> (L., 1758)	zaļais vītolgrauzis	4							Samērā bieži sastopama suga
<i>Carabus coriaceus</i> L., 1758	lielā skrejvabole	3							
<i>Ceruchus chrysomelinus</i> (Hochenwarth, 1785)	bērzu briežvabole	1				1	1	BSS	Ļoti reta suga
<i>Liocola marmorata</i> (F., 1792)	marmora rožvabole	2				1		BSS	Samērā reta suga
<i>Necydalis major</i> L., 1758	vītolu slaidkoksngrauzis	2				1		IS	Reta suga
<i>Peltis grossa</i> (L., 1758)	lielais asmalis							IS	Samērā reta suga
<i>Platyrhinus resinosus</i> (Scopoli, 1763)	sveķu platsmeceris							BSS	Samērā reta suga
<i>Stenocorus meridianus</i> (L., 1758)	rūsganbrūnais koksngrauzis	4							Samērā reta suga
Tauriņi Lepidoptera									
<i>Limenitis camilla</i> (L., 1763)	sausseržu raibenis	4							Samērā reta suga
<i>Parnassius mnemosyne</i> (L., 1758)	cīrulīšu dižtauriņš	1	II	IV		1			Reta suga
Plēvspārņi Hymenoptera									
<i>Formica rufa</i> L., 1761	rūsganā meža skudra				LR				Ļoti bieži sastopama suga
<i>Lasius fuliginosus</i> (Mayr, 1861)	spožā skudra					1			Samērā bieži sastopama suga

Saīsinājumi:

SG - Latvijas Sarkanā grāmata (Spuris 1998). LSG tiek lietotas sekojošas apdraudēto sugu kategorijas, kas atbilst vecajām IUCN kategorijām: **1.** kategorija - izzūdošās sugas; **2.** kategorija - sarūkošās sugas; **3.** kategorija - retās sugas; **4.** kategorija - maz pazīstamās sugas.

BK - Bernes konvencija 1979. **II** pielikums. Īpaši aizsargājamo dzīvnieku sugas, kuru aizsardzībai jāveido īpaši aizsargājama teritorija. **III** pielikums. Aizsargājamās dzīvnieku sugas, kuru aizsardzībai nav jāveido īpaši aizsargājama teritorija.

ES – Eiropas Padomes direktīva 92/43/EEC (21.05.1992) Par dabisko biotopu, savvaļas floras un faunas aizsardzību. **II** pielikums. Dzīvnieku un augu sugas, kas ir Kopienas interešu sfērā un kuru aizsardzībai nepieciešama īpaši aizsargājamo teritoriju nodalīšana.; **IV** pielikums. Dzīvnieku un augu sugas, kas ir Kopienas interešu sfērā un kuru aizsardzībai nepieciešams stingrs aizsardzības režīms; **V** pielikums. Dzīvnieku un augu sugas, kas ir Kopienas interešu sfērā un kuru iegūšana un ekspluatācija dabā var būt pieļaujama.

ĪAS – īpaši aizsargājama suga, 1. pielikums MK 2000. gada 14. novembra noteikumiem Nr. 396

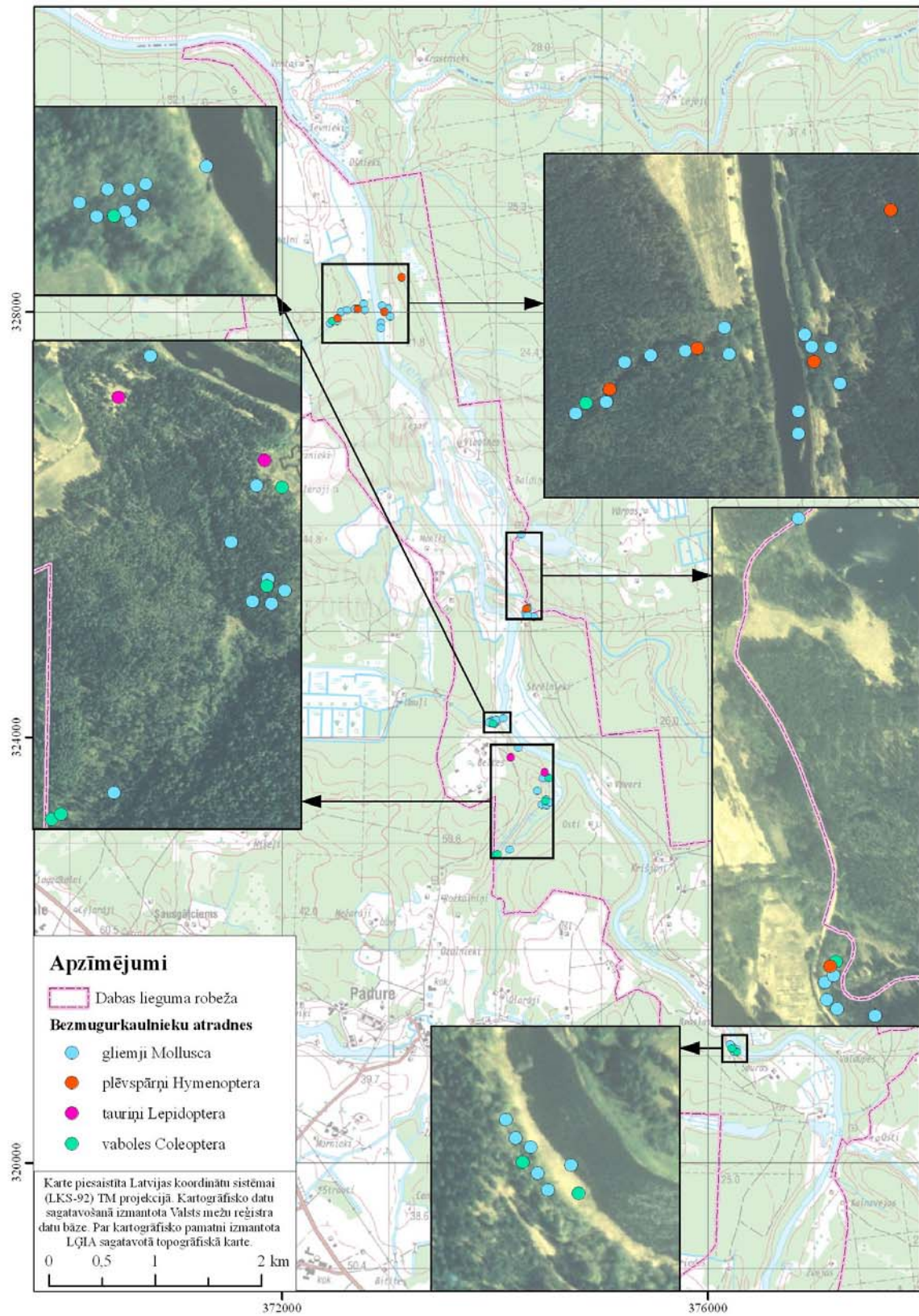
”Noteikumi par īpaši aizsargājamo sugu un ierobežoti izmantojamo īpaši aizsargājamo sugu sarakstu”

MIK – sugas aizsardzībai veidojams mikroliegums, 1. pielikums 2001. gada MK noteikumiem Nr. 45

„Mikroliegumu izveidošanas, aizsardzības un apsaimniekošanas noteikumi”

MAB - Mežaudžu atslēgas biotopu (MAB) (= dabisku meža biotopu) sugas (Lārmanis u.c. 2000). **BSS** -Biotopu speciālistu suga, kuras pastāvēšana ir atkarīga no noteikta biotopa. Tā ir apdraudēta suga, kuras pastāvēšana ir atkarīga no ļoti specifiskiem (mežaudžu atslēgas) biotopiem un kuras izzudīs, ja šie biotopi tiks apsaimniekoti sugu pastāvēšanai nepiemērotā veidā, **IS** - Indikatorsuga, kam ir samērā augstas prasības pret dzīves vidi, bet ne tik augstas kā biotopu speciālistu sugām.

IUCN - Pasaules dabas aizsardzības organizācijas (The World Conservation Union) Apdraudēto sugu saraksts: **LR** (lower risk) - zemāks sugas apdraudējums.

2.12. attēls. Bezmugurkaulnieku atradnes dabas liegumā „Ventas ieleja”

Īpaši aizsargājamo bezmugurkaulnieku sugu un tām nozīmīgāko biotopu novērtējums

Ventas ielejai raksturīga ievērojami liela biotopu daudzveidība. No visiem lieguma teritorijā esošajiem biotopiem gravu un nogāžu meži ir visnozīmīgākie īpaši aizsargājamām bezmugurkaulnieku sugām.

Lieguma teritorijā ir diezgan labi saglabājušies dabiski platlapju un jauktu mežu fragmenti, kuri galvenokārt izvietojušies Ventas pieteku gravās un Ventas ielejas nogāzēs. Šie meža biotopi ir nozīmīgi ksilofāgajām vaboļu sugām. Par to liecina atrastās ksilofāgās sugas – bērzu briežvabole *Ceruchus chrysomelinus*, vītolu slaidkoksngrauzis *Necydalis major*, rūsganbrūnais koksngrauzis *Stenocorus meridianus*, marmora rožvabole *Liocola marmorata*, no kurām visvērtīgākā suga ir bērzu briežvabole. Gravu mežos atrasto sugu vidū marmora rožvabole *Liocola marmorata* un sveķu platsmeceris *Platyrhinus resinosus* ir specifiskas meža atslēgas biotopu indikatorsugas. Vērtīgākie, ksilofāgiem piemērotākie meži ar samērā liela diametra kokiem un liela izmēra kritālām, kuras ir dažādā trūdēšanas pakāpē, atrodas Padures upes ielejā. Līdzīgi meža biotopi ar labvēlīgiem apstākļiem aizsargājamo ksilofāgo sugu attīstībai atrodami arī Rudupes ielejā, upes gravā pie Padures pilskalna, dažu citu nelielu Ventas pieteku gravās un atsevišķos Ventas ielejas posmos lieguma ziemeļu daļā.

Minētajās mežu teritorijās iespējams konstatēt arī citas aizsargājamas un apdraudētas ar atmirušu koksni saistītas bezmugurkaulnieku sugas. Liegumā ir atsevišķi liela diametra ozoli un citi platlapji, kuri ir dobumaini ar pietiekoši lielu koksnes detritā apjomu, kur var attīstīties lapkoku praulgrauža *Osmoderma eremita* kāpuri. Šādi nokaltuši lieli ozoli ir piemērots biotops arī lielajam ozolu koksngrauzim *Cerambyx cerdo*. Dabisko mežu teritorijas liegumā ir piemērotas arī blāvajai briežvabolei *Dorcus parallelipedus* un citām ksilofāgām vaboļu sugām.

Gravu un nogāžu meži ir īpaši piemēroti un vērtīgi reto sauszemes gliemežu sugām, par ko liecina salīdzinoši liels apdraudēto gliemežu sugu skaits lieguma teritorijā – 11 sugas. Vislielākais aizsargājamo sauszemes gliemežu sugu skaits konstatēts no Umuļpurva iztekošās upītes gravā pie Padures pilskalna. Šeit ievāktas 6 vārpstiņgliemežu sugas un mazais torņgliemezis *Ena obscura*. Pārējās atradnēs – Rudupes gravā, Padures ielejā, nelielā pietekā lieguma ziemeļu daļā un dažos Ventas ielejas nogāžu mežu posmos, aizsargājamo sauszemes gliemežu sugu skaits nav lielāks par 4 sugām. Kopumā Ventas ieleja ir piemērota daudzām gliemju sugām un turpmākajos pētījumos iespējams konstatēt arī citas sugas.

Tipiskas ar pļavām saistītas īpaši aizsargājamas bezmugurkaulnieku sugas lieguma teritorijā nav konstatētas. Taču daži liegumā sastopamie pļavu tipi ir nozīmīgs barošanās biotops tauriņu un koksngrauzu sugām. Augu sugām bagātākajās pļavās (palieņu pļavas, sausas pļavas kaļķainās augsnēs, eitrofas augsto lakstaugu audzes) tādi kukaiņi kā liegumā konstatētie zaļais vītolgrauzis *Aromia moschata*, marmora rožvabole *Liocola marmorata*, rūsganbrūnais koksngrauzis *Stenocorus meridianus*, sausseržu raibenis *Limenitis camilla* un cīrulīšu dižtauriņš *Parnassius mnemosyne* lido

baroties uz ziediem. Paliēņu pļavās gar Ventu iespējams konstatēt Eiropas Padomes direktīvā iekļauto zirgskābeņu zilenīti *Lycaena dispar*.

Lieguma teritorijas tekošajos ūdeņos, konkrēti Ventā, konstatēta biežā perlamutrene *Unio crassus* un upes akmeņgliemezis *Theodoxus fluviatilis*. Biežā perlamutrene ievākta teritorijas ziemeļu daļā, taču, iespējams, ir izplatīta plašāk. Sugas populācijas lieluma noskaidrošanai būtu jāveic papildus pētījumi. Upes akmeņgliemezis Ventas krastos ir sastopams biežāk, iespējams, visā Ventas posmā, kas ietilpst liegumā. Pēc literatūras datiem Ventā uz ziemeļiem no Abavas ietekas ir konstatēts trauslais dīķgliemezis *Myxas glutinosa*, kurš var būt sastopams arī lieguma teritorijā. Ventā potenciāli iespējamās aizsargājamas bezmugurkaulnieku sugas ir arī upes dižhidrobija *Lithoglyphus naticoides*, cekulainā pundurgliemene *Musculinum lacustre* un dzeltenkāju upjuspāre *Stylurus flavipes*. Ventas pietekās var būt sastopama zaļā upjuspāre *Ophiogomphus cecilia*.

Stāvoši ūdeņi lieguma teritorijā ir tikai vairāki nelieli ezeri un dīķi, kuros varētu būt sastopama divjoslu airvabole *Graphoderes bilineatus* un, iespējams, dažas retas spāru sugas.

No īpaši aizsargājamām bezmugurkaulnieku sugām, kuras konstatētas dabas lieguma „Ventas ieleja” teritorijā, visnozīmīgākās ir šādas:

- biežā perlamutrene *Unio crassus* (Philipsson, 1788)
- bērzu briežvabole *Ceruchus chrysomelinus* (Hochenwarth, 1785)
- cīrulīšu dižtauriņš *Parnassius mnemosyne* (L., 1758)

Biežā perlamutrene *Unio crassus*

Latvijā šī ir samērā bieži izplatīta suga, kas sastopama visā valsts teritorijā. Suga sastopama daudzās lielākajās upēs un to pietekās ar straujteču posmiem un smilšu sēkļiem. Populācijas ar jaunajām gliemenēm sastopamas reti. Suga konstatēta lieguma teritorijas ziemeļu daļā.

Biežā perlamutrene par dzīves vidi izvēlas ar skābekli bagātas, tīras vidēji lielas un lielas upes, bet retāk – mazākas upes, kurām ir smilšaina vai grantaina gultne ar nelielu dūņu piejaukumu. Biezajām perlamutrenēm ir raksturīgs mazkustīgs dzīvesveids, tās ar kājas palīdzību ierokas upju gultnē un šādā stāvoklī arī pavada lielāko daļu no sava 20-30 gadus ilgā mūža, filtrējot dažādus ūdenī sastopamus sīkus organismus, piemēram, baktērijas vai sīkas aļģes. Mātīte sev žaunās iedēj olas, no kurām vēlāk attīstās divvāku kāpuriņi – glohīdiji, kas parazitē atsevišķu zivju sugu žaunās.

Šī suga jutīgi reaģē uz ūdens piesārņojumu ar pesticīdiem, uz upju aizaugšanu ūdenī nonākušo slāpekli un fosforu saturošo vielu ietekmes rezultātā un uz ūdens saduļķošanu. Dabas lieguma ziemeļu daļā, kur konstatēta biežā perlamutrene nav pieļaujami upju gultnes bagarēšanas un padziļināšanas darbi, kas pilnībā iznīcinās sugas biotopu. Sugas populācijas negatīvi ietekmē arī hidroelektrostaciju būvniecība un citi cilvēku veidoti aizsprosti, kas izraisa straumes ātruma, upes dziļuma, ūdens ķīmiskā sastāva, temperatūras, dūņu daudzuma izmaiņas.

Bērzu briežvabole *Ceruchus chrysomelinus*

Latvijā šī ir izzūdoša, reti sastopama suga. Tā ir pazīstama vairāk kā 20 atradnēs, pārsvarā Latvijas rietumu daļā. Suga konstatēta Padures upes ielejas nogāzē satrūdējušā egles koksne, kur atrasti vaboles segspārni. Šī ir vecu lapkoku un jauktu mežu suga. Kāpuri attīstās trūdošā lielu egļu, bērzu, retāk liepu un citu koku koksne, kas inficēta ar sarkano koksnes trupī. Sugu var konstatēt pārbaudot kritalu trūdošo koksni un ar logu lamatām. Teritorijā konkrēti apdraudošie šīs sugas faktori nav novēroti. Sugas atradnē ir piemēroti dabiski meži ar samērā liela izmēra kritušiem trūdošiem egļu un platlapju koku stumbriem, kuri ir inficēti ar sarkano koksnes trupī, kas ir būtisks nosacījums sugas pastāvēšanai liegumā. Sugai piemēroti biotopi ir lielākajā daļā mežu Padures upes ielejā. Sugu iespējams atrast arī Rudupes un Riežupes ieleju mežos, kā arī atsevišķos Ventas ielejas nogāžu mežu posmos lieguma teritorijas ziemeļu daļā. Kopumā sugu negatīvi ietekmē jebkāda mežu izciršana un cita veida saimnieciskā darbība, kas neļauj mežam sasniegt sugas attīstībai optimālo koksnes vecumu. Nav pieļaujama arī kritalu izvākšana sugai piemērotos biotopos.

Cīrulīšu dižtauriņš *Parnassius mnemosyne*

Reti sastopama suga, kura galvenokārt izplatīta Kurzemē. Atsevišķas atradnes ir Latvijas ziemeļaustrumu daļā: Viļakas apkārtnē un Pededzes ielejā. Suga atrasta Padures ielejā, palienē netālu no ietekas Ventā. Suga sastopama platlapju un jauktu upju palienēs. Tauriņa kāpuri barojas ar cīrulīšu (*Corydalis solida*, *C. intermedia*, *C. cava*) lapām aprīlī un maijā. Pieaugušie tauriņi lido no maija beigām līdz jūlijam. Otrā kāpuru paaudze parādās augustā.

Šīs sugas populāciju negatīvi var ietekmēt jebkāda saimnieciskā darbība un faktori, kuri tieši vai netieši veicina tauriņa kāpuru barības auga izzušanu. Sugas atradnēs nav pieļaujama mežu izciršana, kas pilnībā iznīcinātu tauriņa kāpuru barošanās biotopu. Vairumā gadījumu minētās cīrulīšu sugas aug upju palienēs un gravu nogāzēs, tāpēc hidroloģiskā režīma izmaiņas varētu būtiski ietekmēt tauriņa un tā barības auga populāciju. Sugas atradnēs vēlams nepieļaut mežu aizaugšanu ar biezu pamežu, kas arī veicina tauriņa kāpuru barības auga izzušanu.

Ietekmējošie faktori

Liela daļa lieguma teritorijā konstatēto aizsargājamo sugu ir saistītas ar atmirušu koksni maz skartos platlapju un jauktos mežos, liela izmēra kritālām un nokaltušiem stāvošiem kokiem. Kopumā šīs sugas ietekmējošie faktori ir vairāk vai mazāk līdzīgi. Liela diametra nokaltuši koki, pārsvarā platlapji, dažādā trūdēšanas pakāpē, kā arī lieli augoši koki, kuri vēlāk kļūs par atbilstoša lieluma kritālām, ir galvenais nosacījums šo sugu veiksmīgai pastāvēšanai.

Liegumā konstatēto vārpstiņgliemežu sugām prasības pret dzīves vidi ir kritalu klātbūtne mežos, ilgā laikā nemainīgi mitruma un apgaismojuma apstākļi, kā arī netraucēta meža zemsega. Sugas negatīvi ietekmē arī hidroloģiskā režīma maiņa atradnēs, ko var izraisīt meliorācijas darbi un tamlīdzīgi pasākumi.

Cīrulīšu dižtauriņa izdzīvošanai galvenais nosacījums ir barības augs – cīrulīšu klātbūtne biotopā. Sugas populāciju negatīvi var ietekmēt jebkāda saimnieciskā darbība un faktori, kuri tieši vai netieši veicina tauriņa kāpuru barības augs izzušanu. Sugas atradnēs nav pieļaujama mežu izciršana, kas pilnībā iznīcinātu tauriņa kāpuru barošanās biotopu. Vairumā gadījumu minētās cīrulīšu sugas aug upju palienēs un gravu nogāzēs, tāpēc hidroloģiskā režīma izmaiņas varētu būtiski ietekmēt tauriņa un tā barības augs populāciju.

Kopumā jāatzīmē, ka visas īpaši aizsargājamās sauszemes bezmugurkaulnieku sugas Ventas ielejā ir saistītas ar dabiskiem meža biotopiem un to saglabāšana būs atkarīga no mežu apsaimniekošanas pasākumiem. Vairums šo sugu konstatētas teritorijas dabas lieguma zonā, dažas atradnes – dabas parka zonā.

2.5. Dabas pieminekļi aizsargājamajā teritorijā

Dabas lieguma „Ventas ieleja” teritorijā atrodas divi valsts aizsargājamie dabas pieminekļi, vairāki dižkoki, kā arī vairāki vietējas nozīmes dabas pieminekļi, kas atzīmēti vietējo pašvaldību teritorijas plānojumos.

Viens no populārākajiem objektiem dabas lieguma „Ventas ieleja” teritorijā ir ģeoloģiskais un ģeomorfoloģiskais dabas piemineklis „Ventas rumba”, kura robežas noteiktas 17.04.2001. MK noteikumu Nr. 175 „Noteikumi par aizsargājamiem ģeoloģiskajiem un ģeomorfoloģiskajiem dabas pieminekļiem” 85. pielikumā (skat. 2.13. attēlu un 1.3.2. sadaļu).

Dabas lieguma ziemeļu daļā, Ventas upes labajā krastā atrodas Maņģenes dendroloģiskie stādījumi (aptuveni 68 ha platībā), to aizsargājamā dabas pieminekļa statusu nosaka 20.03.2001. MK noteikumu Nr. 131 „Noteikumi par aizsargājamiem dendroloģiskajiem stādījumiem” 30. pielikums (skat. 2.13. attēlu).

Dabas lieguma teritorijā reģistrēti vairāki dižkoki. Vides informācijas sistēmas datu bāzē „Īpaši aizsargājamie un retie koki” šobrīd reģistrēti 4 dabas lieguma teritorijā esoši dzīvi dižkoki (skat. 2.13. attēlu):

- ozols ar apkārtmēru 6,4 m un augstumu 22 m Jāņkalnos, Rumbas pagasta teritorijā;
- ozols ar apkārtmēru 5,2 m un augstumu 19 m Jāņkalnos, Rumbas pagasta teritorijā;
- ozols ar apkārtmēru 6,4 m un augstumu 19 m Jāņkalnos, Rumbas pagasta teritorijā;
- ozols ar apkārtmēru 5,8 m un augstumu 24 m Valdupēs, Rumbas pagasta teritorijā.

Divi dižkoki minētajā datu bāzē reģistrēti kā miruši un dabā nav atrodami. Padures pagasta teritorijas plānojumā kā vietējas nozīmes dabas pieminekļi ir minēti: ozols pie Spurām, Māmuļas ala un Sarkanās sienas Ventas kreisajā krastā pie Ostu mājām (skat. 2.13. attēlu).

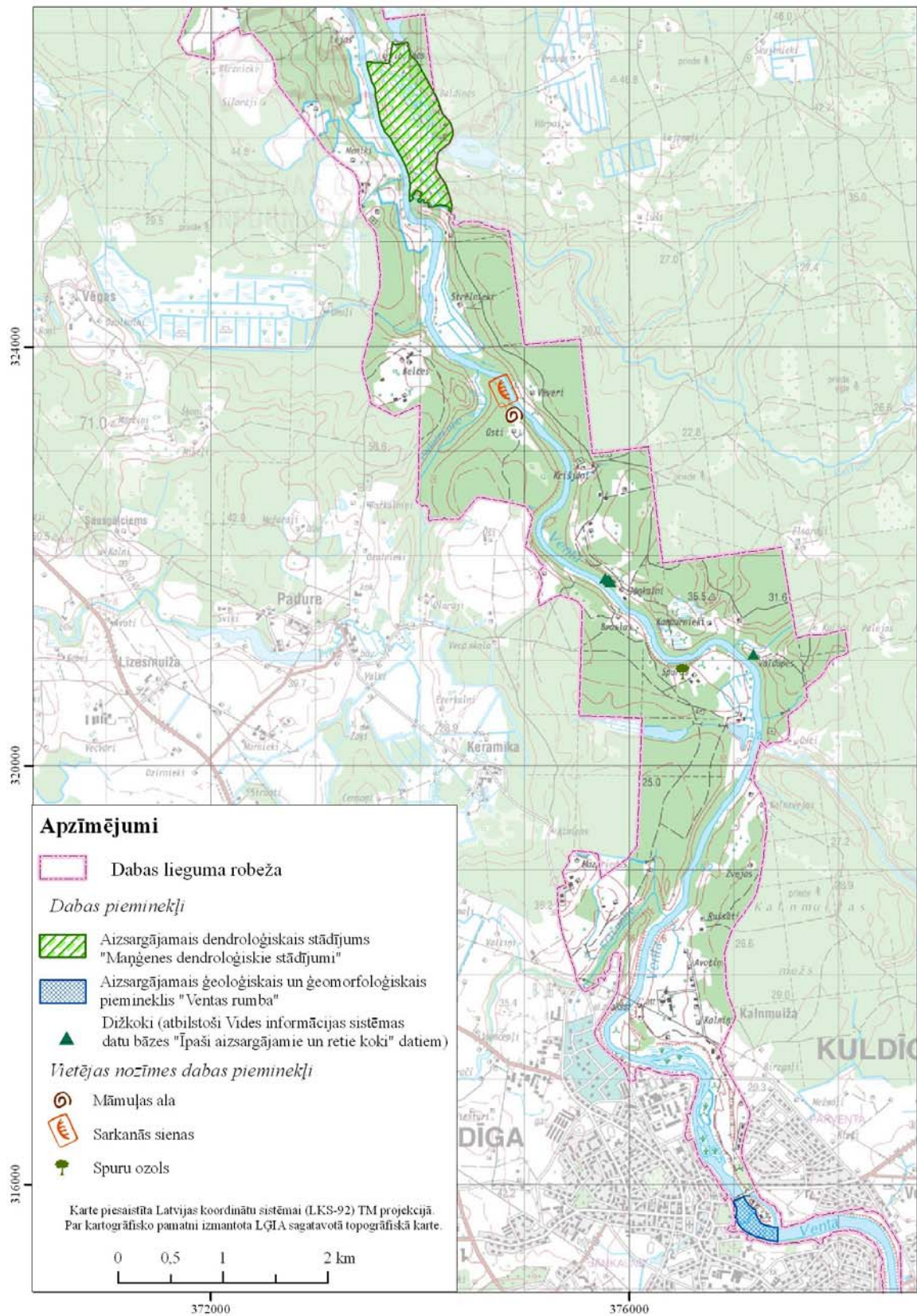
Sociālekonomiskā vērtība

Dabas liegumā esošie dabas pieminekļi papildina teritorijas ainavisko un rekreatīvo vērtību un kalpo kā papildus tūristu piesaistes faktors (it sevišķi Ventas rumba).

Ietekmējošie faktori

Dabas pieminekļus, it sevišķi tādas ģeoloģiskos objektus kā Sarkanās sienas un Māmuļas ala, apdraud apmeklētāju tīšas vai netīšas darbības, kas veicina eroziju un bojā aizsargājamo augu sugu dzīvotnes. Minēto objektu atrašanās attālu no apdzīvotām vietām apgrūtina infrastruktūras izveidošanu un apmeklētāju plūsmas kontroli. Sarkanās sienas ir nozīmīga aizsargājama sūnaugu sugu koncentrācijas vieta, kā arī aizsargājams biotops, tāpēc nav ieteicama šī atseguma attīrīšana un pilnīga atklāšana garām braucošajiem ūdenstūristiem. Atšķirīga ir situācija Ventas rumbā – tā vēsturiski ir atpazīstamākais dabas objekts lieguma teritorijā un tās apkārtnē ir nodrošināta tūrisma infrastruktūra, kas ļauj samazināt rekreatīvo slodzi uz objektu. Dabas pieminekļa saglabāšanai arī turpmāk uzturama tūrisma infrastruktūra (dēļu laipas, informatīvie stendi u.tml.).

Nosacījumi dabas pieminekļu aizsardzībai iestrādāti teritorijas individuālo aizsardzības un izmantošanas noteikumu projektā.

2.13. attēls. Dabas pieminekļi dabas lieguma „Ventas ieleja” teritorijā

2.6. Aizsargājamās teritorijas vērtību apkopojums un pretnostatījums

Dabas vērtības	Sociālekonomiskās vērtības un ietekmējošie faktori
<p>Dabas liegumā „Ventas ieleja” sastopami šādi aizsargājamie pļavu biotopi:</p> <p>Sausas pļavas kaļķainās augsnēs (6210, 3.21.); Eitrofas augsto lakstaugu audzes, (6430); Upju palieņu pļavas (6450); Sugām bagātas atmatu pļavas (6270).</p>	<p>Pļavas Ventas baseinā ievērojami palielina teritorijas bioloģisko daudzveidību, tās rada kontaktjoslu efektu un ir nozīmīga barošanās vieta dzīvniekiem, putniem un kukaiņiem.</p> <p>Kuldīgas apkārtņē pļavas ir ļoti nozīmīgs ainavas elements. Vietām pļavas veic rekreatīvo funkciju. Diemžēl siena ieguvei un ganīšanai tiek izmantota tikai ļoti neliela daļa pļavu.</p> <p>Daļa pļavu ir kādreiz artas un sētas. Dabisko pļavu biotopu galveno apdraudējumu rada to aizaugšana gan ar liela auguma lakstaugiem un monodominantām augu sabiedrībām, gan kokiem un krūmiem. Dažas pļavas, piemēram, pļavu Veckuldīgas pilskalnā, negatīvi ietekmē rekreācija. Rekreācija ir jāregulē, veidojot atbilstošu infrastruktūru – ierobežotas atpūtas vietas ar atbilstošiem labiekārtojuma elementiem, informācijas zīmes u.c.</p>
<p>Liegumā konstatēti vairāki Latvijas un Eiropas nozīmes mežu biotopi:</p> <p>Nogāžu un gravu meži (F.4.4., 9180, 1.9.) ; Boreālie meži (9010*); Pārmitri platlapju meži (91E0*, 1.11.); Purvaini meži (91D0*); Primārie meži upju meandru lokos (1.4.).</p>	<p>Lielākā mežu sociālekonomiskā vērtība ir mežam kā koksnes ieguves avotam. Sevišķi nozīmīgs šis faktors ir privātajiem zemju īpašniekiem.</p> <p>Tā kā lieguma teritorija piekļaujas Kuldīgas pilsētai, apkārtnes mežiem ir liela nozīme kā rekreācijas objektam, ogu un sēņu ieguves vietai un medību objektam.</p> <p>Mežu bioloģisko vērtību lieguma teritorijā ievērojami samazina intensīvā mežsaimnieciskā darbība, kas veikta lielākajā daļā teritorijas. Rekreācija meža biotopus ietekmē minimāli.</p>
<p>Būtisks elements dabas liegumā ir Ventas upe, kurā atrodas Eiropas nozīmes saldūdens biotopi:</p> <p>Upju straujtecēs/Kāples un ūdenskritumi (3260); Dūņaini upju krasti ar slāpekli mīlošu viengadīgu pioniersugu augāju (3270).</p>	<p>Saldūdens biotopi ir zivju ieguves avots. Ventas upei ir nozīmīga rekreācijas funkcija, sevišķi Ventas rumbas apkārtņē. Ventas upe ir nozīmīgākais ainavas elements Kuldīgas apkārtņē.</p> <p>Būtiskākais saldūdens biotopus apdraudošais faktors ir ūdeņu piesārņojums, ko var izraisīt gan sadzīves atkritumi, gan neattīrītu notekūdeņu ieplūšana upē (t.sk. gan no dārziņu kooperatīviem Kuldīgas pilsētā, gan arī no citām apdzīvotām</p>

Dabas vērtības	Sociālekonomiskās vērtības un ietekmējošie faktori
	vietām un viensētām, kuras atrodas ārpus lieguma teritorijas) Upes ir viens no invazīvo sugu izplatīšanās ceļiem, tāpēc upes krastos esošos biotopus apdraud adventīvo sugu un dārzeņģļu ieviešanās dabiskās augu sabiedrībās.
Iežu atsegumu biotopi Dabas liegumā sastopami smilšakmens atsegumi (8220) un dolomītiežu atsegumi (8210).	Iežu atsegumu biotopi ir nozīmīgi apskates objekti. Intensīva, nekoordinēta rekreācija var paātrināt smilšakmens iežu eroziju un noskalošanos. Smilšakmens iežu biotopu būtiski bojā cilvēki, ieskrāpējot iežos uzrakstus.
Dabas liegumā sastopami purvu biotopi: Pārejas purvi un slīkšņas (7140); Minerālvielām bagāti avoti un avotu purvi (7160).	Biotopu sociālekonomiskā vērtība nav nozīmīga, toties tajos koncentrējas ievērojams sugu skaits, tai skaitā ļoti reti sastopamas sugas. Avoksnāju augu sabiedrības ir ļoti jutīgas pret izbradāšanu, tāpēc pie apskates objektiem tuvākajiem avoksnājiem ieteicams veidot labiekārtotas takas un izvietot informācijas zīmes. Biotopa kvalitātei būtisku kaitējumu var nodarīt invazīvo sugu klātbūtne.
Dabas liegumā 2009. gadā konstatētas 25 aizsargājamas vaskulāro augu sugas un 17 īpaši aizsargājamo un reto sūnaugu sugas. Nozīmīgākās aizsargājamo augu atradnes ir spārnainajai cūknātrei, birztales diždadzim, vizuļu grīslim un bālziedu brūnkātei.	Neliela nozīme ir dabas liegumā vietām sastopamās pārtikā izmantojamās augu sugām – ogām u.c. Retās sugas ir nozīmīgas kā dabas aizsardzības vērtība. Galvenie faktori, kas ietekmē lielāko daļu reto un īpaši aizsargājamo sugu eksistenci, ir mežsaimnieciskā darbība, smilšakmens atsegumu bojāšana, pļavu aizaugšana.
Dabas liegumā konstatētas 92 ligzdojošas (vai iespējami ligzdojošas) putnu sugas. No tām 16 ir īpaši aizsargājamās putnu sugas. Kā dominējošās putnu sugas liegumā sastopamas žubītes, sarkanrīklītes, svirlīši un melnie meža strazdi, kā subdominanti – koku čipstes, dziedātājstrazdi, paceplīši un melngalvas ļauķi.	Neskatoties uz to ka lieguma teritorijā sastopamas vairāk kā 90 ligzdojošas putnu sugas, ornitofaunai liegumā nav īpaša sociālekonomiskā vērtība. Teritorijā nav ievērojamu putnu vērošanas vietu, nav arī nozīmīgu ūdensputnu medību vietu. Putnu sabiedrību un atsevišķu populāciju ietekmējošie faktori saistāmi galvenokārt ar mežu apsaimniekošanu. Meža galvenā izmantošana dabas lieguma teritorijā negatīvi ietekmējusi putnu dzīvotnes (īpaši upes labajā krastā esošajos privātajos mežos). Putniem nozīmīga ir arī Ventas krastos esošo pļavu apsaimniekošana. Ligzdojošo putnu skaitu negatīvi var ietekmēt gan pļavu nepļaušana, gan arī to pļaušana nelaikā, t. i. ligzdošanas laikā. Kā traucējums ligzdojošajiem putniem uzskatāmi makšķernieki, kuru aktivitātes sakrīt ar putnu ligzdošanas laiku (it sevišķi lieguma

Dabas vērtības	Sociālekonomiskās vērtības un ietekmējošie faktori
<p>Lieguma teritorijā konstatētas 24 zīdītājdzīvnieku sugas, no tām divas Eiropas nozīmes aizsargājamās zīdītāju sugas – bebrš (<i>Castor fiber</i>) un ūdrs (<i>Lutra lutra</i>). Liegumā konstatētas 5 sikspārņu sugas, kuras iekļautas īpaši aizsargājamo sugu sarakstā.</p>	<p>ziemeļu daļā).</p> <p>Īpaši aizsargājamo sugu sociālekonomiskā vērtība nav nosakāma, taču medījamo dzīvnieku resursi dabas lieguma teritorijā tiek izmantoti medībām.</p>
<p>Dabas liegumā pārsvarā konstatētas Latvijā parastas abinieku un rāpuļu sugas, taču tajā atrodama arī Eiropā un Latvijā aizsargājama abinieku suga – lielais tritons (<i>Triturus cristatus</i>).</p>	<p>Kaut gan abinieku un rāpuļu sugas šķiet maznozīmīgas no sociālekonomiskā viedokļa, tās ir kopējās lieguma ekosistēmas sastāvdaļa, kura ļauj eksistēt citām retām aizsargājamām dzīvnieku, sēņu un augu sugām, veidojot vienotu dabas kompleksu.</p> <p>Abiniekus un rāpuļus negatīvi ietekmē nārsta biotopu dabiskā aizaugšana, kas rada apēnojumu; dabiskā rāpuļu biotopu aizaugšana un aizēnošana (īpaši tas attiecas uz sila ķirzakai piemērotiem biotopiem); antropoloģiskais spiediens uz rāpuļu un abinieku sugai (rekreācija, satiksme uz ceļiem u.tml.).</p>
<p>Dabas liegumā sastopamas (vai potenciāli sastopamas) 10 aizsargājamās zivju un 2 nēģu sugas, kam piešķirts speciāls statuss.</p>	<p>Zivju un nēģu sugām Ventā ir augsta sociālekonomiskā vērtība – notiek rūpnieciskā nēģu zveja un licencētā makšķerēšana posmā no Ventas rumbas līdz Abavas ietekai.</p> <p>Galvenie zivju sugas ietekmējošie faktori ir upes ūdens kvalitāte (kas pašlaik ir apmierinoša), nārsta vietu kvalitāte (novērojama to aizaugšana, kas ietekmē dabiskā nārsta iespējas), kā arī mākslīgā zivju mazuļu ielaišana upē, kas nodrošina upes produktivitāti. Kā negatīvie ietekmējošie faktori minama maluzvejniecība un dabiskais šķērslis zivju migrācijai uz Ventas augšteci – Ventas rumba (nav izstrādātas metodes zivju pārlaišanai vai zivju ceļa atjaunošanai).</p>
<p>Dabas lieguma teritorijā ir konstatētas 27 īpaši aizsargājamās un citādi vērtīgas bezmugurkaulnieku sugas. No tām 16 sugas ir iekļautas Latvijas Sarkanajā grāmatā (1998), 2 sugas – Bernes konvencijā, 3 sugas – Eiropas Padomes Direktīvā 92/43/EEC, 2 sugas – Pasaules dabas aizsardzības organizācijas apdraudēto sugu</p>	<p>Bezmugurkaulnieku sugu sociālekonomiskā vērtība nav nosakāma.</p> <p>Lielākajai daļai bezmugurkaulnieku sugu svarīga ir dabisko meža biotopu uzturēšana – lieli, atsevišķi stāvoši koki, nokaltuši koki, neizvāktas kritālas. Būtiski ir ierobežot saimniecisko darbību gravu un nogāžu mežos, kas nodrošina reto un aizsargājamo bezmugurkaulnieku dzīvotnes, kā arī nepieļaut</p>

Dabas vērtības	Sociālekonomiskās vērtības un ietekmējošie faktori
sarakstā, 16 sugas – īpaši aizsargājamo sugu un ierobežoti izmantojamo īpaši aizsargājamo sugu sarakstā, 1 sugai ir veidojams mikroliegums un 15 sugas ir mežaudžu atslēgas biotopu sugas.	hidroloģiskā režīma izmaiņas. Cīrulīšu dižtauriņam būtiska ir galvenā barības augs – cīrulīšu klātbūtne biotopā.
Dabas liegumā atrodas vairāki nacionālas nozīmes ainaviskie elementi (Ventas Rumba u.c.) Ventas upes ieleja ir ainavekoloģiski nozīmīgs ainavas elements apkārtnes ekoloģiskajā struktūrā, kā koridors tas savieno dažādus ainavu tipus. Estētiski nozīmīgas ainavas ar unikāliem dabas un kultūrvēsturiskiem objektiem vērojamas, pārvietojoties pa Ventas upi.	Gan dabas parka ainavai, gan tās struktūras elementiem atsevišķi (meži, lauksaimniecības zemes u.c.) ir augsta sociālekonomiskā vērtība. Kuldīgas pilsētā teritorija nozīmīga arī no tūrisma un rekreācijas viedokļa. Nozīmīgākās ainavu izmaiņas rada lauksaimniecības zemju un upes krastu aizaugšanu vai transformācija, upes gultnes aizaugšana, mežsaimnieciskā darbība.
Dabas liegumā atrodas divi valsts aizsargājami dabas pieminekļi, 4 dižkoki un vairāki vietējas nozīmes dabas pieminekļi.	Dabas pieminekļi ir nozīmīgi tūristu piesaistes faktori un papildina teritorijas ainavisko pievilcību. Dabas pieminekļus negatīvi ietekmē nekontrolētas tūristu plūsmas, kā arī nepiemērota apsaimniekošana (piem., pilnīgi apauguma attīrīšana no smilšakmens atsegumiem).

3. Informācija par aizsargājamās teritorijas apsaimniekošanu

3.1. Aizsargājamās teritorijas apsaimniekošanas ilgtermiņa un īstermiņa mērķi

Ilgtermiņa mērķi

Dabas lieguma teritorijā ir saskaņotas dabas aizsardzības, pašvaldību un zemes īpašnieku intereses un nodrošināta vienota dabas kompleksa (upes ielejas) aizsardzība; saglabāts teritorijai raksturīgais reljefs, ainava un ekoloģiskie procesi, nodrošinot bioloģiski vērtīgāko platību un dzīvotņu saglabāšanu un uzturēšanu Ventas upē un tās ielejā.

Dabas lieguma “Ventas ieleja” teritorijā ir attīstīta tūrisma infrastruktūra, kura ir bāzēta uz ilgtspējīgu un saudzīgu vietējo dabas, kultūras, vēstures un cilvēkresursu izmantošanu, veicinot teritorijas apmeklētāju aktīvu darbošanos un izglītošanu ar vidi un dabas aizsardzību saistītos jautājumos.

Īstermiņa mērķi

Šajā nodaļā ir uzskaitīti īstermiņa mērķi turpmākajiem 10 gadiem, kurus ir vēlams sasniegt plāna darbības laikā un kas kalpo kā nosacījums, lai sasniegtu ideālos teritorijas apsaimniekošanas mērķus vai tuvotos to sasniegšanai.

Plānošanas periodā galvenie īstermiņa mērķi tiek sadalīti vairākās grupās:

- A. Administratīvie un organizatoriskie**
- B. Dabas aizsardzības vērtību aizsardzība un apsaimniekošana**
- C. Sabiedrības informēšana un izglītošana**
- D. Rekreācija un tūrisms**
- E. Monitorings**

A. Administratīvie un organizatoriskie

- A1. Dabas lieguma robeža precizēta atbilstoši kadastru robežām un iestrādāta teritorijas plānojumā;
- A2. Notikusi dabas lieguma statusa maiņa uz dabas parku;
- A3. Kuldīgas novada teritorijas plānojumā ir iestrādāti apsaimniekošanas un izmantošanas nosacījumi, kuri sekmē dabas lieguma vērtību saglabāšanu; upēm dabas lieguma teritorijā noteiktas precīzas aizsargjoslas, ņemot vērā upes pamatkrastu, un iestrādātas Kuldīgas novada teritorijas plānojumā;
- A4. Dabas lieguma robeža dabā apzīmēta ar 19 informatīvajām zīmēm;
- A5. Pieņemti dabas lieguma individuālie izmantošanas un apsaimniekošanas noteikumi, zonējums iestrādātas teritorijas plānojumā, noteikti precīzi zemes izmantošanas veidi un nosacījumi;
- A.6. Izstrādāts projekts par vairāku īpaši aizsargājamo teritoriju apvienošanu vienā aizsargājamā teritorijā.

B. Dabas vērtību aizsardzība un apsaimniekošana

- B.1. Ierobežota mežsaimnieciskā darbība, nodrošinot īpaši aizsargājamo meža biotopu 614 ha platībā un aizsargājamo augu un bezmugurkaulnieku sugu saglabāšanu;
- B.2. Uzturētas bioloģiski vērtīgās pļavu platības ~60 ha platībā un līdz ar to tiek saglabāti Eiropas nozīmes pļavu biotopi;
- B.3. Tiek palielināti Ventas upes zivju resursi, it sevišķi vērtīgās sugas – lasis, nēģis, vimba;
- B.4. Tiek saglabāts ģeomorfoloģiskais un ģeoloģiskais dabas piemineklis „Ventas rumba”, kā arī nodrošināta pār to migrējošo zivju sugu aizsardzība; izstrādāts tehniskais projekts Jēkaba kanāla tīrīšanai un optimālā gadījumā zivju ceļa ierīkošanai;
- B.5. Atjaunotas straujtecis Ventas upes gultnē (~7,5 ha platībā), uzlabojot bioloģisko daudzveidību un radot labvēlīgas dzīvotnes aizsargājamām ūdeņu bezmugurkaulnieku sugām, kā arī labvēlīgus apstākļus zivju nārstam;
- B.6. Netiek pieļauta neattīrītu notekūdeņu novadīšana Ventas upē;
- B.7. Dabas lieguma teritorija tiek apsaimniekota, saglabājot tajā bioloģiskās un ainaviskās vērtības.

C. Sabiedrības informēšana un izglītošana

- C.1. Uzstādīti 2 informatīvie stendi;
- C.2. Izdots informatīvi – izglītojošs buklets.

D. Rekreācija un tūrisms

- D.1. Dabas liegums ir populārs, ērti pieejams rekreācijas objekts ar tūrisma infrastruktūru, kas virza tūristu plūsmas tādējādi, ka netiek apdraudētas dabas vērtības lieguma teritorijā;
- D.2. Dabas lieguma galvenie tūristu piesaistes objekti un ainaviskās teritorijas tiek kompleksi apsaimniekotas, saglabājot dabas un kultūrvēsturiskās vērtības;
- D.3. Nodrošināta ainaviski pievilcīgo objektu un teritoriju pieejamība un apskate.

E. Monitorings

- E.1. Tiek veikts Natura 2000 monitorings;
- E.2. Tiek veikts dabas aizsardzības plānā paredzēto pasākumu monitorings;
- E.3. Tiek veikts zivju sugu monitorings Ventas upē.

3.2. Apsaimniekošanas pasākumi

Lai nodrošinātu izvīrītus mērķus un uzdevumus, izstrādāts dabas lieguma apsaimniekošanas pasākumu plāns, kas paredz pasākumus dabas vērtību aizsardzībai un saglabāšanai, infrastruktūras izveidi cilvēku plūsmas organizēšanai, teritorijas ģeoloģisko un bioloģisko vērtību monitoringu, robežzīmju un informatīvo stendu uzstādīšanu, sabiedrības izglītošanu dabai draudzīgas attieksmes veidošanā. Apsaimniekošanas pasākumi ir aprakstīti 3.2. tabulā. Pēc tabulas seko sīkāks apsaimniekošanas pasākumu apraksts. 3.2. tabula ir lietojama kopā ar apsaimniekošanas pasākumu aprakstu.

3.2. tabulā ir sniegta katra pasākuma prioritāte, izpildes termiņš, iespējamais finansējuma avots, aptuvenais finansējuma apjoms, ja tāds ir nepieciešams un ja to var

aprēķināt. Katrs pasākums ir attiecināts uz konkrētu īstermiņa mērķi un tiek norādīti izpildes rādītāji. Piedāvātie apsaimniekošanas pasākumi ir attēloti 5. pielikuma kartē.

Kā redzams 3.1. tabulā, atsevišķiem apsaimniekošanas pasākumiem precīzi nav norādītas to izmaksas, jo patlaban tās ir grūti nosakāmas. Tas saistīts gan ar potenciālā pasākuma tehniskā projekta izmaksām, gan izpildes veidu, gan dažādiem blakus faktoriem. Apjomīgākus apsaimniekošanas pasākumus iespējams arī veikt pa kārtām.

3.1. tabula. Plānotie apsaimniekošanas pasākumi

N. p. k.	Mērķis	Pasākums	Prioritāte, izpildes termiņš	Iespējamais finansētājs	Iespējamais izpildītājs	Iespējamās izmaksas	Izpildes rādītāji
A - Administratīvie un organizatoriskie pasākumi							
1.	A.1.	Daba lieguma robežu precizēšana atbilstoši kadastru robežām	I (augsta) – 2010. gads	DAP	DAP	Administratīvās izmaksas	Precizēta dabas lieguma robeža, digitālais slānis ar robežām *shp faila formātā, robežas apraksts un robežpunktu koordinātu tabula publiski pieejami
2.	A.1. A.3.	Dabas lieguma precizētās robežas iestrāde un grozījumu veikšana Kuldīgas novada teritorijas plānojumā	I (augsta), Teritorijas plānojuma grozījumu vai jauna teritorijas plānojuma izstrādes gadījumā	Kuldīgas novada dome	Kuldīgas novada dome	Administratīvās izmaksas	Teritorijas plānojumā norādīta precīza dabas lieguma robeža un iestrādāti nosacījumi, kuri aprakstīti dabas aizsardzības plāna 4. nodaļā
3.	A.2.	Dabas lieguma statusa maiņa uz dabas parku	I (augsta) – 2010. gads	VIDM, DAP	VIDM. DAPDAP	Administratīvās izmaksas	.
4.	A.3.	Aizsargjoslas precīza noteikšana upēm dabas lieguma teritorijā	I (augsta prioritāte), visā DAP darbības	Pašvaldība	Pašvaldība, Valsts meža dienests	Administratīvās izmaksas	Upju aizsargjosla noteikta, ņemot vērā to pamatkrastu

N. p. k.	Mērķis	Pasākums	Prioritāte, izpildes termiņš	Iespējamais finansētājs	Iespējamais izpildītājs	Iespējamās izmaksas	Izpildes rādītāji
			termiņā				
5.	A.4.	Papildus jau esošajām dabas lieguma robežu apzīmējošām zīmēm uzstādītas 19 zīmes	I (augsta), 2010. gads	Kuldīgas novada dome sadarbībā ar DAP (zīmes)	Kuldīgas novada dome sadarbībā ar DAP	1 robežstabs ar zīmi 50–60 Ls (20 Ls maksā pati zīme + uzstādīšanas izmaksas)	Dabas lieguma teritorija ir skaidri iezīmēta dabā
6.	A.5.	Individuālo aizsardzības un izmantošanas noteikumu pieņemšana dabas liegumam	I (augsta), 2010. gads	VIDM	VIDM	Administratīvās izmaksas	Pieņemti individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi
7.	A6.	Izpētes projekts par dabas lieguma „Ventas ieleja”, dabas lieguma „Maņģenes meži”, dabas parka „Abavas senleja” un dabas parka „Riežupe” apvienošanu	III (zema), DAP darbības termiņā	Dabas aizsardzības pārvalde	Dabas aizsardzības pārvalde	Izmaksas nav novērtējamas	Ir izstrādāts projekts, kurš paredz 4 aizsargājamu teritoriju apvienošanu.
B – Dabas vērtību aizsardzība un apsaimniekošana							
8	B.1.	Mežsaimnieciskās darbības ierobežojumu ievērošana	I (augsta), visu dabas plāna darbības laiku	-	Zemes īpašnieki, Valsts meža dienests, virsmežniecība, Dabas pārvalde (veicot kontroli)	Administratīvās izmaksas	Saglabāti Eiropas nozīmes mežu biotopi un tajos esošās augu un dzīvnieku sugas
9.	B.2.	Bioloģiski vērtīgo ūplavu kopšana un uzturēšana	I, visā DAP darbības termiņā	Zemes īpašnieki, LAD dotācijas	Zemes īpašnieki	Pašlaik nav precīzi nosakāmas	Saglabāti un atjaunoti vērtīgie ūplavu biotopi

N. p. k.	Mērķis	Pasākums	Prioritāte, izpildes termiņš	Iespējamais finansētājs	Iespējamais izpildītājs	Iespējamās izmaksas	Izpildes rādītāji
10.	B.2.	Ceļa uzlabošana pļavu apsaimniekošanai īpašumā „Raņķi”	II, visā DAP darbības termiņā	Zemes īpašnieks	Zemes īpašnieks	Precīzi nav nosakāmas	Nodrošināta piekļūšana īpašumā esošajai pļavai un tās apsaimniekošana
11.	B.3.	Zivju resursu atjaunošana	I, visā DAP darbības termiņā	Institūta "BIOR" Zivju resursu pētniecības departaments (bij. Latvijas zivju resursu aģentūra), LAD Zivju fonds	Institūta "BIOR" Zivju resursu pētniecības departaments (bij. Latvijas zivju resursu aģentūra), SIA „Kurzemes cope”	Pašlaik nav precīzi nosakāmas	Vismaz līdzšinējā apjomā tiek atjaunoti zivju resursi, Ventas upē nodrošināta labvēlīga vide zivīm
12.	B.4.	Infrastruktūras uzturēšana Ventas rumbas apkārtnē	I, visā DAP darbības periodā	Pašvaldība	Pašvaldība, DAP, dažādi fondi	Precīzi nav nosakāmas	Infrastruktūra regulē apmeklētāju plūsmu, pasargājot Ventas rumbu no bojāšanas
13.	B.4.	Tehniskā projekta izstrāde Jēkaba kanāla tīrīšanai un zivju ceļa izveidošanai	III (zema), DAP darbības termiņā	Pašvaldība, LAD Zivju fonds	Pašvaldība	Precīzi nav nosakāmas	Izstrādāts tehniskais projekts Jēkaba kanāla tīrīšanai un zivju ceļa ierīkošanai
14.	B.5.	Straujteču posmu rekultivācija Ventas upē	I (augsta), sākot no 2010. gada	DAP (?); LAD Zivju fonds, pašvaldība, SIA „Kurzemes cope”,	Pašvaldība, SIA „Kurzemes cope”	900-1200 Ls par hektāru, kopējā platība ~7,5 ha	Atjaunoti straujteču biotopi, uzlaboti lašveidīgo zivju un nēģu nārsta apstākļi, palielinājies aizsargājamo ūdens bezmugurkaulnieku skaits, uzlabota upes

N. p. k.	Mērķis	Pasākums	Prioritāte, izpildes termiņš	Iespējamais finansētājs	Iespējamais izpildītājs	Iespējamās izmaksas	Izpildes rādītāji
							ainava
15.	B.6.	Neattīrītu notekūdeņu iepludināšanas novēršana Ventas upē	I (augsta), sākot no 2010. gada	-	Pašvaldība, Reģionālā vides pārvalde, veicot kontroli	Administratīvās izmaksas	Tiek nodrošināta Ventas upes kvalitātes nepasliktināšanās
16.	B.7.	Ainavu uzturēšana un kopšana, it sevišķi pie nozīmīgākajiem apskates objektiem	I (augsta prioritāte), visā DAP darbības termiņā	Pašvaldība	Pašvaldība	Pašlaik nav precīzi nosakāmas	Uzturētas apmeklētājiem pievilcīgas ainavu telpas Ventas ielejā un Kuldīgas pilsētā
17.	B.7.	Latvāņa audžu ierobežošana, iznīcināšana	II (vidēja), visā DAP darbības termiņā	Zemes īpašnieki	Zemes īpašnieki	Pašlaik nav precīzi nosakāmas	Iznīcinātas latvāņa audzes
C – Informatīvie, izglītojošie pasākumi							
18.	C.1.	2 informatīvo stendu uzstādīšana, esošo stendu uzturēšana	I (augsta) 2010. - 2011. gads	Kuldīgas novada dome, DAP, ERAF	Kuldīgas novada dome, DAP	~ 1000 Ls par vienu stendu	Apmeklētājiem tiek nodrošināta informācija par dabas liegumu
19.	C.2.	Informatīvi izglītojoša bukleta zemes īpašniekiem un apmeklētājiem sagatavošana	II (vidēja), 2011.-2012. gads	Kuldīgas novada dome, DAP, ERAF	Izpildītājs izvēlēts konkursa kārtībā	~ 3000 Ls (2000 eksemplāri)	Sagatavoti izglītojoši-informatīvi bukleti par dabas liegumu un ir pieejami gan apmeklētājiem, gan zemes īpašniekiem
D – Tūrisms un rekreācija							
20.	D.1.	Esošās infrastruktūras uzturēšana	I (augsta)	Pašvaldība,	Pašvaldība,	~ 3000 Ls	Izveidotā infrastruktūra

N. p. k.	Mērķis	Pasākums	Prioritāte, izpildes termiņš	Iespējamais finansētājs	Iespējamais izpildītājs	Iespējamās izmaksas	Izpildes rādītāji
	D.2.		prioritāte), visā DAP darbības termiņā	atpūtas vietu īpašnieki	atpūtas vietu īpašnieki		tiek uzturēta atbilstoši ekspluatācijas normām
21.	D.3.	Takas, kas ved uz Mārtiņsalas peldvietu, uzturēšana	I, visā DAP darbības termiņā	Pašvaldība	Pašvaldība	~ 450 Ls gadā	Tiek nodrošināta piekļūšana Mārtiņsalas peldvietai
22.	D.3.	Esošā velomaršruta “Ventas ieleja” uzturēšana, marķēšana un atbilstošas infrastruktūras elementu atjaunošana; vienošanās ar zemes īpašniekiem par objektu iekļaušanu velomaršrutā	II, visā DAP darbības termiņā	Pašvaldība	Pašvaldība	~ 1000 Ls	Uzturēts funkcionāls velomaršruts ar norādēm
23.	D.3.	Tilta izbūvēšana un uzturēšana pār Krāčupīti	II, visā DAP darbības termiņā	Pašvaldība, zemes īpašnieks	Pašvaldība, zemes īpašnieks	~ 800 Ls	Izbūvēts tilts pār Krāčupīti un nodrošināta pārvietošanās Veckuldīgas pilskalna apkaimē
E – Monitorings							
24.	E.1.	Natura 2000 monitorings	I (augsta), pastāvīgi	DAP	DAP	Valsts monitoringa izmaksas	Tiek veikts Eiropas nozīmes biotopu monitorings
25.	E.2.	Dabas aizsardzības plānā paredzēto apsaimniekošanas pasākumu rezultātu novērtējums	II (vidēja), pastāvīgi	DAP	DAP	Administratīvās izmaksas	Novērtēti dabas aizsardzības plānā paredzēto pasākumu ieviešanas rezultāti.
26.	E.3.	Zivju monitorings Ventas upē	II (vidēja), pastāvīgi	Institūta "BIOR" Zivju resursu pētniecības departaments (bij.	Institūta "BIOR" Zivju resursu pētniecības	Precīzi nav nosakāmas	Novērtēts zivju sugu stāvoklis un veikto apsaimniekošanas pasākumu efekts uz

N. p. k.	Mē rķis	Pasākums	Prioritāte, izpildes termiņš	Iespējamais finansētājs	Iespējamais izpildītājs	Iespējamās izmaksas	Izpildes rādītāji
				Latvijas zivju resursu aģentūra)	departaments (bij. Latvijas zivju resursu aģentūra)		ihtiofaunu

A. Administratīvie un organizatoriskie

Dabas lieguma (parka) robežu precizēšana atbilstoši kadastru robežām

Šobrīd dabas lieguma robeža, kas noteikta pa zemes gabalu robežām un dabiskajiem šķēršļiem, nesakrīt ar zemes gabalu robežām kadastra kartē. Rezultātā dabas liegumā atrodas dažus kvadrātmetrus lielas zemes gabalu daļas, nav iespējams precīzi noteikt, kuras zemes gabalu daļas ir dabas lieguma teritorijā, u.c. Tādēļ nepieciešams veikt dabas parka robežu precizēšanu, piesaistot tās digitālajai kadastra pārskata kartei. Pasākuma izpildes rezultātā tiks izveidots jauns, precizēts dabas parka digitālais robežas slānis un datne ar robežpunktu koordinātēm. Precizētās robežas ir jāiestrādā Kuldīgas novada teritorijas plānojumā.

Grozījumu veikšana Kuldīgas novada teritorijas plānojumā

Lai aizsargātu dabas lieguma (dabas parka) bioloģiskās un ainaviskās vērtības, dabas aizsardzības plāna izstrādes laikā ir sagatavoti priekšlikumi to saglabāšanai, aizsardzībai, apsaimniekošanai un attīstīšanai. Šiem priekšlikumiem jābūt iestrādātiem Kuldīgas novada teritorijas plānojumā, lai dabas aizsardzības plāns nebūtu pretrunā ar teritorijas plānojumu un tiktu nodrošināta sabalansēta teritorijas attīstība. Teritorijas plānojumā ir jāiestrādā precizētas dabas lieguma (dabas parka) robežas.

Dabas lieguma robežu zīmju saglabāšana un papildus zīmju uzstādīšana

Dabas lieguma robeža pašlaik ir apzīmēta ar speciālajām zīmēm saskaņā ar Ministru kabineta noteikumu Nr. 415 „Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi” 1. pielikumu. Zīmes ir nepieciešams regulāri (vienu reizi gadā) apsekot un, ja nepieciešams, atjaunot. Dabas aizsardzības plāna tiek paredzēts papildus uzstādīt 19 informatīvās zīmes. Piedāvāto zīmju izvietošanu skat. 5. pielikumā. Informatīvās zīmes izsniedz Dabas aizsardzības pārvalde pašvaldībām bez maksas.

Dabas lieguma statusa maiņa uz dabas parku un individuālo aizsardzības un izmantošanas noteikumu pieņemšana

Dabas aizsardzības plāna izstrādes gaitā veiktā teritorijas analīze un novērtējums lika secināt, ka dabas liegumam jāmaina statuss uz dabas parku. Likumā „Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām” tiek definēts, ka

- dabas liegums – cilvēka mazpārveidota vai dažādās pakāpēs pārveidota dabas teritorija, kas ietver īpaši aizsargājamo savvaļas augu un dzīvnieku sugu dzīvotnes un īpaši aizsargājamus biotopus;
- dabas parks – teritorija, kas pārstāv noteikta apvidus dabas un kultūrvēsturiskās vērtības un kas ir piemērotas sabiedrības atpūtai, izglītošanai un audzināšanai.

Šobrīd dabas liegumu „Ventas ieleja” nevar raksturot kā cilvēka mazpārveidotu dabas teritoriju.

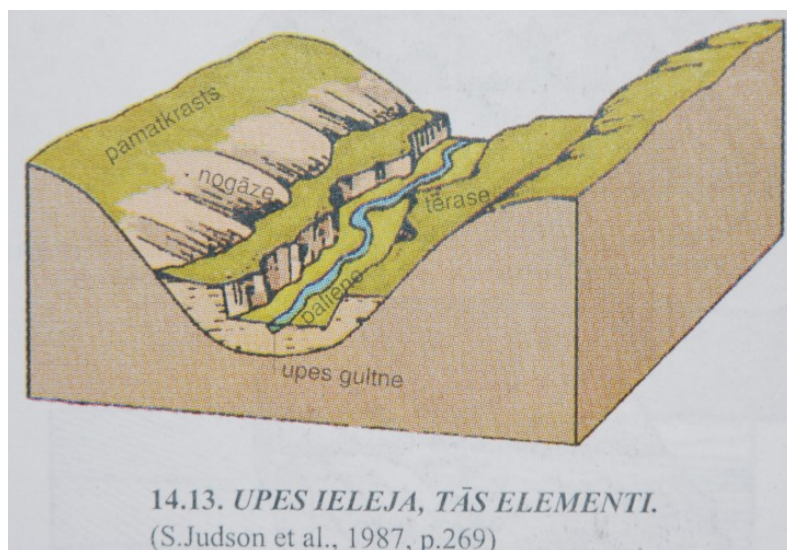
Lai stātos spēkā dabas parka statuss, ir jāveic grozījumi gan MK noteikumos Nr.212 "Par dabas liegumiem" ar grozījumiem (15.06.1999) un Nr.83 "Par dabas parkiem" ar grozījumiem (09.03.1999.)

Lai skaidri nodefinētu dabas parkā atļautās un aizliegtās darbības, teritorijai jāapstiprina individuālie izmantošanas un aizsardzības noteikumi. Dabas aizsardzības plānā ir iekļauts minēto noteikumu projekts (skat. 5.2. nodaļu). Piedāvātais dabas lieguma (dabas parka) zonējums iekļauts 7. pielikumā. Dabas parka statuss un zonējums stājas spēkā līdz ar individuālo izmantošanas un aizsardzības MK noteikumu apstiprināšanu un stāšanos spēkā.

Sīkāks zinātniskais pamatojums teritorijas aizsardzības statusa maiņai sniegts 17. pielikumā.

Aizsargjoslas precīza noteikšana gar upēm

Līdz šim teritorijas plānojumos upju aizsargjoslas noteiktas kā josla noteiktā attālumā no upes krasta. Ventas upei un daļai tās pieteku dabas lieguma teritorijā lielākoties ir izteikts pamatkrasts, tāpēc, atbilstoši Aizsargjoslu likumā noteiktajam, būtu nepieciešams precizēt aizsargjoslu pa pamatkrasta augšējo kranti (skat. 3.1. attēlu) un iestrādāt šīs izmaiņas Kuldīgas novada teritorijas plānojumā. Valsts meža dienesta funkcijas šai pasākumā būtu aizsargjoslas precizēšanas uzraudzība un konsultācijas, jo virszemes ūdensobjektu aizsargjoslās ir atšķirīgi noteikumi meža ciršanai.

3.1. attēls. Upes ielejas un pamatkrasta shēma

Projekta izstrāde 4 īpaši aizsargājamo teritoriju apvienošanai

Dabas lieguma „Ventas ieleja” tuvumā atrodas vēl 3 īpaši aizsargājamas teritorijas: dabas parks „Abavas senleja”, dabas liegums „Riežupe” un dabas liegums „Maņģenes meži”. Apvienojot visas teritorijas kopā varētu izveidot vienu aizsargājamo teritoriju, kas varētu funkcionēt kā vienota dabas aizsardzības vērtība. Būtu jāizstrādā atsevišķs projekts, kurš izpētītu, kāds būtu visoptimālākais aizsardzības režīms šādai teritorijai un kādas būtu šīs teritorijas robežas.

B. Dabas vērtību aizsardzība un apsaimniekošana

Mežsaimnieciskās darbības ierobežojumu ievērošana

Visā lieguma teritorijā ievērojami mežsaimnieciskās darbības ierobežojumi, kas noteikti individuālajos izmantošanas un aizsardzības noteikumos (skat. 5.2. nodaļu).

Atsevišķu bezmugurkaulnieku sugu atradnēs dabas lieguma zonā aizliegts cirst un izvēkt kaltušus kokus, kritalas vai to daļas, kuru diametrs resnākajās vietās lielāks par 25 cm: bērzu briežvabole *Ceruchus chrysomelinus*, marmora rožvabole *Liocola marmorata*, vītolu slaidkoksngrauzis *Necydalis major*, lielais asmalis *Peltis grossa*, sveķu platsmeceris *Platyrrhinus resinusus*, rūsganbrūnais koksngrauzis *Stenocorus meridianus*. Marmora rožvaboles attīstībai nepieciešami dobumaini lapu koki ar satrūdējušas koksnes detritu, ar kuru barojas rožvaboļu kāpuri.

Vārpstiņgliemežu atradnēs liegumā būtu jāaizliedz kritalu izvākšana un jebkāda veida koku izciršana, kas var būtiski mainīt mitruma un noēnojuma apstākļus. Sugas negatīvi ietekmē arī hidroloģiskā režīma maiņa atradnēs, ko var izraisīt meliorācijas darbi un tamlīdzīgi pasākumi.

Cīrulīšu dižtauriņa atradnēs vēlams nepieļaut mežu aizaugšanu ar biezu pamežu, kas arī veicina tauriņa kāpuru barības auga izzušanu. Padures ielejas nogāzēs, kur konstatēts tauriņš, vietās ar cīrulīšu audzēm būtu jāizcērt pārāk biezs pamežs, gadījumā, ja sākas biotopa aizaugšana.

Bioloģiski vērtīgo pļavu kopšana un uzturēšana

Pļavām, kuras klasificējamās kā aizsargājami biotopi, jāizstrādā apsaimniekošanas plāns atbilstoši pļavu tipiem un pašreizējam stāvoklim. Tā kā būtiskākais pļavu apsaimniekošanas mērķis dabas liegumā „Ventas ieleja” ir sugu sastāva un bioloģiskās daudzveidības atjaunošana, nevis dzīvotņu nodrošināšana putniem, vēlams ir pļavu pļaušana pirms 24. jūnija. Degradēto pļavu biotopu atjaunošanai optimāla būtu sākotnējā pļaušana divreiz vasarā. 5. pielikumā esošajā kartē norādītas pļavas, kuras būtu jāpļauj divreiz gadā – pirmo reizi pirms Jāņiem, otro reizi augusta beigās vai septembra sākumā, abas reizes paredzot nopļautā materiāla savākšanu. Šādu režīmu vēlams uzturēt vismaz 3 gadus. Pēc tam ieteicams eksperta atzinums, vai iespējams pāriet uz pļaušanu vienreiz gadā. Pārējās 5. pielikuma kartē atzīmētās pļavas apsaimniekojamās pēc bioloģiski vērtīgo zālāju apsaimniekošanas noteikumiem.

Sausās atmatu pļavas pašlaik tiek noganītas, tāpēc tām atsevišķa pļaušana nav nepieciešama, savukārt, citiem pļavu tipiem vēlams apsaimniekošanas veids ir pļaušana. Noganīšana rekomendējama salīdzinājumā Ventas upē Kuldīgas pilsētas teritorijā. Kā ieteicams pasākums ir pakāpeniska baltalkšņa audžu retināšana nogāzēs, kur kādreiz bijušas pļavas. Pļavas piesakāmas LAD kā bioloģiski vērtīgie zālāji, lai par to apsaimniekošanu saņemtu atbalsta maksājumus.

Dabiskās pļavas nav pakļaujamās apbūvei. Rekreācija ir jāregulē, veidojot atbilstošu infrastruktūru – ierobežotas atpūtas vietas ar atbilstošiem labiekārtojuma elementiem, informācijas zīmes u.c.

Ceļa uzlabošana pļavu apsaimniekošanai īpašumā „Raņķi”

Īpašumā „Raņķi” (kadastra Nr. 6272 005 0025) esošais ceļš, kas cauri dabas lieguma zonai ved uz Ventas krastā esošajām pļavām, uzturams lauksaimniecības tehnikas izbraukšanai piemērotā stāvoklī, lai nodrošinātu īpašumā esošo pļavu apsaimniekošanu.

Zivju resursu apsaimniekošana un atjaunošana

Nārsta apstākļu uzlabošanai Ventas upē būtu nepieciešama fosfora un slāpekļa slodzes samazināšana un nārsta vietu atjaunošana.

Zivju mazuļu ielaišana Ventā būtu saglabājama tādā apjomā un struktūrā, kādu paredz Valsts zivju resursu atražošanas programma. Jāpalielina atsevišķu sugu, kā lasis un upes nēģis, mazuļu un kāpuru ielaišana upes posmā augšpus ūdenskrituma. Saskaņā ar ES Padomes regulu (EK) Nr. 1100/2007, ar ko nosaka pasākumus Eiropas zūša krājumu atjaunošanai, Venta, tās baseina upes un ar tām savienotie ezeri, kur iespējama to lejupmigrācija uz jūru, perspektīvā varētu tikt izmantoti stikla zūša ielaišanai.

Tehniskā projekta izstrāde Jēkaba kanāla tīrīšanai un zivju ceļa ierīkošanai

Ventas rumbas ūdenskritums ir būtisks šķērslis zivju migrācijai uz upes augšteci – novērojumi liecina, ka upes augštecē nav sastopamas vai reti sastopamas tādas zivju sugas, kā lasis un upes nēģis. Pasākumi, kas uzlabotu migrācijas iespējas, palielinātu saimnieciski vērtīgo zivju produkciju Ventas upē. Citu valstu praksē lašupēs, kur atrodas lasim nepārvarami dabīgie šķēršļi, tiek veikti pasākumi, lai nodrošinātu iespēju zivīm šo šķērslī pārvarēt (parasti – izveidojot zivju ceļu). Jautājumā par zivju pārlaišanu Kuldīgas rumbā jau 1960. gados tika apspriesta iespēja izveidot nepabeigtā kuģu ceļa (hercoga Jēkaba iecerētais kanāls apkārt Ventas rumbai) vietā zivju ceļu, lai nodrošinātu ceļu uz upes augšteci sugām, kas nespēj pārvarēt ūdenskritumu. Ventas un tās augšteces pieteku bioloģiskais potenciāls ir pietiekoši liels, lai apsvērtu šādu jautājumu. Lai realizētu šādu pasākumu, sākotnēji nepieciešama tehniskā projekta izstrāde un saskaņošana ieinteresētajās institūcijās (gan attiecībā uz dabas vērtību aizsardzību, gan kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšanu). Iespējama arī upes nēģa vaislinieku pārlaišana Ventas rumbā, nozvejojot tos tiešā ūdenskrituma tuvumā, lai vēlāk izlaistu augšpus tā. Faktiski jautājums par šādu iespēju nodrošināšanu perspektīvā varētu tikt publiski apspriests, piedaloties ieinteresētajām pusēm.

Ņemot vērā, ka ūdenskritums Ventas rumbā ir šķērslis zivju nārsta migrācijai un vienlaicīgi to koncentrācijas vieta, būtu nepieciešami papildus pasākumi zivju aizsardzībai tieši upes posmā starp ūdenskritumu un Veco tiltu Kuldīgā.

Straujteču posmu rekultivācija Ventas upē

Būtu nepieciešams veikt laša nārsta un mazuļu uzturēšanās vietu (dzīvotņu) atjaunošanu (rekultivāciju) Ventas upē. Straujteču posmu efektīva atjaunošana ir iespējama, mehāniski samazinot ar ezermeldriem aizņemtās platības degradētajos straujteču posmos. Veikto pasākumu rezultātā tiek nodrošināta:

- Nārstam un zivju mazuļiem piemērotu platību palielināšanās īpaši aizsargājamām sugām – Baltijas lasim *Salmo salar*, upes nēģim *Lampetra fluviatilis*, vimbai *Vimba vimba*;
- Mikrodzīvotņu platību palielināšanās pret skābekli jūtīgajām retajām un aizsargājamajām bezmugurkaulnieku sugām;
- Ainaviska artikulācija Ventas upes ielejai un it īpaši Ventas rumbai.

Rekultivējamie upes posmi tika izvēlēti atbilstoši veiktajam vispārējam Ventas upes biotopu apsekojumam un atsevišķi veiktajiem lašveidīgajām zivīm piemēroto biotopu kartēšanas rezultātiem. Kartēšanas laikā tika izvērtēts upes gultnes substrāts un straumes ātrums. Par straujteci kvalificējas upes posms, kurā straumes ātrums pārsniedz 0,2 metrus sekundē. Par potenciālu laša nārsta un to mazuļu uzturēšanās vietu kvalificējas upes posmi ar augstu akmeņu un oļu koncentrāciju. Teorētiski ir liela varbūtība, ka rekultivācijas pasākumu gaitā kopējās lašveidīgo zivju nārstam piemērotās straujteču platības pieaugs, atsedzot upes posmus, kuru morfoloģiskās īpašības aizauguma rezultātā ir tik būtiski ietekmētas, ka šobrīd vizuāli neuzrāda straujteču pazīmes. Rekultivācijai ieteicamie posmi ir izvēlēti pēc šādiem kritērijiem:

- Nozīmīgāko lašveidīgo zivju nārstam un to mazuļu uzturēšanai piemēroto platību koncentrācija;
- Ainaviski unikāla ģeomorfoloģiskā objekta – Ventas rumbas artikulācija un izcelšana;

Upes ielejas ainavas uzlabošana Kuldīgas pilsētas teritorijā (dabas parkos atbilstoši to izveides mērķim, uzsvars ir likts uz unikālas ainavas saglabāšanu, ilgtspējīgas rekreācijas nodrošināšanu un sabiedrības izglītošanu).

Atbilstoši minētajiem kritērijiem kā prioritārie posmi rekultivācijas pasākumu veikšanai (prioritārā secībā) ir ieteikti šādi (skat. apsaimniekošanas pasākumu 5. pielikumā un 3.2. tabulu)

3.2. tabula. Prioritārie posmi upes rekultivācijas veikšanai

	Posms	Kritērijs	Sagaidāmais rezultāts
1.	Upes posms starp Ventas rumbu un veco Kuldīgas tiltu	Ainaviskais, zivsaimnieciskais	Skatu virziena paplašināšana uz Ventas rumbu no galvenā skatu punkta – vecā tilta. Migrējošo zivju uzturēšanās platību palielināšana pirms tālākās migrācijas. Papildus nārsta un zivju mazuļu uzturēšanās platību izveidošana.
2.	150 metru garš upes posms no Ventas rumbas un augšpus tās.	Zivsaimnieciskais, ainaviskais	Hidrauliskā upes spiediena izlīdzināšana rumbas pārvarēšanai ar mērķi nodrošināt turpmāku zivju migrāciju augšup

	Posms	Kritērijs	Sagaidāmais rezultāts
			pa Ventu. Ventas rumbas ainaviska artikulācija .
3.	Ventas posms lejpus vecā ķieģeļu tilta aptuveni 2 km garumā	Zivsaimnieciskais, ainaviskais	Papildus nārsta un zivju mazuļu uzturēšanās platību izveidošana. Reofilajām bezmugurkaulnieku sugām nozīmīgu mikrodzīvotņu paplašināšana
4.	Pārējās kartētās straujteses	Zivsaimnieciskais	Skat. iepriekšējo skaidrojumu.

Sīkāku aprakstu par upju straujteču atjaunošanu skat. 6. pielikumā.

Atbilstoši LR MK noteikumiem „Par ūdensteču tīrīšanu” rekultivācijas darbu veikšanai ir jāizstrādā projekts un jāizņem Tehniskie noteikumi. Jāsagatavo līgumi par no upes izņemto sedimentu deponēšanu un izlīdzināšanu Ventas krastā ar zemju īpašniekiem, kuru īpašumi piekļaujas rekultivējamajiem upes posmiem. Rekultivācijas darbus ieteicams veikt no 1.jūlija līdz 31 septembrim, laikā kad ir izlidojuši vairums no ūdenī dzīvojušajiem bezmugurkaulniekiem un ligzdojošo ūdensputnu mazuļi.

Iespējamo rekultivācijas darbu veikšanas soļi detalizētāk aprakstīti 6. pielikumā.

Neattīrītu notekūdeņu novadīšanas nepieļaušana Ventas upē

Lai turpmāk nepasliktinātu Ventas upes ūdens kvalitāti un līdz ar to arī saldūdens biotopu kvalitāti, nav pieļaujama neattīrītu notekūdeņu iepludināšana Ventas upē no tām teritorijām, kuras nav pieslēgtas centralizētajai kanalizācijas sistēmai.

Ainavu uzturēšana un kopšana

Ņemot vērā teritorijas ainavisko vērtību, lai saglabātu un uzturētu lieguma ainaviskās vērtības, ieteicami vairāki apsaimniekošanas pasākumi:

- Pļavu uzturēšana (krūmu ciršana, pļaušana, ganīšana), jo īpaši šis pasākums aktuāls bioloģiski vērtīgajos zālajos un apmeklētāju iecienītās vietās, to apkārtnē;
- Upju straujteču atjaunošana, kura uzlabotu upes ekoloģisko stāvokli, ainavas vizuālo tēlu un ir nozīmīga arī sociālekonomiskā aspektā;
- Nepieļaut mežizstrādi krasta nogāzēs. Pie mājvietām jāizvērtē iespēja veidot ainavu cirtes, izcērtot skatu vizūras, nevis vienlaidus platības;
- Uzturēt izveidoto labiekārtojuma infrastruktūru.

Īpaša uzmanība veltāma ainavu aizsardzībai un labiekārtošanai apmeklētāju iecienītās vietās, piemēram, pie Abavas ietekas vai Kuldīgas pilsētas teritorijā, kur jāveic ainavu kopšana un labiekārtošana pilsētvides uzlabošanai, izceļot Ventas upi un Kuldīgas siluetu.

Kā nozīmīgs pasākums minama Sosnovska latvāņa (*Heracleum sosnovskii*) audžu iznīcināšana, jo latvāņa audzēm ir tendence izplatīties upes krastos uz leju pa straumi.. Latvānis pašlaik sastopams pie Riežupes ietekas Ventā un Kuldīgā pie Ventas

Rumbas autostāvvietas. Latvāņa audzes pļaujamas vairākas reizes vasarā, nepieļaujot tā ziedēšanu un sēklu izsēšanos.

C. Izglītojošie un informējošie pasākumi

Informatīvo stendu uzstādīšana

Dabas lieguma teritorijā nepieciešams uzstādīt stendus ar detalizētu informāciju par dabas liegumu, tā aizsardzību, apsaimniekošanu un lieguma teritorijā noteiktajiem ierobežojumiem. Stendi jānovieto autostāvvietā pie Ventas rumbas (pašlaik pie Ventas rumbas esošajā stendā trūkst informācijas par dabas liegumu) un pie Veckuldīgas pilskalna, kur ierīkota autostāvvietā. Visos stendus obligāti jāiekļauj informācija, ka dabas liegums ir ne tikai Latvijas nozīmes aizsargājama teritorija, bet arī Natura 2000 teritorija.

Informatīvi izglītojoša bukleta zemes īpašniekiem un apmeklētājiem sagatavošana

Informatīvi - izglītojoša bukleta par dabas liegumu „Ventas ieleja” satura tēmas varētu būt šādas:

- vispārīga informācija par dabas liegumu kā fiziogēogrāfisku, administratīvu un īpaši aizsargājamo teritoriju;
- nozīmīgākie dati, fakti, skaitļi u.t.t.;
- informācija par nozīmīgākajiem dabas objektiem, sugām, biotopiem;
- informācija par nozīmīgākajiem kultūrvēstures objektiem;
- informācija par pieejamiem pakalpojumiem un infrastruktūru;
- informācija par galvenajiem apskates objektiem, maršrutiem, tūrisma piedāvājumu;
- atļautās un aizliegtās darbības dabas liegumā;
- kontaktinformācija, informācijas ieguves vietas;
- „zaļie padomi”;
- raksturojošas fotogrāfijas;
- kartogrāfiskais materiāls.

Informatīvos materiālus vēlams veidot saskaņā ar Dabas aizsardzības pārvaldes izdoto rokasgrāmatu „Īpaši aizsargājamo teritoriju vienotais stils” (<http://www.daba.gov.lv/?objid=1146>).

D. Tūrisms un rekreācija

Esošās infrastruktūras uzturēšana

Nepieciešams rūpēties par esošās infrastruktūras saglabāšanu vietās, kur ir vislielākās tūristu plūsmas. Atsevišķos objektos, piemēram, ūdenstūristu apmetnē pie Abavas ietekas, jānodrošina papildus pasākumi – atkritumu izvešana, informatīvo zīmju uzstādīšana. Apmeklētāju piekļūšana Mārtiņsalas peldvietai Kuldīgas pilsētas teritorijā pašlaik notiek pa divām takām apbus „Rumbu” mājām, arī turpmāk nodrošināma šo taku pieejamība un uzturēšana. Tas pats attiecināms uz autostāvvietām un skatu torni Kuldīgā. Patlaban neviennozīmīgi vērtējami atsevišķi

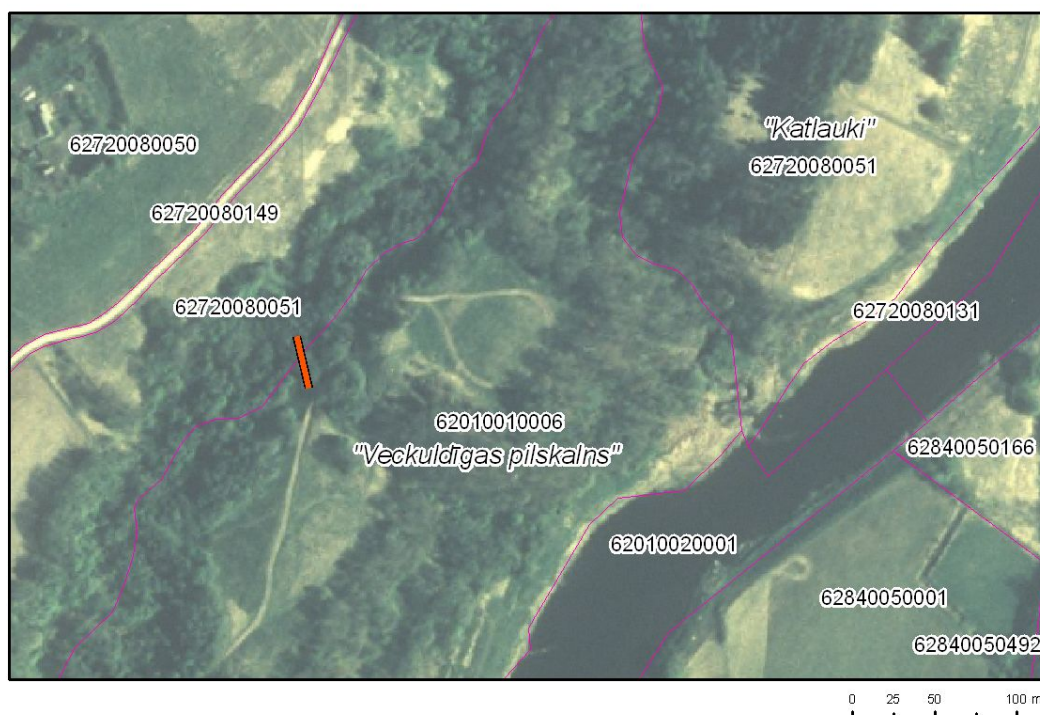
savulaik izveidotās tūrisma infrastruktūras elementi un spēja tos uzturēt, jo DAP izstrādes laikā konstatēts, ka, piemēram, dabas taka “Ventas līkumi” nefunkcionē, jo vairs nedarbojas pārceltuve. Tāpat atzīmējams, ka pietiekami regulāri netiek veikti apsaimniekošanas pasākumi Veckuldīgas pilskalnā un t.s. “Vikingu placī”. Tāpēc perspektīvā pastiprināta uzmanība pievēršama esošās infrastruktūras uzturēšanai. Skautu nometnē „Tigavas”, kas atrodas uz Latvijas skautu un gaidu centrālās organizācijas lietošanā esošā īpašuma (kadastra Nr. 6284 008 0030) jānodrošina teritorijas ekspluatācija, nekaitējot apkārtējai videi, un jānodrošina atkritumu izvešana.

Velomaršruta uzturēšana

Šobrīd dabas lieguma teritorijā izveidotais velomaršruts ir daļēji marķēts dabā un Kuldīgas Tūrisma informācijas centrā pieejamas tā kartes, taču nepieciešams vienoties ar zemes īpašniekiem par velomaršrutā iekļauto objektu apskati, kā arī nodrošināt marķējuma saglabāšanu un atjaunošanu.

Tilta izbūvēšana pār Krāčupīti

Krāčupīte un tās grava, kas norobežo Veckuldīgas pilskalnu no apkārtnes, apgrūtina teritorijas apmeklētāju pārvietošanos. Ziemā upīti agrāk šķērsojusi slēpošanas trase, vasarā upītes ieleja izmantota kā Kuldīgas iedzīvotāju pastaigu vieta. Tā kā šobrīd Krāčupītes ieleja saglabājama kā aizsargājams biotops (nogāžu un gravu meži) un tās krasti nav piemēroti rekreācijas nolūkiem, vēlams izveidot Krāčupītes šķērsojumu, kas kalpotu gan ziemā, gan vasarā, un koncentrētu gājēju plūsmas, pasargājot pārējās gravas nogāžu platības no erozijas riskiem (skat. 3.2. attēlu).

3.2. attēls. Tiltiņa izbūves vieta pār Krāčupīti

E. Monitorings

Natura 2000 monitorings

Šobrīd valsts monitoringa programmā teritorijā ir paredzēts veikt *NATURA 2000* vietu monitoringu, ko veiks Dabas aizsardzības pārvalde, piesaistot profesionālus sugu un biotopu ekspertus. Dabas liegumam „Ventas ieleja” šajā programmā ir paredzēts:

1) veikt šādu biotopu monitoringu:

- Upju straujtecēs (3260);
- Purvaini meži (91D0*);
- Nogāžu un gravu meži (9180*);
- Dūņaini lielo upju krasti ar slāpekli mīlošu viengadīgu pioniersugu augāju (3270);
- Sausas pļavas kaļķainās augsnēs (*nozīmīgas orhideju atradnes) (6210);
- Minerālvielām bagāti avoti un avotu purvi (7160);
- Sugām bagātas atmatu pļavas (6270*);
- Pārejas purvi un slīkšņas (7140);
- Eitrofas augsto lakstaugu audzes (6430).

2) veikt monitoringu ES Biotopu Direktīvas II pielikuma sugām, kuru dēļ šī teritorija ir nodibināta:

- ūdrs - *Lutra lutra*;
- nēģis - *Lampetra fluviatilis*;
- lasis - *Salmo salar*;
- spidiļķis - *Rhodeus sericeus amarus*;
- salate - *Aspius aspius*;
- biezā perlamutrene - *Unio crassus*.

Dabas aizsardzības plānā paredzēto pasākumu realizācijas monitorings

Dabas aizsardzības plāns tiek izstrādāts 10 gadu periodam. Saskaņā ar MK noteikumiem Nr. 686 „Noteikumi par īpaši aizsargājamās dabas teritorijas dabas aizsardzības plāna saturu un izstrādes kārtību” nosaka, ka jaunu plānu neizstrādā, ja nav īstenoti plānā paredzētie apsaimniekošanas pasākumi un tādēļ nepieciešams pagarināt plāna darbības termiņu uz šo pasākumu īstenošanas laiku, bet ne ilgāk kā uz pieciem gadiem. Tāpēc ir būtiski izvērtēt, vai visi plānotie pasākumi ir ieviesti. Ja tiek konstatēts, ka pasākumi nav realizēti pilnā apmērā, tad lēmumu par plāna darbības termiņa pagarināšanu pieņem Dabas aizsardzības pārvalde. Lēmuma pieņemšanā, ja nepieciešams, pieaicina attiecīgo nozaru ekspertus. Vides ministrija, pamatojoties uz minēto lēmumu, apstiprina vai noraida plāna darbības termiņa pagarināšanu. Ja plānā nepieciešamas citas izmaiņas, var izstrādāt jaunu plānu.

Zivju monitorings Ventas upē

Turpināms no 2003. gada veiktais ikgadējais zivju monitorings Ventas upē, kā arī speciālais laša, vimbas un upes nēģa monitorings (skat. 2.4.2.4. sadaļu). Apsverama iespēja paplašināt zivju monitoringu, sevišķu uzmanību pievēršot Sugu un biotopu

direktīvas sugām un saimnieciski vērtīgajām sugām, sevišķi makšķerēšanas mērķsugām.

4. Priekšlikumi nepieciešamajiem grozījumiem pašvaldības teritorijas plānojumos

Lai gan teritorijas plānojumi ir apstiprināti lielākoties ar 12 gadu perspektīvu, vistīcāmāk, jau tuvākajos gados tiem tiks veikti grozījumi vai jaunu plānojumu izstrāde, jo to nosaka dažādi aspekti (piem., teritoriālā reforma, jaunas normatīvo aktu prasības, sociālekonomiskā attīstība u.c.). Visām Kuldīgas novadā apvienotajām administratīvajām teritorijām, kuras ietilpst liegumā, ir apstiprināti teritorijas plānojumi. Šajos teritorijas plānojumos ir norādīta dabas lieguma „Ventas ieleja” robeža, teritorijas statuss un zonējums. Atsevišķās vietās paredzēta zemes lietojumu veidu maiņa uz apbūves teritorijām. Ievērojamas teritorijas Kuldīgas pilsētā paredzētas kā tūrisma un rekreācijas teritorijas. Šāds izmantošanas veids ir sociālekonomiski nozīmīgs pilsētai un atbilst gan pašreizējām attīstības tendencēm, gan nodrošina izglītošanu par dabas un kultūrvēsturiskajām vērtībām. Lai veicinātu teritorijas attīstību, dabas aizsardzības plāna izstrādē ir ņemtas vērā teritorijas plānojumos iestrādātās attīstības perspektīvas.

Vērtējot teritorijas plānojumu grozījumu nepieciešamību, jāņem vērā arī fakts, ka individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi kā augstāk stāvošs normatīvais akts automātiski attieksies arī uz patlaban spēkā esošajiem pašvaldību teritorijas plānojumiem, t.sk. tajos paredzēto izmantošanu un nosacījumiem.

Dabas aizsardzības plāna izstrādes gaitā būtiskas pretrunas starp teritoriju plānoto izmantošanu un dabas aizsardzības mērķiem netika konstatētas. Veicot grozījumus vai izstrādājot jaunus teritorijas plānojumus, jāņem vērā šādi priekšlikumi:

- Ventas upei precīzi jānosaka applūstošās teritorijas ar aizsargjoslu likumā norādīto varbūtību, noteikšanas metodiku un aprobežojumiem;
- Jāiestrādā jaunais funkcionālais zonējums un individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi (t.sk. tajos noteiktās minimālās zemes gabala vienības utt.);
- Jāņem vērā dabas lieguma apsaimniekošanas pasākumi;
- Ventas upes un tās pieteku aizsargjosla jānosaka saskaņā ar “Aizsargjoslu likuma” (05.02.1997. ar grozījumiem līdz 14.05.2009.) 7. pantu un “Virszemes ūdensobjektu aizsargjoslu noteikšanas metodiku” (MK not. Nr. 406, 12.06.2008.) Attiecīgi aprobežojumi piemērojami gan aizsargjoslas teritorijai, gan teritorijai starp virszemes ūdensobjektu un vietu no kuras mēra aizsargjoslu. Lielākajā daļā Ventas upei un tās pietekām aizsargjosla nosakāma no pamatkrasta augšējās krants, taču vietās, kur Ventas ielejas pamatkrasts atvirzās tālu no upes un nav skaidri izteikts, aizsargjosla nosakāma no vidējā ūdens līmeņa;
- Lai novērstu antropogēni izraisītu noslīdeņu veidošanos upes ielejā, apbūves noteikumos nozīmīgām saimnieciskām darbībām (apbūve), kuras plānotas blakus upes ielejai ar stāvu pamatkrastu, jāparedz nepieciešamība veikt detālu inženierģeoloģisko izpēti un nepieciešamības gadījumā veikt aizsardzības pasākumus (mežaudžu saglabāšana, vertikālā drenāža u.c.). Vietās, kur notiek krastu nogāžu erozijas procesi, būves izvietot pēc iespējas tālāk, izvērtējot erozijas

riskus (ieteicams apbūvi izvietot vismaz 50 m attālumā no pamatkrasta augšējās krants);

- Vienā zemes gabalā pieļaujams izvietot tikai vienu pagalmu un būves tajā saskaņā ar spēkā esošajiem teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumiem;
- Dabas liegumā blīvu apbūves teritoriju paplašināšana nav vēlama;
- Attīstot teritorijas Ventas upes tuvumā, svarīgi būtu nepieļaut tādu objektu parādīšanos, kuri palielina piesārņojuma un notekūdeņu slodzi.
- Teritorijas plānojumā jāiekļauj nosacījumi ainavu aizsardzībai:
 - Visa lieguma teritorija iekļaujama kā saudzējama ainaviskā teritorija;
 - Plānojot dažādu jaunu objektu būvniecību vai esošo rekonstrukciju, jā saglabā esošās apbūves raksturīgās iezīmes, arhitektūras stils un apjoms, jāizvēlas atbilstoši risinājumi, respektējot vēsturiskās būvniecības tradīcijas. Veco viensētu vietās jā saglabā ēku un ceļu izvietojums un apjoms;
 - Ēku ārējām fasādēm izmantojami tradicionālie būvmateriāli, piemēram – akmens un koka apdare. Apbūvei jāiekļaujas apkārtējā ainavā, tā nedrīkst kontrastēt ar jau esošo ainavu.

5. Priekšlikumi aizsargājamās teritorijas individuālo aizsardzības un izmantošanas noteikumu projektam

5.1. Priekšlikums teritorijas zonējumam

Patlaban teritorijā ir spēkā MK noteikumi nr. 140 “Dabas lieguma “Ventas ieleja” IAIN” (14.02.2006.), kuros noteikts arī spēkā esošais zonējums. Izstrādājot dabas aizsardzības plānu sagatavoti jauni priekšlikumi teritorijas zonējumam. Zonējuma plānošanā ņemti vērā šādi aspekti:

- Iepriekšējā DAP zonējuma izveides pamatojums sniegts ļoti vispārīgi, bez detālas teritorijas novērtēšanas, ko acīmredzot noteica precīzu izpēti trūkums par īpaši aizsargājamām dabas vērtībām;
- DAP ieteiktais zonējums pilnībā nesakrīt ar vēlāk IAIN apstiprināto zonējumu;
- IAIN apstiprinātais zonējums veidots plašākā mērogā, aizsargājot pēc iespējas lielākas teritorijas kā ekoloģiski vienotus kompleksus;
- Ierosinātajā zonējumā, balstoties uz teritorijas novērtējumu, kurā tika iesaistīti vairāku nozaru eksperti, funkcionālās zonas tiek precizētas, jo DAP iegūta daudz precīzāka informācija par aizsargājamiem biotopiem un citām dabas vērtībām lokālā mērogā;
- Nosakot funkcionālo zonējumu kā nozīmīgākās ņemtas vērā teritorijas izveidošanas prioritātes – nogāžu un gravu mežu, boreālo mežu, sauso pļavu kaļķainās augsnes, upju straujteču aizsardzība;
- DAP izstrādē veiktie teritorijas apsekojumi apliecināja, ka nozīmīgākās dabas vērtības ir sastopamas Ventas upes un tās pieteku ielejās, kurās ietilpst upe, paliene, virspalu terases un krastu nogāzes līdz ieleju pamatkrastam, tāpēc DAP iespēju robežās tika noteikts Ventas upes un tās pieteku ieleju pamatkrasts, lai, plānojot funkcionālo zonējumu, šīs teritorijas aizsargātu kā vienotu ekoloģiski nozīmīgu kompleksu;
- Funkcionālās zonas veidotas atbilstoši nosacījumiem tajās no MK noteikumiem nr. 140 “Dabas lieguma “Ventas ieleja” IAIN”;
- Zonu telpiskajā izvietojumā kā nozīmīgi ņemti vērā arī šādi aspekti:
 - zonas nepārtrauktība (viengabalainība);
 - aizsargājami pļavu biotopi pārsvarā iekļauti dabas parka zonā, jo to uzturēšanai nepieciešama pastāvīga cilvēku saimnieciskā darbība, kuru nereti grūti savienot ar nosacījumiem dabas lieguma zonā;
 - ņemta vērā pēc iespējas precīzāka kartogrāfiskā informācija (kadastrs, meža nogabalu izvietojums u.c.) un dažādu objektu novietojums (ceļš, upe, krasta nogāzes morfoloģija u.c.);
 - cilvēka veidoti objekti piem., ceļi, viensētas, inženierkomunikācijas iekļautas pēc iespējas “vājākā zonā”, taču atsevišķi tās netiek izdalītas, jo visās zonās paredzēts atļaut to uzturēšanu, apsaimniekošanu, ekspluatāciju, restaurāciju utt., izņemot DLZ, kurā šādiem objektiem nevajadzētu būt;
 - pie Kuldīgas pilsētas, ņemot vērā augsto urbanizācijas pakāpi, apbūvētās platības iekļautas neitrālajā zonā.

Lai nodrošinātu optimālu teritorijas aizsardzības režīmu, tiek izdalītas četras zonas – dabas lieguma, dabas parka, ainavu aizsardzības un neitrālo zonu (skat 5.1. tabulu un 7. pielikumu).

5.1. tabula. Piedāvātā zonējuma salīdzinājums ar spēkā esošo zonējumu

Zona	Spēkā esošais zonējums		Plānotais zonējums	
	Ha	%	Ha	%
Dabas lieguma zona	425,7	17	642	27
Dabas parka zona	1650	66	1136	45
Ainavu aizsardzības zona	-	-	681	27
Neitrālā zona	437,3	17	52	2

Dabas lieguma zona

Dabas lieguma zona (DLZ) izveidota 642 ha platībā (26% no teritorijas). Tā ir izveidota, lai nodrošinātu teritorijas bioloģisko vērtību saglabāšanu un samazinātu iespējamo nelabvēlīgo ietekmi uz to attīstību. Nozīmīgākās platības no DLZ iekļautajiem biotopiem aizņem gravu un nogāžu meži, boreālie meži, purvaini meži un pārmitri platlapju meži.

Dabas parka zona

Dabas parka zona (DPZ) izveidota 1136 ha (45%) platībā. DPZ izveidota, lai nodrošinātu Ventas un tās pieteku upju ieleju kompleksu aizsardzību, veicinātu tūrisma un dabas izziņas infrastruktūras objektu attīstību, tajā pat laikā pieļaujot noteiktu saimniecisko darbību, kas nepieciešama gan dabas vērtību aizsardzībai (piem., pļavu uzturēšana, straujteču atjaunošana u.c.), gan zemes īpašnieku ilgtspējīgai saimniekošanai savās teritorijās un kas nav pretrunā ar dabas vērtību saglabāšanu un teritorijas vides nepārveidošanu.

DPZ pamatā izveidota Ventas upes ielejā, iekļaujot tajā nozīmīgas mežu teritorijas, bioloģiski vērtīgas pļavas, nosakot robežu pa izteiktiem objektiem dabā un upes ielejas augšējo kranti. Izveidotā DPZ nodrošina sekmīgu dabas vērtību aizsardzību un atjaunošanu, saglabājot to pašreizējā bioloģiski kvalitatīvā un ainaviski pievilcīgā stāvoklī, kā arī veicina bioloģiski vērtīgo, upes tuvumā esošo biotopu saglabāšanos un attīstību.

Ainavu aizsardzības zona

Izvērtējot teritorijas dabas vērtības, sociālekonomiskos aspektus un funkcionālo zonu aprobežojumus IAIN, ierosināts izveidot arī ainavu aizsardzības zonu. Tajā galvenokārt iekļauti lielākie lauksaimniecības zemju masīvi ar viensētām, kur zemju apsaimniekošanai būtiski tiek samazināti dažādi aprobežojumi, un urbanizētas teritorijas Kuldīgas pilsētas teritorijā un tuvākajā apkārtnē, kuras ir nozīmīgs rekreācijas resurss. Jāpiezīmē, ka ainavu aizsardzības zonas izveide ierosināta jau iepriekšējā DAP lielākajā daļā (66%) lieguma teritorijas, taču sagatavojot IAIN visa šī teritorija iekļauta dabas parka zonā bez zinātniskā pamatojuma.

Ainavu aizsardzības zona (AAZ) izveidota 683 ha (27%), lai saglabātu teritorijai raksturīgo ainavu, samazinātu ietekmi uz upju ieleju ekosistēmu, veicinātu dabas vērtību kompleksu saglabāšanu un nodrošinātu teritorijas ilgtspējīgu un sabalansētu

(tūrisma, rekreācijas, lauksaimniecības, mežsaimniecības attīstīšana) izmantošanu. Ainavu aizsardzības zonā ietilpst teritorijas, kuras pārstāv gan raksturīgas apvidus ainaviskās vērtības, gan upes ielejai pieguļošās teritorijas, kuras veido buferzonu ap to, nodrošinot piemērotu dzīves vidi un bioloģisko vērtību aizsardzību upes ielejā. AAZ lielākoties atklāto teritoriju aizsardzībai saglabājama un attīstāma lauksaimnieciskā darbība, kura nodrošinās ainavu saglabāšanu.

Ainavu aizsardzības zonā vēlams saglabāt esošo zemes izmantošanas struktūru, saglabājot tajā lauksaimniecības un mežu teritoriju lielo īpatsvaru. AAZ teritorijā nav pieļaujams attīstīt lielus teritoriju fragmentējošus ainavas elementus - karjerus, lielceļus, daudzstāvu apbūvi utt. AAZ iekļautas arī teritorijas Kuldīgas pilsētā, kuras pamatā paredzētas tūrisma un rekreācijas

Neitrālā zona

Neitrālā zona (NZ) izveidota 52 ha (2%) platībā. NZ iekļautas Kuldīgas pilsētā un blakus tai blīvi apbūvētās teritorijas. Šīs teritorijas ierosināts izslēgt no dabas lieguma, taču līdz robežu grozījumiem tās iekļaujamas neitrālajā zonā.

5.2. tabulā ir apkopoti dati par aizsargājamo biotopu platībām dažādās funkcionālajās zonās.

5.2. tabula. Aizsargājamo biotopu platības un to procentuālais sadalījums pa funkcionālajām zonām

Biotopu veids	Platība	% no lieguma teritorijas	DLZ	% no biotopu grupas plat.	DPZ	% no biotopu grupas plat.	AAZ	% no biotopu grupas plat.	NZ	% no biotopu grupas plat.
Meža biotopi	329.1	13.1	261.4	87.3	64.2	21.5	3.6	1.1	0.1	0.03
Pļavu biotopi	78.6	3.1	22	28.0	46.7	59.4	9.9	12.6	0	0.00
Straujteču biotopi	100.9	4.0	0.3	0.3	30.3	30.0	70.3	69.7	0	0.00
Aizsargājамie biotopi kopā	508.6	19.1	283.7	59.3	141.2	25.5	83.8	17.5	0.1	0.02

Pēc precizētiem datiem – meži dabas lieguma teritorijā aizņem 1353 ha jeb 54% lieguma platības, no tiem 329,1 ha ir aizsargājамie meža biotopi (23,6% no visiem mežiem liegumā). Īpaši aizsargājамo meža biotopu sadalījums pa zonām attēlots 5.3. tabulā.

5.3. tabula. Meža biotopu platības attiecībā pret mežu platībām un procentuālais sadalījums pa zonām

Meža biotopa veids	Platība	% no mežu platības	DLZ	% no biotopu veida plat.	DPZ	% no biotopu veida plat.	AAZ	% no biotopu veida plat.	NZ	% no biotopu veida plat.
Boreālie meži	192.4	13.8	151.5	78.7	39.5	20.5	1.6	0.8		
Nogāžu un gravu meži	110.9	8.0	90.2	81.3	19.8	17.9	0.9	0.8		
Purvaini meži	10.4	0.7	9.8	94.2	0.6	5.8	0	0.0		

<i>Meža biotopa veids</i>	<i>Platība</i>	<i>% no mežu platības</i>	<i>DLZ</i>	<i>% no biotopu veida plat.</i>	<i>DPZ</i>	<i>% no biotopu veida plat.</i>	<i>AAZ</i>	<i>% no biotopu veida plat.</i>	<i>NZ</i>	<i>% no biotopu veida plat.</i>
Pārmitri platlapju meži	15.4	1.1	9.9	64.3	4.3	27.9	1.1	7.1	0.1	0.65
Meža biotopi kopā	329.1	23.6	261.4	79.4	64.2	19.5	3.6	1.1	0.1	0.03

5.2. Priekšlikumi aizsargājamās teritorijas individuālo aizsardzības un izmantošanas noteikumu projektam

Priekšlikums par punktiem, kuri būtu iekļaujami individuālo aizsardzības un izmantošanas noteikumos, sagatavots saskaņā ar likuma „Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām” (02.03.1993.) 17. pantu un Ministru kabineta noteikumiem Nr. 264 „Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi” (16.03.2010.). Tā kā MK noteikumi Nr. 264 stājās spēkā tikai tad, kad dabas aizsardzības plāns tika izsludināts sabiedriskajai apspriešanai, individuālo aizsardzības un izmantošanas noteikumu projektā tika izmantoti daudzi MK noteikumos Nr. 415 „Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi” (27.07.2003.) lietotie formulējumi.

Priekšlikums individuālo aizsardzības un izmantošanas noteikumu projektam sagatavots ņemot vērā priekšlikumu mainīt īpaši aizsargājamās teritorijas aizsardzības statusa maiņai no dabas lieguma uz dabas parku. Ja netiek pieņemts lēmums par teritorijas aizsardzības statusa maiņu, tad šo IAIN projektu par piemērot arī dabas liegumam.

I Vispārīgie jautājumi

1. Noteikumi nosaka:

1.1. dabas parka „Ventas ieleja” (turpmāk tekstā – dabas parks) individuālo aizsardzības un izmantošanas kārtību, tajā skaitā pieļaujamos un aizliegtos darbības veidus dabas parkā;

1.2. dabas parka apzīmēšanai dabā lietojamās speciālās informatīvās zīmes paraugu un tās lietošanas un izveidošanas kārtību.

2. Dabas parks izveidots, lai aizsargātu dabas parkā sastopamos aizsargājamus biotopus (nogāžu un gravu mežus, boreālos mežus, sausas pļavas kaļķainās augsnēs, upju straujtecēs u.c.), sugas (cūknātri, maurloks, lāksis, mūru sikpārde, cīrulīšu dižtauriņš, marmora rožvabole u.c.), un Ventas upes ieleju kā vienotu ekoloģiski nozīmīgu kompleksu, kā arī sabalansētu dažādus (tūrisms, rekreācija, mežsaimniecība, lauksaimniecība) izmantošanas veidus.

3. Dabas parka teritorijā nav spēkā vispārējie īpaši aizsargājamo dabas teritoriju aizsardzības un izmantošanas noteikumi. Dabas parkā ir spēkā arī citos normatīvajos aktos noteiktās vides aizsardzības prasības.

4. Dabas parkā ir šādas funkcionālās zonas:

- 4.1. dabas lieguma zona;
- 4.2. dabas parka zona;
- 4.3. ainavu aizsardzības zona;
- 4.4. neitrālā zona.

5. Dabas parka platība ir 2513 ha. Tā funkcionālo zonu shēma noteikta šo noteikumu 1. pielikumā (*skat. dabas aizsardzības plāna 8. pielikumu*), bet funkcionālo zonu laukumu koordinātas – šo noteikumu 2. pielikumā (*skat. dabas aizsardzības plāna 9. pielikumu – tiks pievienots plāna izstrādes beigu etapā*).

6. Dabas parka robežas dabā apzīmē ar speciālām informatīvām zīmēm, kuru paraugs un lietošanas kārtība noteikti šo noteikumu 3. pielikumā (*skat. 10. pielikumu dabas aizsardzības plānā*). Informatīvo zīmju sagatavošanu un izvietošanu nodrošina Dabas aizsardzības pārvalde sadarbībā ar pašvaldībām.

II. Vispārīgie aprobežojumi visā dabas parka teritorijā

7. Dabas aizsardzības pārvalde nosaka ierobežotas pieejamības statusu informācijai par dabas parkā esošo īpaši aizsargājamo sugu dzīvotņu un īpaši aizsargājamo biotopu atrašanās vietu, ja tās atklāšana var kaitēt vides aizsardzībai. Šādu informāciju izplata tikai ar Dabas aizsardzības pārvaldes rakstisku atļauju.

8. Zemes īpašniekiem, tiesiskajiem valdītājiem vai lietotājiem aizliegts savā īpašumā vai lietojumā ierobežot apmeklētāju pārvietošanos pa ceļiem un takām, kuras izveidotas pēc rakstiskas saskaņošanas ar zemes īpašniekiem, tiesiskajiem valdītājiem vai lietotājiem un kuras paredzētas aizsargājamās teritorijas apskatei un tajā esošo infrastruktūras objektu apmeklēšanai.

9. Visā dabas parka teritorijā aizliegts:

9.1. ierīkot jaunus atkritumu poligonus un izgāztuves, kā arī piesārņot un piegružot vidi ar atkritumiem un uzglabāt atkritumus tiem neparedzētās vietās;

9.2. izmantot citzemju sugas meža atjaunošanā un ieaudzēšanā (izņemot aizsargājamās dendroloģiskos stādījumus);

9.3. dedzināt sauso zāli un niedres, izņemot gadījumus, ja tas nepieciešams dabas aizsardzības apsaimniekošanas pasākumu veikšanai un saskaņojot ar Dabas aizsardzības pārvaldi;

9.4. iegūt derīgos izrakteņus, izņemot pazemes ūdeņu ieguvi personiskām vajadzībām;

9.5. veikt mežsaimnieciskās darbības visā dabas parka teritorijā avotu izplūdes vietās un 10 m rādiusā ap tām, izņemot koku un krūmu izciršanu ūdens ņemšanas vietas uzturēšanai, to saskaņojot ar Dabas aizsardzības pārvaldi;

9.6. veikt mežsaimnieciskās darbības visos īpaši aizsargājamajos mežu biotopos, izņemot cirtes skatu vizūru izveidošanai, kuras nav platākas par 3 metriem, un tās jāsaskaņo ar Dabas aizsardzības pārvaldi; īpaši aizsargājamo mežu biotopu karte un tabula ar nogabaliem ir pievienoti šo noteikumu 4. pielikumā (*skat. dabas aizsardzības plāna 15. pielikumu*);

9.7. aizliegts cirst kokus, kuri vecāki par 140 gadiem;

9.8. cirst kokus ārpus meža zemēm upes krasta 1. nogāzē (*paskaidrojums sniegts apsaimniekošanas pasākumu nodaļā*), kuru caurmērs 1,3 m augstumā virs sakņu kakla pārsniedz 60 cm, izņemot gadījumus ārkārtas situāciju seku likvidēšanai un esošo infrastruktūras objektu uzturēšanai tiem noteiktās aizsargjoslas platumā;

9.9. veikt mežsaimniecisko darbību no 15. aprīļa līdz 31. jūlijam, izņemot meža ugunsdrošības pasākumus, meža atjaunošanu ar rokas darbarīkiem un bīstamo koku (koku, kas apdraud cilvēku dzīvību un veselību, tuvumā esošās ēkas vai infrastruktūras objektus) ciršanu un novākšanu;

9.10. lietot ūdensputnu medībās šāviņus, kas satur svinu;

9.11. uzstādīt vēja elektrostacijas, kuru darba diametrs ir lielāks par pieciem metriem vai augstākais punkts pārsniedz 30 metru augstumu;

9.12. pārvietoties par virszemes ūdensobjektiem ar kuģošanas un citiem peldošiem līdzekļiem, kuru mehāniskā dzinēja vai motora jauda pārsniedz 3,7 kW, izņemto valsts un pašvaldību amatpersonas, kuras pilda dienesta pienākumus, kā arī pilnvarotās personas, kuras veic vides normatīvo aktu ievērošanas kontroli, tajā skaitā zvejas kontroli;

9.13. pārvietoties ar ūdens motocikliem;

9.14. veikt darbības, kas veicina augsnes erozijas attīstību, izņemot augsnes sagatavošanu lauksaimniecības vajadzībām.

10. Visā dabas parka teritorijā bez saskaņošanas ar Dabas aizsardzības pārvaldi aizliegts:

10.1. ierīkot dabā publiski pieejamus dabas tūrisma un izziņas infrastruktūras objektus (piemēram, takas, maršrutus, skatu torņus, telšu vietas, stāvlaukumus, apmeklētāju centrus un informācijas centrus), izņemot objektus, kuri paredzēti dabas aizsardzības plānā;

10.2. veikt arheoloģiskās izpētes darbus;

10.3. rīkot autosacensības, motosacensības un velosacensības, rallijus, treniņbraucienus, izmēģinājuma braucienus ārpus valsts autoceļiem un pašvaldību ceļiem, kā arī rīkot ūdenstransporta un ūdensslēpošanas sacensības, Nacionālo bruņoto spēku un zemessargu mācības.

11. Būvēt hidrotehniskas būves un ierīkot meliorācijas sistēmas, kā arī veikt to rekonstrukciju un renovāciju atļauts ar Dabas aizsardzības pārvaldes rakstisku atļauju šādos gadījumos:

11.1. lai novērstu teritoriju applūšanu ārpus aizsargājamās teritorijas vai līdz šim neapplūdušu teritoriju applūšanu dabas parkā;

11.2. lai atjaunotu upju dabisko tecējumu un ūdenstecēm un ūdenstilpēm piegulošo teritoriju hidroloģisko režīmu;

11.3. lai nodrošinātu īpaši aizsargājamo biotopu apsaimniekošanas un atjaunošanas pasākumu veikšanu;

11.4. lai atjaunotu zivju migrācijas ceļus;

11.5. upju dabiskā tecējuma, ūdenstecēm un ūdenstilpēm piegulošo teritoriju hidroloģiskā režīma atjaunošanu;

11.6. lai īstenotu darbību, kura nav aizliegta ar šiem noteikumiem un nav pretrunā ar aizsargājamās teritorijas izveidošanas mērķiem.

12. Dabas aizsardzības pārvalde, izsniedzot rakstisku atļauju vai saskaņojot noteikumos minētās darbības, izmanto informāciju no dabas aizsardzības plāniem un jaunāko pieejamo informāciju par īpaši aizsargājamām sugām un biotopiem konkrētajā teritorijā. Darbībām, kurām saskaņā ar normatīvajiem aktiem par ietekmes uz vidi novērtējumu Valsts vides dienests izsniedz tehniskos noteikumus vai veic sākotnējo ietekmes uz vidi novērtējumu, Dabas aizsardzības pārvaldes atļauja nav nepieciešama.

III. Dabas lieguma zona

13. Dabas lieguma zona ir izveidota, lai nodrošinātu vērtīgo meža biotopu un aizsargājamo sugu aizsardzību un apsaimniekošanu.

14. Dabas lieguma zonā aizliegts:

14.1. pļaut lauksaimniecībā izmantojamās zemēs virzienā no lauka malām uz centru, izņemot gadījumus, kad nelīdzena reljefa apstākļos (piemēram, nogāžu slīpums, bedres, grāvji, izciļņi) tas nav iespējams darba drošības dēļ;

14.2. lietot minerālmēslus un ķīmiskos augu aizsardzības līdzekļus lauksaimniecības zemēs;

14.3. kurināt ugunsurus ārpus speciāli ierīkotām vietām, kuras nodrošina uguns tālāku neizplatīšanos, izņemot ugunsurus pagalmos un ugunsurus ciršanas atlieku sadedzināšanai atbilstoši meža apsaimniekošanu regulējošiem normatīvajiem aktiem un ja tas ir nepieciešams konkrētas sugas saglabāšanai;

14.4. mainīt zemes lietošanas kategoriju, izņemot šādus gadījumus:

14.4.1. dabiski apmežojušās vai pirms aizsargājamās teritorijas izveidošanas apmežotas lauksaimniecības zemes lietošanas kategorijas maiņu uz kategoriju „mežs” vai “krūmājs”;

14.4.2. ar Dabas aizsardzības pārvaldes rakstisku atļauju:

14.4.2.1. īpaši aizsargājamo biotopu un īpaši aizsargājamo sugu dzīvotņu atjaunošanu;

14.4.2.2. publiski pieejamu dabas tūrisma un izziņas infrastruktūras objektu (piemēram, taku, skatu torņus, telšu vietu, stāvlaukumu, apmeklētāju centru un informācijas centru) ierīkošanu;

14.4.2.3. ceļu (arī sliežu ceļu), inženierkomunikāciju un citu inženierbūvju restaurāciju un rekonstrukciju, ja tiek mainīts trases platums un novietojums;

14.5. nobraukt no ceļiem un pārvietoties ar mehāniskiem transportlīdzekļiem, tricikliem, kvadricikliem un mopēdiem pa meža un lauksaimniecības zemēm, izņemot gadījumus, ja pārvietošanās notiek pa teritorijas apmeklētājiem speciāli izveidotiem maršrutiem vai pārvietošanās ir saistīta ar šo zemju apsaimniekošanu, uzraudzību vai valsts aizsardzības uzdevumu veikšanu;

14.6. atjaunot un ieaudzēt mežu;

14.7. nosusināt purvus, mežaudzes slapjās minerālaugsnēs un slapjās kūdras augsnēs;

14.8. bojāt vai iznīcināt (arī uzarot, kultivējot vai ieaudzējot mežu) palieņu un terašu pļavas;

14.9. cirst kokus galvenajā cirtē un rekonstruktīvajā cirtē;

14.10. cirst kokus kopšanas cirtē (izņemot sausos kokus), ja valdaudzes vecums pārsniedz:

14.10.1. priežu un ozolu audzēm – 60 gadus;

14.10.2. egļu, bērzu, melnalkšņu, ošu un liepu audzēm – 50 gadus;

14.10.3. apšu audzēm - 30 gadus;

14.11. atzarot augošus kokus mežaudzēs, izņemot koku atzarošanu elektropārvades un citu lineāro komunikāciju uzturēšanai, kā arī satiksmes drošībai uz ceļiem;

14.12. ierīkot jaunus mežsaimniecības (komersantu) ceļus;

14.13. ierīkot nometnes un celt teltis ārpus īpaši norādītām vietām;

14.14. bez rakstiskas saskaņošanas ar Dabas aizsardzības pārvaldi organizēt brīvā dabā masu sporta, izklaides un atpūtas pasākumus, kuros piedalās vairāk nekā 60 cilvēku;

14.15. ierīkot jaunas iežogotas savvaļas dzīvnieku sugu brīvdabas audzētavas;

14.16. iegūt sūnas un ķērpjus, bojājot vai iznīcinot zemsedzi.

15. Mežaudzēs uz hektāru saglabā ne mazāk kā 20 kubikmetru sausu stāvošu koku, svaigi vēja gāztu koku un kritalu, kuru diametrs resnākajā vietā pārsniedz 25 centimetrus. Ja to kopējais apjoms ir lielāks, vispirms saglabā resnākos kokus. Pieļaujams izvākt svaigi vēja gāztas egles, kuru apjoms pārsniedz piecus kubikmetrus uz hektāru un kuras saskaņā ar Valsts meža dienesta atzinumu var izraisīt mežaudžu bojāeju masveidīgas kaitēkļu savairošanās dēļ.

16. Sausos kokus un kritalas šo noteikumu 15. punktā minētajā apjomā, kā arī nocirstos bīstamos kokus un nocirsto koku celmus atstāj mežaudzē, lai nodrošinātu trūdošo (atmirušo) koksni kā dzīvesvietu meža ekosistēmā svarīgām sugām.

17. Ja slimību inficētie, kaitēkļu invadētie vai citādi bojātie koki rada masveidīgas kaitēkļu savairošanās draudus un var izraisīt audžu bojāeju ārpus dabas lieguma zonas, bojātos kokus atļauts cirst sanitārajā cirtē pēc Valsts meža dienesta sanitārā atzinuma, kurā noteikts konkrēts apjoms šo bojāto koku izvākšanai.

18. Zemes vienību sadalīšana atļauta tikai gadījumos, ja katras atsevišķās zemes vienības platība pēc sadalīšanas nav mazāka par 10 hektāriem. Šis nosacījums neattiecas uz zemes vienībām, kas tiek atdalītas infrastruktūras un inženierkomunikāciju būvniecībai vai uzturēšanai un kuru apbūves nosacījumus nosaka vietējās pašvaldības teritorijas plānojumā.

19. Būvniecība dabas lieguma zonā aizliegta, izņemot dabas aizsardzības plānā paredzēto tūrisma objektu būvniecību un esošo infrastruktūras objektu rekonstrukciju, renovāciju.

IV. Dabas parka zona

20. Dabas parka zona ir izveidota, lai aizsargātu dabas parka ainavu struktūru un ainavas elementu dabiskās un estētiskās vērtības, bioloģiski vērtīgās teritorijas un īpaši aizsargājamus biotopus.

21. Dabas parka zonas teritorijā aizliegts:

21.1. pļaut lauksaimniecībā izmantojamās zemēs virzienā no lauka malām uz centru, izņemot gadījumus, kad nelīdzena reljefa apstākļos (piemēram, nogāžu slīpums, bedres, grāvji, izciļņi) tas nav iespējams darba drošības dēļ;

21.2. kurināt ugunsurus ārpus speciāli ierīkotām vietām, kuras nodrošina uguns tālāku neizplatīšanos, izņemot ugunsurus pagalmos un ugunsurus ciršanas atlieku sadedzināšanai atbilstoši meža apsaimniekošanu regulējošiem normatīvajiem aktiem un ja tas ir nepieciešams konkrētas sugas saglabāšanai;

21.3. mainīt zemes lietošanas kategoriju, izņemot dabiski apmežojušās vai pirms aizsargājamās teritorijas izveidošanas apmežotas lauksaimniecības zemes lietošanas kategorijas maiņu uz kategoriju „mežs” vai “krūmājs”;

21.4. atjaunot un ieaudzēt mežu bez rakstiskas saskaņošanas ar Dabas aizsardzības pārvaldi;

21.5. cirst kokus kailcirtē un rekonstruktīvajā cirtē;

21.6. veicot koku ciršanu galvenajā cirtē aizliegts:

21.6.1. samazināt mežaudzes pirmā stāva biezību zem 0,4, neskaitot stāvošus kokus¹;

21.6.2. veidot mežaudzē par 0,1, ha lielākus atvērumus;

21.7. veikt jebkādu darbību, kas būtiski vai neatgriezeniski (tādā mērā, ka dabiskā ainava nespēj atjaunoties dabiskā ceļā) pārveido dabas parkam raksturīgo ainavu, izmaina kultūrvēsturiskās vides īpatnības un raksturīgos ainavu elementus vai samazina bioloģisko daudzveidību un ekoloģisko stabilitāti;

21.8. būvēt jaunas un paplašināt esošas būves, kas neiekļaujas ainavā un ieņem tām neatbilstošu dominējošu lomu;

21.9. aizsegt skatus uz ainavai raksturīgajiem elementiem un vērtībām, būvējot jaunas būves.

22. Mežaudzēs uz hektāru saglabā ne mazāk kā 20 kubikmetru sausu stāvošu koku, svaigi vēja gāztu koku un kritalu, kuru diametrs resnākajā vietā pārsniedz 25 centimetrus. Ja to kopējais apjoms ir lielāks, vispirms saglabā resnākos kokus. Pieļaujams izvākt svaigi vēja gāztas egles, kuru apjoms pārsniedz piecus kubikmetrus uz hektāru un kuras saskaņā ar Valsts meža dienesta atzinumu var izraisīt mežaudžu bojāeju masveidīgas kaitēkļu savairošanās dēļ.

23. Sausos kokus un kritalas šo noteikumu 22. punktā minētajā apjomā, kā arī nocirstos bīstamos kokus un nocirsto koku celmus atstāj mežaudzē, lai nodrošinātu trūdošo (atmirušo) koksni kā dzīvesvietu meža ekosistēmā svarīgām sugām.

¹ Skat. komentārus 4. Uzraudzības grupas sēdes protokolā (11. pielikums).

24. Ja slimību inficētie, kaitēkļu invadētie vai citādi bojātie koki rada masveidīgas kaitēkļu savairošanās draudus un var izraisīt audžu bojāeju ārpus dabas lieguma zonas, bojātos kokus atļauts cirst sanitārajā cirtē pēc Valsts meža dienesta sanitārā atzinuma, kurā noteikts konkrēts apjoms šo bojāto koku izvākšanai.

25. Zemes vienību sadalīšana atļauta tikai gadījumos, ja meža zemēs katras atsevišķās zemes vienības platība pēc sadalīšanas nav mazāka par 4 hektāriem, bet lauksaimniecībā izmantojamās zemēs un pārējās zemēs – mazāka par 3 hektāriem. Šis nosacījums neattiecas uz zemes vienībām, kas tiek atdalītas infrastruktūras un inženierkomunikāciju būvniecībai vai uzturēšanai un kuru apbūves nosacījumus nosaka vietējās pašvaldības teritorijas plānojumā

26. Bez rakstiskas saskaņošanas ar Dabas aizsardzības pārvaldi aizliegts:

26.1. organizēt brīvā dabā masu sporta, izklaides un atpūtas pasākumus, kuros piedalās vairāk nekā 100 cilvēku;

26.2. veikt zemes transformāciju un mainīt zemes lietošanas mērķi, izņemot 21.3. punktā minētajos gadījumos;

26.3. ierīkot jaunas iežogotas savvaļas dzīvnieku sugu brīvdabas audzētavas;

27. Būvniecība dabas parka zonā pieļaujama atbilstoši pašvaldības teritorijas plānojumam, ievērojot normatīvajos aktos noteikto kārtību un ierobežojumus, kā arī ievērojot ainaviskās vērtības saudzējošus nosacījumus.

V. Ainavu aizsardzības zona

28. Ainavu aizsardzības zona ir izveidota, lai nodrošinātu un sekmētu dabas parka „Ventas ieleja” ainaviski un sociālekonomiski nozīmīgo teritoriju attīstību, nepazeminot dabas parka ainavisko vērtību.

29. Ainavu aizsardzības zonā aizliegts:

29.1. ainaviski vērtīgās teritorijās, ja tādas noteiktas vietējās pašvaldības teritorijas plānojumā, veikt darbības, kas būtiski pārveido ainavu un tās elementus, izmaina kultūrvēsturiskās vides īpatnības un reģionam raksturīgos ainavu elementus vai samazina bioloģisko daudzveidību un ainavas ekoloģisko kvalitāti;

29.2. veikt būvniecību vai ierīkot stādījumus un ieaudzēt mežu, kas var aizsegt skatu no publiski pieejamiem skatu punktiem un ainaviskiem ceļiem, ja tādi noteikti vietējās pašvaldības teritorijas plānojumā, uz ainavai raksturīgajiem elementiem un vērtībām;

29.3. veicot ceļu rekonstrukciju, mainīt ainavisko ceļu (ja tādi noteikti vietējās pašvaldības teritorijas plānojumā) trases novietojumu;

29.4. Zemes vienību sadalīšana atļauta tikai gadījumos, ja katras atsevišķās zemes vienības platība pēc sadalīšanas nav mazāka par 2 hektāriem. Šis nosacījums neattiecas uz zemes vienībām, kas tiek atdalītas infrastruktūras un inženierkomunikāciju būvniecībai vai uzturēšanai un kuru apbūves nosacījumus nosaka vietējās pašvaldības teritorijas plānojumā, kā arī uz gadījumiem, ja no īpašuma tiek atdalīta zemes vienība ar dzīvojamām un saimniecības ēkām, pagalmu un zemi, kas nepieciešama saimniecības uzturēšanai.

30. Būvniecība ainavu aizsardzības zonā pieļaujama atbilstoši pašvaldības teritorijas plānojumam, ievērojot normatīvajos aktos noteikto kārtību un ierobežojumus, kā arī ievērojot ainaviskās vērtības saudzējošus nosacījumus.

VI. Dabas pieminekļi

31. Šīs nodaļas prasības attiecas uz šādiem dabas pieminekļiem:

31.1. aizsargājamiem ģeoloģiskajiem un ģeomorfoloģiskajiem dabas pieminekļiem, un 10 metru platu joslu ap tiem;

31.2. aizsargājamiem kokiem – vietējo un citzemju sugu dižkokiem (koki, kuru apkārtmērs 1,3 metru augstumā virs koka sakņu kakla vai augstums nav mazāks par šo noteikumu 5. pielikumā minētajiem izmēriem) un teritoriju ap kokiem vainagu projekcijas platībā, kā arī 10 metru platā joslā no tās (mērot no aizsargājamā koka vainaga projekcijas ārējās malas);

31.3. aizsargājamiem dendroloģiskajiem stādījumiem.

32. Ja dabas pieminekļis ir valsts aizsargājamais kultūras pieminekļis vai tā daļa atrodas valsts aizsargājamā kultūras pieminekļa teritorijā vai tā aizsardzības zonā, šajos noteikumos atļauto darbību veikšanai papildus nepieciešama Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcijas rakstiska atļauja.

33. Dabas pieminekļa teritorijā aizliegts:

33.1. veikt darbības, kuru dēļ tiek bojāts vai iznīcināts dabas pieminekļis vai mazināta tā dabiskā estētiskā, ekoloģiskā un kultūrvēsturiskā vērtība;

33.2. mainīt zemes lietošanas kategoriju, izņemot zemes lietošanas kategorijas maiņu aizsargājamajos dendroloģiskajos stādījumos, to saskaņojot ar Dabas aizsardzības pārvaldi;

33.3. kurināt ugunsurus ārpus speciāli ierīkotām vietām, kuras nodrošina uguns tālāku neizplatīšanos, izņemot ugunsurus pagalmos un ugunsurus ciršanas atlieku sadedzināšanai atbilstoši meža apsaimniekošanu regulējošajiem normatīvajiem aktiem.

34. Bez Dabas aizsardzības pārvaldes rakstiskas atļaujas saņemšanas dabas pieminekļa teritorijā aizliegts:

34.1. veikt darbības, kas izraisa pazemes ūdeņu, gruntsūdeņu un virszemes ūdeņu līmeņa maiņu;

34.2. ierīkot publiski pieejamus dabas tūrisma un izziņas infrastruktūras objektus (piemēram, takas, skatu torņus, telšu vietas, stāvlaukumus, apmeklētāju centrus un informācijas centrus), izņemot objektus, kas paredzēti dabas aizsardzības plānā.

VI (1) Aizsargājamiem ģeoloģiskajiem un ģeomorfoloģiskajiem dabas pieminekļiem

35. Aizsargājamā ģeoloģiskā un ģeomorfoloģiskā dabas pieminekļa teritorijā aizliegts:

35.1. rakstīt, zīmēt un gravēt uz dabas pieminekļa un to pārvietot;

35.2. cirst kokus kailcirtē;

35.3. alās kurināt ugunsurus un ienest jebkādas degošas priekšmetus, kas rada dūmus vai siltumu;

35.4. veikt pazemes būvju būvniecību.

36. Bez Dabas aizsardzības pārvaldes rakstiskas atļaujas saņemšanas aizliegts:

36.1. rīkot nodarbības un sacensības klinšu kāpšanā;

36.2. cirst kokus galvenajā cirtē.

VI (2) Aizsargājамie koki

37. Aizsargājamā koka teritorijā aizliegts:

37.1. veikt darbības, kas var negatīvi ietekmēt aizsargājamā koka augšanu un dabisko attīstību. Ja aizsargājамais koks atrodas pilsētā vai apdzīvotā vietā, ir pieļaujama infrastruktūras vai inženierkomunikāciju izbūve vai atjaunošana, kā arī ēku rekonstrukcija;

37.2. novietot lietas (piemēram, būvmateriālus vai malku), kas aizsedz skatu uz koku, ierobežo piekļuvi tam vai mazina tā estētisko vērtību;

37.3. mainīt vides apstākļus – ūdens režīmu un koka barošanās režīmu;

37.4. iznīcināt dabisko zemsedzi.

38. Ja aizsargājамo koku nomāc vai apēno jaunāki koki un krūmi, saskaņā ar normatīvajiem aktiem, kas regulē koku ciršanu meža zemēs vai ārpus tām, atļauta to izciršana kopšanas vai citā cirtē aizsargājamā koka vainaga projekcijā un tai piegulošā zonā, izveidojot no kokiem brīvu 10 metru platu joslu (mērot no aizsargājamā koka vainaga projekcijas līdz apkārtējo koku vainagu projekcijām).

39. Aizsargājamā koka nociršana (novākšana) pieļaujama tikai gadījumos, ja tas kļuvis bīstams un nav citu iespēju novērst bīstamības situāciju (piemēram, apzāģēt zarus, izveidot atbalstus), un saņemta Dabas aizsardzības pārvaldes rakstiska atļauja.

40. Ja aizsargājамais koks ir nolūzis vai nozāģēts, koka stumbrs un zari, kuru diametrs ir lielāks par 50 centimetriem, meža zemēs ir saglabājami koka augšanas vietā vai tuvākajā apkārtnē.

VI (3) Aizsargājамie dendroloģiskie stādījumi

41. Bīstamos kokus atļauts nocirst (novākt), ja nav citu iespēju novērst bīstamu situāciju (piemēram, apzāģēt zarus, izveidot atbalstus, izvietot norobežojošās barjeras un braukšanas ātrumu ierobežojošās zīmes) un saņemta Dabas aizsardzības pārvaldes rakstiska atļauja.

42. Koku ciršana un dendroloģisko stādījumu atjaunošana atļauta saskaņā ar aizsargājamā dendroloģiskā stādījuma rekonstrukcijas projektu pēc Dabas aizsardzības pārvaldes rakstiskas atļaujas saņemšanas.

43. Aizsargājamā dendroloģiskajā stādījuma teritorijā pēc rakstiskas atļaujas saņemšanas no Dabas aizsardzības pārvaldes pieļaujama infrastruktūras vai inženierkomunikāciju izbūve vai atjaunošana, kā arī ēku rekonstrukcija un būvniecība.

VII Neitrālā zona

44. Neitrālā zona ir noteikta, lai nodrošinātu blīvi apbūvētu teritoriju funkcionēšanu un attīstību.

45. Būvniecība neitrālajā zonā pieļaujama atbilstoši pašvaldības teritorijas plānojumam, ievērojot normatīvajos aktos noteikto kārtību un ierobežojumus.

6. Izmantotie informācijas avoti

1. Ainavu aizsardzība. Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija, 2000.
2. Auniņš A. 2008. „Aktuālā savvaļas sugu un biotopu apsaimniekošanas problemātika Latvijā”, Rakstu krājums izdots LIFE- Daba projekta „Paliņu pļavu atjaunošana Eiropas Savienības prioritāro sugu un biotopu aizsardzībai”, 131. – 141. lpp.
3. Auniņš A. (red). 2010. Eiropas Savienības aizsargājami biotopi Latvijā. Noteikšanas rokasgrāmata. Latvijas Dabas fonds, Rīga, 320 lpp.
4. Ainavu aizsardzība. 2000. Nozares pārskats rajona plānojuma izstrādāšanai. Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija. Rīga. 91.lpp.
5. Baroniņa V., 1992. Populārzinātniskā Latvijas Sarkanā grāmata. Augi. Rīga, 140 lpp.
6. Baroniņa V., 1985. Pļavas zeltstarītes *Gagea pratensis* (Pers.) Dumort. Un iesārtās zeltstarītes *Gagea erubescens* (Bess.) Shult. Et Shult.fil. izplatība Latvijā. Retie augi un dzīvnieki. Apskats. Rīga: Latvijas Zinātniski tehniskās informācijas un tehniski ekonomisko problēmu zinātniskās pētniecības institūts, 12-16 lpp.
7. Baumanis J., Mednis A. 1988. Latvijas Ornitofaunistikas komisijas darbības pārskats (1986). - Retie augi un dzīvnieki. Rīga, LatZTIZPI: 50-54.
8. BirdLife International 2004. Birds in Europe: population estimates, trends and conservation status. Cambridge, UK.
9. Celmiņš A., Baumanis J., Mednis A. 1993. List of Latvian Bird Species, 1993. Rīga, Eastbird: 36 pp.
10. Fatare I., 1992. Latvijas floras komponentu izplatības analīze un tās nozīme augu sugu aizsardzības koncepcijas izstrādāšanā. *Vides aizsardzība Latvijā*, 3, 259.
11. Gavrilova G., Šulcs V. 1999. Latvijas vaskulāro augu flora. Taksonu saraksts. Rīga: Latvijas Akad. B-ka. 135 lpp
12. Kabucis I., 2004. Biotopu rokasgrāmata. Rīga: LDF, 160 lpp.
13. Kabucis I (red.), 2001. Latvijas biotopi. Klasifikators. Rīga: LDF, 96 lpp.

14. Kalniņš M., Dreimanis J., 2006. Protected Insects of Latvia – *Lasius fuliginosus* (Latreille, 1798) (Hymenoptera: Formicidae). - *Latvijas entomologs* 43: 95-102
15. Kavacs G. (atb. Red.) 1998. Dzīvās dabas taksonu latvisko nosaukumu rādītājs. –Latvijas Daba. Enciklopēdija. 6. Rīga: Preses nams, 187-245.
16. Kreilis M. 1990. Jaunumu apskats. - Putni dabā. 3, Rīga, Zinātne: 186-191.
17. Kuppfer K., Lackschewitz P. 1904. Kleine Notizen. – Korr. Bl.d.Naturf.-Ver. zu Riga, Jg.47, S.130.Latvijas ģeoloģijas karte 1:200 000 (LCD-2000)
18. Latvijas daba. Enciklopēdija. VI, Rīga, 1998. 55-58.lpp.
19. Latvijas pagasti. Enciklopēdija. II, Rīga,-728 Lpp.
20. Latvijas PSR mazā enciklopēdija, III sēj.,R., 1970.-790.lpp.
21. Latviešu konversācijas vārdnīca, III sējums, 1928.-1929.g. – 6134 lpp.
22. Spuris Z., 1998. 4. sējums. Bezmugurkaulnieki. In: Andrušaitis G. (red.) Latvijas Sarkanā grāmata. Retās un apdraudētās augu un dzīvnieku sugas. Rīga, Aka-Prints: 1-388

Interneta informācijas avoti:

www.lvgma.gov.lv;
www.vidm.gov.lv;
www.latvijasdaba.lv
www.daba.gov.lv